

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Sefa DİRGEN

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ MUHAFAZ TABURU:
ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI

Tarih Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Sefa DİRGEN

II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİ MUHAFAZ TABURU:
ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI

Danışman

Prof. Dr. Salih TUNÇ

Tarih Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Sefa DİRGEN'in bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet AK (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Salih TUNÇ (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Muhammet GÜÇLÜ (İmza)

Tez Başlığı: II. Abdülhamid Dönemi Muhafız Taburu: Ertuğrul Süvari Alayı

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 14/07/2021

Mezuniyet Tarihi : 29/07/2021

(İmza)
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “II. Abdülhamid Dönemi Muhafız Taburu : Ertuğrul Süvari Alayı ” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Sefa DİRGEN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı-Soyadı	Sefa DİRGEN
Öğrenci Numarası	20165206013
Enstitü Ana Bilim Dalı	Tarih
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Salih TUNÇ
Tez Başlığı	II. Abdülhamid Dönemi Muhafız Taburu: Ertuğrul Süvari Alayı
Turnitin Ödev Numarası	16249965622

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 160 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 29/07/2021 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 5

alıntılar dahil % 7 'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelerle sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

28/07/2021

(imzası)
Prof. Dr. Salih TUNÇ

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ	iii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
ÖNSÖZ	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

II. ABDÜLHAMİD VE DÖNEMİ

1.1. Sultan II. Abdülhamid ve Osmanlı Devleti.....	6
1.2. Sultan Abdülhamid'in Kişiliği ve Şahsiyeti	19
1.3. Sultan Abdülhamid Dönemi Türkçülük ve Ertuğrul İsminin Önemi.....	23

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI MUHAFAIZLARININ TEMELİ

2.1. Kapıkulu Süvarileri	27
2.2. Mu'allem Bostancı Ocağı	29
2.3. Nizam-ı Cedid.....	30
2.4. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye	32
2.5. Sultan II. Abdülhamid Döneminde Kurulan Muhafız Taburları	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI'NIN TEŞKİLİ VE TEŞKİLATI

3.1. Ertuğrul Süvari Alayı'nın Kuruluşu.....	38
3.2. Seçim Aşaması Faaliyetleri ve Askerlerde Aranılan Nitelikler	40
3.3. Ertuğrul Süvari Alayı Mevcudu ve Künyelerini Havi Defter	42
3.4. Kışla	79
3.5. İntizam	82
3.6. Kullanılan Teçhizatlar.....	84
3.6.1. Silah	84
3.6.2. Elbise	88
3.6.3. At	92
3.7. Eğitim.....	98

3.8.	Görevleri	101
3.9.	Maaşları.....	103
3.10.	Nişanları, Madalyaları ve Rütbeleri.....	110
3.11.	Marş ve Yeminleri	113

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI FAALİYETLERİ

4.1.	Teşrifatlar ve Ertuğrul Süvari Alayı	115
4.1.1.	Bayram Alayı.....	115
4.1.2.	Cuma Selamlığı	116
4.2.	31 Mart Vak'ası	121
4.3.	Disiplinsizlikler.....	129
4.4.	Şâzelî Dergâhı ile Bağlantıları	131
4.5.	Fausto Zonaro	133
SONUÇ		136
KAYNAKÇA.....		138
ÖZGEÇMİŞ		146

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Ertuğrul Süvari Alayı'nın Künye Defterleri.....	43
Tablo 3.2 Davud Paşa Kışlasında Mevcut Ertuğrul Süvari Alayı Askerlerinin Yoklaması.....	80
Tablo 3.3 21 Ocak 1899 Tarihli Süvari ve Topçu Dairelerine Tedarik Edilen Atların Miktarı	94
Tablo 3.4 Tüccar Mösyö Jozef'in Osmanlı Devleti'ne Tedarik Ettiği Atlar	94
Tablo 3.5 Ertuğrul Süvari Alayı Neferi Ata Bey'in Maaşı.....	104
Tablo 3.6 Ertuğrul Süvari Alayı Mülazımı Şehzade Nureddin Efendi'nin Maaşı	105
Tablo 3.7 Ertuğrul Süvari Alayı Yüzbaşısı Şehzade Abdülkadir Efendi'nin Maaşı	106
Tablo 3.8 Ertuğrul Süvari Alayı'na Bağlı Bazı Askerlerin Maaşları	108
Tablo 3.9 Ertuğrul Süvari Alayı'na Bağlı Bazı Askerlerin Maaşları	109
Tablo 3.10 Ertuğrul Süvari Alayı Binbaşısı Şerif Bey'in Terfilerini Gösterir Çizelge	112
Tablo 4.1 Her Hafta Selamlık Resm-i 'Âlisine Katılan Personel Sayıları ve İkamet Yerleri	120
Tablo 4.2 31 Mart Sonrası Ertuğrul Süvari Alayı Askerlerinin İdam Mazbataları	127

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 3.1 Kaiser Wilhelm ve Eşi Yıldız'da.	102
Görsel 4.1 Yıldız (Hamidiye) Camii'nde Cuma Selamlığı	121
Görsel 4.2 Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden Geçışı	134

KISALTMALAR LİSTESİ

BEO.	: Bâb-ı Âlî Evrak Odası
DH.EUM.THR.	: Dahiliye Tahrirat Kalemi
DH.MKT.	: Dahiliye Mektubi Kalemi
DH.MTV.	: Dahiliye Mütenevvia
HR.TH.	: Hariciye Nezareti Tahrirat
HZ.	: Hazreti
İ.AS.	: İrade Askeri
İ.DH.	: İrade Dahiliye
İ.ML.	: İrade Maliye
İ.TAL.	: İrade Taltifat
M.Ö.	: Milattan Önce
ML.EEM.	: Maliye Nezareti Emlak-i Emiriyye Müdüriyeti
MV.	: Meclis-i Vükela Mazbataları
ŞD.	: Şura-yı Devlet Evrakı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
Y.MTV.	: Yıldız Mütenevvî Maruzât Evrakı
Y.PRK.ASK.	: Yıldız Perakende Askerî Maruzât
Y.PRK.BŞK	: Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzatı
Y.PRK.HH.	: Yıldız Perakende Evrakı Hazine-i Hassa
Y.PRK.MYD.	: Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı Harbiye Dairesi
Y.PRK.SGE.	: Mabeyn Erkânı ve Saray Görevlileri Maruzatı
Y.PRK.ZB.	: Yıldız Zabtiye Nezareti Maruzatı
ZB.	: Zabtiye Nezareti Evrakı

ÖZET

Tarihte öğrenilen her yeni bilgi bir öncesini çürütmekle birlikte kişiye veya topluma farklı bakış açıları kazandırmaktadır. Edinilen bilginin doğruluğu kaynaklar tarafından yansıtılmayıp, kanıtlanmadıkça yanlış bilinen bilgiler çoğalarak toplumda dağılmaktadır. Bunun önüne geçmek maksadıyla II. Abdülhamid dönemi muhafız taburlarından Ertuğrul Süvari Alayı'nın ele alındığı bu çalışmada askeri tarihin karanlık kalmış bir takım bölümlerine ışık tutmak, saklı bilgilerin gün yüzüne çıkarılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Gelişen askeri teknolojilere rağmen Muhafız Taburları sembolik bile olsa hala varlığını devam ettirmektedir. Bu durumun sembolik bir hal alması devletin güçlü bir geleneksel yapıya sahip olduğunun aynı zamanda bir kanıtıdır. Bu geleneğin temellerine göz atarak, yakın bir dönemde teşkil edilmiş bulunan atlı birliklerin önemi gözler önüne serilmektedir. Tümdengelim yönteminin kullanıldığı tezde dönem şartları, Osmanlı askeri düzeninin geçirdiği evrim aktarılmıştır. Nitel veri toplama yöntemi kullanılarak hazırlanan bu tezde olabildiğince nesnelliğe önem verilmiştir. Bilimsel araştırmaların gereği olarak sistematik bir veri toplama amacı güdülmüştür. Temel, birincil ve ikincil kaynaklar kullanılmıştır. Osmanlı belgelerinin ihtiva ettiği bilgilere dayandırılması amaçlanan tezde belgelerin bir kısmının bulunamadığına binaen varolan bilgiler arası bağlantı çözümlemesi yapılmış ve ayrıca ikincil kaynaklar arasında çıkarım yapma yolu tercih edilmiştir. Osmanlı arşiv belgelerinin önemi tezde bir kez daha görülmekle birlikte eksik çoğu belgenin varlığı hissedilmektedir. Tarihin karanlık bir dönemi olan 31 Mart hadisesine ilişkin bulgular değerlendirilip, tez çalışmasına eklenmiştir. Bu dönemde yaşanan ihtilaf ise dönemi anlatan anılar ve Osmanlı belgeleri yer yer çelişmiştir. Her iki bilgiye de yer verilerek, aradaki ihtilaf gözler önüne serilmiştir.

Anahtar Kelimeler: II. Abdülhamid, Ertuğrul Süvari Alayı, Söğüt Maiyyet Bölüğü, Yıldız Sarayı, Karakeçili Yörükleri, Mızraklı Süvari Alayı.

SUMMARY
GUARD BATTALION IN PERIOD OF ABDULHAMID II: THE ERTUGRUL
CAVALRY REGIMENT

Each new piece of information learned in history refutes the previous one and gives different perspectives to the person or society. Unless the accuracy of the information obtained is not reflected and proven by the sources, the wrongly known information will multiply like a virus and disperse in the society. In order to prevent this, II. In this study, which we publish the Ertuğrul Cavalry Regiment, one of the guard battalions of the Abdülhamid period, it is aimed to shed light on some obscure parts of military history and to bring the hidden information to light. Despite the developing military technologies, the Guard Battalions still exist, even if it is symbolic. The fact that this situation has become symbolic is also a proof that the state has a strong traditional structure. By taking a look at the foundations of this tradition, the importance of the cavalry units formed in the recent period is revealed. In the thesis in which the deductive method is used, the conditions of the period and the evolution of the Ottoman military order are explained. In this thesis, which was prepared by creating a qualitative thesis, objectivity was given importance as much as possible. As a requirement of scientific research, a systematic data collection was aimed. Basic, Primary and Secondary sources were used. In the thesis, which is aimed to be based on the information contained in the Ottoman documents, the way of performing meaning analysis from the information and making inferences between secondary sources was preferred due to the fact that some of the documents could not be found. Although the importance of Ottoman archival documents is seen once again in our thesis, the existence of many missing documents is felt. The findings of the March 31 event, which is a dark period in history, were evaluated and added to our thesis. The conflict experienced in this period was sometimes contradicted by the memories of the period and the Ottoman documents. By including both information, it is also aimed to reveal the conflict between them.

Keywords: II. Abdülhamid, Ertuğrul Cavalry Regiment, Söğüt Subordinate Company, Yıldız Palace, Karakeçili Tribe, Spear Cavalry Regiment.

ÖNSÖZ

Ertuğrul Süvari Alayı, tam olarak kuruluş tarihi bilinmemekle birlikte, askeri teamüller gereği sancak teslimine müteakiben resmiyet kazandığı söylenebilir. Ertuğrul Süvari Alayı'nı günümüzde meşhur kılan etken ise saray ressamı Fausto Zonaro'nun resmettiği “Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden Geçışı” adlı tablodur. Günümüzde eğitim alan resim bilgisine sahip bireylerin, tarihçi bireylere oranla Ertuğrul Süvari Alayı hakkında daha çok bilgi sahibi olduğu söylenebilir. Ertuğrul Süvari Alayı sanılanın aksine bu alaya bağlı bulunan askerlerin Ertuğrul Gazi ile birlikte Söğüt'e gelmiş ailelerin ecdatlarından değil, bu kimselerin yanı sıra başka yörelerden kimselerin de kayıtlı bulunduğu evraklarla sabittir. Bu tezde bu kimselerden bahsetmekle birlikte, onların yaşayışları, eğitimleri, teçhizatları, giyim kuşamları vb. durumlarda aktarılmıştır. 31 Mart hadisesinin gizeminde alay askerlerinin akıbeti ise sorgulanmıştır.

Ertuğrul Süvari Alayı'nın ana temayı teşkil ettiği çalışma askeri tarihin bir bölümünde oluşan boşluğu kapatmaya yöneliktir. Günümüzde dahi muhafız taburları, devletin ihtişamını gözler önüne sermekte ve köklü geleneğin bir nişanesi olarak varlıklarını sürdürmektedirler. Devletler gücünü sergilemek adına güçlü koruma birliklerine ya da zenginliği ön plana çıkarmak için bu birliklere ihtiyaç duyar. Osmanlı Devleti için var olan sorunların karşısında her iki etmene de ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Hükümdarların şahsına, aile bireylerine ve malına gelebilecek bir saldırı devleti kaos ortamına sürüklemeye yeterli bir etkidir. Bunun örnekleri ise tarih sayfalarında mevcuttur. Bu sebeple 19. yüzyılın sonlarında kurulan muhafız taburu bu bakış açısıyla incelenmiştir.

Yararlanılan kaynaklar İstanbul'da bulunan Osmanlı Devlet Arşivleri Başkanlığından temin edilmiştir. Elde edilen bilgiler Yıldız Fonu ağırlıklı olmak üzere Bâb-ı âlî evrak odası, İrade Askeriye, İrade taltifat gibi fonlardan sağlanmıştır. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi kütüphanesinde çalışmalarda bulunulmuş, Söğüt'te II. Abdülhamid döneminde bölgenin kalkındırılması için yapılan yapılar incelenmiştir. Ankara'da Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi, İstanbul'da Nadir Eserler Kütüphanesi, Atatürk kitaplığı gibi önemli kütüphanelerde çalışmalarda bulunulmuştur. Söz konusu tez oluşturulurken Osmanlı belgeleri ön plandayken hatıratlar, döneme ilişkin raporlar araştırılmıştır. Tezi oluşturan en büyük tahdit var olan belgelerdeki eksikliklerdir. Bunun sebebi olarak iki temel görüş hakimdir. İlki Padişahın yakınındaki bir birliğin özel ve has olmasıdır. İkincisi ise belgelerin kaybolması veya yıpranmasıdır.

Metot olarak genelden özele bir anlatım sergilenmiştir. Konu başlıkları içerisinde de bu kullanım devam ettirilmeye çalışılmıştır. Osmanlı belgelerinin çevirisi hariç yalın bir üslup ve anlatım ile anlam zenginleştirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma ve inceleme safhasının en önemli gelişmesi şüphesiz Devlet arşivlerinden yararlanmaktır. Bulunan yüzlerce belgenin arasından tasnifinin gerçekleştirilmesinin ardından belgelerin transkripsiyon aşamasına girilmiştir. Bulunan belgeler tarih ve konu sıralamasına göre tekrar tasnif edilerek kontrolü sağlanmıştır. En önemli bulgu Ertuğrul Süvari Alayı'na ait künye defterlerinin arşivlerden elde edilerek tezde kullanılmasıdır. Böylece yanlış bilinen bir gerçek daha ortaya konulmuştur. Ana sorunsal kurulmalarındaki temel gerekçe, kurulduktan sonraki faaliyetleri ve 31 Mart hadisesinde isimlerinin anılmasıdır.

Adı geçen tez ayrıca Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmektedir.

Bu hayata yazılı bir belge bırakmamı sağlayan, geçmiş ile günümüz tarihçi ile olgular arası iletişim cümlesinin anlamını sürekli hissettiren, mesafelerin önemini hiçe sayarak desteklerini üzerimden hiç esirgemeyen, elde ettiğim başarılarda pay sahibi olan öğretim üyemiz sayın Prof. Dr. Salih TUNÇ'a teşekkürlerimi sunarım.

Ailem, hiç bıkmadan benim Ertuğrul Süvari Alayı hakkında malumatlarımı sabırla dinleyerek, telkinlerde bulunarak destek olmuştur. Bu mevkiye gelmemde emekleri ve çabaları büyüktür. Örnek aldığım ablam Öğr. Gör. Sema DİRGEN ÖZ'ün emekleri yadsınamaz büyüklüktedir. Şükranlarımı sunuyorum.

Lise yıllarımdan beri iletişime ara vermediğimiz iyi ve kötü günde hep beraber olduğumuz can dostum Korcan GÜLGÖNÜL'e yüksek motive gücüne bağlı olarak destekleri için de ayrıca teşekkürlerimi iletirim.

Üzerimde emeği olan büyüklerim ve küçüklerim hepinize sonsuz teşekkürler...

Sefa DİRGEN

Antalya, 2021

GİRİŞ

Uzun bir süre askeri savaş teknolojisinde hızlı ve manevra yeteneği yüksek olan, savaşların vurucu temel gücünü oluşturan Süvari sınıfını M.Ö.1000’li yıllarda Asurlular kullanmıştır.¹

Türk tarihinde, Kara Kuvvetlerinin kuruluş yılı olan M.Ö.209 yılı önem arz etmektedir. Her ne kadar bu tarihten öncede süvari birliklerinin varlıkları bilinse de Büyük Hun Devleti hükümdarı Mete Han tarafından Türk ordusunda piyade birliklerinin yanı sıra atlı birliklerde de düzenleme yapılarak onlu ve yüzlü atlı birlikler halinde teşkilanlandırıldığı bilinmektedir.² Kaşgarlı Mahmut’un yazdığı “Divan-ı Lügat-it-Türk” adlı eserde Türklerin yaşayışları, kahramanlıkları ve savaşları anlatılmıştır. Burada atın Türk’ün kanadı olduğunun belirtilmesi savaş teknolojisi açısından süvari birliklerinin son derece faydalı olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Söz konusu eserde ayrıca at, 115 kelime ile yerini almıştır.³

Türkistan hakkında araştırmalar ve incelemeler yapan batılı yazarlar, Türklerin askeri stratejide süvari birliklerini çok iyi bir şekilde kullandıkları görüşüne sahiptir. Türklerin doğduklarında at ile tanıştıkları, bütünleştikleri ve ortak bir kültür oluşturdıklarını savunurlar.⁴ Göktürler döneminde dikilen Türk yazıtlarında mızrak manasında birçok yerde “süngü” kelimesi kullanılmıştır. Altay dağlarında uzun mızrak uçlarının bulunduğu bu yazıtlara kanıt oluşturmaktadır. Ayrıca Yeniseyde bulunan kaya resminde askerin uzun mızrak kullandığı da yine kayıtlar arasında yerini almıştır.⁵ Baykal Gölü civarında bulunan kaya resimlerinde uzun sııklara asılmış bayrak tutan Göktürklere ait süvariler görülmektedir.⁶

Abbasi Ordusu’nda müstakil olarak görev alan Türk Süvarileri, Arap edebiyatına da konu olmuştur. Tanınmış bir yazar olan El-Cahiz, Abbasi ordusunda görevlendirilen Türk süvarilerinin önemli bir vazife üstlendiklerini, ordunun mihveri olduklarını belirtmiştir.⁷

Gazneli ordusu savaş stratejileri arasında yer alan beşli sistemi kullanmıştır. Ordunun beş ana bölüme ayrılması prensibine dayanan sistemde ileri emniyet kademesi, geri emniyet kademesi, merkez, sağ ve sol kanat olarak ayrılmıştır. Sağ kanatta 10.000 süvari ve 30 fil

¹ Turan, 1986: 37.

² Kara Kuvvetleri Komutanlığı, 1996: 1.

³ Naskali, 1995: 147.

⁴ Genç, 1999: 5.

⁵ Ögel, 1984: 161.

⁶ Ögel, 1984: 163.

⁷ Cahiz, 1967: 70.

bulunurken, sol kanatta 12.000 süvari ve 70 filden oluşan bir ordu teşkil edilmiştir. Muhafız birliği olarak 20.000 süvari ve 70 fil ordunun merkezini oluşturmuştur.⁸

Selçuklular döneminde, Nizam-ül Mülk vasıtasıyla mukata sistemi kurularak ordunun etkin gücü oluşturuldu. Bu sistemde sipahi adı verilen askerler üstün eğitimler aldı. Bu eğitimler arasında at üzerinde hareket halinde ileriye ve geriye ok atmak askeri kabiliyeti etkin kılmıştır.⁹ Selçuklu saray mimarisinde de atın önemi açıkça vurgulanmıştır. Sultanlar saray tasvirlerinde tahtta otururken, hazır bulunan atıyla birlikte resmedilmiştir.¹⁰ Bu tasvirler Selçukluda ve İlhanlı Devleti'nde benzerlikler göstermektedir. Osmanlı minyatürlerinde de tahtta bulunan padişahın atlarının seyisler tarafından hazır bulundurulduğu görülmektedir.¹¹

Süvari birliklerinin tarihsel gelişimi üzerine yapılan değerlendirmeden sonra çoğunluğu Karakeçililerden oluşturulduğu düşünülen Ertuğrul Süvari Alayı'nın askerlerinin kökenini incelemekte fayda vardır. Karakeçili Yörükleri, Kayı boyuna mensup bulunmakla birlikte Anadolu'nun Türk yurdu haline gelmesinde en önemli rollerden birini üstlenmiş bir Türk topluluğudur. Oğuzlar'ın Kayı boyuna bağlı olan Karakeçili topluluğu Ertuğrul Gazi'nin atalarıyla beraber Türkistan'dan Horasan'a, oradan da Anadolu'ya gelmiştir.¹² Harezmşah baskısı sonucunda meydana gelen Yassıçemen Savaşı sonrasında Ertuğrul Gazi ve kardeşleri ile Kayı ve Karakeçililerin yolları ayrılmıştır. Kaynaklara göre Ertuğrul Gazi'ye bağlı olan Türkmenler, Haremşahlar'a karşı Selçuklu ordusunun yanında savaşa katılarak Selçukluların galip gelmesinde etkili olmuşlardır. Sultan I. Alaaddin Keykubad, Ertuğrul Gazi'nin bu yardımı karşılığında Ertuğrul Gazi'ye Sultanönü, Söğüt ve Domaniç topraklarını iktâ olarak verince kendisini takip eden Türkmenler yöreye gelmiştir. Ertuğrul Gazi, Söğüt'e yerleşerek Bizans'a karşı mücadeleye başlayıp Karacahisar'ı fethetmiştir. Böylece Söğüt merkez olmak üzere beyliğin temelleri atılmıştır.¹³

Osmanlı Devleti'ni kuran hanedanın mensup olduğu Kayı boyu içinde yer alan Karakeçililer, Anadolu'nun Türkleşmesinde büyük rol oynamışlardır. Bu duruma örnek olarak diğer topluluklardan ayrı bir yeri olan Keçilü oymakları, başta Karakeçililer olmak üzere Sarıkeçili, Kızılkeçili, Akkeçili, Teke Türkmenleri, Karamanlu gibi isimler altında Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde varlıklarını sürdürmüşler ve milli benliği yüksek olan Karakeçililer, Ertuğrul Gazi'yi anmak adına Ertuğrul Gazi'nin Söğüt'teki türbesinde anma

⁸ Turan, 1986: 92.

⁹ Turan, 1986: 124.

¹⁰ Naskali, 1995: 56.

¹¹ Naskali, 1995: 58.

¹² Eker, 2000: 18.

¹³ Çay, 1988:5-9.

törenleri düzenlemeyi gelenek haline getirmişlerdir. Bu törenlere döneme özgü kıyafetleriyle katılıp, büyük kazanlarda aş pişirerek, cirit, koşu, güreş gibi etkinlikler düzenlemişlerdir.

Sultan II. Abdülhamid zamanında Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da yaşanan, Ermeni, İran ve Rus tehditlerine karşı Hamidiye Alayları kurdurmuştur. Bu alayların içerisinde Siverek Karakeçilileri de görevlendirilmiştir.¹⁴ Ayrıca Sultan II. Abdülhamid, akrabaları olarak gördüğü Karakeçililerin gençlerinden kurulu bir muhafız taburu oluşturmuştur. Bu alayı da Ertuğrul Alayı olarak isimlendirmiştir.¹⁵

Sultan Abdülhamid’in Karakeçili Yörüklerine hayatını emanet edecek kadar güvenmesinin temel sebebi, muhtemelen onlarla akrabalık bağının olduğuna inanmasından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, Sultan II. Abdülhamid’in yaptırmış olduğu araştırmalar neticesinde Karakeçililerle büyük bir ünsiyet kurulmuştur.¹⁶

Karakeçili Yörükleri hakkında edinilen bilgilerin birçoğunu, Sultan II. Abdülhamid döneminde Karakeçili Yörüklerinin reisi olan Hacı Bekir Sıddık Bey’in kaleme aldığı düşünülen 1905 tarihli bir kitapçıktan öğrenmek mümkündür. Bu kitapçık 22 sayfadan ibaret olmakla birlikte Yörüklerin nüfusu, oymak üyelerinin bulundukları yerler ve Karakeçili Yörüklerinin tarihçesi hakkında bilgiler yer almaktadır.¹⁷

Bahsedildiği üzere Ertuğrul Gazi tarafından eğitilen Karakeçili Yörükleri, Karacahisar’ın fethinde karakeçilerinin boynuzlarına birtakım ışıldaklar bağlayarak, alaycuk üzerine kara keçeden örtü örtüp harp hilesine başvurmuşlardır. Bu sayede de Karacahisar fethedilmiştir. Savaş sırasında Ertuğrul Gazi’nin “Haydin Alplerim! Haydin Karakeçili Yörüklerim!” demesi ile mensuplarının adlarını Karakeçililer olarak aldığı düşünülmektedir.¹⁸

Diğer bir görüşe göre Eskişehir’in kuşatılması sırasında Şeyh Edebalı’nın tavsiyesi üzerine karakeçilerin boynuzlarına mumlar bağlayarak gece baskını yapmaları ve böylece büyük bir başarı kazanmaları sonucunda Karakeçili isminin verildiği ileri sürülmektedir.¹⁹

Bunların yanı sıra Türk kültüründe binlerce yıldan beri yönlerin renklerle sembolize edildiği bilinmektedir. Türklerde kara renk kuzeyi, ak batıyı, kırmızı güneyi, sarı merkezi, gök veya yeşil renk de doğuyu sembolize etmektedir. Türkler, kuzey ile ilgili ne varsa kara ismi ile tanımlamışlardır.²⁰ Karakeçili Yörükleri ile beraber Akkeçili, Kızılkeçili ve Sarıkeçili Yörüklerinin olması böyle bir isimlendirmenin olma olasılığını düşündürmektedir.

¹⁴ Çay, 1988: 5-9.

¹⁵ Sümer, 2016: 235.

¹⁶ Sağlam Tekir, 2020: 53-54.

¹⁷ Sağlam Tekir, 2020: 56.

¹⁸ Cunbur, 1999: 28.

¹⁹ İlhan ve Yavuz, 2006: 114.

²⁰ Ögel, 2000: 431.

Karakeçililer; Osmanlı Devleti'nin bütün seferlerine katılmış, üzerlerine düşen görevleri yapmak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmamışlardır. Yavuz Sultan Selim zamanında da kendilerine Mekke ve Medine'nin aşireti anlamına gelen “Haremeyn-i Şerifeyn Aşireti” unvanı verilmiştir.²¹ Bununla beraber ağnam ve askerî vergilerinden muaf tutulmuşlar, yün ve yapağıyı eğirip dokuma işlerinde yetenekli olmalarından dolayı aba üretimi için Balıkesir yöresine yönlendirilmişlerdir. 1843 yılında çıkartılan bir irade ile daha önce muaf tutuldukları ağnam ve askerî vergilerdeki muafiyetleri kaldırılmıştır. Ahmed Vefik Paşa'nın 1866 tarihinde vermiş olduğu bir emirle Karakeçili Yörüklerinin Balıkesir yöresi ile ilişkileri kesilmiş, onlar Eskişehir, Seyitgazi, Kütahya, Emet, Tavşanlı, Banaz, Afyonkarahisar, Aziziye, Sandıklı, Yenişehir, Söğüt, Bilecik, İnegöl, Domaniç, Bursa, Gemlik, Nazilli ve Salihli civarlarına yerleştirilmişlerdir.²²

Farklı yerlere iskan edilen Karakeçili Yörüklerinin yerleştikleri yerlerdeki haneleri ve nüfusları sayılmıştır. Bu sayım ile ilgili bilgiler de Karakeçili Yörükleri kitapçığında yer almaktadır. Kitapçıga göre; yukarıda sayılan kaza ve nahiyelerde toplam 2.856 hanede toplam 14.521 nüfus bulunmaktadır. Bu kaza ve nahiyelerden 435 süvari toplanmıştır. Kitapçıkta belirtildiğine göre Eskişehir'in Seyitgazi nahiyesine bağlı Kuyucak köyü'nden bu süvarilerin 45'inin, yine Seyitgazi nahiyesinin Numanoluk köyü'nden 25'inin alındığı ve geriye kalanlarının da diğer kaza ve nahiyelerden geldiği aktarılmaktadır.²³ Karakeçili Yörüklerinin yapılan sayımlardan başka Osmanlı Devleti'nin kuruluşundaki sergiledikleri başarıları, ayrıcalıkları, kültürü, demografik ve antropolojik yapıları Osmanlı belgelerinde konu edinmiştir.²⁴ Örneğin, Sultan II. Abdülhamid döneminde de devamlılık arz eden sadakatlerine ve hizmetlerine karşılık birtakım çalışmalar ortaya konulmuştur. Sultan II. Abdülhamid, Karakeçili Yörükleri reisi olan Hacı Bekir Sıddık Bey ve mensuplarını, “Osmanlı ve Mecidi nişan-ı Zişanları” yanında “Altın İmtiyaz Madalyası” ile ödüllendirmişlerdir.²⁵

Yine bu dönemde Bilecik ilini merkez alarak bir sancak kurulmuştur. Bu sancağa da Osmanlı soyunun atası olan Ertuğrul Gazi'ye ithafen “Ertuğrul Sancağı” adı verilmiştir. Ertuğrul Gazi'nin, Osman Gazi'nin ve gaza arkadaşlarının kabirleri onarılmış, mezarlarının bulunduğu bahçenin girişine de 1888 yılında bir çeşme inşa edilmiştir.²⁶

Sultan Abdülhamid'in tahkikatları neticesinde Ertuğrul Gazi'nin validesi olan Hayme Ana'nın İnegöl kazasına bağlı Domaniç nahiyesinin Çarşamba köyünde bulunan mezarının

²¹ Cunbur, 1999: 28.

²² Sağlam Tekir, 2020: 56.

²³ Cunbur, 1999: 32.

²⁴ Özkul, 2007: 203; Karakeçili Yörüklerinin sosyal durumlarını inceleyen belgelerin örnekleri için bkz. Beşirli ve Erdal, 2007: 203-218.

²⁵ Sağlam Tekir, 2020: 58.

²⁶ Cunbur, 1999: 28.

yeri belirlenince 1890 yılında Sultan Abdülhamid tarafından Makbere-i Şerife’de bir türbe inşa edilmesi emredilmiştir.²⁷ Bu yapıların yanı sıra yörenin daha fazla gelişmesi adına yöreye bir mescit yapılması gündeme gelmiştir. İlk başta Hristiyan ahalinin içerisinde kalan yörede mescit ve okul yapılması planlanmış daha sonra bu durum uygun görülmemeyerek başka bir yerde yapılması kararı alınmıştır. Bunun için de yöre halkının elindeki arazilerin değeri karşılığı alınması gerekmiştir.²⁸ Mescidin yapılacağı yerde okul da inşa ettirmek istemesi, yörenin istimlak edilmesini gerekli kılmıştır. Bunun üzerine 106.100 kuruş ile yöredeki emlak’ın otuz parçasının istimlak edilmesi uygun görülmüştür.²⁹ Bu yapıların inşa edilmesi ile Karakeçili Yörükleri tarafından Ertuğrul Gazi’nin hatıraları uzun yıllar boyunca canlı tutulmuş, onu anmak için Eylül ayının 17’sinden sonraki ilk Cuma gününü takiben Ertuğrul Gazi Türbesi’nde toplanarak ziyarette bulunmuşlar ve etkinlikler düzenlemişlerdir. Bu etkinlikler Karakeçililer için bayram niteliği taşımaktadır.³⁰ Gelenek haline gelen bu kutlamalardan 15 gün önce bütün köylere haber gönderilmiştir. Üç veya dört gün süren etkinliklerin başlangıcında yapılan törende Ertuğrul Gazi ve Sultan II. Abdülhamid’e övgü ile söylenen şiirler eşliğinde yürüyerek Ertuğrul Gazi Türbesi’ne ulaşılmıştır.³¹

Sultan Abdülhamid’in Ertuğrul Gazi ve Hayme Ana’nın kabirlerini ihya etmesi yanında Karakeçililerden oluşturulan Ertuğrul Süvari Alayı’nı kurdurtması ve onlara “Öz hemşehrilerim” demesi onlara karşı bir bağlılık hissinin olduğunu göstermekle birlikte, Türklük şuuruna sahip olduğunu da göstermektedir.³²

²⁷ Sağlam Tekir, 2020: 54.

²⁸ Y.MTV. 228-58.

²⁹ Y.MTV. 228-58.

³⁰ Özçelik, 1999: 54.

³¹ Sağlam Tekir, 2020: 58.

³² Sağlam Tekir, 2020: 54.

BİRİNCİ BÖLÜM

II. ABDÜLHAMİD VE DÖNEMİ

1.1. Sultan II. Abdülhamid ve Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti son dönem padişahlarından Sultan II. Abdülhamid dönemi ve dönem içerisinde yaşanan olaylar bakımından Osmanlı Tarihine damga vurmuştur. 21 Eylül 1842 tarihinde İstanbul'da doğan II. Abdülhamid'in babası Sultan Abdülmecid, annesi Tir-i Müjgân Kadın Efendi'dir. 11 yaş gibi küçük yaşta annesini kaybetmiştir. Bu sıralarda çocuğu bulunmayan Perestû isimli bir kadın ona annelik yapmıştır. O sıralarda hanedanın en küçük bireyi olması nedeniyle tahta geçmesinin zor olması gibi gerekçelerle saray ve çevresi tarafından fazla ön planda tutulmamıştır. Sultan Abdülaziz bu görüşü önemsemediği gibi şehzade Abdülhamid'in eğitime ve kendisini geliştirmesine önem vermiştir.³³

Şehzade Abdülhamid'in, seyahatlere çıkması bakımından birçok Osmanlı şehzadesinden ayrı bir yönü bulunmaktadır. Örneğin, 1864 yılı içerisinde dönemin padişahı Sultan Abdülaziz ile şehzade Murad ve Reşad ile beraber Mısır'a gitmiştir. Bu seyahatin ardından Avrupa seyahatine Sultan Abdülaziz, Yusuf İzzeddin ve şehzade Murad ile katılarak kendisini geliştirme fırsatı bulmuştur. Başta İngiltere, Fransa olmak üzere Belçika, Almanya ve Avusturya-Macaristan gibi önemli ülkeleri ziyaret ederek buralar hakkında bilgi sahibi olmuştur. Bu gezi ona, Batı hakkında geniş bir bilgi sahibi olmasının yanı sıra yalnızca kitaplardan okuyarak değil, aynı zamanda yerinde görme ve inceleme fırsatı sağlamıştır.

Sultan Abdülaziz'in saltanatı belirli çalkantılar ve sıkıntılar ile süregelmiştir. Bu dönemin tanığı şüphesiz ki şehzade Abdülhamid'dir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin yaşadığı en büyük sıkıntılar politika ve ekonomi yönündedir. Dönem içerisinde giderek gelişen ve kendisine taraftar bulan Yeni Osmanlılar Cemiyetinin üyeleri, Tanzimat'ın getirdiği yenilikleri yetersiz bulmakta ve parlamentoya dayalı Meşrutî bir yönetim şekli geliştirilmesini talep etmekteydiler. Devlet ileri gelenleri arasında da destek gören bu cemiyet, Sultan Abdülaziz aleyhtarlığı ile öne çıkmıştı. Yeni Osmanlı hareketi lehine gelişen durumlara örnek vermek gerekirse dış borçların aksamaması ve hükümetin iflası kamuoyunda hoş karşılanmamış, Serasker Hüseyin Avni Paşa ile Mithat Paşa'nın girişimleri neticesinde Abdülaziz tahttan indirilerek, hâlihazırda meşrutîyet taraftarlarının anlaşması gereği V. Murad tahta geçirilerek 30 Mayıs 1876 tarihinde padişahlık makamına getirilmişti.

³³ Çelik, 2018: 7.

V. Murad'ın saltanatında da Osmanlı Devleti yönetim kademesinde sorunlar devam etti. Tahttan indirilen Abdülaziz bileklerinin kesilmesi sonucu vefat etmişti. Devletin iç ve dış problemleri de sürmekteydi. Yaşanan bu hadiseler Sultan V. Murad'ın psikolojisini bozarak, yönetimde yetersiz olduğu Sadrazam Rüştü Paşa ve Mithat Paşa tarafından fark edilmişti. Bunun üzerine II. Abdülhamid ile görüşen bu kişiler, şehzadenin meşrutiyet yanlısı tutumunu anlamışlardı. Bu görüşmenin sonucunda V. Murad'ın tahta çıkışından sadece 3 ay sonra 31 Ağustos 1876 tarihinde Sultan II. Abdülhamid tahta çıkarılmıştır.³⁴

II. Abdülhamid, Osmanlı Devleti'nin iç ve dış siyasi buhranlarının devam ettiği bir dönemde başa geçmiştir. Doğu Avrupa'da gerçekleşen isyanların yanı sıra Sırbistan ve Karadağ savaşları saltanatının ilk yıllarına damga vurmuştur. Bu durumu üzerine vazife bilen Avrupa devletleri, bu olaylara müdahale ederek, Balkanlardaki durumu görüşmek maksadıyla Tersane Konferansı'nın Aralık 1876'da İstanbul'da toplanmasını sağlamışlardır.³⁵ Bu konferansa Osmanlı Devleti'nin yanı sıra Rusya, İngiltere, Fransa, Avusturya, Almanya ve İtalya katılmıştır. Konferans çalışmalarının İstanbul Hünkâr köşkünde henüz başladığı esnada, konferans temsilcilerini etkilemek maksadıyla Kanun-ı Esasi'nin yürürlüğe girdiği ve Meşrutiyet'in ilan edildiği Osmanlı Devleti temsilcileri tarafından top atışları ile duyurulmuştur. Osmanlı Devleti ile ilgili bu yeni gelişmeyi dikkate almayan delegeler, yeni reformlarla ilgili taslağı sunmuşlardır. Rusya ile karşı karşıya gelmemek, dış politikayı zedelememek amacıyla reform teklifi kabul edilmiştir. Bu tekliflerin uygulanabilirlik açısından zemini olmasa da, bir savaş durumuna girmeme düşüncesi kabul edilişinde önemli bir etkidir.³⁶

Birinci Meşrutiyet'in ilan edilmesinin ardından dönemin Sadrazamı Mithat Paşa açıklamalarında Rusya karşıtı söylemlerde bulunmaya başlamıştır. Kamuoyunda savaş karşıtı olan kimselerin ihanet ettiğini belirtmesi, daha da öteye giderek devlet karşıtı tutumu, iki padişahın tahttan indirilmesi sürecindeki olaylara müdahil olması,³⁷ destekçilerinin olduğu bir sohbet sırasında “Âli Osman yerine Âli Mithat denilse ne olur?” şeklindeki açıklamaları II. Abdülhamid nezdinde hoş karşılanmamıştır. Bu durum Kanun-ı Esasi açısından da cezayı gerekli kılmıştır.³⁸ Hükümetin emniyetini ihlali gerekçesi ile Kanun-ı Esasi'nin 113. maddesi gereği Sultan kendisine tanınan idari sürgün yetkisine başvurarak, Mithat Paşa'yı sadrazamlıktan azledip sürgüne göndermiştir.³⁹ Bir sadrazam tarafından bu tarz eylem ve

³⁴ Kazıcı, 2013: 30.

³⁵ Engin, 2016: 6.

³⁶ Armaoğlu, 1997: 512-513.

³⁷ Karal, 2000: 221.

³⁸ Duman, 2017: 85.

³⁹ Lewis, 2004: 166.

söylemlerde bulunulması, padişahlık makamına karşı bir güven zafiyetinin olduğunu ortaya koymaktadır. Yine padişahın varlığının sorgulanması ve yaşanan olaylara bakılacak olursa güvenliğinin de tehlikede olduğu anlaşılmaktadır.

Meşrutiyet ilan edildikten sonraki gelişmelere bakıldığında Ayan ve Mebusan Meclisi olmak üzere iki meclis oluşturulmuştur. Ayan meclisinin üyeleri doğrudan padişah tarafından seçilirken Meclis-i Mebusan üyeleri seçmenlerin oylarıyla belirlenmiştir. 19 Mart 1877 tarihinde Dolmabahçe Sarayı'nda devletin tüm kademelerinden kimselerin katılımıyla meclis açılmıştır. Böylece devlet yönetiminde halkın da yönetime katılması sağlanarak, durum anayasa ile güvence altına alınmıştır. II. Abdülhamid, meşrutiyet rejiminin kabulü ve yürürlüğe girmesinde etkili olmuştur.⁴⁰ Dış politikaya bakıldığında zaman Rusya, Balkanlar'da yayılmacı politikasını sürdürerek, Balkan coğrafyası için bir ıslahat teklifi sunmuştur. Bu teklif meclis tarafından oy birliğiyle reddedilmiştir. Bu durum iki ülke arasındaki gelişmeleri olumsuz yönde etkilemiştir. Nihayet Rusya, teklif ettiği ıslahatları gerekçe göstererek 24 Nisan 1877 tarihinde Osmanlı Devleti'ne savaş açmıştır. Damat Mahmut Paşa ve Redif Paşa gibi devlet adamlarının savaş yanlısı tutumları ve Meclis-i Mebusan'ın aldığı kararlar, Rusya'ya karşı savaşın açılmasında etkili olmuştur.⁴¹ Balkanlarda yaşanan gelişmelerden kendilerine pay biçen Avrupalı devletler, Rusya'nın bu tutumu karşısında sessiz kalmışlardır. Savaşın gelişmesi ise Rusya lehine olmuştur. Bu sıralarda 19 Mart 1877 tarihinde mecliste süregelen Müslim, gayrimüslimler arası sert tartışmalar Sultan Abdülhamid'i meclisin çalışmalarını etkin bir şekilde sürdürülebilirliğinin yetersiz oluşuna hükmetmesini zaruri kılmış, 13 Şubat 1878 tarihinde meclisin çalışmalarına ara verilmiştir.⁴²

Osmanlı Devleti tarihi kayıtlarına 93 harbi olarak geçen 1877-1878 savaşının ardından 3 Mart 1878 tarihinde Ayestefanos antlaşması imzalanarak savaş sonlandırılmıştır. Avrupalı devletler kendileri açısından tehdit olarak gördükleri bu antlaşmaya müdahale ile Berlin'de Avrupalı devletlerin katılımının sağlandığı bir konferans toplamışlar ve neticede antlaşma imzalamışlardır. Osmanlı Devleti her iki durumda da ağır bir tazminat ödeyerek toprak kaybetmiştir.⁴³

Sultan Abdülhamid dönemi Osmanlı Devleti'nde bir takım iç karışıklıklar da meydana gelmiştir. Bu karışıklıklara bir örnek vermek gerekir ise bizzat Padişah'ın şahsına karşı gerçekleşen Çırağan Baskını adlı suikast girişimidir.⁴⁴ Sultan Abdülhamid'in hayatına ve makamına kastedilen bu girişim, Yeni Osmanlılar akımına bağlı ve uzun müddet

⁴⁰ Uçarol,2015: 336.

⁴¹ Duman, 2017: 85-86.

⁴² Engin, 2016: 6.

⁴³ Uçarol,2015: 337,346.

⁴⁴ Karal, 2000: 501.

Avrupa’da ikamet etmiş Ali Suavi tarafından gerçekleştirilmiştir. 20 Mayıs 1878 tarihinde gerçekleşen isyanın başrolünde Ali Suavi bulunurken, perde arkasında Yeni Osmanlılar hareketinin geliştirdiği plana göre V. Murad’ı tekrar tahta çıkarıp yönetim kademesini ellerine almayı amaçlamışlardır. Ali Suavi ve destekçileri bu baskın ile aynı zamanda V. Murad’ın da yerleşkede bulunduğu sırada Çırağan Sarayı’na girmişlerdir. Bu durum karşısında hızlı tepki veren Beşiktaş Muhafızı Hasan Paşa, Ali Suavi ve destekçilerini bertaraf etmiştir.⁴⁵ Mâbeyn müşiri ve sadrazamın görevden alınması ile sonuçlanan bu girişim yeni Mâbeyn Müşiri olarak Gazi Osman Paşa, yeni sadrazam olarak Mütercim Rüştü Paşa atamalarını gerekli kılmıştır. Böylece Babialı ile yeni bürokratik sisteme geçiş yapılmıştır.⁴⁶

Sultan Abdülhamid, varlığına tehdit olarak gördüğü bu girişimin ardından devletin yönetim yerinde değişiklik yaparak Dolmabahçe sarayı yerine Yıldız Sarayı’na taşınmayı gerekli görmüştür. Buna sebep Dolmabahçe sarayının deniz kıyısında yer almasıdır. Denizden gelecek saldırılara karşı savunmasız bir durum söz konusu olup, hem deniz hem de karadan gelecek bir saldırının bertaraf edilmesinin zorluğu göz ardı edilmeyerek böyle bir karar gereklilik arz etmiştir. Bunun yanı sıra 30 Mayıs 1876 tarihinde Dolmabahçe Sarayı’nın kuşatılması ve Sultan Abdülaziz’in tahttan indirilmesi, ardından da tutuklu bulunduğu Feriye Sarayı’nda bilekleri kesilmiş olarak ölü bulunması, Abdülhamid açısından güvenli bir bölgeye yerleşmeyi zaruri kılmıştır. Türlü isyanların ve karışıklıkların içinde bulunduğu bu dönemde sahil kıyısındaki sarayların güvenli olmadığı ortadadır.⁴⁷ Bu sebeple sadece bayramlarda ve merasim günlerinde Dolmabahçe sarayı kullanılmıştır. Cuma selamlığı için ise Yıldız Sarayı’na yakın Hamidiye Camii tercih edilmiştir. Ayrıca Sultanın çevresinde bulunan önemli devlet adamları yerleşkelerini Yıldız Sarayı çevresine taşımışlardır. Orhaniye ve Ertuğrul kışlalarının yapılması da bölge güvenliğinin üst seviyeye çıkarılmasında etkilidir.⁴⁸

Sultan II. Abdülhamid devlet kademelerinde de değişikliğe giderek Plevne müdafaası ile tanınan Gazi Osman Paşa’ya yönetim kademelerinde yer vermiştir. Ahmet Cevdet Paşa’nın tecrübelerinden istifade ederek bu kişilerin desteği ile devlet işlerinin işlerliğini etkin kılmıştır. Ayrıca yerli ve yabancı danışmanlar ile bu durumu pekiştirmiştir. Böylece devlet yönetimini eline almayı sağlarken, mutlak hakimiyet tekrar egemen kılınmıştır. II. Abdülhamid bir konu veya sorun oluşması halinde çevresinde tecrübeli danışmanlara raporlar hazırlatarak konuya hâkim ve müdahil olabilmıştır.⁴⁹

⁴⁵ Uçman, 1989: 446.

⁴⁶ Çelik, 2018: 13.

⁴⁷ Kocaişık, 2019: 16.

⁴⁸ Duman, 2017: 96.

⁴⁹ Çelik, 2018: 13.

Yıldız Sarayı görevlendirmelerine bakıldığında teşkilatlanma ikiye ayrılmaktadır. Birincisi resmi, ikincisi özeldir. Resmi kısım devlet işleri ve haberleşme mahiyetinde iken, özel kısım Padişah'ın kişisel işleriyle ilgilenen bürodur. Padişahın özel işleriyle ilgilenen bölümde başlıca kahvecibaşılık, tütüncübaşılık, esvapçıbaşılık, kilercibaşılık, kitapçıbaşılık gibi kuruluşlar bulunmaktadır. Bu işlerle uğraşanlar padişahın şehzadelikinden gelen, güvendiği kişilerdir. Resmi kısımda Mâbeyn Müşirliği Dairesi, Başkitabet Dairesi, Mâbeynci Beyler Dairesi, Teşrifat Nâzırlığı Dairesi, Askerî Teftiş Komisyonu, Maiyyet-i Seniyye Erkân-ı Harbiyesi, Yaverler Dairesi, İzzet Paşa Dairesi, Derviş Paşa Dairesi, Şakir Paşa Dairesi, Kamphofner Paşa Dairesi, Aleksandr Kara Todori Paşa Dairesi, Mütercim Nişan Efendi Dairesi, Hususî Şifre Dairesi ve Mâbeyn Mütercimleri Dairesi gibi devlet işlerini ilgilendiren kurumlar ön plana çıkmaktadır.⁵⁰ Abdülhamid'in oluşturduğu bu kurumlar vasıtasıyla Dünya'da yaşanan gelişmeler ve bilgiler Padişah'a ulaştırılıyordu.⁵¹

Osmanlı dış siyasetini etkileyen İngiltere, Osmanlı toprakları üzerindeki çalışmalarını bu dönemde artırmıştır. İngiltere'nin amacı Rusya'nın güneye inmesini engellemektir. Bu durumun Osmanlı Devleti üzerinde doğrudan etkisi vardır. Bu sebeple bölgeyi sözde güvenlik altına almak maksadıyla Fransa ile birlikte Osmanlı Devleti'ne ait Afrika topraklarında işgal faaliyetlerine girişerek, Fransa tarafından 1881 yılında Tunus, İngiltere tarafından 1882 yılında Mısır işgale edilmiştir.⁵²

Yüzyılın sonuna doğru Osmanlı topraklarında yaşanan bir diğer sorun Ermeni meselesidir. 19. yüzyılın ortalarına kadar bir sorun teşkil etmeyen millet-i sadıka unvanına sahip olan Ermenilerin 93 harbi sonrası Rus kışkırtmalarıyla etkilenecek, ulusçuluk faaliyetlerine giriştikleri görülmektedir. İngiltere'nin de olaya müdahil olup destek vermesiyle Berlin Kongresinde gündeme gelmişlerdir. Nihayetinde Berlin Antlaşması'nın 61. maddesine göre Osmanlı Devleti'nin 6 vilayetinde (Erzurum, Diyarbakır, Sivas, Harput, Van ve Bitlis) Ermeniler lehine ıslahatlar yapma kararı imza altına alınmıştır. Abdülhamid ise bu bölgede yapılacak ıslahatların zararını hesap ederek, Anadolu'nun tehlike altına gireceğini göz önünde bulundurup bu maddeyi uygulamaya koymamıştır.⁵³

Bu süreçten sonra dış destekle örgütlenen Ermeniler dışarıdan aldıkları yardımlarla, Doğu Anadolu bölgesinde Anadolu köylerine baskınlar düzenlemekle kalmıyor, vatandaşları yurtlarını terk etmeye mecbur etmek için, eziyet ve türlü işkencelerle öldürüyorlardı. Bu

⁵⁰ Tahsin Paşa, 2017: 45,46.

⁵¹ Tahsin Paşa, 2017: 18,19.

⁵² Özdemir, 2017:42-45.

⁵³ Kazıcı, 2013: 172-173.

dönemde Anadolu'daki çıkan küçük çaplı Ermeni isyanları I.dünya savaşına kadar devam etmiştir.⁵⁴

Sultan II. Abdülhamid, bölgede yerleşik bulunan aşiretlerden Hamidiye Alayları oluşturarak, bölgenin güvenliği ve olası Ermeni baskın ve isyanlarına karşı tedbir aldı. Kurulan düzenli askeri birlikler gerilla taktiğinde yıpranmayacak, hızlı hareket tarzı ile gelişen vakaya müdahale edilebilecekti. Doğu Anadolu'da devlet varlığının devamlılığı, aşiretlerin askeri varlığı ve gücünden yararlanılması, Ermeni hareketliliğinin dindirilmesi, Rus saldırılarına karşı bir direnç oluşturulması, askerlik hizmetinin genelleştirilmesi, asker sayısının artırılması, aşiretlerin binicilik ve nişancılıkta etkin kılınması gibi amaçlarla kurulmuştur. Osmanlı vatandaşı, Arap, Kürt, Türkmen ve Karakalpak isimli aşiret mensuplarından oluşturulmuştur. Hamidiye alaylarının subayları aşiret ileri gelenlerinden oluşturulmakla birlikte kendi içerisinde rütbeye haizdirler.⁵⁵

Hamidiye Alayları'nın kuruluş gerekçelerinin görünmeyen sebeplerinden, biri de aşiretleri devletin bir parçası olarak devlete yakınlaştırmak, bölgede İslamcılık politikasını etkin kılmaktır. 21 Alay'dan ibaret olan Hamidiye Alayları bölge halkı tarafından ilgi görerek 1901 yılına gelindiğinde 65 Alay'a ulaşmıştır. Böylelikle devletin aşiretler üzerindeki etkinliği artarak katlanmış, bu birlikler sayesinde de Ermeni problemine çözüm yolu bulunmaya çalışılmıştır.⁵⁶

Ermeni terörist faaliyetlerinin iyice baskılandığı 1900'lü yıllarda Sultan Abdülhamid, Ermeni terörünü iyice etkisiz hale getirmişti. Ermeniler, Sultan Abdülhamid'in varlığının kendi faaliyetlerine engel teşkil ettiğini görmekteydiler. Sultan'ın şahsına bir suikast düzenleyerek toplumda ve devlet kademesinde bir kaos oluşturmayı amaçladılar. Bu ortam da bir ihtilal gerçekleştirilecek, Avrupa devletlerinin de desteğiyle Ermeniler amaçlarına ulaşacaklardı. İstedikleri krallığın bu sayede kurulabileceği umudu Ermenilerin en büyük planıydı.⁵⁷

Ermeniler bu yolda Avrupalı devlet karşıtı suikast uzmanları ile anlaşarak planlama yapmışlardı. Belçika vatandaşı Charles Edward Jorris ile anlaşma sağlanarak, Avusturya'da Nesel Dofer fabrikasında üretilen özel bir fayton hazırlatılıp İstanbul'a getirilmişti. İstanbul'a gelen Jorris, Beyoğlu'nda bir ev kiralarak yerleşmişti. Padişah'ın Cuma namazı çıkışı sonrası Avrupa'dan getirttiği faytona bomba yerleştirilmişti. Patlayıcının bir hayli çok olduğu bilinmektedir. Tahsin Paşa'nın ifadesine göre yurda girişte toplam 148 kg patlayıcı

⁵⁴ Armaoğlu, 1997: 580.

⁵⁵ Eraslan, 1997: 463.

⁵⁶ Eraslan, 1997: 462.

⁵⁷ Birecikli ve Maden, 2007: 401-402.

getirildiğinin tespit edildiğini ifade etmiştir.⁵⁸ Abdülhamid'in camiden çıkıp arabaya yönelme süresinden başlayarak bombalı aracın park edildiği yere kadar geçen süre 1 dakika 42 saniye olarak hesaplanmıştı. Bu sürede bombanın Abdülhamid'in geçiş yolu üzerinde tam vaktinde patlatılması planlanmıştı.⁵⁹ Cehennem makinesi adı verilen bombalı araç 21 Temmuz 1905'te Hamidiye Camii önüne park edildi. Avrupalı seyyah kılığındaki suikastçiler Abdülhamid'in Camii'den çıkışı esnasında bombayı aktif hale getirdiler. Şeyhülislam Cemalettin Efendi, padişah ile ayaküstü bir durumu görüşürken, bomba tesiri yüksek bir patlamayla infilak etti. Saldırıda 26 kişi hayatını kaybederken 58 kişi de yaralandı. Bu sırada Sultan II. Abdülhamid, korku ve paniğe kapılan çevredeki insanları yatıştırmaya çalışmıştır. Birtakım emirler vererek, saltanat aracıyla oradan uzaklaşmıştır. Saray'da alkışlarla karşılanan Sultan II. Abdülhamid programına kaldığı yerden devam etmiştir.⁶⁰ Enver Ziya Karal, bomba patladıktan sonra Alay'a bağlı askerlerin kaçıştıkları, Sultan'ın arabayı sürdüğünü belirtmektedir.⁶¹

Uzun yıllar Osmanlı tahtında bulunan Sultan II. Abdülhamid ve yönetiminden husursuz olan Jön Türkler idareye karşı muhalif görüşlere sahipti. Siyasi faaliyetlerini basın yayın aracılığıyla sürdürmekteydiler. Jön Türkler kendi arasında fikir birliği sağlayamadılar. Bir kısmı propagandanın yalnızca gazete ve dergi gibi basın yayın kuruluşlarıyla sağlanamayacağını savunurken, diğer kısım devrimin yapılması için askerlerin de bu kuruluşun içerisine dahil edilmesi gerektiğini, başka bir grup ise devrimin yabancı ülkeler vasıtası ile gerçekleştirilebileceğini savunmuştur. Öte yandan Jön Türkleri bir çatı altında toplayan temel görüş, II. Abdülhamid rejimine karşı meşrutiyeti etkin kılmaktır.⁶²

Sultan II. Abdülhamid ise yeni eğitim kurumları kurarak bir nevi Meşrutiyet rejiminin temellerini atıyordu. Yeni eğitim-öğretim kurumları kurularak bu yolla eğitilmiş bireyler yönetimde söz sahibi olabilirdi. Rusya halihazırda yeni eğitim kurumları kurduğu için yeni yönetimi destekliyordu.⁶³

Jön Türklerin fikirleri yurt içinde kendisine yer bulmuş, milliyet ve meşrutiyet gibi fikir akımları İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Osmanlı vatandaşları arasında dağınık bir şekilde taraftar bulmaya başlayan bu cemiyet zamanla yayılarak siyasi bir parti olarak teşkil olunmuştur.⁶⁴ II. Meşrutiyet'in ilan edilmesinin en önemli mimarı olarak gösterilen bu cemiyetin kuruluş tarihi farklı yazarlar tarafından farklı şekilde aktarılmıştır. İnkılap Tarihimiz ve Jön Türkler adlı kitabın yazarı Ahmet Bedevi

⁵⁸ Tahsin Paşa, 1931: 114-115.

⁵⁹ Engin, 1995: 417.

⁶⁰ Kazıcı, 2013: 195.

⁶¹ Karal, 2000: 248.

⁶² Kazıcı, 2013: 209-210.

⁶³ Mardin, 2008: 168.

⁶⁴ Armaoğlu, 1997: 596-597.

Kuran, 1892 yılını, İbrahim Temo Mayıs 1889⁶⁵ yılını, Kazım Nami Duru 1888-1890⁶⁶ yılını işaret etmektedir.

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kuruluşunda model olarak alınan İtalyan Carbonari teşkilatı olup, cemiyet İstanbul'daki bir grup tıp öğrencisi tarafından kurulmuştur. Bunlar arasında İbrahim Temo, Abdullah Cevdet, Mehmet Reşit ve İshak Sükûti ilk göze çarpan kişilerdir. Memleket meselelerini, hükümetin yönetimini düşünerek geleceğin sadece bir kimsenin şahsi çıkarlarına bağlı olmaması gerektiği tezini savunmuşlardır. Bu tip sıkıntıların, meşrutiyetin ilanı ile çözülebileceğini düşünmüşlerdir. Kısa sürede rağbet gören bu fikirler öğrenciler üzerinde de tesir etmiştir. Örgüt üye sayısı artırılmaya çalışılırken örgüt yapısı da şekillenmeye başlamıştır. İlk faaliyetleri, üye sayısının artırılma çabası çerçevesinde Jön Türk yayınlarının ve Namık Kemal gibi bazı yazarların eserlerinin öğrenciler tarafından elden ele taşınması ve okunmasıyla başladı. Harbiye ve Tıp öğrencilerinin birleşmesiyle çatı oluşturulup, yönetime de Zeki Paşa getirilmiştir. Bu gelişmeler üzerine yapılan soruşturma kapsamında 9 öğrenci hakkında okuldan uzaklaştırma kararı alınmış fakat II. Abdülhamid bu durumun sadece öğrenci olayları olduğunu düşünerek, öğrencileri affetmiştir.⁶⁷

İttihat ve Terakki liderlerinden Doktor Nazım Bey 1894 yılında Paris'te ikamet etmekte olan pozitivizm görüşünü savunan Ahmet Rıza ile iletişime geçmişti. Ahmet Rıza, cemiyetin isminin Auguste Comte öğretileri gereği Nizam ve Terakki olmasını istemiş olmasına rağmen liderlerin isteği gereği Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti olarak varlığını sürdürmüştür.⁶⁸

Cemiyet gelişimini sağladıktan sonra ülke içerisinde ve dışarısında hızla üye kazanmıştır. Cemiyet üyeleri Yıldız Sarayına karşı büyük bir gösteri hazırlığındayken, durumun haber alınması üzerine geniş kapsamlı bir tutuklama gerçekleştirilmiştir. Bu gelişmeler üzerine Mizancı Murad ve İbrahim Temo yurtdışına kaçmışlardır. Abdullah Cevdet ve İshak Sükûti yakalanmıştır. Tutuklulardan, Taşkıyla Divan Harbinde, 12 kişiye idam cezası verilirken; 81 kişi mahkûm edilmiştir. İdam cezasına çarptırılanlar II. Abdülhamid tarafından affedilerek kürek cezası ile cezalandırılmışlardır. İstanbul'daki bu olayların ardından cemiyet Selanik'te faaliyetlerini hızlandırarak Vatan ve Hürriyet adıyla tekrar kurulmuştur.⁶⁹

Sultan II. Abdülhamid, Avrupa'ya intikal edenleri geri döndürmek için ikna heyeti oluşturarak başkanlığına Ahmet Celaleddin Paşa'yı getirip Paris'e gönderdi. Bu gelişme sonucunda yurt dışına kaçanların birçoğu ihsan edilen görevleri kabul ederek yurda geri

⁶⁵ Temo, 2000: 15.

⁶⁶ Duru, 1957: 5.

⁶⁷ Akşin, 2009: 49-50.

⁶⁸ Hanioğlu, 1985: 180.

⁶⁹ Kazıcı, 2013: 224.

döndü. Ahmet Rıza ve birkaç kişi Paris’te kaldı. 4-9 Şubat 1902 tarihinde Prens Sabahattin ve Ahmet Rıza’nın önderliğinde bir kongre topladılar. Ermeni, Arnavut ve Rum azınlıkların temsilcilerinin de katılımıyla tüm Abdülhamid karşıtı kişiler bir çatı altında toplandılar. Azınlık temsilcileri kongreye damga vurarak muhtariyete dayalı bir yönetimin egemen olmasını kongreye sundular. Prens Sabahattin, âdem-i merkeziyete dayalı bir yönetim şekli anlayışının lideri olmuştu. Bu sisteme göre devlet eyaletler vasıtasıyla yönetilecekti.⁷⁰ İttihat ve Terakki Cemiyetinin kendisine engel olarak gördüğü padişah, Osmanlı Devlet yöneticisi olarak, bu dönemde tekrar güvenlik endişesi ile karşı karşıyaydı.

Yönetimden ve ülkenin gidişatından memnun olmayan kesimler ile kendilerine bu davadan pay çıkarmak isteyen azınlıklar da İttihat ve Terakki cephesine dahil olup, bu rejime el birliği ile son vermek istediler. İttihat ve Terakki’nin emellerinin gerçekleşmesi önündeki tek engel Sultan II. Abdülhamid idi. Söz edilen kesim taraftarları ülkedeki genç subaylar nezdinde devamlı olarak girişimlerde bulundular. Selanik’te meskûn bulunan 3.Ordu’nun genç subayları büyük umutlarla İttihatçı oldular. Selanik’te 1906 yılında Talat, Tahir, Muallim Naci, Mithat Şükrü ve Ömer Naci tarafından Osmanlı Hürriyet Cemiyeti adıyla yeni kurulan cemiyet çalışmalarına başladı. Daha sonra bu cemiyetin adı “İttihat ve Terakki Cemiyeti” olarak değiştirildi. 3. Ordu’da görevli genç subayların neredeyse tamamı cemiyetin üyesi olmuştu. Bu dönemde askeri okullar ittihatçıların yuvalandığı eğitim-öğretim kurumları haline geldi.⁷¹

İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeleri Batı’daki Jön Türkler ile ikiliği ortadan kaldırmak ve tek bir çatı altında birleşmek adına ikinci büyük kongreyi topladılar. 1907 yılında toplanan kongredeki şiddet yanlısı grup Ahmet Rıza’yı da ikna ederek komitacılık faaliyetlerine başladılar. Bulgar, Sırp ve Yunan komitacılarıyla görüşüp çeşitli bilgiler sağladılar. Bilindiği üzere bu tip komitalar Makedonya üzerinde kan dökme ve yakıp yıkma faaliyetleri ile gündeme geldiler. Bu komitalar kendi soydaşlarının canına kastetmekten geri kalmadıkları gibi İttihat ve Terakki üyeleri de kendilerine muhalif olan bürokrat ve subaylara karşı eylemlerde bulundular. Buna örnek olarak İttihatçı mülazım Atıf Efendi’nin, Şemsi Paşa’yı suikast ile öldürmesi verilebilir. Böylece İttihatçı hareketin önündeki engellerden bir tanesi bertaraf edilmiş oldu. Çünkü Şemsi Paşa, İttihatçıların hareketini sonlandıracağına inanılan bir askeri liderdi. Bu süreçte yerine atanan Müşir Osman Fevzi Paşa’yı da konağından kaçırmaları ve telgraf hatlarının kullanılmaz hale getirilmesi hükümeti tedirgin etti.⁷² Sultan II. Abdülhamid tarafından gönderilen heyet ile İttihat ve Terakki arasında görüşmeler

⁷⁰ Uçarol, 2013: 401.

⁷¹ Kazıcı, 2013: 230.

⁷² Kazıcı, 2013: 231-232; Makedonya’daki komitacılık faaliyetleri için bkz. Ak, 2011: 15-28.

sağlandı. Bu görüşmelerde Osmanlı hükümeti temsilcileri padişahın buyruğu olarak, Kanun-i Esasi'nin muhafazasının el birliği ile sağlanmasını iletiler. İttihat ve Terakki ileri gelenleri padişah'a arka çıkacaklarını belirtmişlerdir. Kaydadeğer bir gelişme olarak Padişahın Arap, Arnavut, Fesli, Sarıklı gibi askerlikle ilgisi olmayan muhafız taburlarını kaldırmalarını istemişlerdir.⁷³

Bu sıralarda İngiltere Kralı 7. Edward ile Rus Çarı 2. Nikola arasında 9 Haziran 1908 tarihinde Reval görüşmeleri yapıldı. Bu görüşmeler İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeleri nezdinde Osmanlı Devleti'nin parçalanması olarak servis edildi. Ardından 1908 yılı Temmuz ayı içerisinde İttihat ve Terakki mensupları hükümete karşı eylemleri zirveye çıkarınca Sultan II. Abdülhamid 23 Temmuz 1908 tarihinde Meşrutiyeti ilan etmek zorunda kaldı.⁷⁴

Meşrutiyet'in ilanından bir gün önce Küçük Sadi Paşa sadrazamlığa getirilirken; yeni kurulan meşruti düzene göre sadece sadrazam ve şeyhülislâm hükümdar tarafından atanabilecekti. Bütün nazırları (bakanları) seçim hakkı ise sadrazama verilmişti. Sadrazam, Mebusan ve Ayan meclisleri önünde sorumlu tutulduğu gibi gerekirse meclisler tarafından düşürülebilecekti.⁷⁵

İttihat ve Terakki Cemiyeti, meşrutiyet hakkındaki propagandalarına gazete vasıtasıyla devam etmiştir. Yayınladıkları yazılara göre meşrutiyet ile iç karışıklık son bulup geleceğe yönelme çabasının öne çıkarılması anlatılmıştır.⁷⁶ Ahmet Rıza'nın desteklediği pozitivizm görüşünün yanı sıra islami görüş de etkin kılınmaya çalışılmıştır. Böylece cemiyet içersinde kozmopolit görüşler birleşerek milli çıkarların korunması hedeflenmiştir.⁷⁷

Bir tarafta bu gelişmeler yaşanırken öte yandan ayrılıkçı bir ulus olan Bulgarlar Bulgaristan prensliği olarak Osmanlı Devleti'nden ayrılarak tam bağımsız olduklarını Avusturya-Macaristan, Bosna-Hersek'i ilhak ettiğini ilan etti. Girit, Yunanistan'a katıldığını açıkladı.⁷⁸

II. Meşrutiyet sonrası ilk seçim Kasım-Aralık 1908 tarihinde yapıldı. İttihat ve Terakki, partinin orduya bağlı olduğunu açıkladı. Böylece toplum korkutularak İttihat ve Terakki üyelerini seçmeleri sağlandı. İki dereceli yapılan seçimlerde Prens Sabahattin'in Ahrar partisi de yer aldı. Seçilen kişilerin çoğu toprak sahibi idi. 288 milletvekilinin 147'si Türk, 60'ı Arap, 27'si Arnavut, 26'sı Rum, 14'ü Ermeni, 10'u Slav, 4'ü Musevi idi. Meclis'te Padişahın yazdığı bir Söylev okunmuştu. Abdülhamid bu söyleve göre Meşrutiyetin sona

⁷³ Mayakon, 1940: 59-60.

⁷⁴ Uçarol, 2013: 402.

⁷⁵ Tunaya, 1996: 34-35.

⁷⁶ Mardin, 2008: 261.

⁷⁷ Mardin, 2013: 107.

⁷⁸ Armaoğlu, 1997: 651.

ermesinin nedeni olarak eğitim kurumlarının yeterli olmamadığını belirterek, eğitim kurumlarını yaygınlaştırdığını Meşrutiyetin yasal zeminin oluştuğunu belirtiyordu.⁷⁹

II. Meşrutiyet'in kendisinden umulanı vermemesi, İttihatçıların sorumsuz bir şekilde her şeye müdahalede bulunması, muhalefetin devamlı baskı altında tutulması, azınlık mebuslarının meclis içinde ve meclis dışında tahriklere girişmesi, Epir'de Yunanlı çetelerin tekrar faaliyetlere başlaması, İstanbul Rumları'nın olaylı seçim gösterileri, İttihat ve Terakki'nin "ittihad-ı anâsır" rüyasının sona ermesi, komitelerin işlediği faili meçhul cinayetler sonucunda ülkede mal ve can güvenliğinin sağlanamaması gibi olaylar toplumda bir rahatsızlığın meydana gelmesine sebep oldu. Bununla birlikte, ülkeyi meşrutiyete kavuşturduklarını ve her türlü sansürü ortadan kaldırdıklarını ilan etseler de bir kesim tarafından itibar görmeyişlerini hazmedemediler. Bu yüzden kendilerine karşı olan basını korkutma, sindirme ve susturma çalışmaları hız kesmedi. Özellikle Sultan II. Abdülhamid'in adamlarından İsmail Mahir Paşa ile gazetecilerden Ahmet Samim ve Hasan Fehmi'nin öldürülmesi üzerine katillerin bulunamayınca, halk adalet sloganları ile büyük bir miting yapmıştı. Ülkenin içinde bulunduğu bu durum, muhalefet ile muhafazakârlığın dini bir dönüşüm geçirmesine neden oldu. Toplumun sesi olabilecek "İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti" adında bir cemiyet kuruldu.⁸⁰

İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti'nin yayın organı Volkan Gazetesi İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı çok şiddetli hücumlarda bulunurken, halk arasında taraftar toplamaya devam ederek, toplumda kin ve nefret oluşturmaya başladı. Huzursuzluğun artması, istikrarın bir türlü sağlanamaması ve iki grubun birbirini kışkırtması neticesinde İstanbul'da büyük bir isyan baş gösterdi.⁸¹

İstanbul'da Avcı Taburları'nın askerleri, 13 Nisan 1909 gecesini, başlarında bulunan subaylara karşı Taşkıışla'da isyan çıkartmış ve subayları hapsedmişlerdi. Meşrutiyet öncesine dönmeyi talep eden küçük bir zümreden destek alan isyancılar, silah depolarını zorla ele geçirdikten sonra İstanbul sokaklarını birbirine kattı.⁸² Yıldız Sarayı'nda bulunan Sultan II. Abdülhamid, ne olduğunu anlamaya çalışırken "asker gidiyor, asker şariat istiyor" sözleri dolaşıyordu. Silah sesleri geldiği esnada Sultan II. Abdülhamid; "Korktuğum başıma geldi. Yorgan kavgası demiyor muydum? İşte başladı, düşmanlarımın muradı oldu. Askere itaatsizlik gelmiş. Yeniçeriliğe dönmüş, yazık!" sözlerini söylemişti.⁸³

⁷⁹ Ahmad, 1999: 146-147.

⁸⁰ Kazıcı, 2013: 257.

⁸¹ Uçarol, 2013: 414.

⁸² Duman, 2017: 121.

⁸³ Osmanoğlu, 2007: 141-142.

Dönemin önde gelen ulemalarının bünyesinde bulunduğu “Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye”, isyana destek vermemiş ve Meclis-i Mebusan’a sahip çıkmıştı. Fakat buna rağmen “Şeriat isteriz!” haykırılarıyla sağa sola saldıran isyancı askerler, Ayasofya Camii yakınında bulunan Meclis-i Mebusan binasının önüne gelerek, Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa, Meclis Başkanı Ahmet Rıza Paşa ve Harbiye Nazırı Ali Rıza Paşa’nın istifasını, ittihatçıların sürgün edilmesini, ordu ile ilişkisi kesilen alaylı subayların derhal görevlerine geri getirilmesini ve ülkenin şeriat kurallarına göre yönetilmesini talep etmişlerdi.⁸⁴

Çıkan kargaşa ortamında Adliye Nazırı Nazım Paşa, Meclis Başkanı Ahmet Rıza Bey zannedilerek, Lazkiye Mebusu Emir Şekip Arslan da Hüseyin Cahid zannedilerek öldürüldü. Bu olayların gelişmesi üzerine İttihat ve Terakki Fırkası’na mensup vekiller, şehirde can güvenliklerinin olmadığı gerekçesiyle İstanbul’u terk ederken, Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa hükümeti, isyancılarla orta yolu bulmayı seçmişler ve hükümet üyeleri birer birer istifa etmişlerdi.⁸⁵

İttihatçılar, isyanı bastırıp meşrutiyeti kurtarmak için Selanik’te kuvvetler toplayıp, onları trenlerle İstanbul’a sevk etmeye başladı. Toplanan kuvvetlerin çoğunluğunu Sırp, Bulgar, Rum ve Arnavut çeteler teşkil ediyordu. III. Ordu kumandanı Mahmut Şevket Paşa, “Hareket Ordusu” ismi verilen kuvvetin kumandanlığını üzerine alarak harekât üssünü Dedeoğlu olarak belirledi.⁸⁶ Bu sırada mebuslar “Meclis-i Umûmî-i Millî” adı altında ve anayasaya göre Ayân reisi Said Paşa’nın başkanlığında toplanmışlardı. Ahmet Rıza’nın da katılımıyla Said Paşa ile ortak başkanlık yapmışlardı. İlk oturumda padişahın tahttan indirilmesi görüşüldüyse de Mahmut Şevket Paşa’nın telkinleriyle bu durum bir müddet ertelendi. Enver Bey’de Matin gazetesine yaptığı açıklamada padişahın muhafazasını sağlayacaklarını belirtmişti.⁸⁷

Sultan Abdülhamid, yaptığı açıklamalarda 1876 yılında ilan edilen Kanun-i Esasi’yi kendisinin tesis ettiğini, 1878 yılında bir müddet yürürlükten kaldırılması lüzumluluğu olduğunu, Milletin Meşrutiyeti tekrar istemesi üzerine kendisinin izin verdiğini belirtmekteydi.⁸⁸

Yeniköy’de toplanan Meclis-i Mebusan ile Hareket Ordusu, 23-24 Nisan 1909 gecesi İstanbul’a girmeye başladı. Mahmut Şevket Paşa hem Yıldız Sarayı’na hem de Babiâli’ye telgraf çekerek, bu hareketin padişaha karşı olmadığını dair beyanat vermişti.⁸⁹

⁸⁴ Duman, 2017: 122.

⁸⁵ Duman, 2017: 123.

⁸⁶ Akşin, 1994: 74-75.

⁸⁷ Akşin, 2017: 190.

⁸⁸ Kodaman, 2002: 167.

⁸⁹ Duman, 2017: 125.

Hareket Ordusu, yol üzerinde bulunan karakolları teslim alarak İstanbul'a doğru adım adım ilerliyordu. Daha sonra Beyazıt'taki Harbiye Nezareti ele geçirildi. Taksim Kışlası ile Taşkışla'da yaşanan mukavemet sebebiyle top atışları yapılarak mukavemet kırıldı.⁹⁰ İstanbul'da kontrolü ele geçiren Hareket Ordusu, Yıldız Sarayı'nı kuşatmıştı. Bu olaylar esnasında Yıldız Sarayı'na Batılı devletlerden elçiler gelerek padişaha bir takım yardım önerileri sunmuşlardı. Rusya Büyükelçisi kendisinin mahiyetindeki kapıoğlanını göndererek “Çar Hazretleri'nin selamını getirdim. Kendilerini hasta diye işittim. Arzuları neyse bildirsinler. Kıllarına zarar gelmeden her arzuları yerine getirilecektir. Emirlerine muntazırım” sözünü iletmıştır. Başkâtip Ali Cevat Bey bu sözü ilettiğinde Sultan II. Abdülhamid; “Memnun oldum Sefir Bey'e selam söylesin” cevabını vermiştir. Ayrıca İngiltere kralı, baştercümanı aracılığıyla padişah'ın istemesi durumunda donanmasının hazır olduğunu bildirmiştir. Sultan ise Hareket Ordusu'nun kendi evladı olduğunu belirtmiştir.⁹¹

Askerler sarayı kuşatıp çevre ile tüm bağı kopartınca Sultan II. Abdülhamid, “Saray'a Hareket Ordusu'na karşı teslim bayrağı çekilsin” emrini verdi. Çerkez Mehmet Ali Bey tarafından, Talimhane Köşkü'ne teslim bayrağı çekildi. Sarayda bulunanlar bu durum sonrasında endişeye kapılmış, iase sıkıntısı da baş göstermişti. Sultan II. Abdülhamid, bu sıkıntının giderilmesi için Başkâtip Ali Cevdet Bey'e emir vermiş ancak onun sergilediği tutarsız tavır karşısında üzülmüş ve şaşırılmıştı. Sultan II. Abdülhamid, ailesine hitaben, “Takdir-i ilahi yerini buldu. Elhükmülillah” dedi.⁹²

Hareket Ordusu'nun Yıldız Sarayı'nı teslim aldığı gün, saray ve hazine baştan aşağıya yağmalandı. Düzenli askeri birlikler padişahın emrini dinleyerek teslim oldular. Böylece 25 Nisan 1909 tarihinde Hareket Ordusu, İstanbul'da söz sahibi oldu. İstanbul'da Mahmut Şevket Paşa'nın emriyle sıkıyönetim ilan edildi. Divan-ı Harb-i Örfi denilen sıkıyönetim mahkemesi kuruldu ve Arnavut Halil Bey başta olmak üzere pek çok insan idam edildi.⁹³

Meclis-i Millî, 27 Nisan 1909 tarihinde Küçük Sait Paşa'nın başkanlığında toplanarak Sultan II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesi konusu görüşüldü. Osmanlı Devleti saltanat geleneğine ve kuralına göre bir padişahı tahttan indirmek veya tahta geçirmek için şer'î fetva gerekmektedir. Görüşmeler sonucunda alınan karar gereği Sultan II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesi kararlaştırıldı. Bu kararın uygulanabilmesi için gereken fetvanın ilk müsveddesini Elmalılı Hamdi Efendi hazırlamıştı. Meclise davet edilen Fetva Emni Hacı Nuri Efendi bu

⁹⁰ Akşin, 1994: 203.

⁹¹ Akşin, 1994: 212-213.

⁹² Duman, 2017: 128.

⁹³ Duman, 2017: 130.

fetvayı imzalamayacağını belirtince fetvayı Şeyhülislam Mehmed Ziyaeddin Efendi imzaladı.⁹⁴

Sultan II. Abdülhamid'in hal'inin kendisine tebliğ edilme tarzı, Osmanlı tarihinde trajik bir durumdur. Tebliğ eden komisyonda, mebuslardan seçilen heyetin memurları olup bunlar, Selanik mebusu Yahudi Emanuel Karaso, senatör Ermeni Aram ve Arif Hikmet Paşa'dır.⁹⁵ Müslümanların halifesinin hal'ini tebliğ eden dört kişilik heyette iki gayrimüslim bulunmaktaydı. Osmanlı Devleti'nin padişahına böyle bir heyet gönderilmesi devlet nezdinde olumsuz karşılanan bir durumdur.

Sultan II. Abdülhamid, 28 kişilik bir grup ile 27 Nisan gecesi Selanik'e gönderilmişti. Hiçbir eşyasını almasına müsaade edilmeyerek, mal varlığına el konulmuştu. Sürgünde Sultan II. Abdülhamid'in oğullarından Abdürrahim ve Mehmet Abid Efendi ile kızlarından Şâdiye, Ayşe ve Refi'a Sultan yanında bulunmuştu. Selanik'te ikamet edeceği Alatinî Köşkü'ne kadar Kurmay Binbaşı Fethi Bey kendisine eşlik etmişti.⁹⁶

1.2. Sultan Abdülhamid'in Kişiliği ve Şahsiyeti

Babası Sultan Abdülmecid, annesi Şahsih Çerkez kabilesinden Tir-i Müjgân Hatundur. Sultan Abdülmecid tarafından Sadrazam Mehmet Rauf Paşa'ya yazılan ve Salnâme-i Devlet-i Aliye olarak adlandırılan Devlet yıllıklarının başında bulunan Hatt-ı Hümayûn'a göre Abdülhamid, 16 Şaban 1258/21 Eylül 1842 tarihinde doğmuştur.

Hatt-ı Hümayûn'un bir kısmının aktarılması gerekirse;

“Benim vezir-i sadakat mesirim. Cenab-ı Hallak-ı cenabın lütuf ve inayet-i âliyesine hamd olsun. İşbu mâh-ı halin 16. dünkü çarşamba günü saat 11 kararlarında sülb-i pâk-i şâhânemizden bir şehzâde kadem nihâde-i âlem-i şuhûd ve meserret efzâ-yı gehvâze-i vücûd olarak ismini Sultan Abdülhamid tesmiye eyleyüp seni ve cümle bendegân-ı saltanat-ı seniyemize tebşir için işbu Hatt-ı Hümayûn-ı meserret nümün-ı mülûkânemizi testir ve Dâru's-saadeti'ş-şerifem ağası ile tarafına tesyir eyledim. Cenab-ı Vâcibü'l-Vücûd ömrünü memdûd ve kudûmunu zât-şahanemize ve kâffe-i ibadullah'a müteyemmin ve mes'ud buyursun. Âmin.”

Sultan Abdülhamid'in annesi Tir-i Müjgân, sarayda yetiştirilerek, kalfalık görevini icra eder iken Sultan Abdülmecid'in eşi olmuştur. İkinci Kadın Efendi pâyesine kadar yükselen Tir-i Müjgân, 17 Muharrem 1269/3 Ekim 1852 tarihinde dönemin hastalığı veremden vefat edince, Yeni Cami'ye defnedilmiştir.⁹⁷ Sultan Abdülmecid, öksüz kalan oğlu

⁹⁴ Kazıcı, 2013: 268.

⁹⁵ Demirci, 2006: 174.

⁹⁶ Osmanoğlu, 1986: 153-155.

⁹⁷ Kazıcı, 2013: 19.

Abdülhamid'e “*Ağlama oğlum! Allah'ın emrine karşı gelinmez. Senin hem anan hem de baban benim*” diyerek onu teselli etmiştir.⁹⁸

Sultan Abdülmecid'in, 10 yaşında annesiz kalan oğlunu yanına alarak, çocuğu olmayan kadınlardan dördüncüsü Perestû Kadın Efendi'ye “*Sana güzel bir evlat getirdim*” ifadesini kullanarak teslim etmiştir. Şehzade Abdülhamid'i Perestû Kadın Efendi'ye tesliminin tercih sebepleri bulunmaktadır. Perestû Kadın Efendi, Sultan Abdülhamid'in annesi Tîr-i Müjgân'ın sevdiği ve takdir ettiği bir kadındır. Ayşe Sultan'ın anlattığına göre Perestû; sarayda belli bir çevreden itibar görmüş, saraydaki kadınlar arasında en değerlisi, dindarlığı, ağırbaşlılığı ve güngörmüşlüğü ile şöhreti olan bir kadındır.⁹⁹ Üstün denilebilecek seviyede kibar ve nazik olan Perestû Kadın Efendi, Şehzade Abdülhamid'i oğlu gibi gördüğü için onunla yakinen ilgilenmiştir.¹⁰⁰ Abdülhamid 19 yaşına geldiğinde, o sıralar 39 yaşında olan babası Sultan Abdülmecid vefat etmiştir. Öksüz ve yetim kalan bir şehzade olarak hayata tutunmaya çalışan Abdülhamid'in destekçisi Perestû Kadın Efendi olmuştur. Şehzadeliğinde ve padişahlığında Perestû Kadın Efendi'ye bağlılığını ve saygısını yitirmemiştir. Bununla birlikte, amcası Sultan Abdülaziz ve ağabeyi V. Murad'ın saltanat yıllarında da yaşandığı gibi valide sultanların devlet işlerine müdahale etmelerinin devlet ve hanedan için hayırlı neticeler veremeyeceğine inanan Abdülhamid, tahta çıkışından sonra Perestû Kadın Efendi'nin elini öpmüş;

“Siz annesizliğimi bana bir gün olsun hissettirmediniz. Benim nazarımda sizin öz annemden bir farkınız yoktur ve mevkiiniz valide sultan mevkiidir. Sarayda da valide sultanlığın bütün hak ve salâhiyetlerine sahip olacaksınız. Fakat devlet işlerine müdahaleye kalkıp şunun bunun himayesini üzerinize almaktan, rütbe ve memuriyet heveslilerine delâletten kat'iyen çekinmenizi bilhassa rica ediyorum”

sözlerini iletmiştir. Perestû Kadın Efendi de ölünceye kadar Abdülhamid'in bu arzu ve iradesine bağlı kalmıştır. Perestû Kadın Efendi vefat ettiğinde Sultan Abdülhamid bu duruma çok üzülmüştür. Bu ölüm sebebiyle sarayda uzun bir matem tutularak, bir hafta müddetinde nöbet mızıkası dahi çalınmamıştır. Perestû Kadın Efendi, kendi adına yaptırmış olduğu türbeye defnedilmiştir. Perestû Valide Sultanın ruhu için Yıldız'daki Şâzeli Tekkesi'nde ve Hamidiye Camii'nde mevlid okutulmuştur.¹⁰¹ Sultan II. Abdülhamid, Perestû Kadın Efendi'nin ölümünden sonra, ondan söz açıldığında; “*Annem ölmemiş olsaydı o da bana*

⁹⁸ Alkan, 2018: 30.

⁹⁹ Alkan, 2018: 31.

¹⁰⁰ Kazıcı, 2013: 19.

¹⁰¹ Duman, 2017: 28-29.

ancak bu kadar bakabilirdi” diyerek ona karşı olan sevgisini ve saygısını açıkça ifade etmiştir.¹⁰²

Osmanlı devlet geleneği gereği özellikle bu dönemde şehzadelerin eğitimine özel önem verilmiştir. Zorunlu tutulan eğitime henüz beş altı yaşlarında başlayan Şehzade Abdülhamid, diğer Osmanlı şehzadeleriyle beraber temel eğitimler görmüştür. Bu eğitimlerin kim tarafından hangi derslerin verildiğine göz atılacak olursa Gümüşhaneli Gerdankıran Ömer Hulûsi Efendi’den Türkçe, Arapça, Osmanlı Edebiyatı, İslam Bilimleri ve hadis derslerini; Ali Mahvî Efendi’den ve Sadrazam Safvet Paşa’dan Farsça dersini; Guatelli ve Lombardi’den müzik eğitimini; Ferid Efendi’den ve Kazasker Şerif Efendi’den Arapça dersini; Ahmet Lütfî Efendi’den Osmanlı Tarihi dersini; Tosyalı Mustafa İzzet Efendi’den hat dersini; Kemal Paşa, İbrahim Edhem Paşa ve Gardey’den Fransızca dersini; Halil Efendi’den ise marangozluk eğitimini almıştır. İlgisini çeken dersler arasında tarih ve İslami ilimlerden hadis, siyer ve tefsir bulunmaktadır. Gerek tarih hocasının etkisi gerekse kendi ilgisi sebebiyle iyi bir tarih bilgisine sahiptir.¹⁰³ Spor ve at biniciliğini Lala Mehmed Sadık Ağa ve Mâbeynci Osman Efendi vasıtasıyla, silah talimlerini ve diğer askerlik bilgilerini birçok subaydan öğrenmiştir. Babası Abdülmecid’in, oğlunun derviş olduğunu belirttiği sözleri mevcuttur. Amcası Sultan Abdülaziz’in de Abdülhamid’in fasîh ve söz sanatlarını iyi kullanması dolayısıyla ona “Bülbül” lakabını verdiği bilinmektedir.¹⁰⁴

Şehzadeliği ve veliahtlığı zamanında, Dolmabahçe Sarayı’nda veliahtlara ayrılan dairelerde diğer şehzadeler kadar uzun süre kalmamıştır. Yılın büyük çoğunluğunu Dolmabahçe Sarayı’nın dışında geçirerek, Tarabya çiftliğinde, Kâğıthane’deki köşkünde, Maçka’daki konağında geçirirdi. Abdülhamid, Osmanlı Saltanatının en yakın vârisi olduğunu düşünerek, padişahlığa kendini hazırlamak maksadıyla pek çok insanla temas kurmuş, dünyadaki meselelere uzak kalmamak için her gelişmeyi ayrıntılarıyla öğrenmeye çalışmıştır. Abdülhamid’i diğer şehzadelerden ayıran özelliklerden biri de geçim kaynakları ve yönetme tarzıdır. İsrâf konusunda taviz vermeyen Abdülhamid, Sarraf Mösyö Zarifi ile sık sık maddiyata dayalı görüş alışverişinde bulunarak mal ve mülkünün idaresini kontrol ediyordu. Saltanatının ilk günlerinde vermiş olduğu cûlus masrafını kendi servetinden ödemiştir.¹⁰⁵

Abdülhamid’in, orta boylu, gür ve kalın sesli olduğu belirtilmektedir. Hafızası kuvvetli bir yapıya sahip olmakla birlikte vücudunun zinde olduğu ve sağlığına oldukça özen

¹⁰² Kazıcı, 2013: 20.

¹⁰³ Alkan, 2018: 33.

¹⁰⁴ Şimşirgil, 2018: 257.

¹⁰⁵ Tahsin Paşa, 2017: 35.

gösterdiği kaynaklarda dile getirilmektedir. Çalışma, yemek ve dinlenme zamanları bir düzen içerisinde.¹⁰⁶

Abdülhamid'in, asabî bir mizaca sahip olduğu belirtilse de bu davranışlarına yansımamıştır. Şehzadeliğinde rahatlığı ön plandayken hükümdarlığı sırasında içine kapanık, yalnızlığı seven bir karaktere sahip olduğu görülmektedir. Kendisi gayet nazik ve terbiyeliydi. Bilgili ve görgülü olmasına binaen emrindeki çalışanlara gayet doğru, muntazam ve mantıklı sözler sarf ederdi.¹⁰⁷ Sadeliğin ön planda olduğu bir giyim tarzına sahip olmakla birlikte Harem'de koyu gri renk elbisesi üzerine aynı renk palto kullanırdı.¹⁰⁸

Abdülhamid'in, dini kişiliğini derslerinden anlamak mümkündür. İbadetlerindeki titizliği ön plandadır. Küçük yaşlardan itibaren tasavvuf çevreleriyle içli dışlıydı. Esas itibari ile Şâzeli Tarikatı'na mensup olduğu bilinen Sultan'ın Şeyhi ile arada bir görüşmeleri mevcuttur. Onu çok uzaklardan arabalarla karşılar, son derece cömert izzet ve ikramda bulunurdu. Şeyh vefat ettikten sonra Kâdirî Tarikatı'na mensup oldu. Abdestsiz bulunmamaya dikkat ederdi. Beş vakit namazını kılar, gerekirse imamlık da yapardı. Müslümanların halifesi olduğunun idrakindeydi ve ona göre davranırdı.¹⁰⁹

Sanata, zanaata ve antikaya oldukça merakıyla bilinen padişah, gençlik yıllarında marangozluğu geliştirerek ilerletmişti. Tahta çıktıktan sonra Yıldız Sarayı'nda bir marangozhane açmış, orada birçok usta ve çırak çalıştırmıştı. Aynı zamanda Yıldız'da çini ve dokuma fabrikası açılarak, Avrupa'daki fabrikalarla kıyaslanabilecek türde eserler üretilmişti. Padişahın tiyatro, opera ve resim gibi faaliyetlere merakı da bulunmaktadır. Yıldız Sarayı'na bir tiyatro salonu inşa ettirerek, kendi yazdığı tiyatro eserlerini de oynatmış, sarayda sanatın gelişmesine katkı sağlamıştır.¹¹⁰ Padişahın meraklarından biri de antika eserlerle silah başta olmak üzere çeşitli koleksiyonlar oluşturmasıdır.¹¹¹

II. Abdülhamid, tıbbı da özel bir ilgi göstermiştir. Osmanlı coğrafyasında tıbbın gelişmesine önem vermektedir. Bu ilgiye rağmen doktorların önerdiği ilacı kullanmaz, bir rahatsızlığı olduğunda haremde çeşitli karışımlarla hazırladığı ilaçlarını kullanırdı. Bu duruma örnek olarak dişi ağrığında diş doktorunun ilacını kullanmadığı gibi, yabancı bir elin ağzına müdahalesine rızası olmaması verilebilir. II. Abdülhamid'in bu şekilde

¹⁰⁶ Tahsin Paşa, 2017: 38.

¹⁰⁷ Şimşirgil, 2018: 258.

¹⁰⁸ Engin, 2016: 11.

¹⁰⁹ Şimşirgil, 2018: 266.

¹¹⁰ Tahsin Paşa, 2017: 42-239.

¹¹¹ Şimşirgil, 2018: 267.

davranmasının sebebi dışının elinden tiksinişmesi veya hijyen problemi değil, kerpetenin uç kısmında zehirli bir maddenin bulunması ihtimaliydi.¹¹²

II. Abdülhamid, hükümdarlığının büyük bir kısmını Yıldız Sarayı'nda geçirmiştir. Dış dünya ile ilgili münasebetlerini son derece sınırlandırmıştı.¹¹³ Öyle ki Sultan Abdülhamid, Yıldız Sarayı'na taşındıktan sonra sarayın yakınlarında yeni bir caminin temelini attırdı. Bu cami tamamlanana kadar Beşiktaş'taki Sinan Paşa Camii'nde, Beşiktaş Şâzeli Camii'nde, Büyük Mecidiye Camii'nde ve Teşvikiye Camii'nde ibadetini icra ederdi. 1881 yılında temeli atılan cami, 5 yılda bitirilerek, 1886 yılında ibadete açılmıştır. Hamidiye Camii olan ismi sonradan bulunduğu yerin ismini alarak Yıldız Camii olmuştur.¹¹⁴

Abdülhamid'in kendini saray içinde muhafaza etmesinde çevresindekilerin etkisi olduğu düşünülmektedir. Şehzadeliği zamanında Avrupa'ya seyahatiyle, yerli ve yabancı pek çok kişiyle sürekli görüştüğü bilinmektedir. Saltanatının ilk zamanlarında bu siyaset üslubunu sürdürmüştür.¹¹⁵ Güçlü bir geleneğin ve büyük toprak bütünlüğüne sahip olan bir devletin başında bulunması, ayrıca Müslümanların halifesi makamını üstlenmek kolay icra edilebilen bir vazife değildir. Bütün bunlarla beraber amcası Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ve beş gün sonra vefat hadisesini yaşayan Abdülhamid, bazı sıkı tedbirler almayı kendine mecbur hissetmiş olabilir. Bir devlet adamının kendini koruma altına alması, aynı zamanda devletin kaos ortamına girmesini engelleyerek geleceğinin korunması demektir.¹¹⁶

1.3. Sultan Abdülhamid Dönemi Türkçülük ve Ertuğrul İsminin Önemi

Sultan Abdülhamid'in, Türkçülüğe verdiği önemi birçok kaynakta görmek mümkündür. Belirtilen Türkçülük Fransız akımına kayan bir milliyetçilik seviyesinde olmayıp devletin kozmopolit yapısı gereği, bütünlüğü ve dirliği sağlamayı amaçlayan bir Türkçülüktür. Bunun için Buharalı Şeyh Süleyman Efendi'yi Türk devletlerine elçi olarak göndermiştir. Rus çarlığı bünyesinde bulunan Türk nüfusunun sayısını öğrenmek ve bölge hakkında bilgi edinmek amacıyla kurulan bir heyeti bölgeye göndermiştir. Buharalı Şeyh Süleyman Efendi, Lugat-i Çağatayi ve Türki-i Osmani çalışmalarını hazırlayarak padişaha sunmuştur. Ahmet Yesevi'nin "Hikmetler" kitabının matbaa'da bastırılmasını sağlamıştır. Türk eserlerinin ve kültürünün Batı dünyasına aktarılmasında ve tanıtılmasına öncülük etmiştir.¹¹⁷ Şeyh Süleyman Efendi Peşte'de düzenlenen Turan Kongresi'nde Osmanlı

¹¹² Tahsin Paşa, 2017: 241.

¹¹³ Tahsin Paşa, 2017: 189.

¹¹⁴ Şimşirgil, 2018: 268.

¹¹⁵ Tahsin Paşa, 2017: 192.

¹¹⁶ Şimşirgil, 2018: 277.

¹¹⁷ Şimşirgil, 2018: 283.

Padişah'ını temsil etmiştir. Sultan II. Abdülhamid, İran Şahının, Azerbaycan'da Türkçe eğitimini yasaklaması üzerine tepki olarak Türkçenin yeniden eğitim dili olarak müfredata girmesini sağladı.¹¹⁸

Sultan II. Abdülhamid'in milliyetçiliğine verebilecek en önemli örnek Yıldız Sarayı çevresinde yerleşik bulunan askerlerdir. Bu meskûn mahalde Ertuğrul ve Orhaniye kışlalarını inşa edip, 15.000 civarında asker yerleştirmiştir. Bunlar; Arnavutlar, Boşnaklar ve Araplardan oluşan taburlardır.¹¹⁹ Sultan II. Abdülhamid, Yıldız Sarayı'nda iç kısımda, yakın korumalığını yapanları yani kendi hayatını, ancak Türklere güvenebileceği gerekçesiyle, hem de kendi mensup olduğu Oğuzlar'ın Kayı boyunun Karakeçili Türkmenlerine emanet etmiştir. Sultan II. Abdülhamid'in yatak odasının kapısında Karakeçili bölüğünün yüzbaşısı nöbet tutmuştur.¹²⁰ Dönem içerisinde bu kimselere Ertuğrul Alayı ismi verilmiştir.¹²¹ Ertuğrul Alayı'na seçilen muhafızlar, emirlere son nefeslerine kadar itaat edip, Padişah'a sadakatle hizmet edeceklerine dair Ertuğrul Gazi'nin türbesinde geleneksel olarak yemin ederlerdi.¹²² Karakeçili Yörüklerine mensup 200 kişilik maiyyet bölüğü ismiyle de anılan bir muhafız taburu kurduştur. Sultan II. Abdülhamid, bu alaya olağanüstü derecede güvenmektedir. Bu bölükten memnuniyet ve övgüyle bahseder, onları gördüğünde onlara; "Öz evlatlarım" şeklinde hitap ederdi.¹²³

Karakeçili Yörüklerine mensup kimseler Osmanlı Devleti'nin, düzenlediği hemen tüm seferlere katılıp, yararlılıklar ve fedakârlıklar göstermişlerdir. Karakeçililer tarih boyunca birtakım mükâfatlarla ödüllendirilmiştir. Karakeçili Yörüklerine "Haremeyn-i Şerifeyn Aşireti" unvanı yani Mekke ve Medine'nin aşireti sıfatı verilmiştir. Yıllar sonra Sultan II. Abdülhamid zamanında da gösterdikleri fedakârlık ve bağlılıklarından dolayı birtakım armağanlarla gururlandırılmışlardır. Örneklerle açıklamak gerekirse Karakeçili Yörükleri için Karacahisar köyü yeniden kurulmuştur. Osmanlı mülkü ilk cami burada inşa edilmiştir. İslam devletlerinin bağımsızlık sembollerinden olan hutbe burada okunmuş ve çevresine evler yapılmıştır. Yapılan bir diğer önemli faaliyet ise Osmanogulları'nın atası Ertuğrul Gazi'nin türbesi onarılmış ve etrafı iskâna açılmıştır. Ertuğrul Gazi'nin adını yaşatmak maksadıyla Bilecik merkezli Ertuğrul sancağı kurulmuştur.¹²⁴

Yıldız Sarayı yakınlarında Sultan II. Abdülhamid tarafından bir tekke ve cami yaptırılmıştır. İki bölüm halinde inşa edilen yapı, cami ve tevhidhane olarak iki ayrı bölümden

¹¹⁸ Küçük, 1988: 221.

¹¹⁹ Şimşirgil, 2018: 284.

¹²⁰ Tahsin Paşa, 1931: 104.

¹²¹ Şimşirgil, 2018: 284.

¹²² Şimşirgil, 2018: 284.

¹²³ Tahsin Paşa, 2017: 167-168.

¹²⁴ Cunbur, 1999: 28.

meydana gelmektedir. Tekkenin ilk şeyhi olan Şeyh Zafir'e isminin verildiği kaynaklarda belirtilmektedir. Şâzeli Dergâhı ve Camii'nin bulunduğu yerleşkeye daha sonraları Ertuğrul Tekkesi ve camii isminin verildiği de bilinmektedir. Bu isim, Ertuğrul Gazi'nin anısını yaşatmak maksadıyla veya Yıldız Sarayının korumalığını üstlenen Ertuğrul Süvari Alayı askerlerinin bu camide ibadetlerini yapmaları dolayısıyla verilmiştir.¹²⁵

¹²⁵ Ağdaş, 2015: 65.

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI MUHAFAZLARININ TEMELİ

At, Türklerin tarih sahnesine çıkışından itibaren onlara sağladığı çeviklik ve hızlilik sayesinde düşmanlarına karşı üstünlük kurmalarından dolayı Türklerin yaşam tarzının vazgeçilmez bir parçası olmuş, sosyal ve ekonomik hayatın temeli olmasının yanı sıra gelenek ve göreneklerde de yerini almıştır.¹²⁶ İslam öncesi Türk Edebiyatı'nın en eski eserlerden biri olan Kaşgarlı Mahmut'un "Divan-ı Lügat'it-Türk" adlı eserinde; Türk töresi, yaşayış tarzı, savaşlar ve kahramanlıklar anlatılmış, "At Türk'ün Kanadıdır" sözü ile atın Türklerin hayatındaki yeri vurgulanmıştır.¹²⁷ El-Câhiz yazmış olduğu kitabında Türklerin atlar ile aralarındaki ilişkilerini anlatırken şunları demiştir:

"Türk, vahşi hayvana, kuşa, havadaki hedefe, insana, çömeltilmiş veya yere konmuş hayvandan hedeflere, avının üzerine pike yapan kuşlara ok atar. O, hayvanını hızla sürdüğü halde, öne, arkaya, sağa ve sola, yukarıya ve aşağıya ok atar. Harici yayına bir ok koymadan Türk on tane ok atar. Bir dağdan inerken veya bir çukur vadinin içine girerken atını haricinin düz yerde sürdüğünden daha hızlı sürer. Türk'ün ikisi yüzünde, ikisi kafasının arkasında olmak üzere dört gözü vardır. Türk'ün ömrünün günlerini toplasan atı üzerinde geçen günlerinin yer üzerinde oturarak geçirdiği günlerden daha çok olduğunu görürsün. Türk kısraklarının aygırına biner, gaza yapmak, yolculuk etmek ve avlanmak için veya herhangi bir maksatla yurdundan çıkarsa kısağı ve tayları onu takip eder." (El-Cahiz, 1988: 67-68).

Türklerde düzenli atlı birliklerin kurulması ve stratejiye dayalı savaş taktiklerinin uygulanması Büyük Hun Hükümdarı Mete Han döneminde gerçekleşmiştir. Bu sayede at, yeni bir veçhe kazanmış, yaya ordularına karşı Türk orduları büyük üstünlük sağlamıştır.¹²⁸ Bozkır kültür dairesi içerisinde yaşayan Türkler, kendi hayat tarzlarına en uygun askerî sistemi oluşturmayı bilmişlerdir. Dönemin devletlerinin oluşturduğu yaya birliklerinin aksine, Türk devletlerinin askerî birliklerini ağırlıklı olarak süvariler oluşturmaktadır. Bu durum onların savaş meydanlarındaki manevra kabiliyetlerini arttırmıştır.¹²⁹

İslam öncesi Türk devlet yapısının askerî karakteri, Türklerin İslamlaştıktan sonra kurdukları devletlerde de devam etmiştir. İlk Türk-İslam devletleri içerisinde en düzenli askerî birlikleri kuran Büyük Selçuklu Devleti'nin ordusu dört temel unsurdan oluşmuştur. Bunlar, başta Türkler olmak üzere, çeşitli milletlerden seçilerek özel bir eğitimden geçirilen

¹²⁶ Ay, 2018: 569.

¹²⁷ Bal, 2006: 2.

¹²⁸ Ay, 2018: 569.

¹²⁹ Kara, 2013: 2.

“Saray Gulamları”, hükümdarın yanında her an savaşa hazır bulunan “Hassa Ordusu”, büyük komutan ve devlet görevlilerinin beslediği “Eyalet Askerleri” ile sınır bölgelerinde fetihlerle görevli Türkmenlerdir. Bu askerî teşkilat bazı değişikliklere uğrayarak ve daha da gelişerek önce Türkiye Selçuklu Devleti’ne daha sonra da Osmanlı Devleti’ne geçmiştir. Osmanlı Devleti’nde ordu, mirasçısı olduğu Türk devletlerinde olduğu gibi devletin başat kurumlarından biri olmuştur.¹³⁰

Osman Bey zamanındaki ilk fetihler, atlı Türkmen kuvvetleri tarafından yapılmıştır. Orhan Bey zamanında fetihlerin artmaya başlamasıyla teşkilatlanmada düzenlemeler yapılmış, halkın atlarıyla beraber savaşa katılacağı sistem geliştirilerek süvari birlikleri oluşturulmaya başlanmıştır. Taşrada oturan Hassa Ordusu “Yaya” ve “Müsellemler” olarak iki ana hizmet grubuna ayrılmış, müsellemler sürekli olarak atlı hizmetlerde bulunmuşlardır.¹³¹

2.1. Kapıkulu Süvarileri

Kapıkulu Süvarileri, I. Murad döneminde saray muhafız birliği olarak kurulmuştur. Kapıkulu süvarilerine alım yapılırken yeniçerilerden uzun süre hizmet eden ve savaşlarda başarı gösterenler tercih edilmiştir.¹³² İlk kurulduğu düşünülen “Silahdar” bölüğü, saray personeli ile birlikte bazı görevlilerin katılımıyla oluşmuştur. Kurulduğu dönemde nüfusu yüzü geçmediği tahmin edilen bölüğe yönetim kesiminden ailelerin çocuklarını da yerleştirmeleriyle birlikte ikinci bölük olan “Sipahi” bölüğü kurulmuştur. Yüksek maaşlı olmaları ve sultana yakınlıkları sebebiyle kısa sürede dikkat çekmiş ve süvariliğe yoğun bir talep olmuştur. Bu yoğun talep ve artan iş yükü sebebiyle dört bölük daha kurulmuştur. Bu bölükler; Sağ Ulufeci, Sol Ulufeci, Sağ Gureba ve Sol Gureba’dır. Toplam altı bölükten oluşan Kapıkulu Süvarileri için “Altı Bölük Halkı” da denmektedir.¹³³

Kapıkulu Süvarileri içerisinde kurulan ilk bölük Silahdar Bölüğü’dür. Bölüğe aynı zamanda Sarı Bayrak de denirdi. Bölük, Harem-i Hümayun’dan çıkan iç oğlanlardan oluşmaktaydı. İlerleyen zamanlarda bunların haricinden de alınanlar olmuştur. Fatih Sultan Mehmed dönemine kadar baş bölük olan silahtarlar, alaylarda sultanın arkasında yürürler, aşağı bölükler ise bunların etrafında giderlerdi. Fakat Fatih Sultan Mehmed döneminde alaylardaki yerleri değiştirilerek sultanın sol tarafında yürütmesine karar verilmiştir.¹³⁴

¹³⁰ Kara, 2013: 3.

¹³¹ Bal, 2006: 7.

¹³² Bal, 2006: 9.

¹³³ Uyar ve Erickson, 2017: 80.

¹³⁴ Uzunçarşılı, 1984b: 148.

Silahdar Bölüğü, sefere gidilirken askerin geçeceği yolların açılmasını sağlar, geçilmesi zor olan bataklık gibi yerleri temizler ve yol üzerindeki köprülerin tamirini yapardı. Ayrıca birkaç mil arayla “Sancak Tepesi” denilen küçük yapay tepecikler yaparlardı.

Sipahi Bölüğü, Kapıkulu Süvarileri’nin en saygın ve en seçkin bölüğüdür. Kırmızı Bayrak bölüğü de denmektedir. Kuruluşunun ilk yıllarında nüfuza sahip insanların ve kumandanların çocuklarından oluşmaktaydı. Bu bölük, barış zamanlarında cizye, âdet-i ağnam, mukataa ve saire gibi mîrî malların tahsilini yaparlardı. Padişahların camiye gidişlerinde, seferlerinde iki yanında yer alırlardı. Savaş meydanında ordunun merkezinin sağında, saltanat bayrağının altında bulunurlardı. Otağ-ı Hümâyûn’un güvenliği için nöbet tutarlardı.¹³⁵

Sağ ve Sol Ulufeciler, Galata, İbrahim Paşa ve Edirne saraylarından çıkmış olanlar ve bunlarla beraber orduda, devlet adamları hizmetinde ve kumandanların yanında görev almış olup muharebelerde yararlıkları görülen kişilerden oluşturulurdu. Sağ ulufecilere “Yeşil Bayrak” da denilirdi. Kanun gereği, tehlikeli görevler verildiğinde o görevi yapmak için hayatlarını tehlikeye atacaklarına dair bir şart bulunurdu.¹³⁶

Sağ Gureba ve Sol Gureba’nın bir kısmı Galata, İbrahim Paşa ve Edirne saraylarından çıkmış Türk, Kürt, Acem gibi memleketlerden gelmiş veya savaş meydanlarında tehlikeli işlerde başarı kazanmış olanlardan kurulmuş bir süvari birliğidir. Gureba bölüklerinin en önemli görevleri harp esnasında Sancak-ı Şerif’i korumaktır.¹³⁷

Her Kapıkulu Süvarileri bölüğünün müstakil bir ağası vardır. Derece olarak farklılıklar gösteren bu ağalardan birincisi Sipah, ikincisi Silahtar, üçüncüsü Sağ Ulufeciler, dördüncüsü Sol Ulufeciler, beşincisi Sağ Garipler ve altıncısı Sol Garipler olarak derecelendirilmiştir. Sipah ve Silahtar ağalarının sancak beyliğine tayin edilmesi kanun ile yapılmaktadır. Ayrıca her bir bölüğün kethüdası, başçavuşu ve çavuşları da bulunmaktadır.

Kapıkulu Süvarileri İstanbul’da Ahmed Hanı, Elçi Hanı, Taş Han, Kurşunlu Han ve Süleymaniye etrafındaki bekar odalarında ikamet ederlerdi. Kapıkulu Süvarileri, atların bakımları ve beslenmesi sebebiyle İstanbul dışında Edirne, Bursa ve Kütahya gibi Anadolu ile Rumeli’nin İstanbul’a daha yakın yerlerinde kalırlardı. İlerleyen zamanlarda Mora, Selânik, Bosna, Belgrad, Şam, Amasya, Ankara, Kemah, Şam ve Halep gibi İstanbul’a uzak yerleşim yerlerinde de yaşamaya başlamışlardı.¹³⁸

¹³⁵ Uzunçarşılı, 1984b: 147.

¹³⁶ Uzunçarşılı, 1984b: 154.

¹³⁷ Uzunçarşılı, 1984b: 153.

¹³⁸ Erkmen, 2019: 133.

Kapıkulu Süvarileri'nin kullanmış oldukları silahlar ve askerî teçhizatlar tam bir muharip süvari sınıfı olduklarını göstermektedir. Ancak, süvari sınıfını neredeyse tek başına temsil eden, padişahların en gözde ocağı olan Kapıkulu Süvarileri'nin ocak düzenleri 16. yüzyılın sonlarından itibaren bozulmaya başlamıştır. 17. yüzyılın sonlarına doğru disiplinsizlikleri ve isyanlarıyla anılmaya başlayan Kapıkulu Süvarileri gün geçtikçe savaşçı özelliklerini yitirmiş ve giderek etkisizleşmiştir. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından kısa süre sonra Kapıkulu Süvarileri de ilga edilmiştir.¹³⁹

2.2. Mu'allem Bostancı Ocağı

Bostancı Ocağı, Yeniçeri Ocağı kadar eski ve köklü bir müessesedir.¹⁴⁰ Devşirme usulü ile oluşturulan Bostancıların, Bosnalı Potur oğulları denilen Bosna Müslümanlarının ailelerinden devşirilmelerine kanun ile müsaade edilmişti.¹⁴¹ Bunlar Edirne, Galata ve İbrahim Paşa saraylarında yetiştirilirdi.¹⁴²

Bostancıların reisi olan bostanbaşının görev ve yetkileri Fatih Kanunnamesi'nde kesin olarak belirtilmiştir. Topkapı Sarayı'nda, Bîrûn'da bulunan bostancılar, sarayın içindeki ve dışındaki bahçelerde bekçilik yaparlardı. Bunlar saraya ait kayıklarda çalışan teşkilatlı, ulufeli askerlerdi.¹⁴³

Sarayın dışındaki bahçe ve bostanlarda çalışan askerler, “usta” denilen reislerin nezaretindeydiler. Yirmi, otuz, bazen de yüzer kişilik topluluklar oluşturlardı. Usta denilen bu resiler, bulundukları bölgenin inzibat amiri yani karakol kumandanıydı. Üç yüz kişi olan bostancı hasekilerinden altmış padişaha muhafız olarak görev yapardı. Bostancıların odabaşısı, hükümet nezdinde bostancıbaşının temsilcisi olarak görülür ve veziriazam sarayında bulunurdu. Sarayın dolayısıyla padişahın hususi hizmetçileri ve koruyucu askerlerdi.¹⁴⁴

Bostancı Ocağı, Asakir-i Mansure-i Muhammediyye'nin kurulmasıyla birlikte bu yeni askeri nizamaya uygun hale getirilip daha yararlı hale konulması için 27 Muharrem 1242/31 Ağustos 1826 tarihinde çıkartılan bir kanunname ile yeni bir şekle sokulmuştur. Bu nizamname gereği kethüdalık, ustalık, bölükbaşılık gibi rütbelere kaldırılmıştır. Bu rütbelerde bulunanlar eğer işe yaramayacakları düşünülüyorsa uygun görülen ücretlerle emekli edilmiş, işe yarayabilecekler ise yeni usule göre görevlerine devam ettirilmiştir. İşe yarayan bu

¹³⁹ Erkmen, 2019: 141.

¹⁴⁰ Özcan, 1984: 347-348.

¹⁴¹ Uzunçarşılı, 1984a: 18.

¹⁴² Özcan, 1984: 347-348.

¹⁴³ Özcan, 1984: 348.

¹⁴⁴ Özcan, 1984: 353.

Bostancıların talimli bir askeri birlik olmaları yolunda adımlar atılmıştır. Mülga bostancı mensuplarının işe yarayanları için talimli bir asker tertibine gidilmiş ve bunlar yeni bir nizam sokularak hassa ordusunun çekirdeğini oluşturacak olan Mu'allem Bostaniyan-ı Hassa adıyla kurulan yeni ocağa bağlanmışlardır.¹⁴⁵

27 Muharrem 1242/31 Ağustos 1826 tarihli kanunnameye göre 1.527 kişilik tertibin idaresi bir binbaşıya verilmiştir. En büyük zabıt Bostancıbaşı Ağa'nın olmasına karar verilmiştir. 1829 yılında da alınan karar ile "Bostancıbaşı" tabiri kaldırılarak, yerine "Muhafız Paşa" denilmeye başlanmıştır.¹⁴⁶

Yeni nizam doğrultusunda devlete ve padişaha yararlı, savaşa ve barışa hazır olabilmek için hassa bostancı neferleri, Saray dahilinde tahsis edilecek kışlarında ve odalarda ikamet etmişlerdir. "Ağa Bahçesi" denilen yerde haftada beş gün talim; pazartesi ve perşembe günleri de ateşli silahla talim yapmışlardır. İstenilen seviyeye geldiklerinde Sarayın kapıları kendilerine emanet edilmiştir. Aynı zamanda Bab-ı Humayun ile Ortakapı'yı gece gündüz tüfekleriyle beklemişlerdir.¹⁴⁷

Nizama göre, bir tertipte 1.200 tüfekli asker ve topçu, arabacı, cephaneci sınıflarına mensup askerleri de olacaktı. Savaş sırasında her asker kendi sınıflarının gerektirdiği görevi yapacak, barış halinde ise genellikle atış talimi yapacak ve nöbet hizmetlerinde bulunacaklardı.¹⁴⁸

2.3. Nizam-ı Cedid

III. Selim döneminde Osmanlı Devleti'nin durumu çok kötüydü. Bir taraftan içerdeki karışıklıklar, askerlerin artan disiplinsizliği, vilayetlerin merkezden uzaklığı, çoğu zaman yenilgiyle sonuçlanan savaşlar ve maliyenin sıkıntıya girmesi, devleti olumsuz etkileyen başlıca sorunlardır. Avusturya ile Rusya savaşlarında askerlerin disiplin açısında yetersizliği ve ordudaki eksiklikler üzerine bu savaşlardan bir sonuç alınamamıştır. Sonuçta Osmanlı Devleti ile Avusturya ve Rusya arasında 1792 tarihli barış antlaşmaları imzalanmıştır. Avrupa'da yaşanan Fransız ihtilalinin getirdiği sorunlarla ilgilenen Avrupalı devletlerin, Osmanlı Devleti'ne yönelik ilgisini azaltmış, mevcut ortamda padişah III. Selim ordunun donatımı, eğitimi ve teknikte geliştirilmesine fırsat ve olanak bulmuştur.¹⁴⁹

III. Selim, devletin geliştirilmesi üzerine büyük çalışmalar yapmıştır. Dönemin bilginleri de bu çalışmalara katkı sağlayarak fikirlerini layihalar aracılığı ile beyan etmişlerdir.

¹⁴⁵ A. Özcan, 1984: 356.

¹⁴⁶ A. Özcan, 1984: 368-369.

¹⁴⁷ A. Özcan, 1984: 374-375.

¹⁴⁸ A. Özcan, 1984: 374-375.

¹⁴⁹ B. Özcan, 2002: 1111.

Bilgin kimseler ilk olarak askeri birliklerin düzene sokulması konusunda fikir birliği içerisindeydi. III. Selim de bu fikirleri önemseyerek bunlar üzerine odaklanmıştır.¹⁵⁰

Sadrazam Koca Yusuf Paşa'nın görevinin ikinci döneminde layiha denilen ıslahat raporları takdim edilmesi istenmiştir. Sunulan raporlar, Melek Mehmed Paşa'nın sadrazamlığı sıralarında incelendiği gibi bu layihalar üç kategoride ele alınmakla birlikte bu görüşler;

1. Eski geleneklere bağlı kalınması, Kanuni Sultan Süleyman döneminin kanunlarına geri dönülmesi ile ordunun düzeleceğine dair görüşlerini belirten muhafazakâr denilen grup,

2. Avrupa'nın savaş taktiklerini, eğitimlerini almaları gerektiğini belirten telifçi olarak adlandırılabilir bir grup,

3- Yeniçerilerin disiplin altına alınamayacağı, yenileştirilemeyeceği, yeni ordu kurulması gerektiği inancına sahip inkılapçı denilen bir grup tarafından savunulmaktadır.

Layihalar böyleyken esasen bu fikirler iki temel düzene indirgenebilmektedir. Bir grup Yeniçeri Ocağının ıslahını ve geliştirilmesini savunurken; diğer grup yeni bir askeri düzenin egemen kılınmasını istemektedir. Batılı tarzda yeni bir ordu kurulursa kaybedilen savaşların telafisini getireceğine inanılmaktadır.¹⁵¹

III. Selim, lâyhaların değerlendirilerek bir ıslahat programının hazırlanması için 10 kişilik bir komisyon kurmuş ve askerî alanla birlikte birçok alanda yenilik kararları almıştır. Askerî alanda yapılacak ıslahatlarda; mevcut asker ocaklarının ıslahı, Avrupa usulünde yeni bir ordu kurulması (Nizâm-ı Cedîd) ve askerî teknik müesseselerin yeniden tertip ve tanzimi gibi bütüne yönelik bir program oluşturulmuştur.¹⁵²

Avusturya ve Rusya ile barış antlaşmalarının imzalanmasından sonra Sadrazam Koca Yusuf Paşa ordu ile İstanbul'a dönmüş ve ordunun ıslahı hakkında yapılan görüşmeler neticesinde Levent Çiftliği'nde az sayıda nefer toplatılmış ve bu neferler yabancılar tarafından eğitime başlanmıştır. Böylece talimli askerin çekirdeği oluşturulmuş ve Talimli Asker Nezareti kurulmuştur. III. Selim, askerlerin silah kullanmadaki becerileri ve süratini görünce sevinmiş ve sayılarının artırılmasını düşünerek bu askerlere yeniçerilerden genç olanların katılmasını istemiştir. Ancak yeniçeriler tarafından bu isteğe olumlu yaklaşılmamıştır. Bunun üzerine III. Selim, Nizam-ı Cedid'in ayrı bir ocak halinde kurulmasını emretmiştir. Ancak devlet adamları mevcut ocakların dışında bir ocağın kurulmasının tehlikeli olduğunu belirtmeleri üzerine III. Selim, Nizam-ı Cedid'in Bostancı Ocağı'na bağlı Bostancı Tüfenkçisi adıyla kurulmasını kabul etmek zorunda kalmıştır.¹⁵³

¹⁵⁰ Çadırcı, 1972: 1.

¹⁵¹ B. Özcan, 2002: 1113.

¹⁵² B. Özcan, 2002: 1113.

¹⁵³ B. Özcan, 2002: 1113.

Zamanla sayıları artan Nizam-ı Cedid ocağında on iki bölükten teşkil edilen ve her bir ortanın her gün altı bölüğü Üsküdar ve Levent Çiftliği'nde top ve tüfek talimi yapmışlardır.¹⁵⁴ Anadolu'da Konya, Kayseri ve Ankara gibi büyük merkezlerde yeni ordu kuruluşları oluşturularak Anadolu'dan Türk köylü gençlerinden oluşan Nizam-ı Cedid ordusunun miktarı 1797 Mayıs'ında 27 subay ve 2.536 ere; 1801 Eylül'ünde 9.263 ere ulaşmıştır. Hızla artan askerlerin daha iyi eğitim alabilmelerini temin için 1800 yılında Selimiye Kışlası inşa edilmiştir.¹⁵⁵

Silahların ve elbiselerin değiştirildiği görülmektedir. Erlere, dize kadar paçaları dar ve yukarısı biraz geniş sıkma denilen bir şalvar ve kemer, üzerlerine de uzunca bir mintan giydirilmiştir. Subaylara kısa entari ve şalvar ile bellerine şal, üzerine boy cepkeni denilen dar bir cübbe kabul edilmişti. Başlarında barata denilen bir çeşit serpuş bulunmaktadır. Savaşlarda ise başka bir başlık takılması uygun bulunmuştur.¹⁵⁶

1807 yılında çıkan Kabakçı Mustafa ayaklanmasıyla Nizam-ı Cedid ordusu kaldırılmış ve III. Selim, Mayıs 1807'de tahttan çekilerek, yerine IV. Mustafa saltanat tahtına geçmiştir.¹⁵⁷ III. Selim'in yeniliklerine bağlılık duyan Alemdar Mustafa Paşa, IV. Mustafa'nın tahttan çekilmesini ve III. Selim'in tekrar tahta geçmesini istemiş ve bu isteklerini zorla yaptırmaya çalışmıştır. Bunun için de Alemdar Mustafa Paşa, sarayın kapısına dayanmıştır. IV. Mustafa, bu duruma engel olmak için III. Selim ile kardeşi II. Mahmud'un boğdurulmasını emretmiş ve emir üzerine III. Selim boğularak öldürülürken, Harem'deki kadınlar tarafından korunan II. Mahmud ölümden kurtulmuştur.¹⁵⁸

2.4. Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye

Büyük ve eğitilmiş bir ordu kurulması zamanı ve şartlarının sağlandığını düşünen Sultan II. Mahmud, 23 Mayıs 1826 tarihinde Meclis-i Meşvereti toplayarak devlet ileri gelenlerinin görüşlerini öğrenmek istemiştir. Bu toplantıda, mevcut ocakların dışında eğitilmiş bir ocağın kurulmasının ihtiyaç olduğu dile getirilerek "Eşkinci" adıyla yeni bir askeri ocağın kurulmasına karar verilmiştir.¹⁵⁹

Eşkinci Ocağı'na gösterilmiş olan yoğun talep ile kısa sürede 5.000 asker kaydı yapılmıştır. Bu gelişmelerden fazlasıyla rahatsız olan yeniçeri grubu, Eşkinci Ocağı'nın ilk talim gününde İstanbul mekânlarında Eşkinciler aleyhinde propaganda yapmışlardır. Eşkinci

¹⁵⁴ Yeşil, 2011: 43.

¹⁵⁵ B. Özcan, 2002: 1116.

¹⁵⁶ Fil, 2013: 14-15.

¹⁵⁷ Yılmaz, 2002: 1146.

¹⁵⁸ Ortaylı, 2014: 40.

¹⁵⁹ Yaramış, 2002: 1169.

Ocağı aleyhinde yapılan tahrik etkisini göstererek yeniçeriler 14 Haziran akşamında At Meydanı'nda kazan kaldırmışlardır. II. Mahmud, isyan haberini alır almaz Topkapı Sarayı'na gelmiş ve Meclis-i Meşveret'i toplayarak durum değerlendirmesi yapmıştır. İsyancılara karşı kuvvet kullanılması yönünde karar verilerek Sancak-ı Şerif çıkarılmıştır. Yeniçerilerin başarısızlığıyla sonuçlanan bu isyan olayı, Yeniçeri Ocağı'nın sonunu da beraberinde getirmiştir. Bu olay Osmanlı Tarihi'nde "Vaka-i Hayriye" olarak adlandırılmıştır.¹⁶⁰

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla birlikte devletin merkez ordusunda önemli bir açık ortaya çıkmıştır. Bu açığı gidermek amacıyla Asâkir-i Mansûre-i Muhammedîye adı verilen yeni ordunun kuruluşu Yeniçeri Ocağı'nı kaldıran ferman ile beraber ilan edilmiştir. Osmanlı askerî ıslahatlarının temelinde yer alan düzen ve eğitim hedeflerinin üzerinde yükselecek yeni bir ordu sisteminin de temeli Asâkir-i Mansûre-i Muhammedîye ordusu ile atılmıştır.¹⁶¹

II. Mahmut döneminden itibaren Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusu adı altında teşkil edilen birliklerde düzenlemeler yapıldı. Özellikle 1828-1829 Osmanlı Rus Savaşından itibaren sayılar artırılmaya başlandı. Üçer taburun birleştirilmesiyle alaylar, ikişer alayın birleştirilmesi ile de Tugaylar oluşturuldu. 1831 yılında İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan birliklerin ismine Hassa, Anadolu'da bulunan birliklere Mansure denildi. Çoğalan birliklerin başına ferik adı verilen günümüz tabiri ile generaller getirildi. 1833 yılında da mareşallik rütbesi oluşturularak Osmanlı'da toplam asker sayısı 118.400'e ulaştı. Ordu'daki rütbe sistemi ise; er, onbaşı, Bölükemini, Çavuş, Başçavuş, Mülazım, Yüzbaşı, Kolağası, Binbaşı, Kaymakam, Miralay, Mirliya, Ferik ve Mareşal şeklinde sıralanmıştı.¹⁶²

Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye ordusunun kuruluş kanunnamesine göre; İstanbul'da, Serasker Paşa emrinde, 12.000 neferi kapsayan 8 tertîb oluşturulacak; bu tertibler birinci, ikinci, üçüncü vs. şeklinde isimlendirilecekti. Her tertîb bir binbaşı, her binbaşı maiyetine sağ ve sol kolağaları, yüzbaşılar, onbaşılar, topçu ve arabacı ve cebelhânci başılar, mülâzımlar, neferler, nefer katibleri, imamlar, mehterhâne takımı, mühendis, hekim ve cerrah neferleri ve zabitler de dâhil olmak üzere toplam 1.527 neferden oluşturulacaktı.¹⁶³

Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye askerlerinin seçiminde; 15-30 yaş arasındaki sağlıklı erkekler ile yaşı büyük olup da kuvveti yerinde olanlar olur ise kırk yaşına kadar alınmasına müsaade edilmişti.¹⁶⁴

Asâkir-i Mansûre neferâtının günlük ibadet şekilleri ise kanunnameye göre; neferler beş vakit namazı cemaatle kılacaklardı. Maaşları, her ay 30'ar gün hesap edilerek her birisine

¹⁶⁰ Yaramış, 2002: 1171.

¹⁶¹ Fil, 2013: 23.

¹⁶² Millî Savunma Bakanlığı, 1999: 30.

¹⁶³ Keleş, 2006: 227.

¹⁶⁴ Keleş, 2006: 229.

günlük 6'sar akçeden verilecekti. Giyim kuşamları ise; Binbaşı dışındakilere her yıl barış zamanlarında birer takım elbise, birer serhatli yemenisi ve savaş dönemlerinde birer adet yağmurluk verilecekti. Ayrıca Kasım ayına mahsusen bir çift çizme verilecekti. Zaman içerisinde kendilerine verilen silah ve aletlerin eskimesi durumunda zâbitler, eskileri nâzıra getirerek tamirden geçirecek, tamirin mümkün olmadığı durumlarda ise eskisi alınarak yenisi ile değiştirilecekti. Binbaşılara ise ilk tayinleri sırasında birer takım elbise verilecek ancak eskiyen elbiselerin yenilenmesi binbaşılardan yapılacaktı.¹⁶⁵

2.5. Sultan II. Abdülhamid Döneminde Kurulan Muhafız Taburları

Sultan II. Abdülhamid tahta çıktığında Devlet içeriden ve dışarıdan maruz kaldığı tehditlerin baskısı altında, sıkışmış bir durumdaydı. Çok kısa bir zaman diliminde arka arkaya gelen gayri tabii taht değişiklikleri istikrarı altüst etmiş, güç dengeleri sarsılmış, yaşanan kanlı olaylar karşısında belirsizlik, güvensizlik ve karamsarlık hissi oluşmuştu.¹⁶⁶ Sultan II. Abdülhamid, ordunun önde gelen bazı liderlerinin görevine son vererek, kritik makam ve mevkilere kendisine sadık olan subayları atamış ve sarayın güvenliğini sağlamak için yeni hassa tümeni oluşturmuştu.¹⁶⁷

Sultan II. Abdülhamid'in önem verdiği reformlardan biri askeri eğitim reformuydu. Taşrada açılan görkemli eğitim yapıları ve öğrencilere sunulan imkânlar sayesinde kamuoyunda sultana destek sağlanıyordu. Sultan Abdülaziz'in başlatmış olduğu taşrada askeri okulların açılması projesini genişletmiş, çok ve farklı yerlere de okullar açarak bütün devleti ve Müslümanları kapsayan bir ağ oluşturmuştu. Bu projeyi genişleterek eğitilmiş subaylar yetiştirmekle birlikte kendi siyasi vizyon ve ideolojisini gerçekleştirebileceğini düşünüyordu. Bu ideoloji, zaman içinde Osmanlılık olarak isimlendirilecek olan bir ideolojidir.¹⁶⁸

Sultan II. Abdülhamid, padişahlığından bir süre sonra Yıldız Sarayı'na geçmiş, sarayın çevresinin güvenliğini sağlanması için muhafız alayları kurdurmuştur. Muhafız alayları kurulurken de Arap, Arnavut, Boşnak, Dağıstanlı ve Türkler başta olmak üzere farklı milletlerden seçilen kişiler bu birliğe alınmıştır.

İktidarının başlarında Hassa Ordusu bünyesinde Araplardan ve Arnavutlardan müşterek bir tabur oluşturulmuştur. Araplardan oluşturulan tabur Hassa Ordusu'nun İkinci Fırkası'nın Beşinci Alayı'nın Dördüncü Taburu olarak isimlendirilirken, Arnavutlardan oluşturulan tabur ise Hassa Ordusu'nun İkinci Fırkası'nın Beşinci Alayı'nın Beşinci Taburu olarak adlandırılmıştır. Bunlar daha sonra Fesli Zuhaf Alayı ve Sarıklı Zuhaf Alayı olarak

¹⁶⁵ Keleş, 2006: 228.

¹⁶⁶ A. Özcan, 2002: 1550.

¹⁶⁷ Uyar ve Erickson, 2017: 407.

¹⁶⁸ Uyar ve Erickson, 2017: 410.

isimlendirilmiştir.¹⁶⁹ İkinci fırka için dönem içerisindeki hatıratlara bakıldığında olumsuz görüşler bulunmaktadır. II. Abdülhamid'i tek amirleri olarak görmektedirler.¹⁷⁰ Burada sayıları çok fazla olan paşalar bulunmaktadır. Padişaha sundukları jurnallerle belli mevkilere gelmiş isimlerdir. Bu sebeple padişahın önem verdiği kişilerden oluşturulmuştur. Bazı bölüklerde zabıt sayısının nefer sayısından fazla olduğu belirtilmektedir. Ayrıca neferler de onbaşı ve çavuş rütbesindedirler. Bu noktada İkinci Fırka, Yeniçerilere benzetilmektedir.¹⁷¹

Fesli ve Sarıklı Zuhaf alayları için asker seçilirken tek tek ayrıntılı bir şekilde araştırma yapılmıştır. Fesli Zuhaf alayına alınacak kimseler kura ile belirlenmiştir. Fesli Zuhaf Alayı için seçilen uzun boylu ve yakışıklı adaylar, Kosova ve Üsküp'te toplanıp İstanbul'a getirilerek burada sağlık kontrolünden geçirilmiştir. Askerler, hükümdara sadakat ve hizmet yemini etmişlerdir. Öte yandan Sarıklı Zuhaf Alayı mensubu askerler Trablusgarp'tan başlayıp Suriye'ye kadar uzanan geniş bir coğrafyadan seçilmiştir. Alaylardan terhis edilen askerlerin yerlerine yine aynı nitelikte yeni askerler alınmıştır.¹⁷² Bu nitelikler temel manada görevlerinde ün edinmiş, icra ettiği vazifede vicdanlı ve namuslu kimseler olmasına özen gösterilmiştir.¹⁷³

Zuhaf Alayları, Yıldız Sarayı'nın duvarlarının bitişiğinde ve Orhaniye Kışlası etrafındaki barakalarda ikamet etmişlerdir. Arnavutların üniforması lacivert çuhadan yapılmış Arnavut poturu, kısa salta olup üzerlerinde de kırmızı kaytanlar işlemeliyken, kemerleri de kırmızı renkliydi. Arapların üniformaları ise çuhadan kırmızı şalvar, kısa mavi salta, kırmızı kemer ve yeşil sarıktan oluşturulmuştu.¹⁷⁴ Genel olarak farklı bölgelerden Muhafız Taburlarına temin edilen bu askerler milli kıyafetlerini Yıldız Sarayında taşımaktadırlar.¹⁷⁵

İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından Zuhaf Alayları içerisine Türk askerleri eklenerek Sultan'a karşı bağlılıklarının kırılması istenmiştir. Buna karşı çıkan Zuhaf Alayları zor kullanarak duruma engel olmaya çalışınca herhangi bir karışıklık çıkmaması için Arap ve Arnavut askerler Taşkışla'ya nakledilmiştir. Nitekim Sultan Mehmet Reşat ve Meşrutiyet idaresi tarafından alınan kararlar doğrultusunda Teşkilat-ı Cedide gereğince lağvedilmişlerdir.¹⁷⁶

Yıldız Sarayı'nda "Tüfekçiler" olarak adlandırılan bir muhafız teşkilatı olup, bu teşkilat sultanı ve sarayı korumak amacıyla kurulmuştu. Bu teşkilatta Arnavut, Boşnak, Türk

¹⁶⁹ Sağlam Tekir, 2020: 121-124.

¹⁷⁰ Mayakon, 1940: 131.

¹⁷¹ Mayakon, 1940: 129.

¹⁷² Sağlam Tekir, 2020: 125-128.

¹⁷³ Mayakon, 1940: 138.

¹⁷⁴ Sağlam Tekir, 2020: 135.

¹⁷⁵ Mayakon, 1940: 135.

¹⁷⁶ Sağlam Tekir, 2020: 180.

ve Çerkez askerler yer alırken teşkilatın çoğunluğunu Arnavutlar oluşturmuştu. Bunların amiri ise Sultan II. Abdülhamid'in muhabbet ve itimadını kazanmış olan Tahsin Paşa'ydı.¹⁷⁷ Bu birliklere muhafız temin edilmesi için heyetler kurulmuştur. Bu heyet yaverlerden ve İkinci Fırka'ya bağlı tüfekçi zabıtlardan oluşturulmuştur. Bu heyetler Arnavutluk ve Şam'ı ziyaret etmektedir. Buradaki valiler ile ayrıca bir komisyon oluştururlar. Mevcut askerler arasından tavırlarıyla dikkati çeken, tarafsız ve isim yapmış kişiler seçilirdi. Bu kişiler uzun süren araştırmalar neticesinde belirlenirdi. Bunun sebebi merkezde problem yaratabilme olasılığından dolayıdır. İstanbul ile telgraf trafiği neticesinde bu kişilere Sultan Abdülhamid'e bağlılık yemini ettirilerek Muhafız Alaylarına kabul edilirdi.¹⁷⁸

Tüfekçiler, Yıldız Sarayı'nın kapısından başlayarak padişahın odasının kapısının önüne kadar, tüm alanın güvenliğınden sorumlu tutulmuşlardı. Sultan II. Abdülhamid bu tüfekçilere oldukça fazla güveniyordu. Hünkârın yatak odası da dâhil olmak üzere sarayın tüm bölümlerinde koruma görevini bu kimseler yürütüyordu. Hatta geceleri yatak odasının dışında çok güvendiğı Boşnak tüfekçilerden ve Ertuğrul Süvari Alayı neferlerinden biri yatardı.¹⁷⁹

Meşrutiyetin ilanından 3 yıl sonra Tanin gazetesinde yazılar yazmasıyla saray camiası tarafından bilinen İsmail Müştak Mayakon, sarayda meskun bulunan tüfekçiler hakkında şunları söylemiştir:

“Yıldızın kendilerinden nasıl bir hizmet beklediğini, ne onlar bilirler, ne Yıldız, yalnız vaktiyle bir Avrupalı'nın tüfenkçilerden bahsederken kullanmış olduğı “görülmeden hissedilir kuvvet” tabiri doğru olarak kabul edilebilir.” (Mayakon, 1940: 134.)

Tüfekçiler'in diğ er Mabeyn görevlileri ile herhangi bir münasebetleri bulunmazken hiçbir daireye bağıllıkları da yoktu. Hiçbir makamdan emir almazlardı. Tüfekçiler'e mensup olan, kimisi sivil kimisi askeri rütbede bulunan, birtakım şahıslar disiplinsizlikte oldukça ileri gidip dokunulmazlık sahibi oldukları fikrine kapılmışlardı. Doğrudan doğruya sultanın himayesinde olduklarından dolayı Tüfekçibaşı Tahsin Paşa'yı bile dinlemez olduğı belirtilmektedir.¹⁸⁰

Öte yandan Dağıstanlı Süvari Bölüğü kurulurken, bunların kuruluşunda etkili olan birkaç faktör vardı. Dağıstanlı olan Şeyh Şamil'in önderliğinde Ruslara karşı verilen mücadele ile 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Gazi Muhammed ve Dağıstanlı Muhammed Fazıl Paşa komutasındaki Dağıstanlıların göstermiş oldukları başarılar, Sultan II.

¹⁷⁷ Tahsin Paşa, 2017: 158.

¹⁷⁸ Mayakon, 1940: 130-131.

¹⁷⁹ Tahsin Paşa, 2017: 40.

¹⁸⁰ Tahsin Paşa, 2017: 158.

Abdülhamid'i oldukça etkilemiş ve bunlardan bir muhafız birliğinin kurulabileceği fikrini uyandırmıştı.¹⁸¹

Dağıstan Süvari Bölüğü'nün kuruluş tarihi ile ilgili bir netlik bulunmazken, mevcut vesikalar arasında yer alan söz konusu efradın katılım tarihlerinin 13 Ocak 1881 olması sebebiyle bu tarihlere yakın bir zamanda kurulduğu anlaşılmaktadır.¹⁸²

Dağıstan Süvari Bölüğü'nün başında Gazi Muhammed Paşa'nın oğlu Mehmet Fazıl Bey bulunmaktadır. Kaynaklarda alay olarak bahsedilse de alay olabilecek kadar nüfusa sahip değildir. Bölük, en kalabalık olduğu dönemde bile 7'si zâbit olmak üzere toplam 155 kişiden oluşmuştur.¹⁸³

Kurulduktan kısa bir süre sonra 1882 yılında lağvedilen Dağıstan Süvari Bölüğü'nün bu hızlı sonu üzerinde durulması gereken önemli bir hadisedir. Birçok kaynakta yer alan bu hadisenin nedeni tam olarak bilinmemekle birlikte bu konuda çeşitli fikirler olup, bunların başında Sultan Abdülhamid'in şüpheciliği gelmektedir.¹⁸⁴ Bu alayın devamı niteliğinde sayılabilen Ertuğrul Süvari Alayı, Dağıstan Süvari Bölüğü'nün kaldırılması üzerine kurulmuştur.

¹⁸¹ Akıncı, 2016: 24.

¹⁸² Sağlam Tekir, 2020: 45.

¹⁸³ Sağlam Tekir, 2020: 45.

¹⁸⁴ Akıncı, 2016: 39.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI'NIN TEŞKİLİ VE TEŞKİLATI

3.1. Ertuğrul Süvari Alayı'nın Kuruluşu

Sultan II. Abdülhamid, padişah olduktan bir süre sonra Yıldız Sarayı'na taşınmayı uygun görerek padişahlık yıllarında Yıldız Sarayı'nda ikamet etmiş, dışarıda merasim ve selamlık gibi etkinlikler haricinde bulunmamıştır. Devlet işlerini buradan yürütüp takip etmiştir.¹⁸⁵ Bu sebeple sarayın güven içerisinde çalışması oldukça büyük bir öneme haizdir. Özellikle de Avrupa'da, Belgrat'ta Sırbistan Kralı Aleksandr Obrenoviç ve eşi Kraliçe Draga'nın suikaste uğraması, Sultan II. Abdülhamid'in korunma ihtiyacını arttırmıştır. Hükümdarın kendisi, özel dairesi ve istirahat odasının korumalığına ayrıca özen gösterilmiştir. Sultan II. Abdülhamid, yatak odasının dışı ile Mabeyn arasında kendisinin tanıdığı ve güvendiği muhafızlara nöbet tutturmuştur. Nöbet tutan muhafızlar Türk, Arnavut ve Arap neferlerden oluşan piyade ve süvari muhafız bölükleridir.¹⁸⁶

Ertuğrul Süvari Alayı hakkında yazılan kuruluş betimlemelerinde, Sultan II. Abdülhamid yatağında olduğu zamanlarda, esvabçibaşısı ve kendisinin sütkardeşi İsmet Bey'e kitap okutur, uyuyana kadar bu kitabı dinlerdi. Bu gecelerden bir gün İsmet Bey Türk Tarihi hakkında bir kitap okumaktadır. Kitabın bir bölümünde geçen Kayıhan Türklerinden bahisle Karakeçili Yörüklerinin Kayıhan kabilesinden olup bunların mertliğinden ve cesurluğundan dem vurulduğuna dair bilgiler bulunuyordu. İsmet Bey bu satırları okuduğu sıralarda Sultan II. Abdülhamid, İstanbul'da meskûn bulunan süvari alaylarında Karakeçili Yörüklerinden askerlerin olup olmadığını merak etmiştir. Serasker paşanın süvari alaylarında bulunan askerlerin araştırılmasını ve saraya gönderilmesini isterken; Karakeçili Yörüklerine mensup kişilerden oluşan bir maiyyet bölüğü oluşturacağını da eklemiştir.¹⁸⁷ Sultan II. Abdülhamid'in isteği üzerine harekete geçilmiştir. Ertesi gün ikindi vaktine kadar süvari alaylarında Karakeçili Yörüklerine mensup olanlar taranmış ve bulunan 200'e yakın topluluk Yıldız Sarayı'na getirilmiştir.¹⁸⁸

Sultan II. Abdülhamid, Söğüt ve çevresinde yaşayan Karakeçili Yörüklerinden seçilen kişilerin bulunduğu Ertuğrul Süvari Alayı adı verilen bir tabur oluşturdu. 17 Mart 1886 tarihinde alayın komuta kademelerine tayinler gerçekleştirildi. Kurulan birliğe 5. Süvari Alayından üst rütbeli iki subay atandı. Bunlar 5. Süvari Alayından Kaymakam Süleyman Bey

¹⁸⁵ Engin, 2016: 10

¹⁸⁶ Tahsin Paşa, 2017: 67.

¹⁸⁷ Sağlam Tekir, 2020: 60.

¹⁸⁸ Şakir, 1957: 141.

ve Hakkı Bey'dir. Birliğin binbaşılığına Harbiye Mektebi Süvari Talim Muallim Muavini Kolağası Naim Bey, süvari yaveri kadrosuna Kolağası Lütfi Bey, imam olarak ise I. Süvari alayında görevlendirmesi biten Alay Kâtibi İbrahim Efendi atanmıştır. 30 Nisan 1886 Cuma günü Yıldız Hamidiye Camii'nde Ertuğrul Süvari Alayına sancak teslim töreni gerçekleştirilmiştir.¹⁸⁹

Sultan II. Abdülhamid, Yıldız Hamidiye Camii'nde sancak verilen Ertuğrul Süvari Alayı askerlerine hitaben konuşmasında şunları söylemiştir;

“Asker Evladımız! Hassa Birinci Ordu-yı Hümâyunumuz alaylarından mâdud olmak üzere müceddeden bir süvari alayı teşkilini arzu eylediğimizden nam-ı cedd-i emceddimiz Ertuğrul Han Gazi Hazretlerine mensup olarak iş bu süvari alayını teşkil eyledik. Cümle efrâd-ı seciyye ve sadıkasını selâm-ı şâhânemizle taltif ve tesrir eyleriz. Avn-i hak ve tevcihat Cenâb-ı peygamber-i asdika ile böyle bir olayın teşkiline muvaffakiyetimizden dolayı Cenâb-ı Rabbü'l Âlemine arz-ı Muhammed ile beraber nam-ı hümâyunumuza mensup iş bu cami-i şerif havalisinden kendi yed-i şâhânemizle bu sancağı âli-yi Ertuğrul Alayına ihdâ ile iftihar ederiz. Sadâkatlu evladımız sancağınızın bir ciheti kelime-i muazzama-i tevhid ile kesb-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin arması ve alayınızın namı Hazret-i Resul efendimizden niyazımız iş bu sancağı âli'nin kaffe-i ihvân-ı dinimiz için rehber-i şan ve zafer olması kaziyyesi olduğundan cümleiniz için bâ'is mağfîret olan ve Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin esas bânisi hükmünde bulunan Ertuğrul nam-ı zîşanını muhafaza ile dininize ve padişahınıza sadakati kendinize bir meslek-i müstemed ittihaz edip sarf-ı vücut ve feda-yı can edeceğinize mutma'in 'ül kalb olarak iş bu hatt-ı hümayunumuzun dahî sancağınızla beraber teberrüken hıfz edilmesi matlubumuzdur. Cenab-ı Rabbü'l Âlemîn cümlemizi muvaffak bahtiyar eyleye âmin.”¹⁹⁰

Cuma selamlığı sonrasında İkinci Fırka-i Hümayunu'na bağlı olarak kurulan Ertuğrul Süvari Alayı'nın kuruluşunda askeri usul geleneği gereği bir kıt'a ayetli sancak Ertuğrul Süvari Alayı'na teslim edilmiştir.¹⁹¹ Cuma selamlığı sona erdikten sonra piyade topçu ve süvari alayları ile erkân, ümerâ ve zâbitanın kadrolarından oluşan topluluk içerisinde Serasker Ali Saib Paşa, Gazi Osman Paşa, Ferik Rıza Paşa ile miralaylardan Sadi Bey, Neşet Bey, Hüsnü Bey ve Talat Bey bulunmaktadır. Hatt-ı Hümayun okunmasının ardından sancak, Süleyman Paşa'ya verilmiştir. Süleyman Paşa da sancağı alay komutanına teslim etmiştir. Komutan, alçak bir sesle ancak askerlerin duyabileceği şekilde askerlere seslenmiş ve askerler hep bir ağızdan “Padişahım çok yaşa!” diyerek sloganlar atmışlardır.¹⁹²

Beş bölükten oluşan Ertuğrul Süvari Alayı, Sultan II. Abdülhamid'in doğrudan hizmetinde bulunacağı için sarayın yakınlarında olması gerekiyordu. Bu sebeple alayın iki

¹⁸⁹ Sağlam Tekir, 2020: 61.

¹⁹⁰ Sağlam Tekir, 2020: 61-62.

¹⁹¹ Y.PRK.ASK. 147-83.

¹⁹² Sağlam Tekir, 2020: 62.

bölüğü Yıldız Sarayı ve çevresindeki kışlalara yerleştirilirken, üç bölümü yeni inşa edilen kışlalara yerleştirildi.¹⁹³

Sultan II. Abdülhamid'in başmabeyncisi Tahsin Paşa'nın aktardıklarına göre, sarayda maiyet süvari bölükleri arasında bulunan, "Söğütlü" adıyla bilinen Ertuğrul Süvari Alayı, saraydaki en şanlı, en asil ve en cesur teşkilattı. Bu bölükte yer alan Karakeçililerin mertliği, cesareti ve temiz ahlakı Sultan II. Abdülhamid'in dikkatinden kaçmamıştır. Söğüt maiyet bölümü, Sultan II. Abdülhamid tarafından oluşturulan güvenlik teşkilatları arasında en kıymetlisiydi. Karakeçililerin delikanlılarından oluşturulmuş 200 kişilik mızraklı maiyet bölümü mensuplarından kimileri yüzlerine yakışan sakallarıyla, kimileri Türk ırkının bütün renklerini barındırmalarıyla, kimileri de asillikleri ve cesaretleriyle dikkatleri üzerlerine çekiyorlardı. Sultan II. Abdülhamid, mızraklı maiyet bölümüne son derece ilgi gösteriyor ve güveniyordu. Güvenini kazanmış olan söğüt bölümünün amiri olan Mehmet Efendi ve bir arkadaşı Sultan II. Abdülhamid'in yatak odasının yanında yatarlardı. Böyle bir görev ancak Sultan II. Abdülhamid'in canını emanet edecek kadar güvendiği, kendisine güçlü bağlarla bağlı olanlara verilebilirdi.¹⁹⁴ Bu duruma örnek olarak Süvari Neferliğine, Karakeçili Yörüklerinin reisi olan Hacı Bekir bey'in kardeşleri, oğulları, enişterleri, damatları ve torunlarıyla 11 kişiden fazla olmak üzere katılım sağlamışlardır.¹⁹⁵

3.2. Seçim Aşaması Faaliyetleri ve Askerlerde Aranılan Nitelikler

Sultan II. Abdülhamid, büyük bir devletin sultanı olduğu için korumalık görevini üstlenecek askerlerin de özel olması gerekmektedir. Bu işin icrası özel dikkat isteyen bir görevdir. Bu göreve seçilebilmek için belli bir takım özelliklerin asker adayında bulunması gerekmektedir. Buna göre Osmanlı Devleti'nin kurucularının köklerine kan bağı ile bağlı olmak, diğer bir deyişle Karakeçili Yörüklerine mensup olmak gerekmektedir.¹⁹⁶

Ertuğrul Süvari Alayı'na seçilecek olan muhafızlarla ilgili bilgilerin çoğunu Sultan II. Abdülhamid'in 1899 yılında alaya katılacak olan otuz yeni muhafızda olması gereken özellikleri belirtmesiyle edinmek mümkündür. Edinilen bilgilere göre; çok iyi ata binmeleri gerektiği gibi bu askerlerin iyi ahlaklı olmaları da kesinlikle şarttır. Kendi işlerinde güçlerinde çalışkan, derli toplu, düzgün kişiler olmaları gerektiği aktarılmıştır. Beş vakit namaz kılarak kendi ibadetlerini yapmaları da aranılan özellikler arasındadır. II. Abdülhamid'e has özel bir birlik ve devletin resmi personeli olmaları gereği maaş alacaklardır. Yapacakları görev itibarıyla sürekli İstanbul'da bulunmaları memleketleriyle ilişkilerini kesmelerini gerektirdiği

¹⁹³ Sağlam Tekir, 2020: 62.

¹⁹⁴ Tahsin Paşa, 2017: 168.

¹⁹⁵ Özkul, 2007: 215.

¹⁹⁶ Şimşirgil, 2018: 284.

için bu durum da tercih edilen hususlar arasındadır. Beyliğin temellerinin atılmasında öncü rol üstlenen Ertuğrul Gazi ile birlikte Söğüt'e iskân edilmiş ailelerin soyuna mensup bulunmaları önem arz etmektedir. Askerlerin görünüşünün düzgün, gösterişli ve boylarına da önem verildiği görülmektedir. Osmanlı devlet personelleri gibi sakallı veya sakalsız olabilirlerdi. Sakallı olanlar ayrıca bakımına önem gösterecekti. İlk yapılan alımlarda belirtilen 30 kişi sadakatte kusur etmeyecekler, kandırılmayacaklar, padişah emirlerine ne olursa olsun bağlı kalacaklarına dair Ertuğrul Gazi'nin türbesinde ve huzurunda yemin merasimi gerçekleştireceklerdi. Görevi bırakmak ve memleketlerine geri dönmek isteyen kişilere karşı yapılacak muamele ise 3 yıl görevde kalmalarını müteakip kendi topraklarında Jandarma kuvvetlerinde görev alarak rütbe almaları sağlanacaktı. Ayrıca belirtilen 30 kişi daha önce iyi ata binen, rütbece yükselebilecek ve Yunan Muharebesinde görev almış kimselerdi.¹⁹⁷

Ertuğrul Süvari Alayı, Sultan II. Abdülhamid'in korumaları olarak beş bölükten oluşmaktadır. Bu bölüklerden ikisi Yıldız Sarayı civarında, diğer üçü de Yıldız Sarayı'nın dolu olan dış kısmına yerleştirilmiştir.¹⁹⁸

Hamidiye alayları ile yapılacak olan bir karşılaştırmaya bakılacak olursa, Ertuğrul Süvari Alayına seçim aşamalarında aranılan kriterler Hamidiye Süvari Alayı seçmelerinden farklı olarak 27 ve 40 yaşları arasını kapsamaktadır. Bunun nedeni devlet hizmetinin devamlılığının bir göstergesidir. Ayrıca Ertuğrul Gazi ve Osmanlı tahtına bağlılık aranılan kriterlerden birisidir. Ertuğrul Gazi ile Söğüt civarına yerleşmiş bulunan Karakeçililerden kişilerin seçilmesi önemlidir. Hamidiye Süvari Alayı, çeşitli konargöçer gruplardan oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra askerlik çağına gelmiş kişiler seçilirken, askeriye ile bağı olmayanların seçilmesine özen gösterilmiştir.¹⁹⁹ Hamidiye Süvari Alayı mensupları bazı vergilerden muaf tutulmuştur. Bu bilgilerin edinildiği arşiv belgesine göre Söğüt ahalisi ve Yörükler, Hamidiye Süvari Alayı'nın yararlandığı ayrıcalıkları belirten bir yazı yazarak padişaha danışmışlardır. Mektubi kalemi vasıtasıyla yayınlanan cevapta Ertuğrul Süvari Alayı'nın devlet hizmetinde devamlı ve sürekli oldukları belirtilip, özel olarak seçildikleri beyan edilmiştir.²⁰⁰

Ertuğrul Süvari Alayı'na seçilen askerlerde tercih Karakeçili Yörükleri olmakla birlikte toplumun farklı kademelerinden askerler de bulunmaktadır. Örneğin; alayda bulunanların çoğu, yükümlü askerliğini yapmış kişilerdir. İncelenen arşiv vesikalarına göre Söğüt Redif Taburu'nda askerliğini yürüten 14 kişi Ertuğrul Süvari Alayı'na tertip edilmiştir.

¹⁹⁷ Y.PRK.BŞK, 61-1.

¹⁹⁸ Y.MTV, 20-100.

¹⁹⁹ DH.MKT, 2425-99.

²⁰⁰ DH.MKT, 2284-90.

Bunlardan Karakeçili Yörüklerine mensup olan 3 kişinin künyeleri ise ayrıca gönderilmiştir.²⁰¹ Bu belgeden anlaşılan, 3 kişi Sultan II. Abdülhamid'in muhafız taburuna, kalan 11 kişi ise Hassa ordusuna bağlı Ertuğrul Süvari Alayı'na bağlı bölüklerin arasına verilecektir.

Sultan II. Abdülhamid, seçilmiş olan Söğüt bölüğü mensuplarına dair konuşmalarında onlardan her zaman memnuniyet ve övgüyle söz etmiştir. Onlara “Öz hemşehrilerim” diye hitap etmiştir. Başmabeynci Tahsin Paşa Söğütlü bölük hakkındaki düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

“Yıldız Sarayı'nda insanların her çeşidini, insan ahlakının her rengini, iyilik ve kötülüklerin her derecesini görmüş bir insan sıfatıyla şunu söylemeyi kendime vicdan borcu bilirim ki, damarlarında Türk neslinin temiz ve mübarek kanı dolaşan bu Karakeçili bölüğünden hiçbir fert, hiçbir şekilde ve surette ne şahsen ne de başkasının aracılığıyla kötülük etmemiş ve kötülüğe alet olmamıştır. Bunlar Yıldız Sarayı'na bir kaya gibi girdiler, zamanı gelince yine bir kaya gibi tertemiz ve lekesiz çıktılar. Allah kendilerinden razı olsun!” (Tahsin Paşa, 2017: 169).

3.3. Ertuğrul Süvari Alayı Mevcudu ve Künyelerini Havi Defter

Ertuğrul Süvari Alayı genel olarak 5 süvari birliğinden oluşmakla birlikte, her birlikte 4 takım bulunmaktadır.²⁰² Hassa Ordusuna bağlı süvari tümeni 3 müfrezeden, her müfreze ise 2 alaydan teşkil edilmiştir. Süvari tümenleri 6 birlik şeklinde, müfrezeler 14 ile 19 arasında, Alaylar ise 1-38 arasında numaralandırılmıştır. Ertuğrul Süvari Alayı, 1. Süvari Tümeni içerisinde yer almakla birlikte Ertuğrul Süvari Alayı'na herhangi bir numara verilmemiştir.²⁰³

Padişah II. Abdülhamid Ertuğrul Süvari Alayı hakkında, mevcutlarını, rütbelerini, memleket ve aldıkları nişanları belirten bir künye defteri hazırlanmasını istemiştir. Bunun üzerine 1 hafta sonra, 8 Mayıs 1886 tarihinde künye defteri hazırlanarak padişaha arz edilmiştir.²⁰⁴ Defter genel olarak Ertuğrul Süvari Alayı mevcudunu göstermektedir. Asıl muhafız taburu askerleri Ertuğrul Süvari Alayı'nın 1. Süvari Bölüğü'dür. Genel olarak Hassa Ordu-yı Hümayununa bağlı 2. Fırka-i Hümayun'un, Ertuğrul Süvari Alayı 1. Bölüğüdür. Ertuğrul Süvari Alayı olarak isimlendirilmekle birlikte numaralandırmaya tabi değildir.

²⁰¹ Y.MTV. 38-95.

²⁰² Bashanov ve Kemalöğlu, 2018: 68.

²⁰³ Bashanov ve Kemalöğlu, 2018: 214.

²⁰⁴ Y.MTV. 20-98.

Tablo 3.1 Ertuğrul Süvari Alayı'nın Künye Defterleri

Mir-alây Süleyman Bey bin Halil Keşan Mektebe Duhulü 1273 Nasbı 5 Mart sene 1302 Numero:242	Mecidi ve Umum Rus madalyası ve iftihar nişanı Kaimmakam Hakkı Bey bin Hasan Der-aliyye Mektebe Duhulü 1279 Nasbı 5 Mart sene 1302 Numero:401	Binbaşı Naim Bey bin Cafer Vani köy Mektebe Duhulü 1293 Nasbı 5 Mart sene 1302	Binbaşı Lütfü Bey bin Halil Deraliyye Duhulü fi 5 Eylül sene 1283 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302
Mecidi Emin-i Alây İbrahim Hakkı Efendi Şehr-i Zor Mektebe Duhulü 1 Mart sene 1273 Nasbı 5 Mart sene 1302	Kâtib-i alây Adli Efendi bin Mehmed Der-aliyye Mektebe Duhulü Fi 3 Mayıs sene 1295 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Sağ Kol Ağası Hasan Efendi bin Abdullah Sofya Mektebe Duhulü sene 1274 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302	İmam-ı evvel Der-dest-i tayindir
İmâm-ı sâni Bu dahi	Esvâb emini Bu dahi	Kâtib-i sâni Mehmed Şükrü Efendi bin Ahmed Duhulü Fi 5 Mart sene 1302 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Derdest-i tayindir Ser-baytar Binbaşı
Baytar Muavini Sağ kol Ağası Ahmed Efendi Mektebe Duhulü sene 1287 Fi 6 Ağustos sene 1301	Sancaktar Mülâzım-ı sânisi Kemâl Efendi bin İslam Tokat Mektebe Duhulü sene 1299 Nasbı 20 Şubat sene 1301	Tabib binbaşı Kadir İzzet Efendi Mektebe Duhulü sene 1288 Nasbı Fi 25 Ağustos sene 1299	Tabib Derdest-i tayindir
İhrâcı Ali Nazmi Efendi bin Mehmed Tayinatı musırran 2 Me'mûriyeti fi 11 Mart sene 1302	Eczâcı Derdest-i tayindir	Cerrah Hacı Ahmed Efendi Kolağası Me'mûriyeti Fi 11 Mart sene 1302	Cerrah Derdest-i tayindir
Tüfenkçi ustafası Mehmed Ağa bin	Saraç Başı Der-desti tayindir	Kaltakçı Bu dahi	Çavuş-ı alây Karahisâr Sancağından

Mahmud Tayinatı musırran 2 Memuriyeti Fi 17 Temmuz sene 1298			Ödemiş Karyesinden Ömer Efendi mahdumu Mehmed bin Ömer Mektebe Duhulü Fi 24 Şubat sene 1294 Tezkireli Nasbı Fi 15 Eylül sene 1300
Çavuş-ı alây Burusa Sancağından Söğüd Kazâsında Küre Karyesinden Arif bin Ali Duhulü Fi 24 Şubat sene 1297 Nasbı Fi 16 Teşrin-i sâni sene 1301	Çavuş-ı alây Kengiri Sancağından Milad Karyesinden Mehmed bin Hasan Duhulü Fi 23 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302		
Ser nalbant Der-dest-i tayindir	Mekkârı ve arabacı çavuşu Bu dahi	Boruzan çavuşu Kastamonu sancağından Tosya Kazasından Aşağı Karyeli Hüseyin bin Bayram Duhulü Fi 19 Mart sene 1297 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Nalbant çavuşu Der-dest-i tayindir
Onbaşı-i boru Yozgad Sancağında Maden Kasabasında Üç Kara Ağaç Karyesinden Yusuf bin Ali Duhulü Fi 17 Mart sene 1297 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Alay kâtibi yazıcı çavuş Der-dest-i tayindir	Debvoy muhâfızı çavuş Bu dahi	Jimnastik muallimi Çavuş Bu dahi
Sarraç Çavuş Bu dahi	Tevzi memuru on başı Bu dahi	Emlâk kâtibi yazıcı on baş Bu dahi	Tüfenkçi muavini on başı Bu dahi
Tüfenkçi yamağı on başı Bu dahi	Hasta hidmetinde memur on başı bu dahi	Sarraç muavini on başı Bu dahi	Terzi ustası onbaşı bu dahi

Çizmecî ustası on başı bu dahi	Saka onbaşı bu dahi	Alay kâtibi maiyetinde yazıcı neferi Bu dahi	Esvâb emini maiyetinde yazıcı neferi Bu dahi
Alay emini maiyetinde yazıcı neferi Bu dahi	Baytar yamağı neferi Bu dahi	Tüfenkçi yamağı neferi Bu dahi	Terzi amelesî neferi Bu dahi

1. Bölük			
Yüz başı Selahaddin Efendi bin Ahmed Asitane Mektebe Duhulü 1293 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302	Yüz başı vekili Şemseddin Efendi bin Ahmed Asitane Duhulü 1279 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302	Mülâzım-ı evvel Halil Efendi bin Ali Manastır Duhulü Fi 8 Ağustos sene 1298 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302 Numero:432	Mülâzım-ı evvel Salih Efendi bin Mehmed Çavuş İzmir Duhulü 8 Ağustos sene 1298 Nasbı Fi 5 Mart sene 1302 Numero: 440
Mülâzım-ı sâni Ahmed Efendi Vâkıfzâde Asitane Mektebe duhulü Fi 1 Ağustos sene 1299 Nasbı Fi 20 Şubat sene 1301 Numero: 116	Mülâzım-ı sâni Kâmil Efendi bin Hüseyin Bursa Mektebe Duhulü Ağustos sene 1299 Nasbı Fi 20 Şubat sene 1301		
Baş Çavuş Bolu Sancağından Etraf-ı Şehr Kazâsından Süleyanman karyeli Hüseyin bin hasan Mektebe duhulü Fi 30 sene 1300 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	1/çavuş Kastamonu Sancağından Arac Kazasından Dardan Karyesinden Hüseyin bin Abdurrahman Mektebe duhulü 4 Eylül sene 1298 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	2/ Yozgad Sancağından Çorum Kazasından Mustafa bin Ömer Duhulü fi 22 Mart sene 1297 Nasbı Fi 19 Nisan sene 1301	
3/Çavuş Yozgad Sancağından Çorum Kazasından Aşan Çay karyesinden Haydar bin Halil Duhulü Fi 22 Mart sene 1297 Nasbı Fi 13 Ağustos sene 1301	4/ Çavuş Niğde Sandağın Kırşehri Kazasından Kolpak Karyesinden Ali bin Bekir Duhulü Fi 4 Ağustos sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	5/Çavuş Muhâcirin-i çerâkiseden Nuh bin Hasan Duhulü Fi 14 Temmuz sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302 Gönüllü	
5/ çavuş Bolu Sancağından Ereğli Kazâsından Devrek nahiyesinden	Çavuş-ı fazla Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Hasan Beyoğlu	Bölük emini Nefs-i Dağıstan Debbaghâne Mahallesinden Mecid bin	

İbrahim bin Receb Duhulü Fi 14 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Ahmed bin Hüseyin Duhulü Fi 11 Mart sene 1297 Nasbı Fi 1 Mart sene 1301	Abdullah Duhulü Fi 28 Kanun-ı evvel sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302
	Tevzi memuru onbaşı	
1/onbaşı Bolu Sancağından Hasan bin Mehmed Duhulü fi 30 Teşrin-i evvel sene 1300 Nasbı fi 17 Mart sene 1302	Ankara Vilâyetine tabi Haymana Kazasından Gümüş ini karyesinden Hasan bin Ahmed Duhulü Fi 15 Eylül sene 1299	Ankara Vilâyeti Dâhilinde Kırşehir Sancağından Keskin Kazasında Kastur Nahiyesinden Mehmed bin Ömer Duhulü Fi 27 Ağustos sene 1301
Çorum Sancağından İskilip Kazasında Kuru Çay Karyesinden Hüseyin bin Satılmış Duhulü Fi 23 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Vilâyetine tabi Kırşehir Kazasından Akpınar Karyesinden Ahmed bin Mehmed Fi 30 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağından Bor Kazasından... Nahiyesinden Burcoğlu Hüseyin bin Mahmud Fi 11 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Aksaray Kazâsından Hacı İbrahim Karyesinden Mehmed bin Süleyman Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Konya Sancağından S... Kazasından Çadırılı karyesinden Kerim bin Mehmed Duhulü Fi 23 Mart sene 1302	Bosna Sarayından Altun kapı mahallesinden Macar Mühendislerinden Karaoğlu Abdullah bin Abdullah Duhulü fi 14 Teşrin-i sâni sene 1301 Maiyyet-i hazret-i şehriyariye çavuşlukla
2/Onbaşı Ankara Sancağından Bey Pazarı Kazasından Mikail Karyesinden Kürd Oğlu Mustafa bin İsmail Duhulü fi 5 Eylül sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Niğde Sancağından Lemya Karyesinden Süleyman oğlu Durmuş bin Süleyman Duhulü Fi 6 Teşrin-i evvel sene 1299	Niğde Sancağından Ürgüb Kazasından Uç Hisar Karyesinden Sürmeli oğlu İbrahim bin Hasan Duhulü Fi 2 Temmuz sene 1310
Kengiri Sancağından İç Kazasında Kuzgun Karyesinden İsmail bin Mehmed Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Konya Vilâyetine Niğde Sancağında Yahyalı Nahiyesinde Dere Gölü Karyesinden Bekir Kethüda oğlu Ali bin Mehmed Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağı Kırşehir Kazasından Başköy Karyesinden Çoruh Oğlu Hüseyin bin 'Osman Duhulü Fi 30 Teşrin-i evvel sene 1301
Erzincan Sancağında... Kazasından Zenelli Karyesinden Ali bin Cebrail Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Çaltı Karyesinden Kara Abalı Halil bin Mehmed Emin Duhulü Fi 27 Mart sene 1301	Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Hafız Hüseyin Mahallesinden İnce Mehmed oğlu Ahmed bin Ali Duhulü Fi 27 Mart sene 1302

3/ Onbaşı Niğde Sancağında Bor Kazasında Tekne Çukur Karyesinden Ali bin Mehmed Duhulü fi 5 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Sinop Sancağı Canko Kazasından Koçan Karyesinden Salih bin Halil Duhulü Fi 5 Temmuz sene 1301	Kayseri Sancağında Enderli Karyesinden Kadı oğlu İsmail bin Ali Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301
Yozgat Sancağından Çorum Kazasından Hisar Demirli Aşiretinden Eğri Karyesinden Ahmed bin Ömer Duhulü Fi 2 Eylül sene 1301	Kayseri Sancağından Hacı Karyesinden Yukarı Mahallesinden kara Külâh oğlu Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 3 Eylül sene 1330	Kayseri Sancağında Keşli Karyesinden Demirci oğlu Mustafa bin Ahmed Duhulü Fi 16 Teşrin-i evvel sene 1301
Yozgad Sancağında Çorum Kazasından... Karyesinden Kaşmir oğlu Osman bin İbrahim Duhulü Fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağında Keskin Kazasından Kulak Karyesinden Cemal oğlu Hüseyin bin Osman Duhulü 30 Teşrin-i evvel sene 1301	4/onbaşı Bolu Sancağından Göynük Kazasından Sudurnu Nahiyesinden İbrahim oğlu Durmuş bin Ömer Duhulü Fi 10 Şubat sene 1300 Fi 18 Mart sene 1302
Kengiri Sancağından İç Kazasından Dumlu Karyesinden Akçeoğlu Mustafa bin Mehmed Duhulü Fi 16 Teşrin-i sâni sene 1300	Kayseri Sancağından İstifan Karyesinden Köse oğlu Mehmed bin Muharrem Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Ankara Vilayeti Dâhilinde Haymana Kazasından Rışvan Aşiretinden İşler Karyesinden Mustafa bin Mehmed Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301
Kayseri Sancağından hacılar Karyesinden Aşık oğlu Osman bin Osman Duhulü Fi 3 Eylül sene 1301	Niğde Sancağından Nevşehir Kazâsından Kılıç Ali Karyesinden İbrahim bin Hüseyin Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	
Kayseri Sancağından Kuru Köprü Karyesinden Aksar oğlu Osman bin Ahmed Duhulü Fi 4 Teşrin-i sâni sene 1301	Erzurum Sancağından Çakcur Kazasından Dere Nazik Karyesinden Mahmud bin Süleyman Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	5/onbaşı İzmid Sancağından Geyve Kazasından Sadka Karyesinden hacı Ahmed oğlu Bekir bin Ali Duhulü Fi 25 Teşrin-i evvel sene 1298 Fi 2 Şubat sene 1300
Bolu Sancağından Ereğli Kazasında Devrek Nahiyesinden Cami'i Cedid Mahallesinden Sulaylı oğlu Ahmed bin Osman Duhulü Fi 1 Temmuz sene 1301	Kayseri Sancağından İstifan Karyesinden Köse oğlu Salih bin Ali Duhulü fi 29 Ağustos sene 1301	Yozgad Sancağında Çorum Kasabasında Kale Hisar Demirli Aşiretinden Kötü Karyesinden Süleyman oğlu Halil bin Osman Duhulü Fi 2 Eylül sene 1301

Yozgat Sancağında Sungurlu Kazasından Medi Karyesinden Bektaş oğlu Hüseyin bin Ömer Duhulü Fi 2 Eylül sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Ömer Hacılı Karyesinden Rumoğlu Ali bin Osman Duhulü Fi 30 Teşrin-i evvel sene 1301	Kayseri Sancağından Zincir Dere Karyesinden Arif bin Mustafa Duhulü Fi 4 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Aksaray Kazasından han Obası Karyesinden Mehmed bin Abdülkadir Duhulü Fi 13 Mart sene 1302		
Ankara Sancağından Ayaş Kazasından Saray Karyesinden İsmail bin Hasan Duhulü Fi 18 Mart sene 1302 Nasbı Fi 33 Teşrin-i sâni sene 1300	Konya Vilâyetinde Karaman Kazasından Karadağ Karyesinden Memiş bin Mehmed Duhulü Fi 18 Ağustos sene 1301	Ankara Vilayetinden haymana Kazasından Şeyh Zenelli Aşiretinden Balcık Hisar Karyesinden Hayto bin Osman Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301
Ankara Sancağından Çubuk Abad Kazasından Kıyaflı Karyesinden Mustafabin Ali Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Sinop Sancağından Boyabaz Kazasından Fazlı Ekin Karyesinden Çakır oğlu İsa bin Ali Duhulü Fi 29 Eylül sene 1301	Bolu Sancağından Çarşı... Kazasından Belinde Divanından Kutucular Karyesinden Mehmed bin İbrahim Duhulü Fi 11 Teşrin-i evvel sene 1301
Ankara Sancağından Keskin Kazasından Dağ Obası Karyesinden Abdullah bin Veli Duhulü Fi 26 Teşrin-i evvel sene 1301	Kayseri Sancağından Kara Hisar Nahiyesinden Keslik Karyesinden Mehmed oğlu Yusuf bin Mehmed Duhulü Fi 22 Teşrin-i sâni sene 1301	Bursa Sancağı Bilecik Kazasından Söğüt Nahiyesinden Türkmen oğlu İbrahim bin Ahmed Duhulü Fi 27 Mart sene 1301
7/Onbaşı Yozgad Sancağı Çorum Kazasında Çağşak Karyesinden Haydar bin Hasan Duhulü Fi 14 Şubat sene 1300 Nasb Fi 17 Mart sene 1302	Konya Vilayetinden Karaman Kazasından Karadağ Karyesinden Hüseyin bin Mustafa Duhulü Fi 18 Ağustos sene 1301	Konya Sancağından Harem Kazasından Cinci Karyesinden Hasan bin Halil Duhulü Fi 1 Eylül sene 1301
Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Kızıl oğlu Karyesinden Kara Musa oğlu Mehmed bin Veli Mektebe duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Kuzu Gören Nahiyesinden Kara Erkek Karyesinden Kaynak oğlu Musa bin Mehmed Mektebe duhulü Fi 4 Teşrin-i sâni	Ankara Sancağından yabanabad Kazasından Şey[h]ler karyesinden Abdullah bin Osman Mektebe duhulü Fi 18 Teşrin-i sâni sene 1301
Erzurum Sancağından Çapakçor	Bolu Sancağında Ereğli	8. onbaşı

Kazasından Kemelan karyesinden Ali bin İsa Mektebe duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Kazasından Kazgancı Karyesinden Tatkan oğlu Hüseyin bin Mehmed Duhulü fi 20 Kanun-ı evvel sene 1300	Bolu Sancağından Gökçesu Kazasından Vensiler karyesinden izzet bin Mehmed Mektebe duhulü Fi 30 Teşrin-i evvel sene 1300 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302
Kayseri Sancağından Sarımsaklı Karyesinden İbrahim Bey mahallesinden Sadık ağazade Adil Mektebe duhulü fi 31 Kanun-ı evvel sene 1300	Sinop Sancağından Gerede Kazasından Sarmak Karyesinden Tosyalı oğlu Ali bin Hasan Mektebe duhulü fi 1 Temmuz sene 1301	Ankara Keskin Kazasından Bekir Beyobası karyesinden Rıza bin Bekir Mektebe duhulü fi 26 Teşrin-i evvel sene 1301
Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Cemil karyesinden Mustafa bin Mehmed Mektebe duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Konya vilâyeti dâhilinde Niğde Sancağından Aksaray kazasından hasan bin Battal Halil Mektebe duhulü fi 23 Şubat sene 1301	
Niğde Sancağından Aksaray Kasabasında Hacı İbrahim oğlu Karyesinden İsa bin Nasuh Mektebe duhulü fi 23 Mart sene 1302	Erzincan Sancağından Kığı Kazasından Hergiz Karyesinden Süleyman bin İsmail Mektebe duhulü fi 13 Mart sene 1302	9. onbaşı İzmid Sancağından Geyve kazasında Hırka(harfe) karyesinden İbrahim bin Emin Mektebe duhulü fi 29 Kanun-ı evvel sene 1301 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Ankara Sancağında Çubuk Abad Kazasından Kabaklı karyesinden Hasan bin Hüseyin Mektebe duhulü fi 29 Ağustos sene 1301	Ankara Vilayetinden Kırşehir Kazasından Keskin Nahiyesinden Bağda-i kebir Karyesinden Haydar bin Me... Mektebe duhulü fi 26 Teşrin-i evvel sene 1301	Kırşehir sancağından Keskin Kazasından Nobad Karyesinden Süleyman bin Hüseyin Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Ankara Vilayetinden Kırşehir Sancağında Keskin kazasından Harmin Aşiretinden Ömer bin Mehmed Mektebe duhulü Fİ 30Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde sancağında Arabsun Kazasından Harmin aşiretinden Karabekir Karyesiden Kasım bin Hasan Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Mori (Mevri) karyesinden Abdullah bin Şakir Ali Mektebe duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Kalecik Keskin Kazasından Hasan dede karyesinden Yakub oğlu Mustafa bin İbrahim Mektebe duhulü fi Mart sene 1302	Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Sarı Halil oğlu Ali bin Ahmed Mektebe duhulü fi 23 Mart sene 1301	
Onbaşı 10 Yozgad sancağı Ayaş nâhiyesinde	Adana sancağı Gülistan kazâsında Karastelerli karyesinden Mehmed	Ankara sancağı Haymana kazasında Şeyh Bezenli

İncirli karyesinden Mehmed Ali oğlu Rıza bin Ali Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 10 Şubat sene 300	bin Osman Duhûlü fi 26 Teşrin-i Sâni sene 301	aşiretinden Hüseyin bin Ahmed Duhûlü fi 29 Ağustos sene 301
Çorum sancağında Cender karyesinden Mehmed bin Mehmed Duhûlü fi 18 Teşrin-i Evvel sene 301	Sivas sancağında Aziziye kazâsında Ömer Sahibli karyesinden Veli oğlu Ömer bin Mustafa Duhûlü fi 5 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Şücaeddin kazâsında Kelbaz karyesinden Hacı Küçük oğlu İbrahim bin Ahmed Duhûlü fi 12 Teşrin-i sâni sene 301
Niğde sancağında nefis-i Boz kazâsında Hacı Mehmed mahallesinden Mazlum oğlu Alaaddin bin Hacı Ali Duhûlü fi 13 Mart sene 302		
Onbaşı 11 İzmid sancağında Geyve kazâsında Taraklı nâhiyesinde Hacı Yakublar karyesinden Abdullah bin Mehmed Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 17 Teşrin-i evvel sene 300	Ankara sancağında Sivrihisar kazâsında Kara Battal oğlu İbrahim bin Mustafa Duhûlü fi 2 Ağustos sene 301	Kengiri sancağında Bocora nâhiyesinde Yenice karyesinden Hüseyin bin İsmail Duhûlü fi 27 Ağustos sene 301
Kengiri sancağında Hoca baksın karyesinden Kadri bin Mehmed Duhûlü fi 29 Ağustos sene 301	Ankara sancağında Çubukabad kazâsında İpek karyesinden Abdullah bin Bekir Duhûlü fi 29 Ağustos sene 36	Kırşehir sancağı Keskin kazâsında Battal Bahir obası karyesinden Osman bin Bekir Duhûlü fi 27 Teşrin-i evvel sene 301
Kırşehir sancağında Kürd Mehmed karyesinden Mehmed bin Hacı Mehmed Duhûlü fi 3 Teşrin-i evvel sene 301	Sivas sancağında Niksar Yusufşah mahallesinden İsmail bin Süleyman Duhûlü fi 18 Mart sene 302	Konya sancağında Silifke kazâsında Segir karyesinden Boşnak oğlu Ahmed bin Yusuf Duhûlü fi 23 Mart sene 302
Onbaşı 12 Bolu sancağında Etrafşehir kazâsında Çiti karyesinden Hüseyin bin Mehmed Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 30 Teşrin-i sâni sene 300	Niğde sancağında Ürgüb kazâsında Babayan karyesinden Yakub bin Ali Duhûlü fi 27 Teşrin-i sâni sene 300	Ankara sancağında Çubukabad kazâsında Mustafa bin Süleyman Duhûlü fi 9 Ağustos sene 301

Kırşehir sancağında Haremeyn Celdesani aşiretinden Beynemezci karyesinden Şafak oğlu Kahraman bin Süleyman Duhûlü fi 8 Eylül sene 301	Yozgad sancağında Sorum kazâsında Ovacık karyesinden Mustafa bin İbrahim Duhûlü fi 28 Teşrin-i evvel sene 301	Niğde sancağında Arbasun kazâsından Hasan bin Ali Duhûlü fi 3 Teşrin-i sâni sene 301
Niğde sancağında Arabsun kazâsında Musa oğlu Murad bin İbrahim Duhûlü fi 3 Teşrin-i sâni sene 301	Bursa sancağında Bilecik kazâsında Söğüd nâhiyesinden Kelekçi oğlu Mehmed bin Yusuf Duhûlü fi 26 Mart sene 301	
Esnâfât		
Derdestden ta'yindir Onbaşı nalband	Nalband Kastamonu sancağında İnebolu kazâsından Mustafa bin Hüseyin Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 9 Temmuz sene 301	Bu dahi Nalband
Sarrac Nefs-i Kayseri'de Sırma çavuş mahallesinden Rıfat bin Abdullah Duhûlü fi 14 Kânûn-ı evvel sene 300	Bu dahi Her bende	Saka Niğde sancağında Aksaray kazâsında Hâkim oğlu Mehmed bin Bekir Duhûlü fi 23 Eylül sene 99 Nasbı fi 13 Ağustos sene 301
Saka neferi Ankara sancağı Kırşehir kazâsında Medrese mahallesinden Mehmed bin Osman Nasbı fi 13 Ağustos sene 301 Duhûlü fi 9 Eylül sene 99	Boruzan Niğde sancağında Hamardı kazâsında Karadeli oğlu Mustafa bin Bekir Nasbı fi 1 kânûn-ı sâni sene 300 Duhûlü fi 12 Teşrin-i evvel sene 99	Boruzan Yozgad sancağında Hinabad kazâsında Alaca karyesinden Mahmud oğlu Mehmed bin Mahmud Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 11 Kanûn-ı evvel sene 300

2. Bölük			
Yüzbaşı Seyyid Efendi bin Abdullah Asitâne Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhûlü sene 88	Yüzbaşı vekili Nail Efendi bin Aziz Bursa Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhûlü sene 97	Mülâzım-ı evvel Mahmud Efendi bin Mehmed Zeki Fatih Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhûlü 18 Ağustos 98 Numero 384	Mülâzım-ı evvel Mehmed Emin bin Hasan Der 'aliyye Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhûlü fi 8 Ağustos sene 98 Numero 612
Mülâzım-ı sâni	Mülâzım-ı sâni	Baş Çavuş	Çavuş 1

Hüseyin Hayri Efendi bin Kamil Der ‘aliyye Nasbı fî 20 Şubat sene 301 Mektebe duhûlü 1 Ağustos sene 99	Şükrü Efendi bin Salih Amasya Nasbı fî 20 Şubat sene 301 Mektebe duhûlü 1 Ağustos sene 99	Der ‘aliyyede Eğrikapu’da Monla aşiki mahallesinde Hayri bin Mehmed Salih Nasbı 3 Ağustos sene 301 Duhûlü fî 20 Mart sene 300	Kayseri sancağında Diloca karyesinden Hüseyin bin Ahmed Nasbı fî 18 Mart sene 302 Duhûlü 18 Eylül sene 99
Çavuş 2 Bolu sancağında Bazin kazâsında Yenice nâhiyesinde Hisar karyesinden Tahir bin Osman Nasbı 13 Ağustos sene 301 Duhûlü 23 Teşrin-i sâni sene 98	Çavuş 3 Yozgad sancağında Çorum kazâsında Cander karyesinden Kocal oğlu Mehmed bin Mustafa Nasbı fî 13 Ağustos sene 301 Duhûlü 22 Mayıs sene 97	Çavuş 4 Niğde sancağından Ürgüb kazâsında Sofular karyesinden Musa oğlu Musa bin Mustafa Nasbı 13 Mart sene 302 Duhûlü fî 4 Eylül sene 99	Çavuş 5 Bolu sancağında Göynük kazâsında Mudurnu nâhiyesinden Çatık mahallesinde Mustafa bin Eyüb Nasbı fî 18 Mart sene 302 Duhûlü 9 Teşrin-i evvel sene 98
Çavuş 6 Niğde sancağında Bor kazâsında Hacı Mahmud mahalleli Laz Ahmed oğlu Sadık bin İbrahim Nasbı fî 18 Mart sene 302 Duhûlü fî 4 Eylül sene 99	Emin-i Bölük Kayseri sancağında Bovalı karyesinden Selim oğlu İbrahim bin Süleyman Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 23 Eylül sene 99	Derdest ta’yindir Tevzî’ memûru onbaşı	
Onbaşı 1 Yozgad sancağında Sungurlu kazâsında Bugar kal’a karyesinden Mehmed bin Halil Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 21 Mayıs sene 99	Kengiri sancağında Çerkes kazâsında Kurşunlu karyesinden Durmuş oğlu İbrahim bin Osman Duhûlü fî 22 Temmuz sene 300	Konya sancağında Karapınar kazâsında Ödemiş karyesinden Musa bin Ali Duhûlü fî 2 Kânûn-ı sâni sene 300	İzmid sancağında Yenişehir kazâsında Özbek nâhiyesinde Akharem karyesinde Mustafa bin Mehmed Duhûlü 28 Mayıs sene 301
Niğde sancağında Dullu kazâsında Kitle mahallesinde Seyyid Ağa oğlu İsmail bin Seyyid Ahmed Duhûlü fî 2 Eylül sene	Konya vilâyetinde Bozkır kazâsında Uğurlu karyesinden Timurcu oğlu Ahmed bin Eyüb Duhûlü 16 Teşrin-i evvel sene 301	Kastamonu sancağında Arac kazâsında Hayret nâhiyesinde Terke karyesinden Receb bin Ahmed Duhûlü 21 Teşrin-i evvel	Niğde sancağında Zeneri karyesinden Koca Yusuf oğlu Hakkı bin Yusuf Duhûlü fî 10 Teşrin-i sâni sene 301

301		sene 301	
Bursa sancağında Bilecik kazâsında Söğüd karyesinden Hacı İbrahim oğlu Ali Osman bin Mustafa Duhûlü 27 Mart sene 301			
Onbaşı 2 Bolu sancağında Etrafşehir kazâsında Eyneli karyesinden Rüzgar oğlu Mehmed bin Mahmud Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü 30 Teşrin-i Sâni sene 300	Kengiri sancağında İçil kazâsında Büyük Hacı Bey mahallesinden Osman bin Mehmed Duhûlü 29 Ağustos sene 301	Ankara sancağında Kayseri'de Bozanlı yaş mahallesinde Usta oğlu Muhsin bin Mehmed Duhûlü fi 29 Ağustos sene 301	Ankara sancağında Kırşehir kazâsında Ferancıye karyesinden Hasan oğlu Mehmed bin Hüseyin Duhûlüfi 30 teşrin-i evvel sene 301
Ankara vilâyetinde Kırşehir sancağında Çakırkan mahallesinden Helvacıoğlu Ömer bin Mustafa Duhûlü 30 Teşrin-i evvel sene 301	Kayseri sancağında Zel karyesinden Kadı oğlu Ali bin Halil Duhûlü 4 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Bor kazâsında İhmahı karyesinden Sarı İsmail oğlu İsmail bin Osman Duhûlü 10 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Hacı Ahmedler Aşiretinden Yeni Şaballı karyesinden Yusuf Duhûlü 13 Mart sene 302
Bursa sancağında Söğüd kazâsında Seyyide Kara viran karyesinden Hacı İsmail oğlu Mehmed bin Ahmed Duhûlü fi 10 Teşrin-i sâni sene 301			
Onbaşı 3 Yozgad sancağında Maden kazâsında Kapud karyesinden Mahmud bin Ahmed Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 1 Mayıs sene 99	Nefs-i Kayseri'de Gerye İlyas Hacılar mahallesinde Hacı Musa oğlu Ahmed bin İbrahim Duhûlü 1 Nisan sene 99	Kastamonu sancağında Bartın kazâsına Kuru Bosgır karyesinden Köse oğlu Ali bin Ahmed Duhûlü 21 Mayıs sene 301	Kastamonu vilayeti dâhilinde Taşköprü kazâsında Ali Saray karyesinden Durmuş oğlu Osman bin Mehmed Duhûlü 30 Temmuz sene 301
Yozgad sancağında Boğazlıyan kazâsında Süleymanlı karyesinden	Kayseri sancağında Salır karyesinde Kethüdâ oğlu Mehmed bin Ali	Bolu sancağında Gerede kazâsında Dört divan nâhiyesinden Küpler	Erzincan sancağında Pasin Aliya kazâsında Elvar karyesinden Ali

Solak oğlu Osman bin Hüseyin Duhûlü 29 Ağustos sene 301	Duhûlü 3 Eylül sene 301	karyeli Baki oğlu Mustafa bin Eyüb Duhûlü 18 Teşrin-i evvel sene 301	bin Hasan Duhûlü 13 Mart sene 302
Bursa sancağında Bilecik kazâsında Söğüd nâhiyesinden Hüseyin oğlu Mehmed bin Ahmed Duhûlü 27 Mart sene 301			
Onbaşı 4 Yozgad sancağında Mecidiye kazâsında Tosun burnu karyesinden Mehmed bin Hasan Nasbı 2 Şubat sene 300 Duhûlü fi 22 Mart sene 97	Kastamonu sancağında Karku kazâsında Sarıncak karyesinden Hatib oğlu Nurullah bin Mehmed Duhûlü 25 Eylül sene 98	Ankara sancağında Bala kazâsında Sol Fazıl karyesinden Hasan Paşa oğlu Mustafa bin Ali Duhûlü 27 Ağustos sene 301	Yozgad sancağında Boğazlıyan kazâsında Süleymanlı nâhiyesinden Hak sadıra karyesinden Hüseyin bin Mustafa Duhûlü 29 Ağustos sene 301
Niğde sancağında Çamardı kazâsında Pekculu karyesinden Karib bin Ali Duhûlü 27 Teşrin-i evvel sene 301	Ankara sancağında Keskin kazâsında Battal ona karyesinden Bağlı oğlu İbrahim bin Ahmed Duhûlü 27 Teşrin-i evvel sene 301	Kayseri sancağında Terek kazâsında İsa oğlu Duran bin Ali Duhûlü 4 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Hacı Mahmud oğlu karyesinden Fazlı bin Yusuf Duhûlü 13 Mart sene 302
Onbaşı 5 İzmid sancağında Geyve kazâsında Taraklı nâhiyesinden Yusuf Bey mahallesinden Timurcu oğlu Mehmed bin Ali Nasbı 13 Ağustos sene 301 Duhûlü 25 Teşrin-i evvel sene 98	Nefs-i Kayseri'de Danacılar mahallesinden Sarı Hoca oğlu Mahmud bin Arif Duhûlü 10 Teşrin-i sâni sene 99	Kengiri sancağında İç kazâsında Başlar karyesinde Hasan bin Ahmed Duhûlü 19 Ağustos sene 301	Ankara vilâyetinde Cubukabad kazâsında Mekki karyesinden İsa oğlu Mehmed bin Mustafa Duhûlü 29 Ağustos sene 301
Kayseri sancağında Oymağaç karyesinde Yakub oğlu Osman bin Mehmed Duhûlü 3 Eylül sene 301	Yozgad sancağında Sungurlu kazâsında Nikoz pala karyesinden Musa oğlu Halil bin Hüseyin Duhûlü 4 Teşrin-i evvel sene 301	Nefs-i Kırşehir sancağında Helvacılar karyesinde Şamlı oğlu İbrahim bin Osman Duhûlü 25 Teşrin-i evvel sene 301	Niğde sancağında Kırşehir kazâsında Karaca kurd karyesinden Vadi oğlu Osman bin Mehmed Duhûlü 4 Teşrin-i evvel sene 301

Onbaşı 6 Ankara sancağında Kırşehir kazâsında Küçük Kavak karyesinden Beyler oğlu Osman bin Ali Nasbı fi 2 Şubat sene 300 Duhûlü 22 Mart sene 97	Ankara sancağında Pala kazâsında Çavuş karyesinden Cibril oğlu Veli bin Salih Duhûlü 27 Ağustos sene 301	Ankara sancağında Kırşehir kazâsında İsa Hoca karyesinden Abaza oğlu Haydar bin Ahmed Duhûlü 20 Teşrin-i sâni sene 301	Ruscuk sancağından Yenipazar karyesinde İbrahim oğlu Mehmed bin İbrahim Gönüllü Duhûlü 3 Teşrin-i sâni sene 301
Ankara sancağında Kırşehir kazâsında Karaca kurd nâhiyesinden Kaplacı karyesinden Veli Mustafa oğlu Mustafa bin Kara Mehmed Duhûlü 3 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Maden kazâsında İrkenli karyesinden Küb Ahmed oğlu Süllü bin Ali Duhûlü 10 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Aksaray Davudlu karyesinden Sarı Osman oğlu İdris bin Mustafa Duhûlü 2 Şubat sene 301	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Hacı Ahmedli aşiretinden Güllü karyesinden Mehmed bin Fettah Duhûlü 13 Mart sene 302
Onbaşı 7 Ankara sancağında Yabanabad kazâsında Osman oğlu Durmuş bin Süleyman Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 10 Şubat sene 300	Kayseri sancağında Monceson? Karyesinden Yaveri oğlu Halil bin Mustafa Duhûlü 15 Kânûn-ı evvel sene 300	Ankara vilâyeti dâhilinde Çorba kazâsında Küstan karyesinde Ahmed oğlu Ömer bin Mehmed Duhûlü 2 Eylül sene 301	Kayseri sancağında Hacılar karyesinde Orta mahallesinde Emin oğlu Mehmed bin Mustafa Duhûlü 3 Eylül sene 301
Kastamonu sancağında İskilip kazâsında Debbağhâne mahallesinde Hacı Ömer oğlu Abdullah bin Receb Duhûlü 20 Teşrin-i evvel sene 301	Kırşehir kazâsında Haremeyn Celdavel aşiretinden Şah celli karyesinden Köse Osman oğlu Ömer bin Abdullah Duhûlü 27 Teşrin-i evvel sene 301	Konya vilâyetinde Karapınar kazâsında Yılanlı karyesinden Dağlı oğlu İbrahim bin Hasan Duhûlü 3 Teşrin-i sâni sene 301	Erzurum sancağında Çabakcur kazâsında Musban karyesinden Faris bin Zülfü Duhûlü 13 Mart sene 302
Onbaşı 8 Kastamonu sancağında Tatay kazâsında Şehitler karyesinden Çakır oğlu Hüseyin bin Osman Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 25 Temmuz sene 301	Sivas sancağında Divrikler kazâsında Türkman oğlu Mehmed bin Veli Duhûlü 12 Kânûn-ı sâni sene 98	İzmid sancağında Kandıra kazâsında Çarpaz karyesinde Hasan bin Mustafa Duhûlü 24 Teşrin-i sâni sene 300	Zağferanlı sancağı Akviran karyesinde Kasab oğlu Mustafa bin Hüseyin Duhûlü 11 Teşrin-i evvel sene 301
Ankara sancağında	Kayseri sancağında	Kayseri sancağında	Konya vilâyetinde Niğde

Kırşehir kazâsında Tefahi karyesinden Mustafa bin Hasan Duhûlü 3 Teşrin-i sâni sene 301	Aziziye kazâsında Kuzu gerdan nâhiyesinde Karaca erkek karyesinden Kara Mehmed oğlu Ömer bin Yusuf Duhûlü 4 Teşrin-i sâni sene 301	Kıranardı karyesinde Kör Yusuf oğlu Ahmed bin Mustafa Duhûlü 4 Teşrin-i evvel sene 301	sancağında Aksaray kazâsında Hayırlı karyesinden Seyyid bin Hacı Veli Duhûlü 23 Şubat sene 301
Ünye sancağında Kalta kazâsında Geçidin karyesinden Ali Dâi oğlu Hasan bin Mehmed Duhûlü 23 Mart sene 302			
Onbaşı 9 Yozgad sancağı Boğazlıyan kazâsında Baş Hurus karyesinden Ahmed oğlu Mustafa bin İsmail Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 10 Eylül sene 99	Amasya sancağında Zeytun nâhiyesinde Kamil karyesinden Fakı oğlu Halid bin Ahmed Duhûlü 8 Teşrin-i evvel sene 301	Ankara sancağında Ayaş kazâsında Örtük karyesinden Hasan bin Osman Duhûlü 25 teşrin-i evvel sene 300	Ankara sancağında Şorba kazâsında Kanık karyesinde İmamoğlu İbiş bin İsmail Duhûlü 2 Eylül sene 301
Kayseri sancağında Kuru Köprü karyesinde Dilkesli oğlu Ahmed bin Mükremi Duhûlü fi 3 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Balcı karyesinde... oğluAbdurrahman bin Gani Duhûlü 23 Şubat sene 301	Erzincan sancağında Keyfi kazâsında Mezracık karyesinden Hüseyin bin Süleyman Duhûlü 13 Mart sene 302	Niğde sancağında Nevşehir kazâsında Savcılı karyesinde Muhli bin Mustafa Duhûlü 16 Mart sene 302
Onbaşı 10 Yozgad sancağında Boğazlıyan kazâsında Serçeli tekkesinden Salih bin Ahmed Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü 13 Eylül sene 300	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Aba uşağı karyesinde İsmail bin Ali Duhûlü 11 Eylül sene 300	Niğde sancağında Arabsun kazâsında Çardekin karyesinde Zeliha oğlu Abdurrahman bin Hüseyin Duhûlü 26 Eylül sene 301	Ankara sancağında Kırşehir kazâsında Akpınar nâhiyesinde Tekkeli oğlu Cafer bin Battal Duhûlü 30 Teşrin-i evvel sene 301
Konya vilâyetinde Ereğli kazâsında Zenba karyesinden Hacı Derviş oğlu Muhsin bin Mehmed	Ankara sancağında Bala kazâsında Kutlu düğün karyesinde Boşnak oğlu Mehmed bin Yakub Duhûlü 5 Teşrin-i sâni	Erzurum sancağında Erzincan kazâsında Çizmece mahallesinde Beyzâde Tahir oğlu Mehmed bin Tahir	Ankara sancağında Ayaş kazâsında Kasanoz karyesinde Çolak oğlu Hüseyin bin İsmail Duhûlü 23 Mart sene 302

Duhûlû 4 Teşrin-i Sâni sene 301	sene 301	Duhûlû 24 Şubat sene 301	
Niğde Sancağından Nevşehir Kazasından Kızık Karyesinde Abdurrahman oğlu Ömer bin Abdurrahman Mektebe duhulû fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı 18 Mart sene 1302	Kayseri sancağından İstifana karyesinden Kel Hüseyin oğlu Seyyid bin Mehmed Mektebe duhulû Eylül sene 1299	Ankara Sancağından Bala Kazasından Karakeçili Karyesinden Ahmed bin Halil Mektebe duhulû 27 Ağustos sene 1301	Kırşehir Kazasından Karaca Kürd Aşiretinden Büyük oba karyesinden Ruşen bin İbrahim Mektebe duhulû 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Aksaray Kazasında Altıparmak oğlu Hüseyin bin İsa Mektebe duhulû 23 Şubat sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Boyalı karyesinden Çolak Bekir oğlu Mehmed bin İbrahim Mektebe duhulû 13 Mart sene 1302	Ünye Kazasında Dolmad Nahiyesinde Sarmaşık karyesinden Koloğlu Mehmed bin Hüseyin Mektebe duhulû 13 Mart sene 1302	Bursa Sancağında Bilecik kazasında Söğüd Nahiyesinde Kıyan Karyesinde Ahmed bin Hasan Mektebe duhulû 27 Mart sene 1301
12. Onbaşı Ankara Sancağından Kırşehir kazâsından Cümle karyesinde İsmail bin Ömer Mektebe duhulû 9 Eylül sene 1299 Nasbı 18 Mart sene 1302	Kastamonu Sancağından Taşköprü Kazasında Aragün karyesinden topal oğlu Ali bin İsmail Mektebe duhulû 7 Temmuz sene 1301	Kengiri Korgun Karyesinde Karamanlı oğlu Mehmed bin Mustafa Mektebe duhulû 29 Ağustos sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Cümle(Cemle) karyesinde Kürdoğlu Abdurrahman bin Osman Mektebe duhulû 25 Teşrin-i evvel sene 1301
Ankara Sancağında Kırşehir Kazasından Ak pınar Karyesinden Arabgirli oğlu Mehmed bin Ahmed Mektebe duhulû 30Teşrin-i evvel sene 1301	Konya Sancağından Ereğli Kazasından Ferişan Karyesinden Kör İsmail oğlu Süleyman bin İsmail Mektebe duhulû 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Kayseri sancağından Aziziye Kazsından Kömürgan karyesinden Monlanın oğlu Memiş bin Mehmed Mektebe duhulû 13 Mart sene 1302	Kırşehir sancağından T... kazasından Yalıaltı karyesinde Hüseyin bin Mustafa Mektebe duhulû 23 Mart sene 1302
Esnâfât			
Onbaşı-i nalbant Derdest-i tayindir	Nalbant Yozgad Sancağından Boğazlayan Kazasında Horhaviş Karyesinden Ali Osman bin Abdurrahman Mektebe duhulû fi 2	Nalbant Derdest-i tayindir	Saraç Ankara sancağından Beypazarı kazâsından Başviran karyesinden Adalı oğlu Hüseyin bin mehmed Mektebe duhulû fi 1

	Eylül sene 1299 Nasbı fi 11 Eylül sene 1300		Temmuz sene 1301 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Saka Derdest-i tayindir	Saka Bu dahi	Harbende Bu dahi	Boruzan Kütahya Sancağından Tavşanlı Kazasından Kuruçay karyesinden Kıroğlu Mehmed bin hasan Mektebe duhulü 27 Mart sene 1301 Nasbı fi 3 Eylül sene 1301
		Boruzan Kengiri Sancağından kalecik Kazasından Kuyum baba karyesinden Akıbed oğlu Osman bin İbrahim Mektebe duhulü fi 5 Temmuz sene 1301 Nasbı 18 Mart sene 1302	

3. Bölük

Yüzbaşı Ahmed Efendi bin Reşid Deraliyye Mektebe duhulü fi 14 Mayıs sene 1284 Nasbı 5 Mart sene 1302	Yüzbaşı vekili Mustafa ağa bin Bey Çerkez Mektebe duhulü 1281 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Mülâzım-ı evvel İsmail Rumi Efendi bin Hacı Ahmed Asitane Mektebe duhulü Ağustos sene 1298 Nasbı fi 5 Mart sene 1302 Numero: 295	Mülâzım-ı evvel Şevket Efendi bin Vasıf Asitane Mektebe duhulü Ağustos sene 1297 Nasbı fi 5 Mart sene 1302 Numero: 405
Mülâzım-ı sâni Abdürrahman Efendi bin Mehmed Asitane Mektebe duhulü Ağustos sene 1299 Nasbı fi 20 Şubat sene	Mülâzım-ı sâni Faik Efendi bin Mustafa Terbin Mektebe duhulü Ağustos sene 1299 Nasbı fi 20 Şubat sene 1301	Çavuş Yozgad Sancağında Akdağ kazasından Çandır Karyesinden Şükrü bin Bekir Mektebe duhulü fi 16 Kanun-ı evvel sene 1296	1. Çavuş Kengiri Sancağından Çerkeş kazasından Bozoğlu Karyesinden Osman bin Mustafa Mektebe duhulü fi 28 Kanun-ı evvel sene 1297

1301		Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Nasbı fi 18 Mart sene 1302
1. Çavuş Bolu Sancağından Geyve Kazasından İn karyesinden Doğançı oğlu Mustafa bin Ali Mektebe duhulü 30 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı fi 13 ağustos sene 1301	1. Çavuş Kayseri Sancağından Sarımsaklı Karyesinden Cebeli oğlu Nuh bin Ali Mektebe duhulü fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Kayseri Sancağından Mevlüd Karyesinden Süleyman Ağa oğlu Halid bin İsmail Mektebe duhulü fi 5 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Yozgad'a tabi Çunguz Kazasından Zir mahallesinde İhras oğlu Mehmed bin Osman Mektebe duhulü fi 12 Mayıs sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
1. Çavuş Niğde Sancağından Bozkır Kazasından Hacı İsmail Mahallesinde Kuyumcu oğlu Mehmed bin Mehmed Mektebe duhulü fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	4. bölük emini Derdest-i tayindir	Tevzi memuru onbaşı Yozgad sancağından Kızılkoca Kazasında İncirli Karyesinden Süleyman oğlu Eşref bin Hasan Mektebe duhulü 10 Şubat sene 1300 Fi 18 Mart sene 1302	
1. Onbaşı Kayseri Sancağından Molla Hacı karyesinde Mehmed bin Durmuş Mektebe duhulü fi 18 Eylül sene 1299 Nasbı fi 5 amrt sene 1302	Niğde Sancağından Ürgüb Kazasından Uçhisar karyesinde Hasan oğlu Nuri bin İsmail Mektebe duhulü fi 5 Şubat sene 1298	Kayseri Sancağından in Karyesinden Tataroğlu yakub bin Ömer Mektebe duhulü fi 3 Eylül sene 1301	Niğde Sancağında Şecaaddin kazasından Gilan karyesinde Kadeh Ahmed oğlu Hüseyin bin Ahmed Mektebe duhulü fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Yozgad Sancağından Akdağ Kazasından Çandar Karyesinde Çakıroğlu Mustafa bin İbrahim Mektebe duhulü fi 28 teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağında Arabsun kazasından Bayrak karyesinden Hacı Ömer oğlu Ali bin Mehmed Mektebe duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Kayseri sancağında Tafır Hakir Karyesinden Abdülgani oğlu Mahmud bin Ahmed Mektebe duhulü fi 13 Mart sene 1302	Ünye Kazasından FalişE Nahiyesinden Güller(Keller) karyesinde Zoroğlu Mustafa bin Ahmed Mektebe duhulü 13 Mart sene 1302
Burusa Sancağından Söğüd Kazasında Sayır Karyesinde İnce Karaoğlu Mahmud bin Hüseyin	Onbaşı Ankara sancağından Kırşehir Kazasından Küçük kavak karyesinde Ömer bin Ömer	Adana Sancağından Arez mur Kazasından Karalı Karyesinde Medeni oğlu Musa bin Hasan	Sivas Sancağında Tenus kazasından Emlak nahiyesinde Yegurdi karyesinde Murtaza oğlu İbrahim bin Hasan

Mektebe duhulü fi 27 Mart sene 1301	Mektebe duhulü fi 3 Kanun-ı evvel sene 1300 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Mektebe duhulü fi 11 Teşrin-i sâni sene 1301	Mektebe duhulü fi 8 Eylül sene 1301
Yozgad Sancağında Çorum kazasından Babaoğlu tekyesinden Ankabak oğlu Bekir bin Hüseyin Mektebe duhulü fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301			
Konya Sancağından S... kazasında Merket karyesinden Çolak Osman bin Ali Mektebe duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Kayseri sancağından Aziziye kazasından Kuzu Gören Nahiyesinden Seyyid Ali Karyesinde Dede Abgülgani bin Süleyman Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i Sâni sene 1301	Karahisar-ı Şarki Kazasından Mantaval Nahiyesinde Yukarı Zaye karyesinden Uzak mahallesinden oğlu Ali bin Osman Mektebe duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Erzincan Sancağından Esir Kazasından Beturan Karyesinden Mevlud bin Ali Mektebe duhulü fi 13 Mart sene
Burusa Sancağında Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Domas Karyesinden Eksiz(/Ansız)oğlu Ali bin Ahmed Mektebe duhulü Fi 27 Mart sene 1301	3. onbaşı Niğde Sancağından Ürgüb Kazasından Cumasun Karyesinde İmam Ahmed Efendi oğlu Hüseyin bin Hüseyin Mektebe duhulü fi 5 Eylül sene 1299 Fi 18 Mart sene 1302	Kastamonu Sancağından Çekle Kazasından Koca Hisar Karyesinden Foku oğlu Süleyman bin Ali Mektebe duhulü Fİ 22 Ağustos sene 1301	Yozgad Sancağından Sungurlu Kazasından Keller karyesinden Gedik oğlu Hamza bin Osman Mektebe duhulü Fİ 2 Eylül
Kayseri Sancağından Kızılviran karyesinden Sabir oğlu Ali bin Ali Mektebe duhulü fi 3 Eylül sene 1301	Yozgad Sancağında Çorum Kazasından Baboğlu Tekyesi Karyesinde Hacı Hasan oğlu Mehmed bin Hasan Duhulü fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Sandıklı Büyük Oba Karyesinden Raşid bin Cerid Ali Duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Beşiktaş Karyesinde Keloğlu Musa bin Ahmed Mektebe duhulü duhulü fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Konya Vilayeti dahilinde Niğde Sancağında Aksaray Kazasından Körlü Karyesinde Çekük			

oğlu Emin bin Mehmed Mektebe duhulü 23 Şubat sene 1301			
Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Nefs- i Söğüd'de Çemlik mahallesinden Sıracalı Hüseyin oğlu İbrahim bin Mustafa Mektebe duhulü fi 26 Mart sene 1301	4. onbaşı Bolu Sancağından Ereğli Kazasından Börk Nahiyesinde... Hatun karyesinden Abdi oğlu Ahmed bin Hasan Mektebe duhulü fi 14 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı fi 19 Nisan sene 1301	Konya Sancağından Bozkır Kazasında Olupınar karyesinden mahmud bin Kerim Mektebe duhulü fi 7 Kanun-ı evvel sene 1300	Yozgad Sancağından Çorum Kazasından Gere Karyesinden Hacı oğlu Yusuf bin Veli Mektebe duhulü fi 31 Temmuz sene 1301
Ankara da Ayaş kazasından Çekli karyesinde Arab Yeğenoğlu Hasan bin Osman Mektebe duhulü fi 21 Ağustos sene 132	Yozgad Sancağından çorum kazasından Şakir Bey karyesinden çatak oğlu İbrahim bin Ali Mektebe duhulü fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Demirli Karyesinden Tosun oğlu Salih Mektebe duhulü Fİ 30 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağından Bor Kazasından Endoğu Nahiyesinde Bayram ağazı mahallesinden Bereketli oğlu Halil bin Mustafa Mektebe duhulü fi 10 Teşrin-i sâni sene 1301
Ünye sancağından Çuralı Nahiyesinde Çardakçıyan Köçesinden Soytarı oğlu Halil İbrahim bin hacı Mehmed Mektebe duhulü fi 13 Mart sene 1302	Bursa Sancağından Bilecik kazasından Söğüd Nahiyesinden Ömer bin Mehmed Mektebe duhulü fi 27 Mart sene 1301		
Onbaşı 5 Bolu sancağında Ezheli kazasında Börk nâhiyesinde Yoğun Hatun karyesinde İbrahim oğlu Hasan bin Mehmed Nasbı 2 Şubat sene 300 Duhûlü fi 14 Teşrin-i evvel sene 98	Konya'da Niğde sancağında Ürgüb kazâsında Bedreddin mahallesinden Dereikli oğlu İsmail bin İsmail Duhûlü fi 24 Temmuz sene 301	Yozgad sancağında Sungurlu kazâsında Hüseyinabad nâhiyesinden İbrahim oğlan karyesinden Ahmed oğlu Mustafa bin Mehmed Duhûlü fi 31 Temmuz sene 301	
Yozgad sancağında Çorum kazâsında Yenice karyesinden Aşçıhâne zâim İsmail bin Haydar Duhûlü fi 17 Teşrin-i evvel sene	Yozgad sancağında Çorum kazâsında Suluviran karyesinden Veli bin Halil Duhûlü fi 17 Teşrin-i evvel sene	Niğde sancağı Yabalı karyesinde Gazi Beyli mahallesinden Ali bin Yusuf Duhûlü fi 26 Teşrin-i evvel sene	

301	301	301
Ankara sancağında Maden kazâsında Kazıklı karyesinden Arif bin Hasan Duhûlü fi 3 Teşrin-i sâni sene 301	Ünye sancağında Küreği nâhiyesinde Çardakçıyan kûçesinden Hacı Mahmud oğlu Yusuf bin Hüseyin Duhûlü fi 13 Mart sene 302	Bursa sacağında Bilecik kazâsında Söğüd nâhiyesinde Kara Emir oğlu Ali bin Halil Duhûlü 27 Martsene 301
Onbaşı 6 Ankara sancağında Sungurlu karyesinden Kara Halil oğlu Haşim bin Halil Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 12 Kânûn-ı sâni sene 301	Niğde sancağında Aksaray kazâsında Köstek karyesinden Mehmed bin Hüseyin Duhûlü fi 11 Eylül sene 300	Yozgad sancağında Akdağ kazâsında Hamiye aşiretinden Habeş karyesinden Safa oğlu Ali bin Ahmed Duhûlü fi 27 Ağustos sene 301
Niğde sancağında Dağbalı mahallesinden Nuri Fakih oğlu Mustafa bin Mehmed Duhûlü fi 27 Teşrin-i evvel sene 301	Niğde sancağında Şücaeddin kazâsından Torbası karyesinden Ali bin Hasan Duhûlü fi 27 Teşrin-i evvel sene 301	Kastamonu vilayetinde Cide kazâsından Hoşalay nâhiyesinde nefs-i hati divanından Mahmud oğlu Mehmed bin Mustafa Duhûlü fi 1 Teşrin-i sâni sene 301
Kayseri Eski ilçi mahallesinden Tobor cilli oğlu İsmail bin İsmail Duhûlü fi 4 Teşrin-i sâni sene 301	Tokad'a tâbi' Komtak nâhiyesinden Esdiğin karyesinden... oğlu Halim bin Hasan Duhûlü fi 23 Mart sene 302	
Onbaşı 7 Yozgad sancağında Çorum kazâsında Ovacı karyesinden Balkas oğlu İbrahim bin Veli Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 14 Şubat sene 300	Kayseri sancağında Çukur karyesinden Lakçı oğlu Bekir bin Ali Duhûlü fi 10 Teşrin-i sâni sene 99	Kastamonu vilâyetinden Kengiri sancağında İçkaza kazâsından Mezatca karyesinden Hasan oğlu Eyüb bin Ahmed Duhûlü fi 29 Ağustos sene 301
Ankara sancağından Kırşehir kazâsından Medrese mahallesinden Sarac oğlu Tahir bin Ömer Duhûlü fi 25 Teşrin-i Evvel sene 301	Niğde sancağında Şücaeddin kazâsından Ömerli karyesinden Yusuf Hoca oğlu Mustafa bin Yusuf Duhûlü fi 27 Teşrin-i evvel sene 301	Kayseri sancağında Aziziye kazâsında Sarfı adrı karyesinden Kavak Ömer oğlu Mehmed bin Mehmed Duhûlü fi 4 Teşrin-i sâni sene 301
Niğde Sancağından... Karyesinden Gökoğlan oğlu Mustafa bin İbrahim Duhulü Fi 11 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazâsından Hatiboğlu Veys bin Musa Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	
8. çavuş	Kengiri Sancağından Turhan	Niğde Sancağında Aksaray

Bolu sancağından Göynük Kazasından Medrese Nahiyesinden Kelli Viran Karyesinden Haydar oğlu İsmail bin Ali Duhulü fi 9 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Karyesinde Kel Mehmed oğlu Hüseyin bin Mehmed Duhulü fi 7 Nisan sene 1298	Kazasından Acem Karyesinden Köseli Mahallesinden Hızır bin Mehmed Duhulü Fi 12 Eylül sene 1300
Kayseri Sancağından Kızılviran Karyesinden Hacı oğlu Ali bin Mustafa Duhulü Fi 3 Eylül sene 1301	Sivas Sancağından Tutmaç Kazasından... nahiyesinden Gümrül Karyesinden Karakayalı oğlu Ali bin Hasan Duhulü Fi 8 Eylül sene 1301	Niğde Sancağından Yahyalar Kazasında Kalın Kese Karyesinden Süleyman oğlu Osman bin Hüseyin Duhulü fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Kayseri Sancağından Aziziye Kazasından Akkaşlı Karyesinden Karaca oğlu Halil bin Murad Duhulü fi 4 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Yekdik Karyesinden Hamdi bin Mehmed Duhulü fi 13 Mart sene 1302	
9. onbaşı İzmid Sancağında Adapazarı Kazasından Sarı Çayır Nahiyesinde Ramashlı Karyesinden Durmuş oğlu Mehmed bin Arif Duhulü 25 Teşrin-i evvel sene 1298 Duhulü Fi 18 Mart sene 1302	Nefs-i Kayser Sancağından Yukarı Hanlı Karyesinde Kadir oğlu Mehmed bin Osman Duhulü Fi 15 Kanun-ı evvel sene 1300	İzmid Sancağından Beypazarı Kazasından Beytepe Mahallesinden Kara Hasr oğlu Hasan Hüseyin bin Hasan Duhulü Fi 8 Temmuz sene 1301
Sivas Sancağından Yol (Yük) Kazasından Öyük Karyesinden Öküz oğlu Mehmed bin Ahmed Duhulü Fi 8 Eylül sene 1301	Niğde Sancağında Çamardı Kazasından Karnete (Kırnata) Bey Karyesinden Ahmed Niyazi bin Mehmed Duhulü Fi 3 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Karatuzaklı Karyesinden Topal Ali oğlu Osman bin Ali Duhulü Fi 3 Teşrin-i evvel sene 1301
İçel Sancağı Anamur Kazasından Seydi Nahiyesinden İncir Karyesinde Topaz oğlu Mehmed bin Hüseyin Duhulü Fi 10 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından Nevşehir Kazasından Kolbak Karyesinden Emir oğlu Mustafa bin İbrahim Duhulü fi 16 Mart sene 1302	
10. onbaşı Bolu Sancağından Düzce	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından İbsarı Karyesinden	Kengiri Sancağından İç Kazasından Dost Karyesinden Ali

Kazasında Akşehir Nahiyesinde Hekimoğlu Karyesinden Mazlum oğlu Halil bin Mustafa Duhulü fi 9 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Atlu oğlu Ömer bin Mustafa Duhulü fi 25 Eylül sene 1301	bin İbrahim Duhulü fi 29 Ağustos sene 1301
Ankara Sancağında Çorba Kazasından Yıldırım Avcı Karyesinden Kuru oğlu Hasan bin Ömer Duhulü fi 2 Eylül sene 1301	Kayseri Sancağından Kızıl Viran Karyesinden Deli Mahmud oğlu Hüseyin bin Mustafa Duhulü fi 3 Eylül sene 1301	Niğde Sancağında Çamardı Kazasında Eskiğün Karyesinden Mehmed oğlu Mustafa bin Mehmed Duhulü fi 10 Teşrin-i sâni sene 1301
Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Medrese Mahallesinden Topal Musa oğlu Ömer bin Abdurrahman Duhulü fi 25 Teşrin-i evet sene 1301	Kengiri Sancağından Biçavra Nahiyesinde Akçular Karyesinden Bekir oğlu Mehmed bin Süleyman Duhulü fi 7 Kanun-ı sâni sene 1301	
Onbaşı Ankara Sancağında Kırşehir Kazasından Yörükân aşiretinden Bozdepe karyesinden Sarı Osman oğlu Arif bin Mükremin Duhulü Fi 9 Eylül sene 1299 Nasbi Fi 18 Mart sene 1302	Niğde Sancağından Beralsun Kazasından Bağlı Kebiz Karyesinden Kır Musa oğlu Ali bin Mustafa Duhulü fi 21 Ağustos sene 1301	Bolu Sancağında Gerece Kazasından Çalı viran Karyesinden Hüseyin bin Mehmed Duhulü Fi 24 Teşrin-i evvel sene 1300
Kengiri Sancağında İç Kazasında Bereket Karyesinde Koloğlu Ömer bin Ahmed Duhulu fi 29 Eylül sene 1301	Yozgad Sancağından Kızılkoca Nahiyesinden Luk Karyesinden Faris oğlu Mehmed bin Hasan Duhulü fi 2 Eylül sene 1301	Konya Vilayetinde Karapınar Kazasından Kaman Karyesinden Çadırlı Mehmed oğlu Osman bin mehmed Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Kederli Karyesinden Mevlüd bin Hamza Duhulü fi 13 Mart sene 1302	Niğde Sancağından Nevşehir Kazasından Ateki Karyesinde Hatib (Hatab) Mahallesinde İslam oğlu Ömer bin Mehmed Nuri Duhulü fi 19 Mart sene 1302	
Onbaşı Bolu'ya tabi Gerece Kazasından Ayrıca kiraz karyesinde Emir oğlu Seyyid Ahmed bin Ali Mektebe Duhulü Fi 25 Kanun-ı	Kayseri Sancağından Kesi Karyesinde Günay Mahallesinden Köprülü oğlu Ethem bin Mehmed Duhulü Fi 2 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağından Çamardı Kazasında Bayram Karyesinden Mustafa bin Hasan Hüseyin Duhulü Fi 29 Teşrin-i evvel sene 1300

sâni sene 1298 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302		
Kayseri Sancağınca Hacılar Karyesinden Aşağa mahallesinden Çavuş oğlu Mehmed bin Hüseyin fuhulü fi 3 Eylül sene 1301	Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Dedesun Karyesinden Ahmed bin Ali Duhulü Fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Yozgad Sancağında Süleymanlı Kazasında Duran Karyesinden Musa oğlu Osman bin İbrahim Duhulü Fi 1 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Sarplı Karyesinden İdris oğlu Mehmed bin Ahmed Duhulü Fi 31 teşrin-i sâni sene 1301	Tokad'a tabi Sunsa Karyesinden Ayrancı oğlu Mehmed bin Ömer Duhulü Fi 23 Mart sene 1302	
Onbaşı-ı Nalbant Der-dest-i tayindir	Nalbant Bolu Sancağından Köynek Kazasından Boyacı Karyesinden Molla Mustafa oğlu Mehmed Ali bin Mehmed Duhulü Fi 21 Ağustos sene 1301 Nasb Fi 1 Kanun-ı sâni sene 1301	Nalbant Bu dahi
Saraç Bu dahi	... Bu dahi	Saka Niğde Sancağından Aksaray Kazasından İsa oğlu Bektaş bin isa Duhulü fi 8 Şubat sene 1296 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Saka Bu dahi	Borazan Konya sancağından Bozkır Kazasından Akkese Karyesinden Hacı Mehmed oğlu Ali bin Mehmed Duhulü fi 3 Kanun-ı evvel sene 1300 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Borazan Yozgad Sancağından Kızılkoca Kazasından Kuyumcu Karyesinden Şirin oğlu Mustafa bin İbrahim Duhulü fi 4 Mayıs sene 1298 Nasbı fi 15 Mart sene 1299

4. Bölük

Yüzbaşı Hayri Efendi bin Mehmed Asitane Nasbı fi 5 Mart sene 302 Duhulü sene 77	Yüzbaşı vekili Hasan Bey bin Şemsi Çerkes Nasbı fi 5 Mart sene 302 Duhulü sene 80	Mülâzım-ı evvel Recai Efendi bin Mustafa Bosna Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhulü fi 8 Ağustos sene 98	Mülâzım-ı evvel Abbas Efendi bin Mustafa Hacı Asitane Nasbı fi 5 Mart sene 302 Mektebe duhulü fi 8
---	--	--	--

		Numero 314	Ağustos sene 98 Numero 321
Mülâzım-ı sâni Mahmud Celaleddin Efendi bin Seyfiddin Üsküdar Nasbı fi 5 Şubat sene 300 Mektebe duhûlü Ağustos sene 99	Mülâzım-ı sâni Ahmed Halil Efendi bin Ahmed Şam Nasbı fi 20 Şubat sene 301 Mektebe duhûlü Ağustos sene 99	Ser Çavuş Sofya kasabasında Saray mahallesinden Süleyman Yaşar oğlu Abdullah bin Ahmed Nasbı fi 8 Mart sene 302 Duhûlü fi 14 Kânûn-ı evvelsene 300	Çavuş 1 Kengiri sancağında Şabanözü kazâsından Kamış karyesinden Ali bin Hüseyin Duhûlü fi 8 Teşrin-i sâni sene 98
Çavuş 2 Kengiri sancağında Tosya kazâsından Hüseyin bin Mustafa Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 22 Mart sene 97	Çavuş 3 Ankara sancağında Kırşehir kazâsından Yunus oğlu Mahmud bin Ahmed Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 13 Ağustos sene 36	Çavuş 4 Ankara sancağında Kırşehir kazâsından Yunus bin Ali Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 20 Kânûn-ı evvel sene 97	Çavuş 5 Niğde sancağında Aksaray kazâsından İhlara karyesinden Köse oğlu Ahmed bin Kubuz Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 8 Mayıs sene 99
Çavuş 6 İzmid sancağında Geyve kazâsından Akhisar Nâhiyesinden Halim bin Mustafa Nasbı fi 19 Mart sene 302 Duhûlü fi 20 Teşrin-i evvel sene 98	Bölük emini Der ‘aliyyede Topkapu’da Mustafa Çelebi mahallesinden Zenci Ahmed bin İbrahim Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 17 Haziran sene 301	Onbaşı tevdi’ memûru Nefs-i Kengiri’de Şeyh Osman mahallesinden Mustafa bin Mehmed Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 18 Kânûn-ı evvel sene 301	
Onbaşı 1 Kayseri sancağında Kilise karyesinde Kara Ahmed oğlu Mustafa bin Hakkı Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 30 Kânûn-ı evvel sene 300	İzmid sancağında Geyve kazâsında Akhisar nâhiyesinden Şah melik karyesinden Ahmed oğlu İbrahim bin Ali Duhûlü fi Kânûn-ı sâni sene 301	Ankara sancağında Haymana kazâsında Börk nâhiyesinde Yeniciler karyesinden Nal bıyık oğlu Mehmed bin Mustafa Duhûlü fi 29 Ağustos sene 302	
Kayseri sancağında Karanardı karyesinden Kulak oğlu Şükrü bin İzzet Duhûlü fi 4 Teşrin-i evvel sene 301	Niğde sancağında Bor kazâsından Uğurlu mahallesinden Köşker oğlu Durmuş bin Abdullah Duhûlü fi 27 Teşrin-i evvel sene 301	Niğde sancağında Dullu kazâsından Sarığ karyesinden Eyüb oğlu Eyüb bin Hamza Duhûlü 3 Teşrin-i sâni sene 301	

Niğde sancağında Arabsun kazâsından Haremeyn aşiretinden Köçek oğlu Ali bin Recen Duhûlü 30 Teşrin-i sâni sene 301	Niğde sancağından Aksaray kazâsından Eflah karyesinden Soluk oğlu Cevad bin İsmail Duhûlü fi 13 Mart sene 302	Bilecik kazâsından Söğüd nâhiyesinden Keban karyesinde Ömer oğlu Ahmed bin Hüseyin Duhûlü fi 27 Mart sene 302
Onbaşı 2 İzmid'e tâbi' Kartal kazâsından Şeciler karyesinden Hüseyin bin İbrahim Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 5 Eylül sene 300	Kayseri sancağından Kürkcü mahallesinden Çoral oğlu Ahmed bin Mehmed Duhûlü fi 20 Kânûn-ı evvel sene 300	Yozgad sancağından Sungurlu kazâsından Akçeli karyesinden Çoban oğlu Ali bin Mehmed Duhûlü fi 2 Eylül sene 301
Kastamonu vilâyetinde Kengiri Sancağında... kazâsında Eski Çam karyesinden Mehmed bin Hacı Mehmed Duhulü 2 Eylül 1301	Konya'ya tabi Bozkır Kazasında Hoca Karyesinde Kökçü(gedikçi) oğlu Ahmed bin Mustafa Duhulü Fi 15 Teşrin-i evvel sene 1300	Niğde Sancağında Arabsun Kazasından... Karyesinden Hamurcu oğlu İsmail bin Osman Duhulü Fi 3 Teşrin-i evvel sene 1301
Niğde'ye tabi Aksaray Kazâsında Hacı Ahmedli Aşiretinden Kederli karyesinden Zede bin Mehmed Duhulü Fi 13 Mart 1302	Taşköprü Kazâsında Yolcuları Mahalesinden Sovancı oğlu Mehmed bin Ali Duhulü fi 16 Mart sene 1302	Bilecik Kazasında Nefsi Söğüd Nahiyesinde Cami'i kebir Mahallesinden Çakmakçı oğlu Mustafa bin Halil Duhulü Fi 26 Mart sene 1309
3/onbaşı Ankara'ya tabi Ayaş Kazasından Yukarı Çengel Karyesinden Saraç oğlu Ahmed bin Ali Duhulü Fi 4 Ağustos sene 1299 Nasbı Fi 13 Ağustos sene 1301	Bolu Sancağında Günada Kazasından... karyesinden Hacı oğlu Mehmed bin Ahmed Duhulü Fi 9 Eylül sene 1298	Ankara Sancağında Bala kazasından Kutludüğün Karyesinden Ali koca oğlu Mevlüd bin İbrahim Duhulü Fi 27 Ağustos sene 1301
Ankara Sancağında Keskin Kazasından Kurluk karyesinde Aziz oğlu Hasan bin Veli Duhulü Fi 3 Teşrin-i evvel sene 1301	Yozgad Sancağında Çorum Kazasından Peder Hasan aşiretinden Sarım Bey karyesinden Hamid oğlu Halil bin Mehmed Duhulü Fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağında Bor Hisar Kazasında Yahyalı Nahiyesinden İsmet Mahallesinden Babacan oğlu Ahmed bin Abdülfettah Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Kırşehir kazâsından Karalı Karyesinden Kara Gülmez oğlu Arif bin Mehmed Duhulü Fi 30 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından İflah Karyesinden İbrahim bin Mustafa Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	
4/Onbaşı Yozgad Sancağında Sungur Kazasından Karaca oğlu Kışlalı Karyesinden İsmail bin Halil	Niğde Sancağında Aksaray Kazasından Boğaz... Karyesinde İbrahim bin Osman Duhulü Fi 26 Teşrin-i evvel sene	İzmid Sancağında Saraylı Karyesinden Sarı Hasan oğlu Mehmed bin İbrahim Duhulü

Duhulü fi 10 Mayıs sene 1299 Nasbı fi 17 Ağustos sene 1301	1301	Fi 28 Haziran sene 1301
Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsından Çatıkese Karyesinden Halil bin İbrahim Duhulü Fi 15 Teşrin-i evvel sene 1301	Niğde Sancağında Bor Kazasından Sarı Ali Mahallesinde Mevlüd bin Mehmed Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301	Bolu Sancağında Bartın Kazasından Çarşı... nâhiyesinde Sancaktar oğlu Ali bin Veli Duhulü Fi 4 Teşrin-i evvel sene 1301
Niğde Sancağında Aksaray Kazasından Hacı Ahmedli Aşiretinden Ahmed bin Bekir Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Ankara Sancağında Kırşehir Kazâsında Armutlu Karyesinde İbrahim bin Ali Duhulü Fi 16 Mart sene 1302	
5/onbaşı Yozgad Sancağında Sungur Kazâsından Demir Karyesinde Ahmed bin Abdullah Duhulü fi 12 Mayıs sene 1299 Nasbı 12 Mart sene 1301	Kengiri Sancağından Karabazar Kazasından Şabanözü Nahiyesinde Ali bin İsmail Duhulü Fi 5 Teşrin-i evvel sene 1300	Ankara'da Çubukabad Kazâsından Saraycık Karyesinde Osman bin Ali Duhulü: Fi 29 Ağustos sene 1301
Yozgad Sancağında Çorum Kazasından Abdullah bin İbrahim Duhulü Fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301	Kırşehir Kazasından Karaca Aşiretinden Ahmed bin Ömer Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Konya'da Karapınar Kazasından Molla Hüseyin oğlu Davud bin Hasan Duhulü Fi 10 Teşrin-i sâni sene 1301
Kayseri Sancağında Develü Kazasından Sabit bin İsmail Duhulü fi 12 Teşrin-i sani sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Hacı Ali oğlu İbrahim bin Yusuf Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	
6/onbaşı Kayseri Sancağında... Kazâsından Kürd oğlu Osman bin Sadık Duhulü Fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı Fi 9 Nisan sene 1301	Kayseri Sancağından Taşgıncık Pamuk atan karyesinden Mehmed bin Sâbit Duhulü Fi 27 Ağustos sene 1301	Kastamonu Sancağından Zağafraanbolu Alusi Nahiyesinde İbrahim bin Ali Osman Duhulü Fi 27 Ağustos sene 1301
Ankara da Kırşehir Kazasından Direkli Köşe mahallesinden Arif bin Mustafa Duhulü Fi 23 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Sancağında Kırşehir Kazasından İsa Beyoğlu Ali bin Mustafa Duhulü fi 5 Teşrin-i evvel sene 1301	Konya'da Karapınar Kazasından Mehmed bin Ömer Duhulü fi 10 Teşrin-i Sani sene 1301
Trabzon Sancağından Rize'nin Kara... Nahiyesinden Dikmetaş Karyesinden Aslan bin Mustafa Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Konya Sancağından Bozkır Kazâsından Hoca Karyesinden Mehmed bin Abdülhalim Duhulü Fi 23 Mart sene 1302	

7/Onbaşı Niğde Sancağından Bor Kazasından Şecaaddin Nahiyesinden Mustafa bin Musa Duhulü Fi 14 Kanun-ı sâni sene 1300 Nasbı Mart sene 1302	Niğde Sancağından Çamardı Kazasından Kemal oğlu Ali bin hasan Duhulü Fi 16 Kanun-ı evvel sene 1300	Ankara'ya tabi Çubukabad Kazasından Mehmed bin Memiş Duhulü fi 29 Ağustos sene 1301
Ankara Kırşehir Kazasından Mucur Karyesinden Osman bin Hasan Duhulü Fi 11 Teşrin-i evvel sene 1301	Kırşehir Kazasından Kaba Şeyh Karyesinden Mustafa bin Abdullah Duhulü Fi 25 Teşrin-i evvel sene 1301	Konya'da Ereğli Kazasından Ali bin Mustafa Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Alaaddin Mahallesinden Ali bin Halil Duhulü Fi 12 Teşrin-i sani sene 1301	Trabzon Sancağından Ada Kazasından Ahmed bin Osman Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	
8/Onbaşı Niğde Sancağında Aksaray Kazasında Alişan oğlu İbrahim bin Hasan Fi 24 Kanun-ı evvel sene 1300 Fi 18 Mart sene 1302	Adana Sancağından Anamur Kazasından Danacı oğlu Hasan bin İbrahim Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1299	Kastamonu Sancağından Arac Kazasından Şeyh oğlu Mehmed Ali bin Ali Duhulü Fi 20 Teşrin-i evvel sene 1301
Ankara 'da Kırşehir Kazasından Avcı Al Karyesinde Leyla oğlu Osman bin Yusuf Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Sivas Vilayetinden Aziziye Kazasından Durmuş oğlu Mustafa bin Mehmed Duhulü fi 4 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından Bor Kazasından Kilise Hisar Nahiyesinden Abdullah bin Ahmed Duhulü Fi 12 Teşrin-i evvel sene 1301
Sivas Sancağından Tokad Kazasından Artıkabad Nahiyesinde İbrahim bin Ömer Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinden Hüseyin bin Hüseyin Duhulü Fi 27 Mart sene 1301	
9/Onbaşı Bolu Sancağında Bartın Kazâsından Bedil Karyesinden Abdullah bin Mustafa Duhulü Fi 1 Temmuz sene 1301 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Nefs-i Kayseri Sancağından Hacı Musa oğlu Mustafa bin Mehmed Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Kayseri Sancağından hacılar Karyesinden Mehmed bin Osman Duhulü Fi 3 Eylül sene 1301
Ankara Sancağından Bala Kazasından Kıbrıs Karyesinden	Kayseri Sancağından İncesu Kazasından Kara Koyunlu	Niğde Sancağında Ürgüb Kazasında Yusuf bin Yakup

Ahmed bin İsmail Duhulü Fi 20 Teşrin-i evvel sene 1306	Mahallesinden Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 28 Teşrin-i evvel sene 1301	Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301
Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Kuzu Gören Nahiyesinde Duran bin İsa Duhulü Fi 4 Teşrin-i sâni sene 1301	Trabzon Sancağından Tutya Nahiyesinden İbrahim oğlu Ali bin Hasan Duhulü Fi 13 Mart sene 1302	
10/Onbaşı Yozgad Sancağından Maden Kazasından Akçe Kale Karyesinden Bostan oğlu Ali bin Salih Duhulü Fi 17 Mayıs sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Niğde Sancağından Çam Ardı Kazâsından Eski Gümüş Karyesinden Ali bin İbrahim Duhulü Fi 29 Teşrin-i sâni sene 1300	Kayseri Sancağı Çamurcu Kara Fakih Mahallesinden Hasan bin Süleyman Duhulü Fi 9 Ağustos sene 1301
Kayseri Sancağından Telaş Karyesinden İhsan bin Mehmed Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Niğde Sancağında Arabsun Kazasında Abdülkadir bin Mustafa Duhulü Fi 22 Teşrin-i evvel sene 1301	Kırşehir Sancağından Keskin Kazasında Yusuf bin Halil Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Kayseri Sancağından Hacet Mahallesinden Katib oğlu Cemal bin Ahmed Duhulü Fi 4 Teşrin-i sâni sene 1301	Niğde Sancağından kayabaş Mahallesinden Mustafa bin Mehmed Duhulü Fi 12 Teşrin-i sâni sene 1301	
11/Onbaşı Kayseri Sancağından Yeni Cami Mahallesinden Seyyid Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Mustafa bin Cafer Duhulü Fi 11 Ağustos sene 1300	Zağfranbolu Sancağından Akıllı Kazasından Mehmed Ali bin Ahmed Duhulü Fi 21 Kanun-ı sâni sene 1300
Kengiri Sancağından Huzur Mahallesinden Binbaşı Deligöz oğlu Mehmed bin Hüseyin Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Ankara Sancağında Çubukabad Kazasından Mustafa bin Halil Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301	Çubukabad Kazasından Kadri bin Ali Duhulü Fi 29 Ağustos sene 1301
Niğde Sancağından Nevşehir Kazasından Karakürd Mahallesinden Ali bin hasan Duhulü Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1301	Amasya Sancağından Merzifon Kazasından Hasan bin Ali Duhulü Fi 23 Mart sene 1302	

12/Onbaşı Bolu Sancağından Hamza Bey Karyesinden Hatib oğlu Seyyid bin Kamil Duhul Fi 3 Teşrin-i sâni sene 1300 Fi 18 Haziran sene 1302	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Veli bin Osman Duhulü Fi 11 Eylöl sene 1300	Bartın Sancağından Gülyazı Kazasından Hatib oğlu Karyesinden Durmuş bin Osman Duhulü Fi 19 Teşrin-i sâni sene 1300
Ankara Sancağında Beypazarı Kazasından Adaviran Karyesinden Hacı Hüseyin oğlu Ömer bin Hüseyin Duhulü Fi 1 Temmuz sene 1301	Kastamonu Vilâyetinden Kozıka Nahiyesinde Süleyman bin Ahmed Duhulü Fi 22 Temmuz sene 1301	Kastamonu Vilayetinden Bolu Sancağından Gerede Kazasından Mengen Nahiyesinden Ali bin Yusuf Duhulü Fi 31 Temmuz sene 1301
Kastamonu Sancağından Devrekânî Kazasından Kasaba divanından Nefs-i Kasan karyesinden Karaca oğlu Satı Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 15 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Kırşehir Kazasından Kaman Karyesinden Ekşili oğlu Hüseyin bin Ahmed Duhulü Fi 29 Teşrin-i evvel sene 1301	Kırşehir Sancağından Keskin Kazasından Kasım oğlu Ali bin Selim Duhulü Teşrin-i evvel sene 1301
Bilecik Kazasından Söğüt Nahiyesinden Süleyman Şükrü bin Ahmed Duhulü Fi 27 Mart sene 1301		
	Esnafât	
Onbaşı-i Nalbant Niğde Sancağından Bor Kasabasında Şeyh İlyas Mahallesinden Bekmezci oğlu Abdullah bin Ömer Duhulü fi 4 Eylöl sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Nalbant Derdest-i tayindir	Nalbant Bu dahi
Saraç Bu dahi	Harbende Bu dahi	Saka Niğde Sancağından Aksaray Kazasında Bayrak Hisar Karyesinden Mustafa bin Halil Duhulü fi 21 Teşrin-i evvel sene 1300 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Saka Bu dahi	Borazan Kayseri Sancağından mâh zaman karyesinden Mehmed bin Hüseyin Duhulü fi 27 Ağustos sene 1301	Boruzan Ankara Sancağından Nallıhan Kazasından Pekdeli Karyesinden Gölan oğlu Ahmed bin Mehmed

	Nasbı fi 18 Mart sene 1302	Fi 14 Eylül sene 1299 Nasbı fi 28 Kanun-ı evvel sene 1299
--	----------------------------	--

5. Bölük		
Yüzbaşı Bahri Efendi bin İbrahim Girid Mektebe Duhulü sene 1293 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Yüzbaşı vekili Subhi Efendi bin Gradişka Mektebe duhulü sene 1296 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Mülâzım-ı evvel Süleyman Efendi bin Hacı Ahmed Asitane Mektebe Duhulü Fi 8 Ağustos sene 1298 Numero: 341 Nasbı fi 5 Mart sene 1302
Mülâzım-ı evvel Hüseyin Halid Efendi bin Feyzi Asitane Mektebe Duhulü 8 Ağustos sene 1298 Nasbı fi 5 Mart sene 1302	Mülâzım-ı sâni Kemâl Efendi bin Said Der-aliyye Mektebe Duhulü Ağustos sene 1299 Nasbı fi 20 Şubat sene 1301	Mülâzım-ı sâni Aziz Efendi bin Ali Paşa Üsküdar Mektebe duhulü Ağustos sene 1299 Nasbı 20 Şubat sene 1301
Ser-çavuş Kayseri Sancağında Kuşcu Karyesinden Eyüb bin Ömer Duhulü Fi 13 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Bolu Sancağından Düzce Karyesinde Receb bin Mehmed Duhulü 10 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Bolu Sancağından Ereğli Kasabasından Devrek Nahiyesinde Ahmed oğlu Eyüb bin Ahmed Duhulü Fi 14 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302
1. Çavuş Bolu Sancağından Ereğli Kasansında Devrek Nahiyesinden Hatib oğlu İsmail bin Mehmed Duhulü Fi 31 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbu 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Niğde Sancağından Ortaköy Kazasından Hüseyin bin Hasan Duhulü 20 Kanun-ı evvel sene 1297 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	1. Çavuş Ankara Sancağında Haymana Kazâsından Gölik Karyesinde Abdullah bin Osman Duhulü 23 Eylül sene 1299 Nasbı 18 Mart sene 1302
Çavuş 6 Yozgad sancağında Salmanlı kazâsından İsrail karyesiden Hali ibn-i Ömer Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhulü 12 Mayıs sene 99	Derdest ta'yindir Emin-i bölük	Bu dahi Onbaşı tevzi' memûru
Onbaşı 1 Kayseri sancağından Kuru Köprü	Ankara sancağında Pala kazâsından Merim oğlu Dede ibn-i	Ankara vilâyetine tâbi' Tabanlı nâhiyesinde Hızır ibn-i Ömer

karyesinden Gazi bin Emrullah Nasbı 18 Mart sene 302 Duhûlü Eylül sene 99	Hamza Duhûlü 21 Ağustos sene 301	Duhûlü 28 Ağustos sene 301
Yozgad sancağında Boğazlıyan karyesinde Yalancı oğlu Ali bin Mustafa Duhûlü 29 Ağustos sene 301	Konya vilâyetinde Karapınar kazâsında Abdurrahman bin Musa Duhûlü fi 3 Teşrin-i sâni sene 301	Kırşehir sancağında Keskin kazâsında Oyrun karyesinde Zurnacı oğlu Bekir bin Mehmed Duhûlü 10 Teşrin-i sâni sene 301
Sinob sancağında İstefan kazâsında Bina karyesinde Mehmed bin Abdullah Duhûlü fi 22 Teşrin-i sâni sene 301	Amasya sancağında Merzifon kazâsında Karınca karyesinde Resul oğlu Arif bin Abdullah Duhûlü fi 23 Mart sene 302	Onbaşı 2 Ankara sancağında Beypazarı kazâsında Mikail karyesinde Hatib oğlu Hasan bin Mehmed Nasbı fi 18 Mart sene 302 Duhûlü fi 5 Eylül sene 99
Kastamonu sancağında İskilip kazâsında Kızılca benek karyesinde Kalender oğlu Enis bin Veli Duhûlü 1 Kânûn-ı evvel sene 300	Kastamonu vilâyetinde Abdûlcabbar mahallesinde Abdullah bin Osman Duhûlü fi 11 Temmuz sene 301	Niğde sancağında Ürgüb kazâsında Karlık karyesinde Ahmed Efendi oğlu Ömer bin Ahmed Duhûlü fi 26 Temmuz sene 301
Ankara vilâyetinde Beypazarı kazâsında Gazancı mahallesinde Mustafa bin Ali Duhûlü 24 Temmuz sene 301	Yozgad sancağında Boğazlıyan kazâsında Kara oğlan oğlu Ali bin Hüseyin Duhûlü fi 29 Ağustos sene 301	Sivas vilâyetinde Aziziye kazâsında Gûdan nâhiyesinde Akkışla karyesinde Mehmed bin Ali Duhûlü fi 4 Teşrin-i sâni sene 301
Sivas sancağında Dokar kazâsında Artıkabad nâhiyesinde Hasan bin Mustafa Duhûlü fi 13 Mart sene 302	Bursa sancağında Bilecik kazâsında Söğüd nâhiyesinde Göre karyesinden İbrahim bin Mehmed Emin Duhûlü fi 27 Mart sene 301	
Onbaşı 3 Kayseri sancağında Amiller karyesinden Emir Mehmed oğlu Seyyid bin Mehmed Nasbı 13 Ağustos sene 301 Duhûlü 28 Eylül sene 99	Yozgad sancağına tâbi'... Bunla Osman oğlu Ömer bin Osman Duhûlü fi 7 Haziran sene 99	Kastamonu vilâyeti dâhilinde Kengiri sancağında Abdülaziz bin Mehmed Duhûlü fi 22 Temmuz sene 301
Yozgad Sancağından Sungurlu Kazasından Ali bin Zeynel Mektebe duhulü fi 1 Teşrin-i sâni sene 1301	Kırşehir sancağından Saraycık Karyesinde Osman bin Mustafa Mektebe duhulü 3 teşrin-i sani sene 1301	Niğde Sancağından Kilise Hisar Karyesinden mehmed bin Mehmed Mektebe duhulü fi 11 Teşrin-i sâni sene 1301

Niğde Sancağında Aksaray Kazasından Yukarı Kabakulak Karyesinde Mustafa bin Bekir Mektebe duhulü fi 13 Mart sene 1302	Sivas Sancağından Tokad kazasından Artık Abad nahiyesinden Ahmed bin Abdülhamid Mektebe duhulü fi 13 Mart sene 1302	Sivas'a tabi Yıldızeli Kazasından Kürd Alaviz Karyesinde Mustafa bin Kasım Mektebe duhulü fi 23 Mart sene 1302
4. Onbaşı İzmid Sancağında Kandıra Kazasından Koca Ali Karyesinden İsmail bin Hasan Mektebe duhulü fi 14 Teşrin-i evvel sene 1297 Nasbı fi 2 Şubat sene 100	Kayseri Sancağından Bağcivan Kara İmam mahallesinde Cobu oğlu Ahmed bin Emrullah Mektebe duhulü fi 17 Ağustos sene 1301	Ankara Sancağından Keskin Kazasından Kasım oğlu Ahmed bin Ali Mektebe duhulü fi 30 Teşrin-i evvel sene 1301
Niğde Sancağından Arabsun Kazasından Hacı Hasan oğlu Ali bin Ali Mektebe duhulü fi 3 Teşrin-i sani sene 1301	Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Samanlı Karyesinde Osman bin Hasan Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i sani sene 1301	Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Kuzu Güden Nahiyesinde Mehmed bin İbrahim Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i sani sene 1301
Sivas sancağında Aziziye Kazasında Kuzugüden Nahiyesinde Mehmed bin Mehmed Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i sani sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Kocabenekli Karyesinde Mehmed bin Abdurrahman Mektebe duhulü 13 Mart sene 1302	Bursa Sancağında Söğüd Kazasından İnhisar Karyesinde İlyas bin Osman Mektebe duhulü fi 27 Mart sene 1301
5. Onbaşı Ankara Sancağında Kırşehir Kazasından Mehmed bin Halil Mektebe duhulü fi 22 Mart sene 1297 Nasbı fi 9 Ağustos sene 1301	İzmid Sancağından Kandıra Kazasından Ahmed Hacılar karyesinde Bulmak oğlu Şakir bin Mehmed Mektebe duhulü 29 Teşrin-i evvel sene 1298	Yozgad Sancağından Akdağ kazasından Harmin Aşiretinden Çebni karyesinden Şeni oğlu Musa bin Hüseyin Mektebe duhulü 29 Ağustos sene 1301
Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Hırka tepe Karyesinden Küçük oğlu Ahmed bin Hüseyin Mektebe duhulü i2 Teşrin-i sani sene 1301	Ankara Sancağından Kırşehir Kazasından Karaca kürd Aşiretinden Hırka tepesi delik karyesinde Hüseyin bin Hüseyin	Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Köpekli Karyesinden Emir oğlu Hüseyin bin Halil Mektebe duhulü fi Teşrin-i sani sene 1301
Kayseri sancağında Aziziye Kazasından Kuzugüden nahiyesinden Kolaylı Karyesinden Abdi oğlu Ömer bin Mustafa Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i sani	Kayseri Sancağından Kurukibri Nahiyesinden Tilki oğlu Adil bin Ahmed Mektebe duhulü fi 4 Teşrin-i sani sene 1301	Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Camili Karyesinden Hatib oğlu Osman bin İbrahim Mektebe duhulü fi 17 Mart sene 1302

sene 1301		
Bursa Sancağında Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Enefli (İnekli) Karyesinden Dur Ali oğlu İbrahim bin Osman Duhulü fi 26 Mart sene 1301	6. onbaşı Kayseri Sancağında Menteşe Karyesinden Kadir oğlu Kadir bin Mustafa Duhul fi 5 Eylül sene 1299 Fi 3 Ağustos sene 1301	Kastamonu Sancağından Davay (devay) Kazasından Kavak Yel Karyesinden Köle oğlu Hüseyin bin Ömer Duhulü fi 26 Eylül sene 1298
Bolu Sancağından Bartın Kazasında Mekteb Mahallesinde Terzi oğlu Halil Bin Mehmed Duhulü fi 10 Nisan sene 1301	Sinop Sancağından Boyabad Kazasından Uluköy Karyesinden Kocaoğlu Ömer bin Osman Duhulü 14 Haziran sene 1301	Ankara Vilayetinde Ayaş Kazasından Kesanos Karyesinden Çoban Mehmed bin İbrahim Duhulü fi 15 Teşrin-i evvel sene 1301
Ankara Vilayetinden Yozgat Sancağından Çorum Kazasından Kara Karyesinden Hamza oğlu Mehmed bin Ömer Duhulü fi 20 Teşrin-i evvel sene 1301	Ankara Vilayetinden Kırşehir Sancağından Kirlık Karyesinden Murtaza oğlu Mustafa bin İbrahim Duhulü 25 Teşrin-i evvel sene 1301	Kayseri Sancağından Koçak Karyesinden Bozaklı oğlu Ahmed bin Hasan Duhulü fi 13 Mart sene 1302
7. onbaşı Niğde Sancağından Aksaray Kazasından Sarıbaş Karyesinden Mehmed bin Hüseyin Duhulü fi 15 Haziran sene 1299 Nasbı Fi 18 Mart sene 1302	Nefs-i Kayseri de Kalenderhane Mahallesinde Monla Osman oğlu bin Mehmed Duhulü fi 15 Kanun-ı evvel sene 1300	Zağrfanbolu Sancağından Akçe Sultan Mahallesinde Hacı Bekir oğlu Mehmed bin Mehmed Duhulü fi 19 Teşrin-i evvel sene 1300
Ankara Sancağında Çubukabad Kazasından Emirler Karyesinden Mustafa bin Veli Duhulü 29 Ağustos sene 1301	Sivas Sancağından Aziziye Kazasından Samantı Nahiyesinden Muşcu oğlu Battal bin Memiş Duhulü Fi 15 Teşrin-i evvel 1301	Yozgat Sancağından Sorgun Nahiyesinden Çenbeli Karyesinde Emekçi oğlu Abdülkadir bin Ahmed Duhulü Fi 17 Teşrin-i evvel sene 1301
Kengiri Sancağından Koçhisar Kasabasından Okçular Karyesinden Cired oğlu İsmail bin Ali Duhulü fi 20 Teşrin-i evvel sene 1301	Kayseri Sancağında Er... Karyesinden Halil oğlu Halil bin Halil Duhulü fi 13 Mart sene 1302	8. Onbaşı Kengiri Sancağından Şaban Özü Nahiyesinde Sarısu Karyesinden Macar oğlu Yusuf bin Mustafa Duhulü Fi 14 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasb fi 18 Mart sene 1302
Kırşehir Sancağından Boynu ince nam Karaca kürd aşiretinden Talakçı karyesinden Arabşahin	Konya Sancağından Karapınar Kazasından İbrahim Karyesinde Ahmed bin Ali	

oğlu Bekir bin Osman Duhulü 12 Mart sene 1302	Duhulü 3 Kanun-ı evvel sene 1310	
Amasya Sancağından Kura Kazasından Şavcık Karyesinde Hüseyin bin Mehmed Duhulü fi 31 Kanun-ı evvel sene 1300	İzmid Sancağından Maytanlı Kasabasından Tokurcuk Karyesinde Ali bin Hüseyin Duhulü fi 2 Temmuz sene 1301	İzmid Sancağında Mudurlu Nahiyesinde Ceylan Karyesinden Hüseyin Duhulü fi 3 Temmuz 1301
Kengiri Sancağında İç Kazasında Demir Koparan Karyesinden Kalaycı oğlu Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 26 Ağustos sene 1301	Sivas Sancağından Tokad Kazasından Katmerikya Karyesinden Manzur oğlu Halil bin Mehmed Duhulü fi 17 Mart sene 1302	9. Onbaşı Konya vilâyetinde Bozkır Kazasından Ayıcılar Karyesinden Ömer oğlu İbrahim bin Ömer Duhulü Nasbı 17 Mart sene 1302
Ankara Sancağında Kırşehir Kazasından Karacaviran Karyesinden İsmail bin Mustafa Duhulü Fi 1 Teşrin-i sâni sene 1300	Yozgad Sancağında Emlak Kazasında Alb Uzun Karyesinden Mehmed bin Mehmed Duhulü Fi 8 Teşrin-i sâni sene 1300	Kastamonu Vilayeti dâhilinde İnebolu Kazasından Abana Nahiyesinden Mehmed Ali bin Mustafa Duhulü fi 7 Temmuz sene 1301
Kastamonu Sancağında İsmail Bey Mahallesinde Eyüb oğlu Hüseyin bin Emin Duhulü fi 22 Temmuz sene 1301	Niğde Sancağında Bor Kazasından Yahyalı Nahiyesinden Dağbağlı Mahallesinde Kürd oğlu İsmail bin Mehmed Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301	
Yozgad Sancağında Çorum Kazasından Sarnık Karyesinde Çeman oğlu Arif bin İsmail Duhulü fi 28 Teşrin-i evvel sene 1301	Kastamonu Sancağında Arac Kazasından Boyalı Nahiyesinde Hacı oğlu Karyesinden İmamoğlu Mustafa bin İsmail Duhulü Fi 30 Teşrin-i evvel 1301	10. Onbaşı Yozgad Sancağından Boğazlıyan Kazasında Yoğun İsa Karyesinden Kethüda oğlu Halid bin Rüstem Duhulü 20 Eylül sene 1299 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Niğde Sancağından Ürgüp Kazasından Avanos Karyesinde Cami-i kebir Mahallesinden Cavit oğlu Ahmed bin Bekir Duhulü fi 5 Eylül sene 1301	Kırşehir Kazasından Karaca Kürd Aşiretinden Kör Mehmed oğlu Ömer bin Hasan Duhulü fi 3 Teşrin-i evvel sene 1301	İnebolu Sancağında İnebolu Sancağından Abana Kazasından Etbanya Karyesinden Kara Ahmed oğlu Mehmed Ali bin Ali Duhulü fi 18 Teşrin-i evvel sene 1301
Adana Vilayetine Tabi İçel Sancağından Ermenek Kazasından Nevasi Nahiyesinden Adiller Karyesinden Tuzak oğlu Abdullah bin Dede	Kırşehir Sancağından Sofular Karyesinden Akçeli Ali oğlu Yusuf bin Musa Duhulü fi 25 Teşrin-i evvel sene 1301	Konya vilâyeti dâhilinde Niğde Sancağında Aksaray Kazasından Devrik Karyesinden Ali Efendi oğlu Ali bin Mehmed Duhulü Fi 23 Şubat sene 1301

Duhulleri 22 Teşrin-i evvel sene 1301		
Sivas Sancağından Tokad Kazasından Selami Nahiyesinden Bezi Karyesinden Kol oğlu Abdullah bin Hasan Duhulü fi 23 Mart sene 1302		
11. Onbaşı Ankara Sancağından Haymana Kazasında Şeyh Berath Nahiyesinde Şerefli Aşiretinden Geliboz Karyesinden Alaaddin oğlu Satılmış bin Vehhab Duhulü fi 9 Eylül sene 1299 Fi 18 Mart sene 1302	Ankara Sancağı Yabanabad Kazasında Ferik Karyesinde Hacı Halil oğlu Hasan bin Halil Duhulü fi 10 Nisan sene 1301	Kastamonu Sancağından Ereğli Kazasından Devrek Nahiyesinden Çanak Karyesinden Çorfuk oğlu Receb bin Hasan Duhulü fi 2 Temmuz sene 1301
Bolu Sancağında Ereğli Kazasında Kuduzlu Gün Karyesinde Yörük oğlu İsmail bin Hasan	Ankara da Haymana Kazâsından Kölik Karyesinden Hacı Esef oğlu Hüseyin bin İsmail Duhulü fi 4 Eylül sene 1301	Kayseri Sancağından Kemer Karyesinden Seyyid Ahmed oğlu Salih bin Mehmed Duhulü fi 5 Teşrin-i sâni sene 1301
Niğde Sancağından Bor Kazasından Anduğu Nahiyesinden ve Bayram Gazi Mahallesinden Fener oğlu Mevlüd bin Mehmed Duhulü fi 12 Teşrin-i sani sene 1301	Niğde Sancağından Nevşehir Kasabasında Sendülhöyük Karyesinden Mahmud oğlu Murad bin Abdullah Duhulü fi 16 Mart sene 1302	12. onbaşı Bolu sancağından Gerede Kazasından Tabanlar Karyesinden Ömer Beyoğlu Osman bin Ali Duhulü Fi 31 Teşrin-i evvel sene 1298 Nasbı fi 18 Mart sene 1302
Kastamonu Sancağından Tatay Kasabasında Gulam Divanından Şaban Paşa oğlu Mustafa bin Mehmed Ali Duhulü Fi 20 Haziran sene 1301	Bolu Sancağından Ereğli Kazasından Devrek Nahiyesinden Dere Bulaca Karyesinden Uzucoglu Aziz Mehmed bin Eyüb Duhulü Fi 2 Temmuz sene 1301	
Bolu Sancağından Ereğli Kasabasında Çanak Karyesinden Keklik oğlu Mahmud bin Yusuf Duhulü Fi 2 Temmuz sene 1301	Sivas Sancağı Tenusi? Kazasından Emlak Nahiyesinde Cinci Karyesinden Çerkeş oğlu Mehmed bin Mustafa Duhulü fi 8 Eylül sene 1301	Niğde Sancağında Yahyalı Nahiyesinden Kalın Kilise Karyesinden Ömer bin İbrahim Duhulü Fi 27 Teşrin-i evvel sene 1301
Karaca Hisar-ı Şarki Sancağından Düzküh-i Zir Kazasından Depledıye Karyesinden Kuma oğlu Ahmed bin Ömer	Kastamonu Sancağından Bartın Kazasından Kuranlı Beydivanından Tuzcular Karyesinden Kulahi(Fellahi) oğlu	Bursa Sancağından Bilecik Kazasından Söğüd Nahiyesinde Göre Karyesinden Karaköylü Mehmed Emin bin İbrahim

Duhulü Fi 16 Mart sene 1302	Şakir bin İsmail Duhulü Fi 17 Mart sene 1302 Gönüllü	Duhulü fi 26 Mart sene 1301
Onbaşı-i Nalbant Derdest-i tayindir	Nalbant neferi Yozgad Sancağından Sungurlu Kazasından Bala Mahallesinden Sarraf oğlu Mustafa bin İbrahim Duhulü Fi 20 Kanun-ı sâni sene 1300 Nasbı fi 2 Mayıs sene 1301	Nalbant neferi Derdest-i tayindir
Sarraf Derdest-i tayindir	Harbende Derdest-i tayindir	Saka Derdest-i tayindir
Saka Der-dest-i tayindir	Boruzan Kastamonu vilâyetinde Kengiri Sancağından Şabanözü Kazasından Sarıkürd Karyesinden Koç oğlu Süleyman bin Ali Duhulü Fi 3 Temmuz sene 1301 Fi 17 Mart sene 1302	Boruzan Niğde Sancağından Bor Kazasından Kisesar Karyesinden Kara ibiş oğlu İbrahim bin Arif Duhulü Fi 4 Eylül sene 1299 Nasbı fi 3 Eylül sene 1301

Kaynak: Y.PRK.MYD, 5-2.

Elyevm Hulâsa-i Mevcudu	
Neferan	
1	Miralay
1	Kâ'immakam
2	Binbaşı
1	Emin-i alay
1	Kâtib-i alay
1	Sağ kolağası
1	Kâtibi sâni
1	Sancaktar mülâzım-ı sâni
1	Tabib binbaşı
1	Eczacı
3	Çavuş-ı alây
1	Çavuş-ı boru
1	On başı-i boru
5	Yüz başı
5	Yüzbaşı vekili
10	Mülâzım-ı evvel
10	Mülâzım-ı sâni
5	Ser-çavuş

31	Çavuşan
3	Emin-i bölük
2	Onbaşı tevdi memuru
60	Onbaşı
443	Neferan
4	Saka
1	Onbaşı-i nalbant
4	Nalbant
2	Saraç
10	Boruzan
+611	

Künye defterinde görüldüğü üzere, bölüğün ilk kurulduğu tarihlerde alaya bağlı askerlerin sadece Söğüt ve çevresine kayıtlı askerlerden oluşmadığı görülmektedir. Ayrıca yalnızca 1. Bölük değil başka bölüklerde de Söğütlü askerler mevcuttur.²⁰⁵ Bu durum Karakeçililerin Anadolu coğrafyasında çok fazla dağılım göstermesinden kaynaklanmaktadır. Askerlerin birçoğunun Karakeçili Yörüklerine mensup olup olmadığı bilinmese de, Karakeçililer Adana, Diyarbakır, Siverek, Eskişehir, Siirt, Birecik, Ankara, Kütahya, Urfa, Rakka, Aydın, Kırşehir, Balıkesir, Haymana, Manisa, Trablus-Şam, Kula, Eşme, Bursa ve Alaşehir civarında meskûn bulunmaktadır.²⁰⁶ Karakeçili Yörüklerinin meskûn bulunduğu yerler olan Eskişehir, Kütahya, İnegöl, Afyon Karahisar, Uşak civarından asker temin edildiği bilinmekle beraber, Süvari Ertuğrul Alayı'na temininin sağlanıp sağlanmadığı hakkında bilgi verilmemiştir.²⁰⁷ 1879-1882 yıllarında Bursa valisi Ahmet Vefik Paşa bu bölgede bulunan Karakeçilileri iskana mecbur kılmıştır.²⁰⁸ Bu nedenle Bursa'dan Katılış yapan askerlerin duhullerinin 1883 yıllarına tekâmül ettiği düşünüldüğünde Karakeçili Yörüklerine mensup olmadıkları anlaşılabılır.

3.4. Kışla

Ertuğrul Süvari Alayı padişahın korumaları olarak beş bölükten meydana gelmiştir. Beş bölükten ikisi Yıldız Sarayı civarına diğer üç bölük ise Yıldız Sarayı'nın dolu olan dış kısmına yerleştirilmiştir. Yeni bina inşasını müteakip yerleri değiştirilmiştir. Kaynaklardan alınan bilgilere göre bu durumun padişaha bir yanlışlık yapmak olmadığı, yerlerinin tekrar düzenleneceği bildirilmiştir.²⁰⁹

²⁰⁵ Y.PRK.MYD, 5-2.

²⁰⁶ Özkul, 2007: 201.

²⁰⁷ Özkul, 2007: 215-217.

²⁰⁸ Özkul, 2007: 202.

²⁰⁹ Y.MTV. 20-100.

17 Mayıs 1890 tarihinde Davud Paşa kışlasında alınan, İkinci Fırka-i Hümayununa bağlı Ertuğrul Süvari Alayı yoklamasına bakıldığında bir bölümünün Davut Paşa kışlasında bir bölümünde Yıldız Sarayı civarında yerleşik bulunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu yoklama ise tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 3.2 Davud Paşa Kışlasında Mevcut Ertuğrul Süvari Alayı Askerlerinin Yoklaması

ÜMERÂ VE ERKÂN		
Mirlivâ		1
Miralây		1
Kâ'im-i makâm		2
Binbaş		1
Kolağası		1
Kâtib alây		1
Tabîb binbaş	ma'baytar	2
Kâtib-i yüzbâş		1
Baytar kolağası		1
Kâtib-i sâni		1
Esvâb Emîni		1
İmâm		2
Cerrâh		2
Eczâc		1
Sancakdâr mülâzım-ı sâni		1
Serrâcbâş		1
Tüfenkçi		1
BÖLÜKLER MEVCUDU		
Yüzbaş		6
Yüzbaş vekîli		4
Mülâzım-i evveli		8
Mülâzım-i sâni		9
Serçâvuş		5
Çâvuş		3
Bölük emini		5
Onbaş		61
Neferât		451
Esnâfât		35
Borizân		9
Sıra hârici	Çavûş Alayı	2
	Çavuş	6
	Onbaş	7

Yekûn Mevcûd	659
GAYRÎ MEVCUDU	
Hastahânedede	45
Tebdîl-i hevâda	24
Bimârhânedede	1
Alây-ı sa'irede	5
Nâme'-i zeven	1
Yekûn-ı gayrî	76
Yekûn-ı kâffesi	735
HAYVÂNAT MEVCUDU	
Binek	575
Mekkârî	44
Yekûn	619
GAYR-İ MEVCUDU	
Tüfenkçi hazret-i şehriyârî bölüğünde binek	3
Yekûn gayrî	3
Yekûn-ı kâffe'-i hayvânât	622
Mahall-i ikâmeti	Davûd Pâşa kışla'-i hümayûnu

Kaynak: Y.PRK.ASK. 38-94.

Ayrıca belirtmek gerekirse belgede geçtiği üzere

“Bir hafta içerisinde hastaneye gidüb gelen efrâd-ı şâhânenen hasta refîi neferen 15 kişi, hasta amedi neferen 10 kişi, tebdîl-i hevâdan vürûd îden neferen 1 kişi olup, amedi alây minhü Onbâşî Borizan Çavûş Borî Yusuf Ali Yozgat kaydı yer almaktadır. Aynı belgede Davûd Pâşâ kışlasına aramsaz Hassa-i Ordu-yı Hümayûnu piyâde ikinci fırkasına mensûb Süvârî Ertuğrul Alây-ı Hümayûnlarının mevcûd ve gayr-i mevcûduyla bir hafta zarfında zuhûra gelen vuku'âtını mübeyyin işbu bir kıt'a jûrnâlî bi't-tanzîm takdîm atebe'-i süreyyâ mertebe'-i cenâb-ı şehriyârilere kılınmış olmağın ol-bâbda ve herhâlde emr û fermân velî'ül-nî'met bî-minnetimiz sevgili pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir, Fî 5 Mârt sene 1306 ve kulları Mîrlivâ Halil Bin Süleyman Fa'ik”

kaydı bulunmaktadır.²¹⁰

Ertuğrul Süvari Alayı kurulmadan önce barınma sorunu vardır. Davud paşa kışlasına sevk edilen askerin bir bölümü kalacak yer olmadığı için barakalarda ikamete mecbur olmuştur. Sekiz senelik barınma sorunundan sonra Davud Paşa kışlasında gerçekleştirilen tamirat sonrası burada barınmaya daha elverişli bir ortam sağlanmıştır. Bu bölümlere Ertuğrul Alayı ve İkinci Alay nakledilmiştir. Söz konusu barakada Birinci Süvari Alayı kalmıştır.²¹¹

²¹⁰ Y.PRK.ASK. 38-94.

²¹¹ Y.PRK.ASK. 101-55.

Ertuğrul Süvari Alayı eğitimlerini ve tatbikatlarını yine Davud Paşa Kışlasında icra etmektedir. Yıldız Sarayı'nda bulunan birinci, ikinci ve dördüncü bölüklerin de bu eğitime katılmaları gerektiği bildirilmiştir. Yıldız Sarayı'nda eğitim ve tatbikat için yeterli alan olmaması böyle bir kararın alınmasını gerekli kılmıştır. Dönemin Erkan-ı Harbiye Dairesi Reisi Ferik Ahmet Şükrü Paşa tarafından yayınlanan bildiriye müteakip 22 Eylül 1908'den itibaren Davud Paşa kışlasına geçileceği bildirilmiştir.²¹²

Yıldız Sarayı'nda bulunan Ertuğrul Süvari Alayının dört bölüğünden üçünün eğitim amacıyla 5 gün sonra 27 Eylül 1908 tarihinde Davud Paşa kışlasına nakilleri gerçekleştirilmiştir.²¹³ 31 Mart olayları öncesi böyle bir değişimin neden gerçekleştirildiği bilinmemektedir.

Öte yandan kışlada askerin ikamet mahallinde uyulması gereken kurallar belirlendiği halde emir komuta zinciri içerisinde yaşanan sorunlar da olup, merkez komutanlık tarafından yayınlanan hangi tarihte olduğu tespit edilemeyen bir rapor ile süvari birinci ve ikinci alaylarının ümera ve zabitanından yani üst rütbeli kişilerin bulunmadığı, bu durumun nizamiye dairesinden haber alındığı belirtilmektedir. İkinci Fırka kumandan vekili Bekir Paşa'nın hasta olması Ertuğrul Alayı komutanı Süleyman Paşa'nın da kışlaya gelmediği, Ertuğrul Alayı Kaymakamıyla, alayların birer nöbetçi binbaşılardan başka kimsenin olmadığı ve bu durumun önceden beri bu şekilde devam ettiği bildirilmiştir. Akşam yoklamaları kışla bahçesinde alınmaktadır. Askerlerin kıyafetlerinin yıkama günü olan Perşembe ve Cumartesi günleri dahi üst rütbelilerin burada bulunmadıklarının anlaşıldığı ifade edilmektedir. Padişahın söylemi gereği nöbetçi kaymakamın yoklamaları usule uygun ve nizami şekilde alması gerektiği, eğitimlerde ve yoklamalarda mutlaka ümera ve zabitan gibi üst rütbeli kişilerin hazır bulunması, nöbetçi livasından alacakları emir ve görüşleri askere tebliğ etmeleri, hafta nöbetçisi bulunan alay ümera ve zabitlerinin izinsiz görev yerini terk etmemeleri, nöbet usulüne göre kaymakamın hâlihazırda kışlada bulunması gerektiği ve nizami dairesinde bulunmaları, bir mirliva, iki miralay ve iki kaymakam ile binbaşının devamlı bulunması ve akşam yoklamalarında duaların yapılması gerektiği belirtilmiştir.²¹⁴

3.5. İntizam

20 Aralık 1883 tarihinde Yıldız'da bulunan İç Saray'da görevli bulunan maiyyet-i seniyye bölüklerinin uyması gereken kuralları belirten bir nizamname mevcuttur. Bu nizamname 14 maddeden oluştuğu gibi günümüz Türkçesi ile anlamlandırmak gerekirse;

²¹² Y.PRK.ASK. 259-45.

²¹³ Y.PRK.ASK. 259-47.

²¹⁴ Y.PRK.ASK. 261-13.

1. İç saraydaki bölük'e emir komuta edecek Abdi Efendidir.
2. Nöbetlerde, tutulan nöbet saat aralıkları geçirilmeyecek, ihmal edilmeyecek, Abdi Efendi bu konuda özen gösterecektir.
3. Yoklamaları sabah ve akşam olmak üzere başçavuş, birinci ve ikinci çavuşlar, bölük emini, onbaşı ve buraya atanan bir kimse not alacak ve bu yoklamaları arzedecektir.
4. Koğuş dışında ve içeride birer nöbetçi bekleyecek, denetleyen bir de çavuş olacaktır. Nöbetçi sigara almak veya biriyle görüşmek istediğinde nöbetçi mülazımdan izin alacaktır. İç sarayda bulunan Malta isimli koğuşta istirahat edilecektir. Bir müfreze kadar asker 24 saat dönüşümlü nöbet tutacaktır. Askerler talim yapmadıkları zaman koğuşlarında bulunacaklardır. Alay ve Selamlık günlerinde tüm herkes bu törene iştirak edecektir. Nöbetçi askerin hastalanması durumunda yerine Malta koğuşundan hemen bir asker getirtilecektir.
5. İki günde bir limonluk adı verilen yerde akşam yoklamasını müteakiben eğitim yapılacaktır. Harem nöbetçileri nöbet yerlerinden ayrılmayacaktır.
6. Kıyafetlerin temiz olmasına özen gösterilecektir. Teğmen bu düzeni her gün kontrol edecektir. Ayrıca beş vakit namazlarını koğuşlarında icra edeceklerdir.
7. Bölüğün sayısının alındığı sırada tüfeklerinde fişek olup olmadığı kontrol edilecek, fişekler boşuna harcanılmayacaktır.
8. Cuma selamlığı öncesi herkes traş olacaktır. Çizmeleri temiz ve boyanmış olacaktır. Feslerine ayrıca dikkat edeceklerdir. Tüfekleri tam dolduruşta olmayacaktır. Fişekler kemerlerinde hazır halde bulundurulacaktır.
9. Bölükte her ihtimale karşı yangın tulumbası bulunacaktır. Askerlerden biri tulumba nöbeti tutarak, daima suyunu kontrol edecek, malzemesinin temiz olmasına özen gösterecek, tulumbadaki bir arızadan asker sorumlu tutulacaktır. Yangın durumunda topyekûn hareket edilecektir. Haftada bir kez tulumbacılık eğitimi icra edilecektir.
10. Eski düzen boru yerine düdük kullanılacaktır. Komutlarda düdükle verilecektir.
11. Hastaneye geliş gidişler mutlaka haber verilerek icra edilecektir.
12. Bölükte bulunanlar başka odalara kesinlikle girmeyecek, ortalarda dolanmayacaktır.
13. Suç işlediklerinde askeri kanunlar gereği haklarında işlem başlatılacaktır.

14. Teğmen Abdi Efendi, bölüğün kaydını tutacak, askerlerin isim, nereli olduğu, askerliğe giriş tarihinin kaydı tutulacak ve padişaha arz edilecektir.²¹⁵

Ayrıca askerlerin yatakhane bölümlerinin tertipli ve temiz tutulmasına özen gösterilmesi gerektiği bir talimat ile kayıt altına alınmıştır. Mümkün mertebe böylece mekânın daha uzun süreli kullanılabilirliği ön plana çıkarılacağı gibi hastalıklardan da korunmak mümkündür.

“Koğuş Hidemâtı” başlığı altında verilen bu talimata göre;

1. Koğuş’ta gündüz nöbetçisi olarak iki nefer bulunacak ve nöbet müddetleri de sabahdan akşam on ikiye kadar, gece nöbetleri ikişer saat tutulacaktır.
2. Gündüz nöbetçilerinin vazifeleri arkadaşları yataktan kalkıp herkes kendi yatağını düzelttikten sonra ortalığı süpürmek, pencereleri silmek ve etrafın tozunu almak ve bu temizlikleri icra ederken kapu ve pencereleri açık bulundurmaktır.
3. Koğuş temizlendikten sonra akşama kadar temiz kalmalıdır. Bunun için ortalığa sigara atmak, koğuşda ve gezinti mahallerinde tükürmek, ortalığı kirletecek işleri koğuşlar da yapmak, kapı ve pencere tahtalarını kesmek ve buralara çivi çakmak yasak olup, her eşya yerli yerinde olmakla birlikte, eşya başka bir yer götürülmeyecektir.
4. Gece nöbetçileri sobaya dikkat edeceği gibi üstü açılan kişileri örtme vakti geldiğinde kendisini değiştirecek ve ahura gidecek olan nöbetçileri kaldırmak gece nöbetçilerinin vazifesidir.
5. Koğuşta bulunan silahlar raf veya silahlıkta muhafaza edilmelidir.²¹⁶

3.6. Kullanılan Teçhizatlar

3.6.1. Silah

Silah; yakından veya uzaktan olmak üzere, yapısının gerektirdiği en doğru şekilde kullanılmasıyla karşı tarafı etkisiz hale getirebilecek olan bir araçtır. Zamanla gelişen ve gelişmekte olan silahlar, özelliklerine göre birçok sınıfa ayrılmıştır.²¹⁷

Silahlar genel olarak Taarruz Silahları ve Savunma Silahları olmak üzere iki sınıfa ayrılmışlardır. Taarruz Silahları da kendi içinde Ateşsiz Silahlar ve Ateşli Silahlar olarak iki ayrı sınıfta ele alınmışlardır. Barutun ve ateşli silahların icadı ile silah envanterine yeni bir giriş yapılmış olsa da ateşsiz silahlar önemlerini kaybetmemişlerdir. Osmanlı Devleti’nde

²¹⁵ Y.PRK.SGE. 2-22.

²¹⁶ Y.PRK.SGE. 5-74.

²¹⁷ Eralp, 1993: 43.

kullanılan ateşsiz silahlar; “Vurucu Silahlar” (Ešliha-i Darbe), “Delici Silahlar” (Ešliha-i Nafize), “Kesici Silahlar” (Ešliha-i Cariha) ve “Atıcı Silahlar” (Ešliha Râmiye) olmak üzere dört alt başlık altında toplanmaktadır.

Ertuğrul Süvari Alayı’nın kullanımı için uygun bulunan silahlar; mızrak, kılıç ve mavzer filintası’dır.²¹⁸ Bu bakımdan belirtilen silahların özelliklerine bakmakta yarar bulunmaktadır.

Mızrak, ateşsiz silahların vurucu silahlar (Ešliha-i Darbe) sınıfına girmektedir. Bu silahlar, tek elle veya çift elle kullanılmakta olup, karşı tarafta ezici, parçalayıcı ve yıkıcı bir tesir bırakmaktadır.²¹⁹ Mızrak, uzun bir ahşap gövdenin ucuna yerleştirilen temren adı verilen sivri bir demirden meydana gelmektedir. Mızrağın temren bölümü 20-25 cm civarında bir uzunluğa sahiptir. Sivri ucu sayesinde delici bir güce sahip olan mızrak, savaşlarda süvariler tarafından fırlatılarak veya hedefe süratle at sürülerek delici bir darbe vurmak amacıyla kullanılmıştır.²²⁰

Osmanlı Devleti’nde askerler, Türkistan Türk kültüründe de görüldüğü gibi mızrakların uç kısmına “perçem” denilen ve yeniçeri ortalarına göre renkleri değişen kumaş veya kıl malzemeden oluşan püsküller takarlardı. Osmanlı mızrakları arasında temrenin altında sağa sola açılan iki eğri bıçağa sahip olanlar dikkat çekicidir. Genellikle serhat süvarilerinin kullandığı “kostaniçe” adı verilen orta boyutlu mızraklarda gövdenin alt kısmında vuruş halinde elin kaymasını önlemek amacıyla yuvarlak bir bilezik bulunmaktaydı.²²¹ Ayrıca, Osmanlı askerlerinin mızraklarının sap kısımlarını çeşitli renklere boyadıkları da bilinmektedir. Osmanlı Devleti’ni ziyaret eden bazı Batılı seyyahların eserlerinde mızrak saplarının boyandığına dair ifadeler rastlamak mümkündür. Busbecq, bir mektubunda Osmanlı-Avusturya sınırında Gran Kalesi önünde kendilerini karşılayan serhat süvarilerinin mızraklarının parlak renklere boyandığını belirtirmiştir. Busbecq, yazmış olduğu bir başka mektupta ise kapıkulu süvarilerinin mızraklarını yeşil renge boyamalarının bir gelenek olduğunu ifade etmiştir.²²²

Mızrak, ateşli silahların ortaya çıkışıyla önemini yitirmiş olsa da 1863 yılında kabul edilen bir kararname ile mızraklı süvari alayları Osmanlı ordusunda yeniden yerini almıştır. 20. yüzyıl başlarında da her süvari tümeninin ilk alayı ile Ertuğrul Alayı ve Hamidiye Süvari

²¹⁸ Y.MTV. 159-59.

²¹⁹ Eralp, 1993: 46.

²²⁰ Eralp, 1993: 51.

²²¹ Çoruhlu, 2005: 4.

²²² Erkmen, 2019: 309.

Alayı erlerinin 2 kg ağırlığında ve 3,2 m uzunluğunda mızrak kullanacakları talimatla belirlenmiştir.²²³

Kılıç, ateşsiz silahların kesici silahlar (Ešliha-i Cariha) sınıfına girmektedir. Bu silahlar vuruldukları yeri keserek veya kopartarak karşı tarafı etkisiz hale getirebilecek silahlardır.²²⁴ Kılıç, genel itibariyle dört ana bölümden meydana gelmektedir. Bunlar; kılıcı tutmak, avuçla kavramak için kullanılan, 10-15 cm uzunluğundaki kabza bölümü; mücadele esnasında kılıcı kullanan kişinin eline gelebilecek herhangi bir darbeyi engellemek için kullanılan balçak; kılıcın esas görevini yerine getiren keskin kısım olan namlu ve kılıcın kullanılmadığı zamanlarda içerisinde muhafaza edildiği kın'dan oluşmaktadır.²²⁵ Osmanlılarda kullanılan kılıç, eğri olmakla birlikte hafiftir. Ordu'da askerlerin kullandığı bir silahken süvari zabıtları ve topçu neferleri de zamanla kullanmıştır.²²⁶

Türkler tarafından asırlardan beri kullanılagelen kılıç, Osmanlı Devleti'nde de önemini korumuş ve kullanımı sürdürülmüştür. 19. yüzyıldan itibaren orduda subay sınıfının rütbesinin tamamlayıcı bir faktörü olarak görülen kılıç, 20. yüzyılın başından günümüze kadar da bir seremoni silahı olarak kullanılmaya devam edilmiştir.²²⁷

1806 yılında Nizam-ı Cedid ıslahatlarıyla beraber eğri kılıçlar ordudan kaldırılmıştır. Yeniçeri ordusunun kaldırılması ve ordudaki Batılılaşma hareketleri Türk kılıçları üzerinde de etkisini göstermiştir. Batı tarzı kılıçlara uygun formda kılıçlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu kılıçların çoğunluğu Zeytinburnu, Tophane ve İmalat-ı Harbiye fabrikalarında askerî sınıf ve rütbelere göre tek tip ve seri imalat şeklinde üretilmiştir.

1907 yılında orduda resmî olarak kullanılan tüm kılıçlar Zeytinburnu Askerî Fabrikası'nın ünitelerinden biri olan kılıçhane bölümünde yapılmış, sınıf ve rütbelere göre üç gruba ayrılmıştır. Bunlar; mirliva, ferik, 1. ferik ve müşir tarafından kullanılan, balçağın dış kısmında kılıç sahibinin rütbesine göre yıldız motifi işlenmiş 98 cm uzunluğunda ve 1.390 gr ağırlığındaki general kılıçları, alay emini, binbaşı, kaymakam ve miralay tarafından kullanılan, balçağının dış kısmında bir hilâl ve kabza tepeliği çiçek motifleriyle bezenmiş olan 101 cm uzunluğunda ve 1.440 gr ağırlığındaki üstsubay kılıçları ve mülâzım, mülâzım-ı sâni, mülâzım-ı evvel, yüzbaşı, kolağası tarafından kullanılan, 100 cm ile 105 cm arasında değişen uzunluklarda ve 1.300 gr ile 1600 gr arasında değişen ağırlıklardaki subay kılıçları'dır.²²⁸

²²³ Eralp, 1993: 51.

²²⁴ Eralp, 1993: 43.

²²⁵ Eralp, 1993: 58-63.

²²⁶ Pakalın, 257

²²⁷ Eralp, 1993: 64.

²²⁸ Eralp, 1993: 67.

Ertuğrul Süvari Alayı bir muhafız birliği olmasından dolayı diğer süvarilerin kullandıkları kılıçlardan farklı kılıçlar kullanıyorlardı. Kılıçlarının balçak kısmı motifsiz ve düzdü. Kılıçları 99 cm uzunluğunda ve 1 kg civarında ağırlığa sahipti. Bu kılıçların ömürlerinin 180 ay olduğu da belirtilmişti.²²⁹

Mavzer Filintası, genellikle Osmanlı ordusundaki süvari birlikleri tarafından kullanılan bir silâhtır. Piyade tüfeklerine kıyasla daha hafif ve daha kısa bir boyuta sahiptir. Namlu ağzı konik bir görünümle açılan, çapları farklılık arz eden silâhlardır.²³⁰ Kullanım kolaylığı ve boyutlarının yaratmış olduğu avantajlar sayesinde süvarinin hareket kabiliyetinin engellenmesini en aza indirmektedir. Ayrıca Türkiye’de filinta yerine karabina adı da kullanılmaktadır. Mauser tarafından Osmanlı ordusu için üretilen model 1890, model 1893, model 1903 ve model 1905 karabina tüfeklerinde fişek çapı 7,65x53 mm iken daha sonra yapılan değişikliklerle bu tüfekler 7,92x57 mm çapında fişek atabilir hale getirilmişlerdir.²³¹

Ertuğrul Süvari Alayı ile Hamidiye süvari alayının kullanmış oldukları mızrak, arşiv belgelerinden edinilen bilgilere göre tartışma sebebi olmuştur. Bu tartışma ise ordu kuruluşlarında bulunan süvari alaylarının üçte birinin mızrak kullanması ile ilgili çıkartılmış layihadan dolayıdır. Bu layiha Süvari Feriki tarafından çıkartılarak Yaver-i Ekrem Şakir Paşa başkanlığında oluşturulan bir komisyona gönderilmiş ve incelenmiştir. Alınan karar ise ordu’nun tüm kuruluşlarında kullanılmasında genelleştirme söz konusu olduğudur. Osmanlı’da çeşitli ordu kuruluşlarında bulunan mızrağın, Hamidiye Süvari Alayı tarafından kullanılması da öngörülmektedir. Hali hazırda konargöçerlerin %80’i mızrak kullanmayı bilmektedir. Adı geçen belgede nizamiye süvari kuruluşlarının mızrak kullanmasının gerekli olup olmadığı tartışılmaktadır. Nizamiye süvari alaylarının mızraklarının değiştirilmesinin ve mevcut süvari kuruluşlarının üzerine eklenecek yeni personellerin mızrak ihtiyacına bağlı olarak mali ödemenin de artacağına önemi üzerinde durulmuştur. Padişah ise bu durumun süvari dairesince incelenmesini istemiştir. Süvari dairesince incelenen durumda layiha uygun bulunarak Ertuğrul Süvari Alayı ve Birinci Süvari Alayı’nın hepsinin mızrak kullanımına devam etmesi ve Hamidiye Süvari Alayı personellerinin teçhizatının mızrak olması gerekli görülmüştür.²³²

Süvari dairesince yazılan cevapta ise mızrağın müsademe denilen iki grup arası kısa süreli çatışma halinde kullanılabileceğinin önemi vurgulanmaktadır. Bu çatışmanın gerçekleşmesinin ise çok nadir olabileceği belirtilmektedir. Bunun yanında hem piyadenin

²²⁹ Sağlam Tekir, 2020: 85.

²³⁰ Eralp, 1993: 130.

²³¹ Mete, 2012: 53.

²³² Y.MTV. 53-60.

hem de süvari kuvvetlerinin elinde bulundurmasının zarar yaratmayacağı açıklanmıştır. Ayrıca Almanya’da bulunan birliklerin mızrakla teçhizatlandırıldığı örnek gösterilmesiyle Osmanlı kuvvetlerinin de kullanmasında bir sakınca olmadığı belirtilmiştir. Ertuğrul Süvari Alayı ve Birinci Süvari Alayı’nın elinde bulundurulmasının sakıncasının olmadığı tekrar ifade edilmiştir. Hamidiye Süvari Alayı’nın Anadolu’da teşkil edilmiş bir birlik olmasının önemi üzerinde durulmakla beraber, en az bir alayın ağır teçhizatlandırılması, bunun yanında mızraklı olması gerekli görülmüştür. Alayların mızrak ve tüfeği birlikte kullanmalarının zor olduğu, bu yüzden mızrak, revolver ve kılıç gibi taşınması kolay teçhizatlar kullanılmasının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Tüfek kullanmanın da önemi üzerinde durularak askerlerin taliminin yapılması, tüfeklerinin alaylarında muhafaza altında bulundurulmasının önemli olduğu üzerinde ehemmiyetle durulmuştur.²³³

Ertuğrul Süvari Alayı’nın kurulduğu andan itibaren verilmiş olan teçhizatlar mızrak ve kılıç olduğu bilinmektedir. Bunun yanı sıra Seraskerlik makamından çıkarılan Rıza Paşa’nın imzası bulunan belgede Martini tüfeklerin de kullanıldığı görülmektedir.²³⁴ Ancak bu tür silahlar piyade sınıfı askeri birliklerin kullanabileceği, verilen bazı tüfeklerin süvari tarafından kullanılması ve muhafazasının zor olması neticesinde bu tüfeklerin dağıtımı Seraskerlik makamınca kurulan heyet tarafından iptal edilmiştir. Bunun yerine mavzer filintasının verilmesi karara bağlanmıştır. Bu silahların 40 sandık fişeği ile beraber 600 adet filintanın İkinci Fırka Kumandanlığı’ndan sağlanacağı belirtilmiştir. Bu konuda mühimmat imalinin sağlandığı Tophane-i Amire’nin de bilgilendirilmesi istenmektedir. Böylece tedariki sağlanmıştır.²³⁵ Devlet işlerinin yürütüldüğü yer olan Yıldız Sarayı baş kitabet dairesince de bu görüş onay görmüş ve silahlar değiştirilmiştir.²³⁶

Bu sıralarda yeni sonuçlanmış olan 1897 Yunan harbinden yeni çıkılması dolayısıyla böyle bir tedbir alındığı öngörülmektedir. Ordunun elindeki tüfek sayısının kısıtlılığı ve yeni tüfek tedarikinin mali bütçe dolayısıyla kısıtlı olması nedeniyle merkez ordu konumunda bulunan Ertuğrul Süvari Alayı’na filinta verilmesi makbul görülmüştür. Osmanlı sınırlarında özellikle Balkan coğrafyasında devam eden hareketlilik orduda böyle bir tedbir alınması gerekliliğini ortaya koymuştur.

3.6.2. Elbise

Hassa Ordusuna bağlı İkinci Fırka-i Hümayun’a Osmanlı Devleti’nde ayrı bir önem verilmektedir. Bu önemin verilme nedeni Padişah’a en yakın birlik olmalarından

²³³ Y.MTV. 53-60.

²³⁴ Y.MTV. 159-59.

²³⁵ Y.MTV. 159-59.

²³⁶ Y.MTV. 159-59.

kaynaklanmaktadır. II. Abdülhamid'in düzen ve mükemmeliyetçi bir padişah olduğu Seraskerlik makamı tarafından belirtilmiştir. Bu durum ile özel olarak ilgilenen II. Abdülhamid elbiseler ile kimin ilgileneceği konusuna da vakıftır. Neticede Ertuğrul Alayı Mirlivası Süleyman Paşa'ya görev verilmiştir.²³⁷

Sultan II. Abdülhamid döneminde kurulmuş olan Söğütlü Ertuğrul Süvari Alayı'nın kıyafetleri, o dönemki askeri üniformalara nazaran göze çarpacak şekilde süslenmiş ve özenilmişti. Alay mensupları astragan kalpakları, kırmızı ceketleri, zarif çizimleri, eyerlerinde kılıçları ve ellerinde mızraklarıyla at üstünde Sultan'ın arabasını takip ederlerdi.²³⁸

Subay üniformalarının küçük, büyük ve gündelik olmak üzere üç çeşidi bulunmaktadır. Subaylar genellikle kendi zırhlarının rengi ile uyumlu olan pantolonlar giyerlerdi. Küçük üniformalara aynı zamanda "Cumalık Elbise" de denirdi. Yaka ve kol kapaklarında sırma işlemleri bulunmazdı. Ancak büyük üniformaların yaka ve kol kapaklarında sırma işlemler yer alırdı. Resmi günlerde küçük veya büyük üniforma giyilirdi. Bu üniformaların üzerine apolet, nişan ve madalyalar takıldığı gibi özellikle büyük üniformalarda nişan hamaili kullanılırdı. Hırka-i Şerif ziyaretleri yapıldığında büyük üniforma giyilirdi. Fakat üniformada nişan bulunmadığı gibi eldiven de giyilmezdi.²³⁹

Ertuğrul Süvari Alayı'nın üniformalarının gösterişliliği başkaca süvari alaylarından farklıdır. Ertuğrul Süvari Alayı askerlerinin zeytini renk giydikleri üniforma'da göğüs kısımlarının her iki sırasında karşılıklı beşer tane düğme vardır. Düğme üzeri işlemesi olarak Osmanlı arması görülmektedir. Ertuğrul Süvari Alayı personellerinin, setrelerinin sağ bölümüne beyaz renk sırma biçiminde kordon takılmaktadır. Küçük ve büyük üniformaların ayrımı ise setrelerindendir. Setrelerinin yaka ve yan kapaklarında bulunan sırmalar farklı desende ve beyaz renkte imal edilmiştir. Askeri üniformalarda genellikle bulunan apolet ve spoletler sarı sırmadan üretilmiş olsa da Ertuğrul Süvari Alayı askerleri ve subaylarının apoletleri ve spoletleri beyaz sırmadan imal edilmiştir. Bununla uyumlu olarak kılıç püskülleri, kayışları da beyaz sırmadır. Başlık olarak kalpak takılmakla birlikte Napolyon çizme giyilmektedir.²⁴⁰ Ertuğrul Süvari Alayı için tasarlanan alay ve selamlık gayişeleri²⁴¹ Berlin Sefareti aracılığıyla Almanya'da üretilmiştir. 3.618 mark karşılığında üretilen gayişelerin bedeli Maliye nezaretince karşılanmıştır.²⁴² Ertuğrul Süvari Alayı Maiyyet-i Seniyye Mülükane Süvari Bölüğü atları için üretilen eğer takımları Almanya'da Germund

²³⁷ Y.PRK.ASK. 75-65.

²³⁸ Dabağyan, 2005: 487.

²³⁹ Mahmud Şevket Paşa, 1986: 25.

²⁴⁰ Sağlam Tekir 2020: 76-77.

²⁴¹ Eyer örtüsü.

²⁴² İ.AS. 74-4.

Fabrikasında üretilmiştir. Üretilen bu eyer takımlarından 40 tanesi Maiyyet-i Seniyye Süvari Bölüğü'nden sorumlu Faik Paşa'ya, 57 tanesi ümera ve zabitan'a verilirken, 540 tanesinin efrad-ı şahane ibaresiyle bir takım subaylara dağıtılacağı belirtilip, 600 tanesinin Ertuğrul Süvari Alayı'na teslim edildiği bildirilmiştir. 2 Temmuz 1908 tarihi perşembesi teslim edildiği belirtilen eyer takımlarının ertesi günü Cuma selamlığında padişaha takdim edilmesi maksadıyla hazır bulundurulması İkinci Fırka-i Hümayun tarafından emredilmiştir.²⁴³

Bu sıralarda ülkede yerli üretime öncelik veren Sultan II. Abdülhamid, kumaş ve dokuma fabrikası imtiyazını 1886 yılında vermişti.²⁴⁴ Zira Sultan II. Abdülhamid, kendi elbiselerinin yerli Hereke kumaş ile yapılmasında ısrarcı olur ve yerli malının kullanılmasına dikkat ederdi. Huzuruna çıkan kişilerin üzerinde yeni bir elbise gördüğünde “*benimki sizinki kadar şık değil ama halis Türk malı, Hereke kumaşıdır*” dediği rivayet edilmektedir.²⁴⁵ Bu rivayet Sultan II. Abdülhamid'in yerli malının kullanımını önemseyişini göstermektedir.

20 Eylül 1897 tarihinde Sadaret mektubi kaleminden çıkan bir belgede Ertuğrul Süvari Alayı'nın hâlihazırdaki elbiselerinin ve eyer takımlarının yerine yenisinin yaptırıldığı görülmektedir. 955.597 kuruşa mal olan giyim ve teçhizatlarının bedeli Maliye Nezareti vasıtasıyla karşılanmıştır.²⁴⁶

13 Nisan 1901 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı ile Mızraklı Süvari Alayı mahiyetine mensup askerlerin kıyafetlerinden Petersburg Topçu Müzesine hediye edilmesi için seraskerlik makamı tarafından yazı kaleme alınmıştır. Söz konusu belgede daha önce de süvari ve piyade sınıflarına ait üniformanın hediye edildiği belirtilmiştir. Bu üniformalar, İstanbul'da meskûn bulunan Rusya'nın İstanbul elçisi ateşemiliter Miralay Kalinin'e teslim edilmiştir. Bu askerlerin kıyafetlerinin ise İkinci Fırka-i Hümayun imalathanesinde üretildiği de bu belgeden anlaşılmaktadır.²⁴⁷

4 Nisan 1912 tarihinde Dahiliye Nezaret-i Muhaberat-ı Umumiye Dairesi'nden kaleme alınmış bir yazı ile mevlid-i şerif, bayram, kadir geces, hırka-i şerif ziyaretleri, cuma selamlığı gibi dini etkinlikler ile askeri rütbe, mükâfat verilmesi, geçit töreni gibi resmî törenlerde giyilecek elbise ve protokolde bulunacakları yerler ile dikkat edecekleri kurallara dair bir nizamname yayınlanmıştır. Yedi maddeden oluşan nizamnamenin ilk dört maddesi protokolde uyulacak kurallar hakkındadır. Üç maddesi ise giyilen üniformanın mahiyeti hakkındadır. Bu nizamname hâlihazırda bulunan teşrifata yönelik uyulması gereken kurallara

²⁴³ Y.PRK.ASK. 258-61.

²⁴⁴ Memiş, 2019: 466.

²⁴⁵ Alkan, 2018: 55.

²⁴⁶ BEO. 1010-75723.

²⁴⁷ Y.MTV. 21-141.

ilişkin bir değişiklik ve ek şeklindedir. Geç tarihte yayınlanan bu nizamname geçmişe ışık tutması bakımından önemli olup, bu nizamnameye göre;

1. Padişahın arabasının önünde Ma'îyyet-i Seniyye Süvari Bölüğü'nden bir müfreze bulunmaktadır. Padişahın arabasının önünde ve arkasında ikişer kişilik padişah yaverleri yer almaktadır. Arabanın arkasında sırasıyla Istabl-ı 'Âmire Müdürü ve diğer padişah yaverleri ile Ma'îyyet-i Seniyye Süvâri Bölüğü'nün bir başka bölüğü bulunurdu. Devlet erkânı ve memurlarına ait arabalar ise bu düzeni takip ederdi. Bu düzenin sonundaki süvari bölüğünden askerler konvoyun korumalığını yapardı.

Mevlid-i şerîf ve bayram alaylarında diğer merasimlerden farklı olarak düzen değişmektedir. Öncülük eden süvari birlikleri ve padişah yaverleri arabanın arkasında kendi gruplarında bulunurdu. Bu törenlerde padişah arabasının önünde Sadrazam ve Şeyhülislam arabaları yer alırdı. Ön tarafta devlet memurları ikişer arabalık düzen oluşturlardı. Törenin en önünde teşrifattan sorumlu memurlar bulunurdu.

Askeriye'den üst subaylar arkadan başlamak üzere rütbe sıralamasına uygun olarak padişah arabasının sağ ve sol yanında öne doğru sıra oluşturlardı.

Büyük alaylara şehzadeler de dahil olurlardı. Şehzadelere yaver olarak Ma'îyyet-i Seniyye Bölüğü'nden iki süvari bulunurdu. Ayrıca ikişer süvari de şehzadeyi takip ederdi.

2. Padişahın yakınında bulunan devlet memurları hariç tören düzenine katılım yasaktı. Padişah merasimi izleyenler arasından bir kimseyi çağırması halinde padişah arabasının arkasında bulunan yaverler bu kişiye refakat ederdi.

3. Törende bulunan devlet memurları düzeni korumakla sorumluydu. Bu düzenin korunmasını teşrifat memurları da kontrol ederdi. Ayrıca teşrifat memurları protokolün sonunda da yer alarak, düzeni buradan da takip ederlerdi.

4. Askerlerin kendi sancaklarını bulundurmaları zorunludur. Kendilerine ait silahlarla törende yer alırlardı.

5. Polis memurları tören arabalarının geçeceği yolu açık tutmakla görevliydi. Bunun sebebi ara yollardan çıkacak bir arabanın tören alayında düzensizliğe yol açacağıydı. Polisler, törene katılan arabaların haricinde araba hareketine izin vermezlerdi.

6. Mevlid-i şerif, bayram ve hırka-i şerife alaylarında meclis üyeleri, büyük uniformalarını giyerdi. Mülkiye memurları ve askeri ümeraya bağlı birlikler bu kurala uyardı. Kadir gecesi alayında ve cuma selamlığında cumalık üniforma giyilirdi. Bu törenlerde askeri birlikler büyük üniforma giyerken, mülkiye birlikleri redingot ile törene katılırdı.

7. Teşrifat memurları bu düzeni takip ederek yanlış düzen almış kişileri uyararak kendi mensubu olduğu bölgeye geçmeleri konusunda personeli uyarırdı.²⁴⁸

3.6.3. At

Atlı asker anlamına gelen Süvari kelimesinden hareketle, Ertuğrul Süvari Alayı seçkin bir birlik olduğu için atları, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Özel bir birliğin atlarının da gösterişli ve dayanıklı olması gerekmektedir.

Osmanlı döneminde en ünlü at üretim çiftliği, Çifteler'dedir. At sayısı 600'lere ulaşan çiftlikte başta Arap, Macar olmak üzere yerli at üretimi yapılmaktadır. Osmanlı'da atlı birlikler, Süvari ve Topçu sınıfları için belirli sayıda at üretimi yapılırdı. 200 kadar üretilen atlar süvari birlik ihtiyacını karşılayamayınca Macaristan ve Rusya'dan atların ithal edilmesi yoluna gidilmişti.²⁴⁹ Bu tür atların Macaristan'dan getirilmesinin nedeni hayvanların büyük ve dayanıklı olmasıydı. Zorluklar karşısında kendini toparlayabilmesi türün ayrıcalıklarındandı. Dönem Topçularının kullandığı atlar da bu bölgeden getiriliyordu.²⁵⁰ Anadolu'da Adana, Sivas gibi yörelerdeki Çerkesler at yetiştiriciliği ile ünlüydü. Süvari askerler için buralardan getirilebilmekteydi. Ancak topçu birlikleri için bu durum söz konusu değildi. Yerli hayvanların yapısı daha küçük olduğu için top arabasını çekebilecek kuvveti yoktu.²⁵¹

Bunun için Macaristan'dan 156 at isteğinde bulunulmuştu. Adedi 25 liradan satılan atların toplam tutarı 3.900 liraydı. Arşiv belgelerinde tutarın 1311 yılı mali bütçe hesaplamalarına dahil edildiğini ve ödemenin Nizamiye Hazinesince yani askeriyeeye ayrılmış bütçeden karşılanacağı görülmektedir. Atlar için yapılan ödemenin 16 Mayıs 1895 tarihinde yapılması planlandığı halde belgenin yazımının 14 Temmuz 1895 tarihine rastladığı görülmektedir. Böylelikle ödemede bir aksaklık olduğu ortada olup, ödemenin hazine tarafından hemen yapılması istenmektedir.²⁵²

6 Ağustos 1895 tarihinde maliye nezaretinden yazılan belgeye göre Ertuğrul Süvari Alayı'nda bulunması gereken 600 at mevcudunun 156'sının eksik olduğu, bu eksiklikle selamlık resm-i 'alisine diğer bir deyişle Cuma selamlığına çıkılmasının mümkün olmayacağı bağlı bulunulan ikinci fırka komutanlığına bildirilirdilmiş ve ikmalinin zorunluluk teşkil ettiği belirtilmişti.²⁵³

²⁴⁸ DH.MTV. 50-7.

²⁴⁹ Sağlam Tekir, 2020: 78.

²⁵⁰ Çetin, 2011: 207.

²⁵¹ Hocaoglu, 1989: 102.

²⁵² BEO. 628-47036.

²⁵³ BEO. 623-6666.

Öte yandan dönemin seraskeri Rıza Paşa tarafından merkez kumandanlığa çekilen bir telgrafta Mızraklı veya Ertuğrul Alayı'ndan mükemmel bir bölük olarak bahsedilip, hafif süvari alayına katılışı, padişahın izninin alındığı ve emri gereği katılışlarının sağlanması gerektiği ifade edilmişti. Ayrıca eksik olan atların diğer alay atlarından ikmalinin sağlanmasının uygun olacağı belirtilmişti.²⁵⁴

5 Şubat 1898 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı ve bazı birlikler için 600 hayvan istendiği makam-ı seraskeri tarafından yayınlanan belgeden anlaşılmaktadır. Macaristan'dan alınacak olan atların ücretlerinin karşılanması bakımından bir takım problem ortaya çıkmıştır. Komisyon masraflarının 15.000 lira olduğu Konya, Selanik, Yanya, Ankara vilayetlerinden 349.000 kuruş temin edildiği, Edirne ve Manastır vilayetlerinden de temin edileceği ancak ücretin gelmediği belirtilmiştir. Ücret, yoğun kış şartları nedeniyle ikmal edilememiştir. Bu hayvanların temini çok gerekli olup, karantinada beklemelerine gerek olmadığı dile getirilmiştir. Macaristan'dan temin edilecek atların yapılan kontratında hayvanlar bizzat satın alınmasına ve hayvanlar hakkında garanti verilmesine rağmen satın alınan kurum tarafından cevap verilmemiştir.²⁵⁵

8 Mart 1898 tarihinde Serasker mektubi kaleminden yazılan belgeye göre Ertuğrul Süvari Alayı'nın ilk kuruluşunda atların eksik olduğu, tedarik edilmesinin ise zaman alacağı belirtilmiştir. Ödemesinin güç olacağından bahsedilerek öncelik olarak kabul edilen ikinci ve üçüncü ordunun topçu alayları atlarının ikmali için 1.454 atın Macaristan'dan satın alınmasının kurulan askeri komisyonca 6 Mart 1898 tarihinde karara bağlandığı bildirilmiştir. Ertuğrul Süvari Alayı'na tedarik edilecek atların da bu yolla Macaristan'dan getirilmesi seraskerlik makamınca önerilmektedir.²⁵⁶

21 Ocak 1899 tarihinde atlar için hâlihazırda var olduğu düşünülen bir mübayaat komisyonu²⁵⁷ kurulmuştur. Tedarik edilen atlar için zayıatın bildirilmesi, süvari ve topçu dairelerine temin edilen atların sayısının da ayrıca aynı tarihte yayınlanan 2 adet tablo ile açıklandığı belirtilmiştir.²⁵⁸ Bizzat “*Makâm-ı ser-‘askeri Süvari Dairesi taht-ı riyâset-i müfahhime-i hazret-i hilâfet-penâhi de bulunan mübâya‘ât komisyon-ı ‘âlisi tarafından mübâya‘a buyurulan süvâri Macar hayvanının miktarı ile suret-i tevzi‘âtını mübeyyin deftere*”²⁵⁹ göre tabloları naklen aktarmak gerekir ise;

²⁵⁴ Y.PRK.ASK. 114-8.

²⁵⁵ BEO. 150-11249.

²⁵⁶ Y.MTV. 173-193.

²⁵⁷ Satın alma.

²⁵⁸ Y.MTV. 186-22.

²⁵⁹ Y.MTV. 186-22.

Tablo 3.3 21 Ocak 1899 Tarihli Süvari ve Topçu Dairelerine Tedarik Edilen Atların Miktarı

Mübâya'âtı Re's-i hayvan 630 Mösyö Jozef Şyummer ile kontratoya rabt edilen 031 mumâ-ileyhin topçu için getirdiği hayvanlardan Topkeşan hizmetine alıvereceği anlaşılması üzerine süvariye verilmiş olan	Tevzi'âtı re's-i hayvan 029 Yaveran-ı hazret-i şehriyariye verilen 204 süvari Ertuğrul alayına verilen 191 süvari birinci alayına verilen 126 süvari dördüncü alayına verilen 066 süvari beşinci alayına verilen 003 Mürd olan +619 042 elyevm mevcut olarak beşinci süvari alayında misâfir bulunan Fi 9 Kanun-ı sani sene 1314
---	---

Kaynak: Y.MTV. 186-22.

Yine makâm-ı ser-'askeri adına Mart 1894 tarihinde mübayat komisyonu Tımaşvar Fahri Şehbenderi Mösyö Jozef'e 500 baş hayvan için sipariş vermiştir. Bu atların hangi kurumlara verildiğini gösteren cetvel, tablo 3.4'te açıklanmıştır.

Tablo 3.4 Tüccar Mösyö Jozef'in Osmanlı Devleti'ne Tedarik Ettiği Atlar

Ruus Koşum hayvanatı yekunu	Hassa ordu-yı hümâyununa verilen ruus koşum	İkinci ordu-yı hümâyuna verilen ruus koşum	Üçüncü ordu-yı hümâyuna verilen ruus koşum	İstabl-ı âmire de alıkonulan ruus koşum	Taht-ı tedâvide bulunan ruus koşum
500	148	346	.	1	5

Kaynak: Y.MTV. 186-22.

Bu çizelgede belirtilen atların tümünün Osmanlı topraklarına ulaşmaması üzerine hazırlanan bu cetvel eksikliği tespit etmek amacıyla oluşturulmuştur. Ortadaki ihtilafın çözülmesi için tüm atlar sayılmış ve verilen bilgiler ile karşılaştırılmıştır.

1894 yılında Topçu sınıfına ait atların sayısı 400'dür. Topçu sınıfından süvariye verilen atlar 31 baştır. Topçu birinci livaya teslim edilen at 227 baştır. İkinci Ordu'ya teslim edilmek üzere Edirne'ye gönderilen atların sayısı 100 baştan oluşmaktadır. Farklı tarihlerde telef olan atların sayısı ise 5 baştır. Süvari Beşinci Alay'da 37 baş at bulunmaktadır. Böylelikle Macaristan'dan toplam 400 baş at tedarik edilmiştir. Ayrıca Rusya'dan tedarik edilen atların sayısı 1.100 baştan ibarettir.²⁶⁰

²⁶⁰ Y.MTV. 186-22.

Sadaret mektubi kaleminden 11 Mayıs 1900 tarihinde çıkartılan yazıda Seraskerlik makamının istekleri göz önünde bulundurulmuştur. Maliye Nezaretine sevk edilen belgeye göre belirtilen tutarın Maliye Nezaretince ödeneceği ifade edilmiştir.²⁶¹

Hayvan eksiklerinin taraflara bildirilmesinin istenmesine binaen iki yıl sonra Seraskerlik makamından Ertuğrul Süvari Alayı'na tertip edilen hayvanlardan 120 tanesinin kusuru vardır. Bu hayvanların yerine tekrar alım yapılması belirtildiği gibi ayrıca topçu alayları için 1.000 yaverler için 15 hayvanın daha alınması gerektiği ifade edilmiştir. Mali bütçe görüşmelerinde hayvanların satın alınmasının güçlüğü dolayısı ile bu durum göz önüne alınmamıştır.²⁶² Görüşmelerden on dokuz gün sonra Seraskerliğin Muhasebe Dairesince bu durum, hayvanların mali bütçeye dahil edilmediği ve önceliğin topçu alayları ve yaverler için temin edilecek atlar olmasından dolayı teminin zorlaştığı şeklinde değerlendirilmiştir. Ayrıca her hafta düzenlenen Cuma selamlığına vurgu yapılarak Ertuğrul Süvari Alayı atlarının da gerekliliğinden bahsedilip bir at için 2.500 kuruştan, toplam 290.000 kuruş tutar Genel Muhasebe Dairesine bildirilmiştir.²⁶³

Serasker Rıza Paşa 10 Kasım 1901 tarihinde muhasebe dairesince ayrıca bir yazı kaleme alarak Ertuğrul Süvari Alayı ile Mızraklı Alayı'na verilmek üzere ihtiyaç olan 500 atın Macaristan'dan hızlı bir şekilde satın alınması ve gönderilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca Rusya'dan satın alınacak 1.000 baş atın her birinin 28 Osmanlı lirasından 14.000 lirasının askeriyede bir sınıf olan nizamiyenin her sene yapılan zammından, geri kalanının da Osmanlı Bankası'ndan tedarikinin sağlanması hususunda görüş beyan etmiştir. Bu durumda Seraskerlik Muhasebe Dairesince hazineden karşılıksız akçe tahsisine girilmediği, nizamiye sınıfının zammı karşılığında atların tedarikinin sağlanması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Son sözü söyleyecek olan yine padişah olup, Serasker Rıza Paşa, padişahın konu hakkında bilgilendirilmesi gerekliliğini sözlerine eklemiştir.²⁶⁴

3 Aralık 1901 tarihinde Ertuğrul Süvari ve Mızraklı alayları için Macaristan'dan satın alınarak gönderilmesi gereken 500 süvari atının her birinin 21 Osmanlı lirası ücretiyle toplam 10.500 liranın mali bütçe yılı olan Mart ayında Osmanlı Bankası'nda hazır bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir.²⁶⁵ 28 Ocak 1902 tarihinde Maliye Nazırlığı tarafından kaleme alınan bir yazıda Süvari Mızraklı Alayı atlarının 500 tanesinin geldiği ancak 236 hayvanın kusurlarının bulunduğundan dem vurulmaktadır. Ödemenin ise Nizamiye Dairesi tarafından

²⁶¹ BEO. 1630-122244.

²⁶² BEO. 1786-133940.

²⁶³ BEO. 1786-133940.

²⁶⁴ BEO. 1790-134185.

²⁶⁵ BEO. 1754-131546.

yapılacağı 236 atın da bu ödemeye dâhil olacağı belirtilmiştir.²⁶⁶ Sadaret mektubi kalemince de bu görüş onaylanmıştır.²⁶⁷

2 Şubat 1902 tarihine gelindiğinde bahsi geçen 500 süvari atının ödemesi Maliye Nezaretince kabul edilmiştir. Burada üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise atlarda indirimle gidilerek bir at 28 Osmanlı lirasından 21 liraya düşürülmüştür. Toplamı değeri olan 10.500 liranın Osmanlı bütçe görüşmelerinin yapıldığı Mart ayında, nizamiye sınıfının zammı hesaplanıp atların tutarı düşülerek, Osmanlı Bankası'ndan geriye kalan tutar karşılanacaktır.²⁶⁸

Ertuğrul Süvari ve Mızraklı Birinci alayları için sipariş edilen atları, ödemenin yapılması üzerine teslim almak üzere Macaristan'ın Sabarka şehrine gidilmesi gerekmektedir. Hayvanların asıl sahibi ve satıcısı Viyana'da ikamet eden Havzernif şirkettir. Bu şirket aracılığıyla muayenesi sağlanacaktır. Ayrıca atları muayene etmek ve hayvanlar ana kökten ayrılacağı için gerekli muameleyi yapmak üzere Üçüncü Süvari Alayı'ndan bilgili bir asker olan Safranbolulu Baytar Yüzbaşı Osman Efendi görevlendirilmiş ve kendisine günlük 1 lira harcırah tahsis edilmiştir.²⁶⁹

16 Temmuz 1902 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı Kumandanlığı ile Süvari Mızraklı Birinci Alayı'ndan verilen jurnale göre İkinci Fırka mensubu Ertuğrul Süvari ve Birinci Mızraklı Süvari alayları için Macaristan'dan satın alınan 500 baş atın beşinci katile olarak geldiği belirtilmektedir. Buna göre beşinci katile ile gelen 103 baş hayvandan 38 başı kır olmak üzere Ertuğrul Süvari Alayı'na; doru tonda bulunan 60 tanesi Süvari Mızraklı Birinci Alayı'na tahsis edilmiştir. Peyderpey gelen toplam 500 hayvandan kır tonda bulunan 300 baş süvari atı Ertuğrul Alayı'na; doru, al ve yağız tonda bulunan 200 baş da Süvari Mızraklı Birinci Alayı'na verilmiştir.²⁷⁰ Tahsis edilen atların süvari için uygun olan, yüksek ve gösterişli olması bizzat Serasker Rıza paşa tarafından bildirilmiştir. Bu atlar için 47 cm ile 52 cm yüksekliğe ulaştıkları halde bu kez satın alınacak hayvanların yüksekliklerinin 52-54 cm, göğüslerinin 37 cm'den aşağı olmaması gerektiği belirtilmiştir. Rusya ve Macaristan'dan satın alınacak atların satıcılarıyla alışveriş neticesinde yapılacak olan sözleşmenin bu aranan şartları sağlamasının yanı sıra atların teslim süresinin neşredilerek garanti altına alınması gerektiği aktarılmıştır. Atlar için yapılacak ödemenin Maliye'ye bağlı hazinece Osmanlı Bankası tarafından yapılması da ayrıca belirtilmiştir.²⁷¹

²⁶⁶ BEO. 1786-133940.

²⁶⁷ BEO. 1786- 133940.

²⁶⁸ BEO. 1790-134185.

²⁶⁹ Y.MTV. 227-123.

²⁷⁰ Y.PRK.ASK. 183-45.

²⁷¹ Y.MTV. 235-108.

18 Ağustos 1906 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı için sözleşmeyle garanti altına alınmış 340 baş atın temin edildiği ve Davud Paşa Kışlasına nakillerinin sağlandığı görülmektedir. Ancak Davud Paşa kışlasının atları barındırmada yetersiz olduğu da söz konusu olmuştur. Hâlihazırda topçu sınıfına ait atlar top çekmek için kullanılacağından atların bakımının iyi olması gerekliliği vurgulanarak, 340 hayvandan 224 adedinin ikinci, 116 tanesinin Üçüncü Orduya verilmesinin Serasker Rıza Paşa tarafından gerekli olduğu bildirilmiştir.²⁷² 10 Aralık 1907 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı için tekrar at siparişi verilmiştir. İki aylık süre zarfında atların İstanbul'da olması gerektiği de aktarılmıştır. Atların 1.05 metre ile 1.50 metre kadar yüksekliğinin, yaşlarının 4-5 aralığında ve Macar cinsinden olması yazı ile belirtilmiştir. Satın alınacak atların sahibine banka tarafından kefalet gösterilecektir. Devlet tarafından görevlendirilecek bir baytar ile atların muayenesi sağlanarak uygunluğu denetlenecek, uygun görülmeyen atlar sözleşme gereğince toplam tutardan çıkartılacaktır. Buna göre her bir atın fiyatı 26 Osmanlı lirasıdır. Mösyö Jul Engel tarafından tüm bu prosedürler kabul edilmiş ve anlaşma sağlanmıştır.²⁷³ Şirket ile yapılan sözleşmeden sonra sadece 20 hayvan Osmanlı sınırlarına intikal edebilmiştir.²⁷⁴ Macaristan'da Makpar Kolcanus isimli Macar şirketi sahibi Mösyö Engel belirlenen müddet sonucunda atları tedarik edememiştir. Bu konu Meclis-i Vükela tarafından görüşülerek tutanak altına alınmıştır. Macar şirket yetkilileri, J. Engel ile imzalanan sözleşmenin İzzet Paşa tarafından fesh edildiği gerekçesiyle şirket tarafından tazminat ödemesi yapmamıştır. Aynı sözleşmenin 5. ve 10. maddesi uyarınca belirli sürede atların teslim edilmemesi gereğince günlük 5 Osmanlı lirası tazminat ücreti ödenmesi, 1. ve 2. maddeleri uyarınca da tazminat olarak tutarın yüzde 20'sinin ödenmesi gerekliliği doğmuştur. Macar şirkete kefil olan kişinin de anlaşılabilmesi üzerine hukuk müşavirliği vasıtasıyla protesto yazısı yazılması gerekli görülmüştür.²⁷⁵ Yapılan incelemelerde sözleşmenin Fransızca ve Türkçe nüshalarının yeterli olarak idrak edilmesi ve tahkiki kabul edilmiştir. Ayrıca padişah ve İzzet Paşa tarafından bu nüshaların şirkete telgraf ile gönderildiği beyan edilmiştir.²⁷⁶

30 Aralık 1909 tarihinde Harbiye Nezareti Süvari Dairesince kaleme alınan bir belgede Ertuğrul Süvari Alayı için daha önceden 300 baş hayvan istenmiş olduğu belirtilmiştir. Mösyö Jul Engel hayvan satışını öteleyerek taahhüt ettiği malı karşılayamadığı

²⁷² Y.MTV. 289-186.

²⁷³ BEO. 3205-240132.

²⁷⁴ BEO. 3381-253546.

²⁷⁵ MV. 122-35.

²⁷⁶ BEO. 3395-254595.

ve imzalanan sözleşmeye uygun hareket etmediği için Harbiye Nezareti Süvari Dairesince tazminat talep edileceği belirtilmiştir.²⁷⁷

Maliye Nezaretince 2 Şubat 1910 tarihli belgeye göre sözleşmenin gereklerini yerine getirmeyen Jul Engel ve kefilî Vizbank hakkında Dersaadet Mukavelat Muharrirliği vasıtasıyla protesto evrakı oluşturulmuştur. Ayrıca Dersaadet Ticaret Mahkemesi Birinci Meclisinde görülen davada Jul Engel hakkında yakalama kararı olduğu ortaya çıkmıştır.²⁷⁸

Atların ve ahırların bakımına da önem verildiği görülmekle birlikte atların ve ahırların bakımı için ayrıca bir talimat yayınlanmıştır. Bu talimat şu şekildedir;

1. Ahur da bölük efradından bir nöbetçi bulunacaktır. Gündüz nöbeti koğuştaki olduğu gibi sabahdan akşam saat on ikiye kadar imtidâd edecek ve gece nöbeti ise ikişer saat olacaktır.
2. Nöbetçilerin vazifesi hayvanların boşanmasına dikkat etmek ve talim yapmaya çıkınca pencere ve kapıları açıp ahır havalandırmak ve ortalığın temizliğine dikkat etmektir.
3. Her nefer kendisine tahsis kılınan hayvanı tımar etmeğe ve yemini asmaya ve iyi halde bulundurmağa mecbur olduğu gibi talimin icrası sonrası hayvanını teri kuruyuncaya kadar gezdirecek ve gerekli ise verilecek emir üzerine hayvanların ayaklarını yıkayıp ahıra götürerek teri kuruduktan sonra takımı alıp takımhâneye koyacak ve hayvanların ayak ve sırtlarını un ile ovduktan sonra mevsime göre çulunu kuracak ve her nefer eyer başlık takımını ve eslihasını silip temizleyecektir. Takımlar takımhâne de mahal-i mahsûsunda bulundurulacaktır.
4. Askerler ahurda işlerini bitirdikten sonra toplu olarak koğuşa sevk olunur ve her nefer eslihasını birlikte alıp koğuştaki işlerinde beyân olunduğu üzere silâhlılara sevk edilir.
5. Hayvanatın tayinatı anbardan seyisler tarafından ahura getirilecektir.
6. Hayvanları bakımını yapmak ve yem vermekte seyisler efrada nezaret ederler ve ahır süpürüp temizlerler.
7. Ahur da sigara içmek ve bıçakla etrafı kesmek veya çizgi çizerek berbat etmek çivi çakmak yasaktır.
8. Talim ve tımar ve yem vakitleri mevsime göre tertip edilecek bu işler cetvelde günlük gösterilecektir.²⁷⁹

3.7. Eğitim

Ertuğrul Süvari Alayı'nın çok geniş bir alay olduğu muhafız taburunun ise yalnızca bunun bir bölümünü teşkil ettiği belirtilmişti. Ertuğrul Süvari Alayı'nın 600 kişiyi bulan geniş

²⁷⁷ BEO. 3698-277323.

²⁷⁸ BEO. 3698-277323.

²⁷⁹ Y.PRK.SGE. 5-74-1.

kadrosunun yanı sıra bazı kurumları ortaktır. Örneğin, eğitim kurumu baz alınırsa yapılan talimlerin ortak olduğunu belirtmekte yarar bulunmaktadır. Eğitim alanı olarak Yıldız yokuşunun Yeni Mahalle mevkiine çıkan yolun solunda Talimhane Meydanı ismi verilen alanda sabahları eğitimlerini icra ederlerdi. Cuma Selamlığında da bu alanda toplanmaktadırlar. Yıldız'da yaşanan bomba hadisesi sonrası Talimhane Meydanında güvenlik önlemleri artırılmıştır. Yüksek duvarlarla çevrilerek, her gün arama-tarama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.²⁸⁰

İstanbul'da 1. Ordu konumunda bulunan Hassa Ordusu'nun mareşali Rauf Paşanın oğlu Mehmet Ali Bey, Ertuğrul Süvari Alayı subay kadrosundadır. Babası Almanya'da eğitim görmesini sağlayarak askeri bilgisini üst kademeye çıkartmayı amaçlamıştır. Bunun yanı sıra küçük oğlu Abdi Beyi yine aynı şekilde Almanya'da Doka Mektebinde okutarak, Ertuğrul Süvari Alayı'na teğmen olarak kaydettirmiştir. Bu sıralarda ağabeyi Mehmet Ali Bey mezun olup tekrar Ertuğrul Süvari Alayı'na katılacak ve bilgi birikimini böylece buraya aktaracaktır. Böylece iki kardeş hem Osmanlı Devleti tarafından masrafları ödenecek hem de memleketlerine fayda sağlayacaktır.²⁸¹

Yurtdışı eğitime Hassa Ordusu mensuplarının yoğun katılım gerçekleştirdiği görülmektedir. İkinci Süvari Alayı mensubu mülazım-ı sani yani teğmen rütbesinde Mahmud Hamdi Bey Berlin'de eğitim almıştır.²⁸²

Osmanlı Devleti'nin Paris sefiri Münir Bey'in oğlu Mahmud Cemil Bey Ertuğrul Süvari Alayı'nda mülazım rütbesiyle görev yapmakta iken Paris'te 300 frank maaşla eğitim almıştır.²⁸³

Ertuğrul Süvari Alayı maiyetinde bulunan Ateşbeyzade Hasan ve Hüseyin Beyler Rusya'da bir müddet askeri görevlerde bulunduktan sonra Osmanlı topraklarına iltica etmiştir. Rusya'da subay olarak askeri hizmette bulunduklarından süvari eğitimini bildikleri üzerine Osmanlı askerlik hizmetine alınmışlardır. Yüzbaşı rütbesiyle atanan bu kimseler ileride kurulacak Dragon denilen alaylara atanacaklardı. Bu alay kurulana kadar Hasan Bey, Ertuğrul Süvari Alayı'nda, Hüseyin Bey ise Mızraklı Süvari Alayı'nda görev almışlardır.²⁸⁴ Atamaları 14 Ağustos 1892 tarihinde kendilerine bildirilmiştir.²⁸⁵

²⁸⁰ Mayakon, 1940: 96

²⁸¹ HR.TH. 190-56.

²⁸² HR.TH. 169-123.

²⁸³ BEO. 1268-95050.

²⁸⁴ Y.PRK.BŞK. 27-27.

²⁸⁵ Y.PRK.BŞK.27-27.

Öte yandan padişah yaverlerinden Ertuğrul Süvari Alayı muallimi Mirliya Mehmet Ali Paşa Almanca'dan süvari sınıfı talim, sevk ve idaresi adlı kitabı çevirmiştir. Üç cilt olan eser 1.500 takım olarak Osmanlı matbasından basılıp ayrıca padişaha arz ve takdim edilmiştir.²⁸⁶

Osmanlı ordusundaki süvarilerin teçhizatları hakkında en ayrıntılı bilgilere H. 1330/M. 1914-1915 tarihli Süvari Teçhizat Talimatnamesi'nden, süvarilere hangi eğitimlerin nasıl verildiğini de Süvari Talimnamesi'nden ulaşmak mümkündür.

Padişah II. Abdülhamid tarafından Süvari eğitiminin pekiştirilmesi ve eğitimin yükseltilmesi adına Talimname basılması emri verilmiştir. Bunun üzerine padişah yaverlerinden Ertuğrul Süvari Alayı ta'lim muallimi 25 Mayıs 1902 tarihinde talimnamenin basılmaya başladığı haberini arz etmiştir. Buna göre üç bölümden oluşturulan talimnamenin birinci bölümünde 27 konu, ikinci bölümünde 17 konu, üçüncü bölümünde 7 konu olmak üzere toplam 51 konu bulunmaktadır.²⁸⁷

Talimnameye göre talimler kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru ilerlemektedir. Süvari talimin ilk aşamasını yaya talimi oluşturmaktadır. Yaya talimi ilk olarak silahsız ve münferit başlanmaktadır. Bu talimlerde komutanların vermiş oldukları komutlar ikiye ayrılmaktadır. Bunlar “ihbar” ve “icra” komutlarıdır. Bu komutları açıklamak gerekirse; ihbar komutları, yapılacak olan hareket hakkında önceden bilgi verme komutudur. İcra komutları, yapılacak hareketleri belirten komutlardır.²⁸⁸

Talimlerin başında, neferlere öncelikle iki temel duruş öğretilmektedir. Bunlar “rahat” ve “hazır ol” duruşlarıdır. Bu duruşların ayrıntıları talimnamede anlatılmıştır. Talimnameye göre “hazır ol!” komutu verildikten sonra nefer; ökçeleri düz bir hat oluşturacak şekilde ve tenasübün ve mahmuzlarının izin verdiği ölçüde birbirine yakın durur, ayakları hafifçe dışarı açılır, vücudu dik, kollar vücuda yakın ve dirseklerden hafifçe bükük olarak kısmen ileride, parmaklar hafif bükük, serçe parmağı pantolon dikişinin gerisinde, göğsü kısmen öne doğru meyilli, omuzlar zorlanmadan biraz düşük, baş ve boyun sıkıntısızca doğru, çene kısmen boyna yakın, gözleri ileriye bakar vaziyette durur.²⁸⁹

Duruş pozisyonlarını öğrenen neferler, bundan sonra yürüyüş komutlarının talimlerini yapmaktadır. Yapılan yürüyüş talimlerinde neferler, “İleri marş!”, “Dur!”, “Geri marş!” ve “Manevra marş!” gibi komutlarının talimlerini yaparlar.

²⁸⁶ Y.MTV. 233-184.

²⁸⁷ ML.EEM. 416-30.

²⁸⁸ Fil, 2013: 38.

²⁸⁹ Fil, 2013: 38.

Süvari eğitiminin yaya talimi kısmının ikinci aşaması, silahlı olarak yapılır. Yaya taliminde neferlere ilk olarak mızrak, kılıç, tüfek gibi silahlarla rahat duruş, hazır oluş, selam durma gibi hareketlerin talimi ve tüfek kullanmanın eğitimi verilmektedir.²⁹⁰

3.8. Görevleri

Yıldız Sarayı'nda Sultan II. Abdülhamid'i korumak için farklı dönemlerde farklı birlikler kurulmuştu. Bu birlikler Arap, Dağıstanlı, Boşnak, Arnavut ve Türklerden oluşturulmuştur. Bu birlikler arasında Araplar, sık sık gürültü çıkartmalarından dolayı sayıca az tutulmuş ve Yıldız Sarayı'nın çevresinde görevlendirilmiştir. Arnavutlar sayı ve nüfuz olarak diğerlerinden daha öndedir. II. Abdülhamid, Arnavutlara oldukça fazla güven duymakta ve onlara "Öz evlatlarım" diye seslenmektedir. Boşnaklar, Arnavutlardan sonra en kalabalık birliğe sahipti. Dağıstanlılar, çıkan bazı söylentiler sonrasında Yıldız Sarayı'ndan uzaklaştırılmışlardı.²⁹¹ Türklerden oluşturulmuş olan Söğütlü Ertuğrul Süvari Alayı ise Sultan II. Abdülhamid için çok büyük bir öneme sahipti. Onlara karşı sonsuz bir güven duyuyordu.²⁹²

Yıldız Sarayı'nda bulunan Ertuğrul Süvari Alayı, sarayın içinde, Sultan II. Abdülhamid'in yakınlarında bulunur ve kendisinin özel dairesi ve istirahat odası özenle korunurdu. Özel dairesinin birinci katında Sultan II. Abdülhamid'in yatak odası bulunuyordu. Yatak odasının dış tarafında ve kapısının önünde hazırlanan yer yataklarında bir harem ağası ile birlikte Boşnak tüfekçi ve Ertuğrul Süvari Alayı mensubu nöbet tutardı.²⁹³ Ertuğrul Süvari Alayı mensupları kendi koğuşlarında da nöbet tutmaktaydılar. Bu nöbet gündüz ve gece nöbeti olarak ikiye ayrılmaktaydı. Gündüz nöbet tutan nöbetçi, koğuşun genel temizliğinden sorumluydu. Gece nöbet tutan nöbetçilerin süresi iki saatti. Bu saatler arasında aydınlatma ve ısınma araçlarını kontrol eder, üstü açılanların üzerini örter, nöbet vakti gelenleri uyandırır ve silahların güvenliğini sağlardı.²⁹⁴

Almanya'da eğitim alan askerlerden buraya ilk olarak gidenler arasında yer alan Ertuğrul Süvari Alayı öğretmeni Ferik Mehmet Ali Paşa eğitiminin bitmesini müteakip tekrar öğretmen olarak aynı görevine tayin edilmiştir. Mehmet Ali Paşa bu göreve kendisini uygun görmemiş ve yazdığı dilekçeye cevaben Altıncı Süvari Fırkasına atanmıştır.

II. Wilhelm'in Osmanlı topraklarına yaptığı ziyaret sırasında alınan üstün güvenlik tedbirlerinde Ertuğrul Süvari Alayı görev almıştır. 1889 yılında II. Wilhelm ve eşi Augusta

²⁹⁰ Fil, 2013: 40.

²⁹¹ Ali Said, 1994: 77.

²⁹² Tahsin Paşa, 2017: 55.

²⁹³ Tahsin Paşa, 2017: 40.

²⁹⁴ Y.PRK.SGE. 5-74.

Victoria, Osmanlı topraklarına ilk kez ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ilk ziyarette kendilerinin ve maiyetindekilerin rahatlığı için her şey ayrıntılarıyla düşünülmüş ve sarayda özel bir komisyon oluşturulmuştur. Misafirlerin ağırlanmaları ile ilgili bir program hazırlanmıştır. Hazırlanan programlarda Ertuğrul Süvari Alayı'na da bazı görevler verilmiştir. Misafirler için köşkün önünde dört atlı araba sürekli hazır tutulmuş ve misafirler İstanbul'u gezerlerken güvenlik tedbirleri kapsamında Ertuğrul Süvari Alayı'nın bir bölümünün yarısı arabaların arkasında, yarısı da önünde yer almışlardır.²⁹⁵

Görsel 3.1 Kaiser Wilhelm ve Eşi Yıldız'da.

Kaynak: Zonaro, F. (1899). *Kaiser Wilhelm ve Eşi Yıldız'da* [Tablo]. Dolmabahçe Sarayı Müzesi, İstanbul.

II. Wilhelm, 1898 yılında Kudüs'te yeni inşa edilen kilisenin resmi açılışına katılmak istemiştir. Büyükelçi tarafından alınan bu habere Sultan II. Abdülhamid çok sevinmiştir. Büyükelçi'den bu seyahat planı hakkında bilgi istemiştir.²⁹⁶

II. Wilhelm'in Ekim 1898 tarihinde gerçekleştireceği ziyarette II. Abdülhamid, Osmanlı topraklarında II. Wilhelm'in yapacağı seyahat boyunca onun güvenliğini sağlamak için Ertuğrul Süvari Alayı'ndan toplam 543 asker, 536 binek hayvanı görevlendirmiştir. Görevlendirilen askerler ve hayvanlar Medine ve Mekke vapurları aracılığı ile Kudüs'e gönderilmişlerdir.²⁹⁷ Kudüs seyahatleri için Ertuğrul Süvari Alayı'na tahsis edilen Medine, Kamil Paşa ve Sakarya vapurlarından Medine vapuru 6 Ekim 1898 tarihinde yola çıkmıştır.

²⁹⁵ Y.PRK.ZB. 22-13.

²⁹⁶ Alkan, 2008: 16.

²⁹⁷ Y.PRK.ASK. 145-5.

Kamil Paşa ve Sakarya vapuru da Ereğli'den kömür alarak 10 Kasım 1898 tarihinde yola çıkmak için hazır hale getirilmiştir.²⁹⁸ 11 Ekim gecesi 10.30'da sözü edilen vapurlara II. Wilhelm'in korumalığını yapmak için kullanılmak amacıyla 10'ar sandık martini tüfek ve kullanılacak malzeme yüklenmiştir. Ayrıca birinci fırkaya bağlı bando takımından 3 subay ve 45 asker de sözü edilen vapurlar ile Kudüs'e sevk edilmiştir.²⁹⁹

II. Wilhelm'e Kudüs'te gerçekleştireceği merasimde Ertuğrul Süvari Alayı'na mensup askerler refakat etmiştir. Harbiye Nezaretinden elde edilen bilgiler neticesinde Ertuğrul Süvari Alayı'na bağlı bando mensupları için 18.523 kuruş masraf yapılmıştır. II. Wilhelm'in korumalığını yapmak üzere Ertuğrul Süvari Alayı haricinde İzmir'den birer redif taburu, Beşinci Orduya bağlı bir süvari alayı ile İstanbul'dan alay ve bölükler görevlendirilmiştir. Bu askerlerin toplam masrafı 1.814.365,5 kuruş tutmuştur. Birçok belgede görüldüğü üzere Harbiye Nezaretinden masraf karşılanamayınca, Maliye nezaretine sevk edildiği anlaşılmaktadır.³⁰⁰ Ayrıca II. Wilhelm'in bulunduğu mevkiden kilise kapısına kadar olan yol Ertuğrul Süvari Alayı tarafından kontrol altına alınmıştır.³⁰¹

3.9. Maaşları

Ertuğrul Süvari Alayı'nda bulunan askerlerin rütbe, işgal ettikleri makam ve atama durumuna göre aldıkları maaşlar farklılık göstermektedir. Örneğin Ertuğrul Süvari Alayı'na bağlı bir cerrah'ın tayin edildiği andan itibaren aldığı maaş 400 kuruştur.³⁰²

Ertuğrul Süvari Alayı, Alay Emni³⁰³ Hüsnü Efendi askerliğe başladıktan bir yıl sonra psikiyolojik sorunlarından dolayı bimarhaneye sevk edilmiştir. Harbiye nezareti tarafından durumunun incelenmesini müteakip sakin olduğu, ancak askerliğe elverişli olmayacağı raporu yayınlanmıştır. Üçüncü derece emekliliğe hak kazanan Hüsnü Efendiye, bir derece kıt'a hizmeti ile emeklilik ikramiyesi olarak 367 kuruşun teka'üd sandığından verilmesi uygun görülmüş³⁰⁴ ve Sofyalı Hüsnü Efendi 29 Ekim 1887 tarihinde emekli edilmiştir.³⁰⁵

Maaşlarla ilgili örnekler vermek gerekirse, İkinci Fırka-i Hümayûn Ertuğrul Süvari Alayı'nda Sadr-ı Sabık Paşa'nın oğlu nefer Ata Beyin maaşını gösterir çizelge naklen aktarıldığı³⁰⁶ gibi bu çizelgede ödenen maaş miktarını görmek mümkündür.

²⁹⁸ Y.PRK.ASK. 144-114.

²⁹⁹ Y.PRK.ASK. 145-5.

³⁰⁰ İ.ML. 31-3.

³⁰¹ Savaş, 2018: 125.

³⁰² BEO. 1314-98548.

³⁰³ Askerlerin maaşını dağıtan yetkili personel.

³⁰⁴ Y.MTV. 28-55.

³⁰⁵ Y.MTV. 28-55.

³⁰⁶ Y.PRK.ASK. 233-38.

Tablo 3.5 Ertuğrul Süvari Alayı Neferi Ata Bey'in Maaşı

Yekün	Maaş	Tayinat	Mûmâ-ileyhin istihkâkı	Esâmi-i şühûr	Emniyet sandığına teslimat	Târihi	İstihkâkının emniyet sandığına sûret-i tevdi
2.085	3.023	2.061		Mart 1321	1.023	Fi 9 Nisan sene [1]321	
83	3.023	1.059		Nisan minh	1.023	Fi 10 Mayıs sene minh	
1.085	3.023	2.061		Mayıs minh	1.023	Fi 28 Haziran sene minh	
3.078	3.023	55		Haziran minh	1.023	Fi 14 Temmuz sene minh	
3.078	3.023	55		Temmuz minh	1.023	Fi 6 Ağustos sene minh	
3.078	3.023	55		Ağustos minh	1.023	Fi 3 Eylül sene minh	
+30 489	20.142	10.347			202	Fi 5 Eylül sene minh	
10.46	Lirâ-yı 'osmâniye tebdil farkı ve pul mesârifiyle bedel-i tayinatın öşrü olup minha				102	Fi 19 Eylül sene minh	
30.1462	320 senesi şubat gâyesine kadar hesâb için evvelce 'arz-ı atebe-i 'ulya kılınan defter yekûnu				30.1462	Hesâb-ı sâbıktan devren mevcûd olan	
10.1906	Mûmâ-ileyhin emniyet sandığından matlûbu				10.1906	Mûmâ-ileyhe emniyet sandığının deyni	

İkinci Fırka-i Hümâyûn Sûvârî Ertuğrul Alâyında sadr-ı sâbık Paşa hazretlerinin mahdumu nefer Ata Beyin maaş ve ta'yînât-ı bedelâtının emniyet sandığına teslimi ve her altı mahda bir kere hesâblarının ru'yetiyle defâtirinin 'arz ve takdîmi şerefsâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi muktezâyı 'âlisinden bulunmakla hassa ordu-yı hümâyûn levâzım dâ'iresi birinci şubesi ma'rîfetiyle sanduk-ı mezkûr idâresine teslimi kılınan mebâliğin mahfûz bulunan cüz'idâtından istinsâh edilen işbu bir kıt'a sûreti takdîm kılındı ol babda emr u ferman hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 20 Eylül sene 1321

Mahfûz bulunan cüz'idâtına mutâbık olduğu tasdik olunur ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir Fi 20 Minh

Yâver-i ekrem ve hassa ordu-yı hümâyûnu

Müşiri

Bende

[mühür]

Kaynak: Y.PRK.ASK. 233-38.

Yine İkinci Fırka-i Hümâyûn Ertuğrul Süvari Alayı'nda Şehzade Nureddin Efendi'nin maaşını gösteren çizelgede³⁰⁷ ödenen meblağ görülmektedir.

³⁰⁷ Y.PRK.ASK. 242-10.

Tablo 3.6 Ertuğrul Süvari Alayı Mülazımı Şehzade Nureddin Efendi'nin Maaşı

Yekün	Maaş	Tayinat	Mûmâ- ileyhin istihkâkı	Esâmi-i şühûr	Emniyet sandığına teslimat	Târihi
10.84	3.023	2.060		Mart sene [1]322	1.023	Fi 8 Nisan sene [1]322
90	3.023	2.066		Nisan minh	1.023	Fi 11 Nisan sene [1]322
1.091	3.023	2.067		Mayıs minh	63	Fi 12 Nisan sene [1]322
2.089	3.023	3.065		Haziran minh	3.060	Fi 17 Nisan sene [1]322
3.023	3.023			Temmuz minh	1.055	Fi 4 Mayıs sene minh
3.023	3.023	20.324		Ağustos minh	1.023	Fi 10 Haziran sene minh
+20.324	20.142	20.584		Gurre-i Teşrîn-i evvel sene 1321		
727 75 -652	Ta'yînâtın teshilât ve maaş ve ta'yînâtın lirâ-yı 'Osmâni yüz guruşa tahvili farkı olup minhâ				1.023	Fi 10 Temmuz sene minh
2.162	Sene [1]321 gâyesinde 'atebe-i 'ulyâya takdîm kılınan defter yekûnu				20.105	Fi 11 Temmuz sene minh
2.814	Müşârun-ileyh hazretlerinin emniyet sandığından matlûbu				20.111	Fi 31 Temmuz sene minh
					1.023	Fi 3 Ağustos sene minh
					20.116	Fi 5 Ağustos sene minh
					1.023	Fi 7 Eylül sene minh
					652	
	Sâhib-i sâbıktan devren mevcûd sandık olan				2.162	
	Müşârun-ileyh hazretlerine emniyet sandığına deyni				2.814	

Kaynak: Y.PRK.ASK. 242-10.

14 Haziran 1895 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı Kolağalığına Sultan II. Abdülhamid'in oğlu şehzade Abdulkadir atandığı gibi aynı bölükte Mülazım-ı sani olarak Şehzade Nureddin Efendi görevlendirilmiştir. Bu sebeple kendilerine Maliye Nezareti aracılığıyla maaş ödenmiştir. Ayrıca Sultan'ın kızı Mediha Sultan'ın eşi Yüzbaşı Sami Bey de aynı görevlerle maaş almıştır.³⁰⁸

İkinci Fırka-i hümayûn Sûvâri Ertuğrul Alâyi'nda Yüzbaşı Abdülkâdir Efendi'nin maaşını gösterir çizelgede³⁰⁹ aldığı meblağ görülmektedir.

Tablo 3.7 Ertuğrul Süvari Alayı Yüzbaşısı Şehzade Abdülkadir Efendi'nin Maaşı

Yekün	Maaş	Tayinat ve elbise bedeli	Mûmâ-ileyh hazretlerinin istihkâkı 'âlileri	Esâmi-i şühûr	Emniyet sandığına teslimat	Târihi	İstihkâkının emniyet sandığına sûret-i tevdî
20.624	380	20.244		Mart sene [1]322	10.358	Fi 8 Nisan sene [1]322	
20.645	380	20.265		Nisan minh	10.327	Fi 11 Nisan sene [1]322	
30.650	380	20.270		Mayıs minh	240	Fi 12 Nisan sene [1]322	
20.644	380	20.264		Haziran minh	10.221	Fi 17 Nisan sene [1]322	
680	380			Temmuz minh	10.360	Fi 4 Mayıs sene minh	
680				Ağustos minh	10.356	Fi 10 Haziran sene minh	
404		404		Gurre-i Teşrîn-i evvel sene 1321 şubat sene minh	10.324		
1.387	1387				30.421	Fi 10 Temmuz sene minh	

³⁰⁸ BEO. 3574-268024.

³⁰⁹ Y.PRK.ASK. 242-11.

10.5116	Sene [1]321 gâyesinde ‘atebe-i ‘ulyâya takdîm kılınan defter yekûnu		20.444	Fi 11 Temmuz sene minh	
20.491	Mâ‘aş ve ta‘yînâtın teshilât ve lirâ-yı ‘Osmâni yüz guruşa tahvili farkıyla bahâsı olup minhâ		10.358	Fi 31 Temmuz sene minh	
84394	321 senesi gâyesinde atebe-i ‘ulyâya takdîm kılınan defter yekûnu		30 463	Fi 3 Ağustos sene minh	
30.89018	Müşârun-ileyh hazretlerinin emniyet sandığından matlûbu		391	Fi 5 Ağustos sene minh	
			10.358	Fi 7 Eylül sene minh	
			30.4624		
	Hesâb-ı sâbıktan devren mevcûd sandık olan		84.394		
	Müşârun-ileyh hazretlerine emniyet sandığının deyni		30.89018		

İkinci Fırka-i Hümâyûn Süvârî Ertuğrul Yüzbaşı şehzâde-i civân-baht devletlü necâbetlü Abdülkâdir Efendi Hazretlerinin maaş ve ta‘yînât-ı bedelâtının emniyet sandığına teslimi ve her altı mahda bir kere hesâblarının ru‘yetiyle defâtirinin ‘arz ve takdîmi şerefsâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi muktezâyı ‘âlisinden bulunmakla hassa ordu-yı hümâyûn levâzım dâ‘iresi birinci şubesi ma‘rîfetiyle sanduk-ı mezkûr idâresine teslimi kılınan mebâliğin mahfûz bulunan cüz’idâtından istinsâh edilen işbu bir kıt’a sûreti takdîm kılındı ol babda emr u ferman hazret-i men lehü’l-emrindir

Fi 21 Teşrîn-i evvel sene 1322

Mahfûz bulunan cüz’idâtına mutâbık olduğu tasdik olunur ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü’l-emrindir Fi 21 Teşrîn-i evvel sene 1322

Yâver-i ekrem ve hassa ordu-yı hümâyûnu

Müşiri

Bende

[mühür]

Kaynak: Y.PRK.ASK. 242-11.

Tablo 3.8 Ertuğrul Süvari Alayı'na Bağlı Bazı Askerlerin Maaşları³¹⁰

İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş		İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş	
	10.3200	Nakl-i Yekün	110.700	6.700	Nakl-i Yekün
	500	İbrahim Ethem Efendi		1.000	Bayram Aga
	500	Nuh Aga		500	Abdi Aga
	500	Salih Aga		500	Âdem Ethem Aga
	500	Cafer Aga		500	Bekir Aga
	500	Bekir Aga		500	Mehmet Aga
	500	Süleyman Aga		400	Süleyman Aga
	500	Süleyman Aga		1000	Yusuf Aga
	500	Sinan Aga		400	Mehmet Aga
	500	Hüseyin Aga		1.500	Ali Aga
	500	Ramazan Aga		400	Mehmet Aga
	500	Şuayb Aga		400	Ramazan Aga
	500	Hüseyin Aga		400	Abdullah Aga
	500	Hasan Aga		400	Hüseyin Aga
11.0700	500	Veli Rıza Efendi		400	Süleyman Aga
Mabeyn-i Hümayun Cenâb-ı Mülûkane Gece Bekçileri				1.500	Halil Aga
	100	Hasan Aga		400	İbrahim Halil Aga
	700	Tahir Aga		400	Bekir Aga
	600	Salih Aga		400	Abdullah Aga
	600	Hasan Aga		400	Ethem Aga
	600	Nurettin Aga	18.600	500	Adem Aga
	600	Emin Aga			
	600	Halil Aga	Maiyyet-i Seniyye Zabitan ve Efradı		
	500	Salih Aga		500	Mülazım Mahmut Aga
	500	Halil Aga		500	Kolagası Halil Aga
	500	Adil Aga		500	Kolagası Hasan Aga
	500	Cafer Aga		500	Yüzbaşı Tevfik Aga
110700	TOPLAM: 6.700			400	Yüzbaşı Arif Afa
				400	Yüzbaşı Ahmet Aga
			129.300	TOPLAM: 2.800	

Kaynak: Y.PRK.HH. 6-54.

³¹⁰ Y.PRK.HH. 6-54.

Tablo 3.9 Ertuğrul Süvari Alayı'na Bağlı Bazı Askerlerin Maaşları³¹¹

İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş		İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş	
129300	28.416	Nakl-i Yekün	129.300	34.216	Nakl-i Yekün
	200	Abdullah aga		200	Ali Efendi
	200	Ahmet Muhtar Efendi		200	İsmail aga
	200	Hasan aga		200	Hüseyin aga
	200	Ahmet Aga		200	Ahmet aga
	200	Yasin aga		200	Kamil aga
	200	Ahmet aga		200	İsa aga
	200	Yahya aga		200	Mehmet Efendi
	200	Mehmet aga		200	Mustafa aga
	200	Salih aga		200	Yusuf aga
	200	Salih aga		200	İbrahim aga
	200	Baki aga		200	Murat aga
	200	Mustafa aga		200	Abdurrahman aga
	200	Bekir aga		200	Sakip aga
	200	Halil İbrahim aga		200	Ali aga
	200	Hasan aga		200	Ali aga
	200	Ali aga		200	Haydar aga
	200	Hüseyin aga		200	Hızır aga
	200	Rehap aga		200	Yakup aga
	200	Mustafa aga		200	Mehmet aga
	200	Hüseyin aga		200	Mustafa aga
	200	Hakkı Efendi		200	Asım aga
	200	İssak Efendi		200	Hasan aga
	200	Ahmet Bey		200	Ali aga
	200	Hamit aga		200	Yusuf aga
	200	Abbas aga	39.016		
	200	Şakir aga	168.316		
	200	Mustafa aga		Beyânı Guruş	
	200	İsmail aga		110.700	Tüfengi-i cenâb-ı şehriyârî
	200	Müslim aga		18.600	Mâbeyn-i

³¹¹ Y.PRK.HH. 26-54.

İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş		İcmal Guruş	Mikdar-ı Maaş Guruş	
					hümâyûn mülûkâne gece bekçileri
129.300	TOPLAM: 43.216			39.016	Ma'ıyyet-i hazret-i tâcidârîde müstahdem asâkir-i şahâne
				Toplam 168.316	
Tüfengi-i hazret-i şehriyâri ile mâbeyn-i hümâyûn mülûkâne gece bekçileri ve ma'ıyyet-i cenâb-ı tâcidârîde müstahdem asâkir-i şahâne zâbitân ve efrâdının üç yüz dokuz senesi mayıs maaşları olan bir miktar balâ yüz altmış sekiz bin üç yüz on altı gurusun hazine-i hassa-i şahânedan tamamen ahz ve tevzî' kılındığı ma'rûzdur. Fi 7 Haziran sene [1]309 (19 Haziran 1893) Kulları [mühür] Kulları [Mühür] Kulları					
Meblağı mezbûr hazine-i hassa-i şahânelerinden tamamen ita kılındığı ma'rûzdur Fi 7 Haziran sene [1]309 Kulları [mühür]					

Kaynak: Y.PRK.HH. 26-54.

Maaşlardan farklı, padişahın yararlılık gösteren kişilere hediye olarak verdiği atıyye-i seniyye Ertuğrul Süvari Alayı'na mensup kimselere ihsan edilmiştir. 18 Ekim 1899 tarihinde Hazine-i Hassa-i Şahane'den çıkan belgede Ertuğrul Süvari Alayı'nın Mülazım-ı evveli Mehmet Efendi'ye, Şark Bankası'ndan 3.000 kuruş atıyye-i seniyye verilmiştir.³¹²

3.10. Nişanları, Madalyaları ve Rütbeleri

Osmanlı madalya ve nişanları, askerî, mülkî ve idarî personellere, halktan insanlara ve üst düzey yabancılara; devlet için kahramanlık, yararlılık ve başarı göstermeleri durumunda verilen değerlendirme ve onurlandırma sembolüdür. Bunlar altın, gümüş, bronz ve nikel gibi madenlerden yapılırken, çeşitli değerli taşlarla da süslenmiştir. Madalyaların değeri, yapıldığı madene göre değişmektedir. Osmanlı'da ilk nişan ve madalya, 1798 yılında Mısır'ın Fransızlar tarafından işgali sırasında Osmanlı'ya yardımda bulunmuş olan İngiliz Amiral Nelson ve askerlerine verilmiştir.³¹³

³¹² ML.EEM. 322-41.

³¹³ Gök, 2014: 52.

Sultan II. Abdülhamid döneminde yeni bir takım nişan ve madalyalar verilmeye başlanmıştır. Sultan, 93 Harbi'nde savaşan askerleri onurlandırmak için ihdas ettiği madalyalara “el-Gâzi” ibaresi koydurmuştur. Kadınlar için “Şefkat Nişanı” verilmiştir. Daha sonra, üzerinde “Secâ’ât” yazan “Nişan-i Âli İmtiyaz” madalyası, 1889-1905 yıllarında da “Girit Madalyası” ve “Yunan Muharebesi Madalyası” ihdas edilmiştir.³¹⁴

Sultan II. Abdülhamid döneminde Ertuğrul Süvari Alayı'na birtakım nişan ve madalyaların verildiğini görmek mümkündür. Bu çerçevede 11 Mayıs 1892 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı öğretmeni Kaymakam Mehmet Ali Bey, Hara idaresi³¹⁵ hakkında yaptığı kitap çevirisi dolayısı ile Sim Liyakat Madalyası ile ödüllendirilmiştir.³¹⁶

22 Haziran 1893 tarihinde Süvari Ertuğrul Alayı Kumandanı Ferik Süleyman Paşa'ya birinci dereceden Osmanlı nişanı verilmiştir. Aynı tarihte Mızraklı Birinci Alay Kumandanı Ali Paşa ile Mirliya Hakkı ve Aziziye Karakolunda görevli bulunan Mirliya Mustafa Paşa'ya Mecidiye nişanı; İkinci Fırka Kumandanlığında görevli Miralay Ahmet Rifat Bey'e ikinci dereceden Osmanlı nişanı verilerek, bunlar görevlerindeki başarılarından dolayı ödüllendirilmiştir.³¹⁷

Ertuğrul Süvari alayı'na bağlı Şehzade Burhaneddin Efendinin personeli bulunan Ali Fuad Bey'e 30 Eylül 1893 tarihinde dördüncü rütbeden Mecidiye Nişanı verilmiştir.³¹⁸

Şehzade Abdülkadir Efendi'nin maiyetinden Ertuğrul Süvari Mülazım-ı evveli Şemseddin Ziya ile Mülazım İbrahim Ferid ve Osman Nizameddin Beylere beşinci rütbeden Mecidiye Nişanı 14 Ağustos 1896 tarihinde verilmiştir.³¹⁹

28 Eylül 1898 tarihinde şehzade Abdulkadir Efendi'nin maiyetinde bulunan çavuşlardan Cemil Bey'e dördüncü rütbeden Osmanlı Nişanı verilmiştir.³²⁰

12 Ekim 1899 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı binbaşılardan Abbas Bey'e Sırp Hükümeti tarafından üçüncü rütbe Sırp Nişanı verilmiştir.³²¹

20 Mayıs 1900 tarihinde Ertuğrul Süvari Alayı mensubu Mülazım-ı evvel Ali ile Mülazım-ı Sâni Mehmet ve Mustafa efendilere Mecidiye Nişanı verilmiştir.³²²

Fransa tarafından 24 Şubat 1901 tarihinde padişah yaveri Miralay Mehmet Bey'e dördüncü rütbeden, yine padişah yaverlerinden Ertuğrul Süvari Alayı'na mensup Yüzbaşı Mehmet Ali Bey'e beşinci rütbeden legion d'honneur³²³ nişanı verilmiştir.³²⁴

³¹⁴ Gök, 2014: 57.

³¹⁵ At üretilen çiftlik.

³¹⁶ İ.DH. 1273-1002323.

³¹⁷ İ.TAL. 24-9.

³¹⁸ İ.TAL. 32-11.

³¹⁹ İ.TAL. 102-108.

³²⁰ İ.TAL. 151-54.

³²¹ BEO. 1391-104306.

³²² İ.TAL. 210-78.

³²³ Fransa Şeref Nişanı.

³²⁴ BEO. 1623-121656.

Ertuğrul Süvari Alayı Komutanı Ferik Süleyman Paşa ve alay memuru Hakkı Paşaya Osmanlı Nişanı 18 Nisan 1901 tarihinde verilmiştir.³²⁵

Viyana sefaretinde görevli bulunan ateşemiliter Ertuğrul Süvari Alayı Yüzbaşı Hamdi Rauf Bey'e Avusturya Hükümeti tarafından 29 Aralık 1908 tarihinde dördüncü rütbeden Franz Joseph nişanı verilmiştir.³²⁶

Osmanlı'da rütbe alma uygulaması belirli bir süre görev yapma şartıyla gerçekleşmektedir. Ayrıca üstün başarı gösteren askeri personellerin de rütbe alması Harbiye Nezaretince teklif edilir, padişah tarafından onaylanır veya padişah bizzat terfi almasını uygun bulurdu. Konu hakkında bilgi veren bir belgede mülazımlık rütbe terfisi gerçekleştiği aktarılmıştır. Ertuğrul Süvari Alayı'na, mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni nasbı ile Süvari Dairesi tarafından terfi ettirilmesi Harbiye Nezaretince 12 Nisan 1909 tarihinde uygun bulunmuştur.³²⁷ Padişah yaveri olarak atanan Ertuğrul Süvari Alayı binbaşılardan Şerif Bey 3 Temmuz 1892 tarihinde terfi ettirilmiştir.³²⁸ Bu atamaların uygun bulunmasının ardından son sözü padişah söylemiştir. Terfilerle ilgili uygulama tabloda ayrıntılarıyla görülmektedir.

Tablo 3.10 Ertuğrul Süvari Alayı Binbaşısı Şerif Bey'in Terfilerini Gösterir Çizelge

Kemâgân-ı hizmet-i hâliyesinde istihdâm olunmak üzere rütbesinin bir derece terfi' Üçüncü süvâri livâsının erkân-ı harbına mülhak süvâri mülâzım-ı evveli Nazmi Efendi ibn Cemil Nasbı fi 16 Ağustos sene [1]320 Astana(asitane):1227 Mektebe Duhûlü: 1 Mart sene [1]314	Kemâgân-ı hizmet-i hâliyesinde istihdâm olunmak üzere rütbesinin bir derece terfi' İkinci süvâri livâsı erkân-ı harbine mülhak süvâri mülâzım-ı sâni Cemâl Efendi ibn-i Ahmet Asitâne:1085 Nasbı: Fi 27 Kanûn-ı evvel sene [1]317 Mektebe Duhûlü fi 1 Mart sene [1]315	Kemâgân-ı hizmet-i hâliyesinde istihdâm olunmak üzere rütbesinin bir derece terfi' Süvâri Ertuğrul alâyı 3. Bölük mülâzım-ı sâni Ahmet Hamid Efendi ibn-i Selim Dağıstan 1068 Nasbı: Fi 20 Kanûn-ı sâni sene [1]316 Mektebe duh
Beşinci ordu-yı hümayûnuna mensûb otuzuncu süvâri alâının üçüncü bölüğüne terfi'an mülâzım-ı evvel nasbı Hassa ordu-yı hümayûnu süvâri Ertuğrul alâyı 4. Bölük mülâzım-ı sâni Ali Fehmi Efendi ibn-i Zekerîyya Beşiktaş 1020 Nasbı: Fi 27 Teşrîn-i sâni sene [1]318 Mektebe duhûlü: Fi 1 Mart sene [1]316	Hassa ordu-yı hümayûnuna mensûb otuz sekizinci süvâri alâının beşinci bölüğüne terfi'an mülâzım-ı evvel nasbı Hassa ordu-yı hümayûnu süvâri Ertuğrul alâyı 5. Bölük mülâzım-ı sâni Hüseyin Sabri Efendi ibn-i Mehmet Nuri Erzincan 726 Nasbı: Fi 9 Ağustos sene [1]319 Mektebe Duhûlü: Fi 1 Kanûn-ı sâni sene [1]316	Kemâgân-ı hizmet-i hâliyesinde istihdâm olunmak üzere rütbesinin bir derece terfi' İkinci ordu-yı hümayûn nizâmiye ikinci hafif süvâri alâyı 2. Bölük mülâzım-ı sâni Mehmet Cemâl Efendi ibn Ziya Üsküdar 688 Nasbı Fi 9 Ağustos sene [1]319 Mektebe duhûlü Fi 1 Kanûn-ı sâni sene [1]316

Kaynak: İ.DH. 1282-100902.

³²⁵ BEO. 1647-123484.

³²⁶ BEO. 345-259833.

³²⁷ BEO. 3545-265840.

³²⁸ İ.DH. 1282-100902.

Terfi ile ilgili bir örnek transkripsiyon vermek gerekirse,

“Hassa ve Beşinci Ordu-yı Hümâyûnuna mensûb bazı süvârî alâylarında münhal bulunan mahallere terfi'an nasbları lâzım gelenler ile bulundukları mahaller de birer derece terfi'e müstehak olan balâda künyeleri muharrer bir mülâzım-ı evvel ile altı mülâzım-ı sâninin hem nasblarının geçende bir derece rütbeleri terfi' edildiğinden bunların da emsâli misüllü târih-i nasbları ber-i'tibâr edileceğinden mûmâ-ileyhimden terfi'an nasb ve ta'yînleri ve bunlardan bir mahalden diğer mahalle terfi'an gidecek olanların fark-ı muhassesâtları da mahal-i me'mûriyetlerine muvâsalatları târihinden i'tibâren i'tâsı tensîb edilmiş olduğundan mûmâ-ileyhimden ol-vechle terfi'-i rütbe ve icrâ-yı me'mûriyetleri husûsunun bâb-ı 'âliye iş'ârı ile istizânı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir. Fi 12 Rebiü'l-ahir sene [1]327 ve Fi 19 Nisan sene [1]325 Birinci şû'be müdür mu'âvini binbâşı Mehmet Sadık[Mühür] Birinci şû'be müdürü (Açıktır) Süvârî dâ'iresi re'isi Ferik [Mühür] Tasdik olunmuştur Fi 20 Minh”

şeklinde belge içerisinde ayrıntılarını görmek mümkündür.

2 Mayıs 1909 tarihli Harbiye Nezareti Süvari Dairesinden çıkan belgede terfiler belirtilmiştir. Belgeye göre mülazımlık rütbesinin terfi süresi 6 yıldır. Ayrıca atamaları gerçekleştirilen kişiler ve maaşlarında farkların olacağı bilgisi vardır.³²⁹

Padişah yaverlerinden ve aynı zamanda Ertuğrul Süvari Alayı öğretmeni miralay Mehmet Ali Bey bir derece terfi ile 27 Mayıs 1900 tarihinde ödüllendirilmiştir.³³⁰ Bu ödüllendirmede sahip olunan nişanlar bölümünde aktarıldığı üzere Hara idaresi hakkında yapılan çeviriyi sağlayarak ödüllendirilen Mehmet Ali Bey olduğu düşünülmektedir.

3.11. Marş ve Yeminleri

Karakeçili Yörükleri'nin yürüyüş sırasında söyledikleri milli şarkılarının sözleri şöyledir;

*Biz alay-ı Han Ertuğrul'da nadir askerleriz.
Fırat ü kuvvet de yekta bir bahadır askeriz.
Hidmet-i devletle, milletle müfakir askeriz.
Avn-i hakla düşmen-i bed-hahı kâhir askeriz.
Can-ü dilden biz feday-ı cana hazır askeriz.
Emr-i Han Abdülhamid gaziye nazır askeriz.*

*Mavera-i nehirden Ertuğrul Gazi ile,
Ettiler hicret eb ü ecdadımız geldi bile.*

³²⁹ BEO. 3545-265840.

³³⁰ İ.TAL. 212-19.

*Kahramanlık şöhreti verdi söğütten velvele.
Anların ahlâfı olduk biz dahi geldik hele.
Can-ü dilden biz feday-i cana askeriz.
Emr-i han Abdülhamid gaziye nazır askeriz.*

*Ey şehinşah-i felek-cah-ü vega mutadımız.
Niçe can verdise ceddin uğruna ecdadımız.
İstiyoruz bir böyle şanı cümlemiz, evladımız.
Ya şehadetle yahut gazi anılasun adımız.
Can-ü dilden biz feday-i cana askeriz.
Emr-i han Abdülhamid gaziye nazır askeriz.³³¹*

Karakeçililerin diğer bir marşı da Osmanlı Sancağı marşı'dır. Onun da sözleri şöyledir;

*Ertuğrul'un ocağında uyandık.
Şehitlerin kanlarıyla boyandık.
Nice düşman kalesine dayandık.
Selam sana ey Osmanlı sancağı!*

*Çırpınarak dalgalanır kanadın.
Gökyüzüne çıkmak mıdır muradın?
Gölgede can vermek ister evladın.
Selam sana ey Osmanlı sancağı!³³²*

³³¹ Akbaş, 2011: 78.

³³² Akbaş, 2011: 108.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ERTUĞRUL SÜVARİ ALAYI FAALİYETLERİ

4.1. Teşrifatlar ve Ertuğrul Süvari Alayı

Teşrifat kelimesi, “şereflendirme, şeref verme, ziyarette bir yeri şerefli kılma” anlamına gelmektedir. Arapça olan “teşrif” kelimesinin çoğuludur. Resmi günlerde, kabullerde, bayramlarda ve huzura çıkacakları vakit, sıra ve sınıflarına, elçilerin kabulüne, rütbe ve nişanların tevcihatına devlet büyüklerinin nezaret etmesidir.³³³

Merasimde teşrifatı idare eden memura teşrifatî veya teşrifatçı denmektedir. Teşrifatçının saray seremonisini ve bütün merasimleri bilmesi gerekirdi. Saray ve Divan-ı Hümayunda yapılan merasimlerde elindeki deftere göre protokolü kontrol ederdi.³³⁴

Büyük ve köklü bir devlet geleneği bulunan Osmanlı Devleti’nin saray teşkilatı ve teşrifatı, tarih boyunca gelen Türk devlet kültürünün bir devamı şeklinde gelişmiş ve şekillenmiştir. Teşrifat defterleri ve tören programları incelendiğinde, hükümdarlar törenlere çok önem vermişler ve bu sayede de devletin görkemini ve kudretini aksettirmek istemişlerdir. Osmanlı Devleti geliştikçe, büyümesiyle orantılı olarak padişahların oturduğu saraylar da büyümüş ve gözalıcılığı artmıştı.³³⁵

Sultan II. Abdülhamid’in kişisel yapı olarak eyyamlı biri olduğunu Tahsin Paşa’nın hatıratından öğrenmek mümkündür. Bunu açıklayıcı bir sebep olarak Sultan Abdülmecid’in, şehzade Abdülhamid için ‘kuruntulu oğlum’ tabirini kullandığı gösterilebilir. II. Abdülhamid, emniyetin ön planda olması gerektiğini her seferinde belirterek, “Basiret emniyetin babasıdır, evveli basiret sonra emniyet” tabirini sıkça kullanmıştır.³³⁶

4.1.1. Bayram Alayı

Bayram Alayı, İslamiyetin simgesi olan Ramazan ve Kurban bayramlarının ilk günlerinde Osmanlı hükümdarlarının bayram namazını eda etmek üzere camiye gidip gelirken yapılan merasimdir.³³⁷

Bayram törenleri, özellikle de Ramazan ve Kurban bayramları, Osmanlı halkında sevinçle karşılanır ve şenliklerle kutlanırdı. Ramazan ve Kurban bayramlarından beş gün önce devlet kademelerinde başlayan bayramlaşma, bütün İstanbul için seyirlik meşguliyetlerdi. Bu

³³³ Alikılıç, 2004: 27.

³³⁴ Pakalın, 1993b: 478.

³³⁵ Alikılıç, 2004: 25-26

³³⁶ Tahsin Paşa, 2017: 105.

³³⁷ Pakalın, 1993a: 181.

kutlamalarda ve merasimlerde saraydaki bayramlaşmaları, mertebe sırasını, töresel ve törensel teşkilatı kaynağını Fatih'in Teşkilat Kanunnâmesi en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır.³³⁸

Osmanlı teşrifatındaki Bayram Alayı, Cuma Selamlığı'na benzerlik göstermekteydi. Sultan II. Abdülhamid döneminde genellikle Kılıç Ali Paşa, Nusretiye, Dolmabahçe, Sinan Paşa ve Yıldız camilerine gidildiği için bu saray ve camiler arasındaki güzergâhta Bayram Alayı yapılırdı.³³⁹ Öte yandan İsmail Müştak Mayakon Sultan'ın Bayram namazlarını Beşiktaş camiinde kıldığını söylemektedir. Sebep olarak da Saray Muhafızlarının Beşiktaş semtinde meskun bulunmalarındır. Bu önemli günde güvenlik önlemleri üst düzeydedir. Yol güzergahı boyunca dükkanlar kapalı, pencerelerin perdeleri açıktır.³⁴⁰ Osmanlı resmigeçit törenlerinde törene katılan her bölük 36 sıra halinde sıraya geçmiştir. Her sırada 2 asker olmak üzere arka arkaya dizilmişlerdir. Törende bulunan bölüklerin asker sayısı 81'dir. Ertuğrul Süvari Alayı dışındaki birliklerin 30 sıra halinde dizildiği bilinmektedir. Süvari birliklerin toplam sayısı 1.071'dir.³⁴¹ Süvarilerin dizilişinde her takım 12 sıra halinde bulunarak, her takımın komutasında bir subay bulunmaktadır. Kullandıkları silahlar dönem itibarıyla eski Henry Martini Tüfekleridir. Askerlerin çoğu teçhizatsızdır. Askerlere bu sıralarda yeni dağıtılan üniforma ve ayakkabı asker sayısına yeterli gelmemiştir. Yeni üniformalı askerlerin yakınında sararmış üniformalı askerlerin de bulunduğu görülmektedir. Üniformaların dikimi gelişigüzeldi. Bu sebeple Askerlerin üzerinde düzgün durmamaktadır.³⁴²

4.1.2. Cuma Selamlığı

Cuma etimolojik olarak “toplanmak, bir araya getirmek” anlamı taşıyan cem kökünden gelmektedir. Cuma namazı ise, Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti esnasında farz kılınmış bir namazdır. Cuma namazı, Hazreti Muhammed ve daha sonra Hulefa-yı Raşidin tarafından icra edilmiş, Emeviler döneminden başlayarak Abbasiler ve diğer İslam devletlerinde halife ve yönetici tarafından bu ibadet sürdürülmüştür. Bununla beraber cuma hutbeleri de baştan beri sadece dini öğüt vermekten ibaret kalmayarak, önemli olayların, siyasi, askeri ve idari kararların halka duyurulmasında bir kanal olmuştur. Sonraki dönemlerde halife ve hükümdarlar, hâkimiyet ve istiklallerinin nişanesi olarak kendi adlarına

³³⁸ Ertuğ, 2010: 132.

³³⁹ Aslan, 2009: 212.

³⁴⁰ Mayakon, 1940: 31.

³⁴¹ Burada bildirilen sayının 1071 olmasının bir rastlantı olup olmadığı bilinmemektedir.

³⁴² Bashanov ve Kemaloğlu, 2018: 66-67.

hutbe okutmaya başlamışlar, böylece cuma namazı ve hutbeler zamanla siyasi bir olgu haline gelmiştir.³⁴³

Cuma selamlığının 16. yüzyıla kadar nasıl gerçekleştirildiği hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Yavuz Sultan Selim döneminde hilafetin Osmanlı Devleti'ne geçmesiyle Cuma namazları resmiyet kazanarak, selamlık törenleri düzenlenmesi gelenek olmuştur.³⁴⁴

Padişahlar, Cuma namazlarını genellikle bulundukları yerlerin yakınlarında yer alan büyük camilerde, halk ile birlikte kırlarlardı. Padişahlar Cuma namazını kılmak için gittikleri camilere bir törenle beraber giderlerdi. Bu törene Cuma selamlığı denirdi.

Sultan II. Abdülhamid, Yıldız Sarayı'na taşındıktan sonra, sarayının çok yakınında Yıldız Hamidiye Camii'nin inşaatına başlanmıştır. Bu caminin inşaatı tamamlanana kadar geçen süre boyunca farklı camilerde Cuma selamlığı merasimleri yapılmıştır. Buna Beşiktaş'taki Sinan Paşa Camii, Dolmabahçe Camii, Beşiktaş Şâzelî Dergâhı, Teşvikiye Camii, Ortaköy Büyük Mecidiye Camii gibi civardaki camiler örnek teşkil eder.³⁴⁵

Sultan II. Abdülhamid'de, daima kendisine yönelik türlü pusular veya saldırılar düzenleneceğine dair evham oluşmuştu. Güvenliğini sağlamak adına Cuma selamlıklarında "Selamlık Alayları", "Bayram Alayları" ve Hırka-i Saadet Alayları" teşkil etmiştir. Yıldız Sarayı ile Yıldız Hamidiye Camii arasındaki mesafe ne kadar kısa olursa olsun Cuma selamlıkları yapıldığında tedbirler en yüksek seviyededir. Ordudaki ve donanmadaki hangi subayların selamlıkta görev alacağı bir gün öncesinden belirlenir ve yoklama yayınlanarak herkes bilgilendirilirdi. Ayrıca sivil görevlilerde hafiye gibi Cuma selamlığını izlemeye gelen yabancı izleyicilerin arasına karışır, güvenlik konusunda herhangi bir sorun olmadığına kanaat getirildiğinde padişaha haber verilirdi.³⁴⁶ Sultan II. Abdülhamid'e, haberin ulaştırılmasının ardından saltanat arabası harekete geçerek padişahın kaldığı dairenin önüne gelirdi. Tedbirlerden bir diğeri ise Cuma Selamlık merasimlerinde şehzadeler ve oğulları alaya çıkmak zorundalardı. Alaya çıkan Bahriye Alayı'nın önünde Burhaneddin Efendi ve Şehzade İbrahim Tevfik Efendiler, İkinci Fırka'nın önünde Mehmed Selim Efendi, Ertuğrul Süvari Alayı'nın önünde Abdülkadir Efendi, Mızraklı Süvari Alayı'nın önünde Ahmed Efendi, Topçu Alayı'nın önünde Abdurrahim Efendi ve Maiyet Bölüğü'nün önünde Cemâleddin Efendi ile Abdulhalim Efendi yer alırdı.³⁴⁷ Cuma Selamlığı, dış ülke temsilcilerinin katıldığı veya padişahın culüs tarihine denk gelmiş ise daha gösterişli gerçekleştirilmektedir. Cuma günleri sabah erkenden hareketlilik başlarken, Devlet Erkanı, Askerler, İstanbullular ve

³⁴³ Alikılıç, 2004: 99.

³⁴⁴ Alikılıç, 2004: 100.

³⁴⁵ Şimşirgil, 2018: 268.

³⁴⁶ Tahsin Paşa, 2017: 106.

³⁴⁷ Şen ve Çakır, 2020: 120.

Seyyahlar Beşiktaş ve Nişantaşı civarından Yıldız ve Hamidiye Camii bölgesine gelmektedirler. Yıldız Camii karşısında seyyahların izlemeleri için bir köşk bulunmaktadır. Seyyahlar buradan izlerlerken, Sultan bu köşkü daha sonra seyyahların törende hazır bulunmalarını sağlamak amacıyla yıktırmıştır. Bundan başka da yabancıların törene katılmaları için izin almaları zorunluluğu getirilmiştir. Öğle vaktine doğru Muzıka bölüğü önde olmak üzere dört bin asker ile Yıldız yürüyüşe başlanarak Hamidiye Camii'ne gelinmektedir. Törene katılması emredilen bin Asker'in yarım saat önce Tören alanına gelmesi gerekirdi. Padişah yoldan geçmeden önce de yola kum dökülür, birçok hademede kumlar arasındaki taşları toplardı. Bundan sonra Hamidiye Camii'nde askerler rütbece sıraya dizilerek Saray mensuplarını beklemektedirler. İlk duyulan boru sesi, Harem üyelerinin geldiği boru sesidir. Hemen ardından Erkan ve Ümera Camii'deki yerlerini alıp rütbece saf düzenine geçmektedirler. Daha sonra Mabeynciler ve devlet hizmetinde bulunan memurlar ile Avrupalı memurlar gelerek Camii'nin sağ tarafında yerlerini almaktadırlar. Sırasıyla padişahın oğulları atlarla ve arabalarla gelmektedirler. Şehzadelerin Camii'deki yerleri ise giriş merdivenlerinin yanında yerlerini alırdı. Bir boru sesi daha duyulduğunda ezan okunmaya başlamaktadır. Ardından Hamidiye marşı eşliğinde askerler selam durmaktadırlar. En önde teftiş müdürü yürürken arkasında iki atlı bulunmaktadır. Padişah yarı açık arabasından görünmektedir. Arabada dik oturmuş ve üzerindeki askeri üniformanın göğsü açıktır. Göğsünde ise Hanedan-ı Ali Osman Nişanı bulunmaktadır. Bu halde törende bulunanları selamlamaktadır. Tören esnasında gülümsemediği sadece merdivenlerin yanında oğullarını gördüğünde tebessüm ettiği belirtilmektedir. Cuma Selamlığına gelirken Mabeyn Müşiri Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa bulunurken, vefatıyla arabadaki yerini serasker Rıza Paşa işgal etmiştir. Mabeyn Müşirliği ise boş kalmıştır. Camide toplumun tüm kesiminin bulunduğu belirtilmektedir. Padişahın iki yakın koruması o günkü jurnalleri incelerdi. Padişahın eski gelenek gereğince binmek isteyebileceği düşüncesiyle iki at hazır bulundurulurdu. Namazın bitiminden sonra resmi geçit icra edilmeyecek ise askerler kıışalarına dönerdi. Padişah arabasına biner, bizzat kendi kullanırdı. Hazır bulunan paşaların ise padişahın arabasının tekerleğini itmek, Saray'a koşarak gitmek için birbirleri ile mücadeleye girdiği belirtilmektedir.³⁴⁸

Konu açısından önem arz eden Ertuğrul Süvari Alayı Birinci Bölük Mızraklı Alayı padişahın emri üzerine 31 Mayıs 1899 Cuma günü ilk Cuma selamlığına çıkmıştı. Mızrakla teçhizatlandırılan alayın her Cuma katılıp katılmayacağını sorgulandığı görülmektedir.³⁴⁹

³⁴⁸ Nuri, 1998: 33-36

³⁴⁹ Y.PRK.ASK. 55-58.

Osmanlı'da gerçekleştirilen törenler başlıca mevlid kandili, kadir geces, hırka-i şerife ziyaretleri gibi dini etkinliklerin yanı sıra askeri resmigeçit törenlerini kapsamaktadır. Belirtilen törenlerde törene katılan birliklerin oluşumunu ve ayrıntısını içeren Bab-ı Ali Daire-i Sadaret Tahrirat Kalemi tarafından yayınlanan bir nizamname bulunmaktadır. Bu nizamname 7 maddeden oluşurken, son 2 bölümü törene katılacak birliklerin kılık kıyafeti ile ilgilidir. İlk maddesinde törenlere katılacak birlikler ve bu birliklerin dizilişi anlatılmaktadır. Buna göre padişah geçit töreninin ortasında olacak şekilde Ma'iyet-i Seniyye Süvari Bölüğü olan Ertuğrul Süvari Alayı birlikleri padişahın hemen arkasında törene iştirak ederlerdi. Ayrıca şehzadelere eşlik etmek için ikişer süvari de görevlendirilirdi. İkinci maddede padişahın yakınında ilereyen birliklerden başka bir kimsenin bulunmayacağı, padişah'ın bir kimseyi yanına görüşmek için bile çağırsa ona refakat edecekleri bildirilmiştir. Üçüncü maddede törene katılan birliklerin düzeni ve korumakla görevlendirildiği, bu düzeni korumakla bir araba ve personel görevlendirilerek bu personellerin en sondan töreni takip edecekleri bildirilmiştir. Dördüncü madde, törene katılacak birliklerin sancaklarının olması gerekliliğidir. Beşinci madde, Padişah'ın saraya girişlerinden düzenlerinin bozulmasına engel olmak için törende bulunan arabaların hiçbirinin hareket etmemesine polislerin dikkat edeceğini bildirmektedir. Altıncı maddede ise giyilecek elbise belirtilerek Cuma selamlığında, kadir gecesinde tören için giyilecek kıyafetleri olan büyük üniforma denilen kıyafetlerini yalnızca askeri sınıfa mensup olanların giyecekleri belirtilmiştir. Yedinci maddede tören sırasında bir bozukluk yaşanması halinde törenden sorumlu memurun veya çevresinde bulunanların derhal bu duruma mahal veren kişileri ikaz etmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Söz konusu 1912 yılındaki belgede 1897 yılında yayınlanan tören ve teşrifat ile ilgili nizamnameden³⁵⁰ farklı olarak Topçu birlikleri ve Deniz kuvvetlerinden personelin katıldığı görülmektedir. Belirtilen nizamnamenin birinci bölümünde farklı törenlere farklı personelin katılacağı şeklindeki açıklamalar ise katılacak asker kişilerin süvari ağırlıklı olduğunu göstermektedir.³⁵¹ Ziya Şakir kitabında, Yıldız'da icra edilen bir serginin Cuma gününe denk geldiğini belirtmiştir. Sergi sonrası resmi bir geçit töreni icra edilmiştir. Yer alan askerler ise İkinci Fırka'ya mensup Birinci Plevne, İkinci Nişancı Taburları, Bahriye Silalendaz ve İtfaiye Taburları, Topçu Numune Alayı, Dördüncü Mızraklı Alayı ve Ertuğrul Süvari Alayı'dır.³⁵² 1897 Yunan Savaşı sonrası da bir merasim düzenlenmiştir. Gaziler, hastanelerden Talimhane meydanına getirilmiş, burada morallerini yükseltecek etkinlikler yapılmıştır. Tören'in ikinci bölümü Yıldız Sarayında icra edilmiştir. Tören esnasında Fesli ve

³⁵⁰ Y.PRK.ASK. 106-73.

³⁵¹ DH.MTV. 5-7.

³⁵² Şakir, 2011, 239.

Sarıklı Zuhaf Taburları ile Ertuğrul Süvari Alayı askerleri Saray’a cephe alarak selam durarak gazilere saygılarını belirtmişlerdir.³⁵³

Tablo 4.1 Her Hafta Selamlık Resm-i ‘Âlisine Katılan Personel Sayıları ve İkamet Yerleri

	Beşinci alâyın	İkinci taburu	
	Beşinci alâyın	Üçüncü taburu	
	Sarıklı zihâf	Birinci taburu	
	Sarıklı Zihaf	İkinci taburu	
	İstihkâm	Taburu	
	Fesli zihâf	Birinci taburu	
	Fesli zihâf	İkinci taburu	
	Altıncı alâyın	İkinci taburu	
	Altıncı alâyın	Dördüncü taburu	Maçka kışla-i hümayunundan
	Süvâri	Dördüncü alayı	Gömüşsuyu kışla-i hümayunuyla Şişli ve Zincirli Karagollarondan
	Süvari	Ertuğrul alayı	Davud Paşa kışla-i hümayunuyla bir bölüğü Yıldız sarây-ı ‘âlisi civârından
	Süvari mızraklı	Birinci alâyı	Davud Paşa kışla-i hümayunundan
Süvari fırkasından	Süvâri beşinci alâyın	İkinci bölüğü	
Topçudan	Seyyar Topçu altıncı	Alâyın üçüncü bölüğü	Selimiye kışla-i hümayunundan
Tersaneden	Bahriye	Taburu	Tersane-i ‘âmireden
Tersaneden	Zırhlı Aziziye	ve Ma’iyyet-i zafer takımları	Dersaadet Haliç limanından
Yarınki Cuma selâmlık resm-i ‘âlisinde bulunacak alây ve tabur ve bölüklerle donanmâ-yı hümayûn takımlarının miktârını mübeyyen işbu jurnal bi’t-tanzîm ‘arz ve takdîm kılındı kâtibe-i ahvâl de emr u fermân velî nimet-i bi-minnetimiz pâdişâhımız efendimiz hazretlerindir Fi 7 Rebiü’l-ahir sene [1]313 ve Fi 14 Eylûl sene [1]311 Abd-ı memlûkleri İkinci fırka-i hümayûn kumandanı ferik [mühür]³⁵⁴			

³⁵³ Şakir, 2011, 239.

³⁵⁴ Y.PRK.ASK. 106-73.

Görsel 4.1 Yıldız (Hamidiye) Camii'nde Cuma Selamlığı

Kaynak: Nuri, O. (1998). *Yıldız Sarayı - Abdülhamid-i Sani ve Devri Saltanatı*, Yıldız Vakfı, İstanbul. s.18

Sultan II. Abdülhamid'in Hırka-i Saadet Ziyareti oldukça önem atfettiği törenlerdendir. Her Ramazan ayının on beşinci gününde Hırka-i Saadet Alayı ile törene teşrif ederdi. Kara yolu veya deniz yolunu kullanarak Topkapı sarayına törenler eşliğinde gidilirdi. Denizaşırı gidiliği zaman önlemler bir kat daha artırılır dikkat elden bırakılmazdı.³⁵⁵

Mevlid alayı merasimlerinde Sultan, öğle vakti namazını camide eda etmesine müteakip dini geleneğe uygun olarak menkıbeler okunurdu. Bu esnada camide bulunanlara, caminin çevresindekilere ve alayda görevli bulunan çeşitli birliklerden dokuz veya on tabur askere şeker dağıtılırdı.³⁵⁶

4.2. 31 Mart Vak'ası

31 Mart vakası, Osmanlı siyasi tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu olayın gerçekleşmesinin nedenleri, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra beklentilerin gerçekleşmemesi, İttihatçıların her konuda baskın müdahale tarzları, muhalefetin kışkırtması, faili meçhul siyasi

³⁵⁵ Tahsin Paşa, 2017: 199.

³⁵⁶ Ali Said, 1994: 53.

cinayetler işlenmesi, ülkedeki can ve mal güvenliğinin sarsılmalarıdır. Ayrıca, Bosna-Hersek'in ilhakı, Bulgaristan bağımsızlığı, Girit'in Yunanistan'a devri üzerine, halktan kimseler İttihat ve Terakki tarafından "Gâvura satılmış!" gibi parti aleyhine söylemlerde bulunmaya başlamıştır. Tüm bu yaşananlar toplumda dini bir karakteri bulunan ve halkın sesi olduğu görüşünü iddia eden İttihad-i Muhammedî Cemiyeti'nin kurulmasına zemin hazırlamıştır.³⁵⁷

Nakşibendi Tarikatı'na mensup olan Derviş Vahdeti, 11 Aralık 1908 tarihinde Volkan Gazetesi'ni çıkartmıştır. Bu gazete ile Mizan adlı gazete bir süre sonra İttihad-i Muhammedî Cemiyeti'nin yayın organı haline gelerek bu gazetelerde yazılan yazılarla İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne karşı olan söylemlerden dolayı halkta ve bazı dindar kesimde mevcut idareye karşı tavır alınmıştı.³⁵⁸ Huzursuzluğun artması, istikrarın bir türlü sağlanamaması, İttihat ve Terakki Fırkası'na muhalif kesimlerin kışkırtmaları sonucunda İstanbul'da ayaklanma çıktı.³⁵⁹

Rumî takvime göre 31 Mart 1325 Miladî olarak 12-13 Nisan 1909 gecesi, başlarında bulunan subaylara karşı Taşkışla'da ayaklanma çıkartılmış, subaylar etkisiz hale getirildikten sonra hapsedilmiş ve silah depoları yağmalanmıştı. Sonrasında "Şeriat isteriz!" sloganlarıyla sağa sola şiddete başvuran isyancı askerler, Meclis-i Mebusan binasının önüne gelerek, Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa, Meclis Başkanı Ahmet Rıza Paşa ve Harbiye Nazırı Ali Rıza Paşa'nın istifasını, ittihatçıların sürgün edilmesini, ordu ile ilişkisi kesilen alaylı subayların görevlerine geri getirilmesini ve ülkenin şeriat kurallarına göre yönetilmesini istemişlerdi.³⁶⁰

Mahmut Şevket Paşa, Selanikten yola çıkan Hareket Ordusuna 11 gün boyunca devam eden isyanın bastırılması için İstanbul'a doğru ilerleme emrini verdi. Halka bildiri yayınlayarak isyancıların cezalandırılacağı kimseye zarar gelmeyeceğini belirtmişti. Dört koldan İstanbul'a giren birliklerin bir kolu Davut Paşa Kışlasına yönelmişti. Bir Cuma günü gerçekleşen bu olay sırasında Ertuğrul Süvari Alayı askerleri Cuma selamlığında bulunmaktaydı. Alay, Davut Paşa kışlasına geri döndüğü sırada kışlanın Hareket Ordusu tarafından kontrol altına alındığını, hızlı ateş eden toplara sahip olduklarını görünce geri döndü. Fatihteki Zabtiye Dairesine ve Harbiye Nezaretine durum hızlıca bildirildi. Bu durumu haber alan erler bir erbaşın komutasında üç tabur olmak üzere Davut Paşa Kışlasına doğru yola çıktı. Harbiye Nazırı Ethem Paşa durumu haber alarak askerleri vazgeçirmeye çalıştıysa da bu taburlardan 5 bölük bu telkinleri dinlemedi. Sonuçta askerler Davut Paşa Kışlasını tekrar ele geçiremedi. Harbiye Nezaretine geri döndüler. Uyudukları esnada Hareket Ordusu

³⁵⁷ KAZICI, 2013: 255-256.

³⁵⁸ KAZICI, 2013: 258.

³⁵⁹ DUMAN, 2017: 121.

³⁶⁰ DUMAN, 2017: 122.

tarafından ele geçirildiler. Bu askerler özellikle Fatih'te üç saate kadar direndiler ancak Hareket Ordusunun top atışları üzerine teslim oldular. İsyanın 11. günü Hareket Ordusu birlikleri Beyazıt'taki Harbiye Nezaretini elde ettikten sonra Taksim Kışlası ile Taşkışla'da yaşanan mukavemeti top atışları ile kırdı.³⁶¹ İstanbul'da büyük çoğunlukla kontrolü ele alan Hareket Ordusu, Yıldız Sarayı'na yöneldi. Hareket Ordusunun Yıldız Sarayına karşı olan tutumu ve olaylarda ihtilaf bulunmaktadır. İsyan başladıktan 12 gün sonra Topağacı ve Yıldız Sarayı yakınlarına topların yerleştirildiği Yıldız Sarayı maiyetindeki İkinci Fırka askerleri tarafından anlaşıldı. Yıldız Sarayı kuşatılınca II. Abdülhamid, Sadrazam Tevfik Paşa, Harbiye Nazırı ve İkinci Fırka Komutanı, kuşatma birlik komutanı Miralay Şevket Turgut ile görüştüler. İkinci Fırkaya bağlı askerlerin teslim olması kararlaştırıldı. Askerler tek tek, işi uzatarak ve istemeyerek İhlamur Köşkünde bulunan karargâha teslim oldular. Balmumcu Çiftliği'nde meskûn bulunan iki tabur asker ise kayıplara karıştı. Mahmut Şevket Paşa'nın anlatımıyla kaçanların iki tabur askerleri olduğu belirtilmişti. Sadrazam Tevfik Paşa'nın kâtibi Ali Şevki Bey'in, Paşa'nın oğluna yazdığı mektuplardan anlaşıldığı kadarıyla da olayın çok farklı geliştiği anlatılmaktadır. İkinci Fırka askerlerinin sayıca Yıldız kuşatan birliklerden çok olduğu belirtilmektedir. Tevfik Paşa, Turgut Paşa ile Binbaşı Enver'e haber yollayarak daha çok birlik ile kuşatmanın yapılmasını istemiştir. Bu birliklerin Taksim ve Gümüşsuyu'nda çarpıştıkları gerekçesiyle gönderilememesi üzerine Tevfik Paşa İkinci Fırka askerlerinden oluşan ve sayıları 3.000'i bulan, Ali Cevat Beye göre iki tabur birliğin memleketlerine gitmelerine izin verildiği şeklindedir. Sandallarla Anadolu yakasına geçirilerek kaçırılan askerlerin ardından çarpışma önlenmiş oluyordu.³⁶²

Sultan II. Abdülhamid, Rumeli bölgesinden gelen Hareket Ordusu'na karşı koymamış ve karşı koyma tekliflerini de reddetmiştir. Ali Cevat Bey'in anlattıklarına göre, Hareket Ordusu Kâğıthane ve Maslak taraflarına geldiğinde, sarayın çevresinde bulunan İkinci Fırka askerleri tedirginlik yaşamış ve kendilerine silah verilmesini talep etmişlerdir. Fakat padişah, askerlere silah verilmemesi yönünde emir vermişti. Bir süre sonra askerler Sadrazam ve Harbiye Nazırı'nın yanına giderek tekrar silah verilmesini talep etmişlerdir. Bir kez daha reddedilen bu istekleri sonrasında da cephaneliği kırarak silahları almışlardır. Bunun haberi Sultan II. Abdülhamid'e iletildiğinde “*Asker zinhar kurşun atmasın. Eğer kurşun atacaklarsa ilk olarak beni vursunlar, sonra kurşun atmaya başlasınlar*” demiştir. Bu sözlerine rağmen kısa bir süre sonra silah sesleri duyulmuştur.³⁶³

³⁶¹ Akşin, 1972: 271.

³⁶² Akşin, 1972: 273-274.

³⁶³ Alkan, 2004: 241-242.

31 Mart Vakası sebebiyle Hareket Ordusu'nun İstanbul'u ele geçirme harekâtının bir parçası olarak Yıldız Sarayı da aynı gün mukavemetsiz bir şekilde İkinci Fırka Kumandanı Mirliva Şevket Turgut Paşa ve Sandanski liderliğindeki Bulgar gönüllüler tarafından kontrol altına alınmış oldu. Kontrol altına alındıktan sonra Sultan II. Abdülhamid'e sadık olanlar birer birer tevkif edilerek idam, kürek ve sürgün gibi çeşitli cezalara çarptırıldı. Sultan II. Abdülhamid'in tahtına yönelik harekete geçilerek, 27 Nisan 1909 tarihinde Meclis-i Umûmî-i Millî'nin oybirliği ile almış olduğu karar sonucu hal' edildi. Yerine Sultan Mehmet Reşat tahta çıkarıldı. Sultan II. Abdülhamid'in İstanbul'da bulunmasının sorun yaratacağı düşüncesi üzerine hal' edildiğinin ertesi günü Selanik'e sürgün edildi. Bu sürgünün sonucu olarak da Yıldız Sarayı, saltanatın merkezi olma özelliğini kaybetti.³⁶⁴

Hareket Ordusu'nda yer alan bazı çeteler ortamdaki kargaşadan faydalanarak Yıldız Sarayı'nda bulunan kıymetli eşyaları yağmalamaya başlamışlardı.³⁶⁵ Ayşe Osmanoglu'nun söylemine göre yağmaya sebep olanların ele başısı Enver Bey ve Bulgar komitacısı Yan Sandanski'dir.³⁶⁶ Kaçırılacak hafif, kıymeti çok olan eşyalar yağma edilmişti. Saraydan gecedan sabaha kadar sandıklar ve eşyalar kaçırılıyordu.³⁶⁷ Kıymetli eşyalar, mücevherler, altınlar ve kıymetli taşlarla birlikte Sultan II. Abdülhamid'in marangozluk eserleri de talan edilmişti.³⁶⁸ Yıldız Sarayı'nda yağma edilen para ve mücevherlerin dışında saraya ait kadife ve ipek perdeler, avizeler, hereke halılar, sedef tablolar, oymalı kapılar, gümüş şamdanlar, mangallar, ceviz ve maun koltuk takımları, yataklar, yorganlar, yastıklar, gümüş mutfak takımları, gümüş çatal ve bıçak takımları eşyalar da talan edilmişti.³⁶⁹ Mayakon'un hatıratına göre Yıldız muhafızlarının her birinin bir köşeye saklandığıdır. II.Abdülhamid'in kime güveneceğinin belli olmadığı, herkesin ittihatçı olduğu bir düzenden bahsetmektedir.³⁷⁰

Bu dönemde gerçekleşen olaylardan bir tanesi de Ertuğrul Süvari Alayı için Almanya'da yaptırılmış sarı eyer takımlarının Saraçhane esnafına halka sergilenmesi için bırakıldığı ve ihtilal sırasında bu eyer takımlarının ortadan kaybolduğudur. Birinci Ordu tarafından bu durum Emniyet-i Umumi Müdüriyeti'ne bildirilmiştir.³⁷¹ Emniyet Müdürlüğü ise yayınladığı bildiride bu tür eşyalar bulunduranların emniyete teslim etmesi gerektiğini, bu tür eşyaları 10 gün içerisinde teslim etmedikleri takdirde kendilerinde yakalanırsa mahkemeye

³⁶⁴ Polat ve Akandere, 2020: 342.

³⁶⁵ Duman, 2017: 132.

³⁶⁶ Osmanoglu, 1986: 165.

³⁶⁷ Osmanoglu, 1986: 165.

³⁶⁸ Duman, 2017: 132.

³⁶⁹ Kocaisık, 2019: 112.

³⁷⁰ Mayakon, 1940: 56.

³⁷¹ DH.EUM.THR. 6-24.

sevk edilip ceza alacaklarını bildirmişti.³⁷² Sonraları Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti tarafından ayrıca gazete de ilan olarak yayınlanmıştı.³⁷³

Ertuğrul Süvari Alayı ve diğer bölüklerden kimselerin, 31 Mart hadisesi yaşanırken ihtilali gerçekleştiren kesimi kışkırttıkları ve Harekât Ordusu'na mensup subay kimseleri yaraladığı ve öldürdüğü yönünde şikâyetler bulunmaktadır. 26 Temmuz 1909'da toplanan mahkemece Söğüt, Bozüyük, Domaniç civarlarından asker ve üst rütbeli subaylar haklarında şikâyet edilmesi üzerine yargılanmışlardı. Suçları hareket ordusuna asi olanları yönetmek ve olaylara katılmaktı. Ayrıca üst rütbelilerden Miralay Bahri Bey, Kaymakam Ahmet Rauf Bey, Binbaşı Şükrü Efendi, Kolağası Söğütlü Mehmet Efendi ve Maiyyet Süvari Bölüğü'nden Yüzbaşı Söğütlü Mehmet Ağa, Yüzbaşı Himmet Efendi, Söğütlü Mustafa Efendi, Yüzbaşı Söğütlü Abdi Efendi haklarında soruşturma açılmıştı. Mahkeme kayıtlarına göre Mehmet Fuat Efendi, Ertuğrul Süvari Alayı Birinci Bölükte görevli Bozüyük'ü Abdullah Çavuş'un Baytar Rasih Efendi'ye anlattıklarını duyduğunu, "Kızıltoprak istasyonunda hayvanının vurulması üzerine bir subay geberttim" dediğini anlatmıştır. Başka bir şahit Muhiddin Efendi'nin anlattığına göre Mülazım-ı sani Ali Fehmi ve Yusuf Efendilerin "padişaha Papa diyor bize namaz kıldırıyor sunuz" sloganları atan topluluğu püskürten, askerlerin önünde silahını tam dolduruşa alıp giderken gördüğünü aktarmıştır. Yüzbaşı Hüseyin Hüsnü Efendi'nin şahitliğine göre Abdullah Çavuş'un salı günü öğleyin bölüğün emir komutasını elinden aldığını, ata binip giderken Yüzbaşı'nın nereye sorusu üzerine İbrahim'in kendisine karşı silaha davrandığını söylemiştir. Abdullah Çavuş, subayları istememekle beraber, atlarından indirilmelerini, kendisini Yıldız'da gece sergi salonuna kadar silahla takip ettiğini söylemiştir. Mükerrerem Efendi'nin söylediğine göre de Abdullah'ın ma'yyet çavuşlarına verdiği emir, mektepli subayları vurun şeklindedir. 31 Mart tarihinde birinci bölük askerlerine komuta ettiğini gördüğünü söylemiştir. Yüzbaşı Nedim Efendi'nin vaka gecesi saat bir buçukta Abdullah Çavuş'un subayların üzerine saldırdığını gördüğünü ve diğer Şahid Agâh Efendi'nin Çarşamba sabaha karşı saat altıda Abdullah Çavuş'un Harbiye Nazırını daireye götürürken iki mızrak kırıldığını, sabahına da çavuşlara subayları istemediklerini anlattığını duymuştur. Şahit Yüzbaşı Nazmi Efendi ise Abdullah Çavuş'un süvarilerin atlarını kullanmamaları için engel olmak istediği, mektepli subaylara "pezevenk poşetlerini vurun" söylemini duyduğunu, hatta silahını ateş etmek için omzuna dayadığını görmüştür. Şahit İbrahim Efendi ise salı günü gecesi bir buçukta Ali Fehmi Efendi'nin vurulduğu sırada Abdullah Çavuş'a benzer kara bıyıklı bir askeri gördüğünü söylemiştir. Şahit İsmail ise Sait Çavuş'un hapishane kapısı kıldığını, Hüseyin Çavuş'un ise cephaneliğe girerek fişek

³⁷² DH.EUM.THR. 6-24.

³⁷³ DH.EUM.THR. 6-13.

aldıklarını, gece saat bir buçukta silahı ateşleyerek Hüseyin'in Mümtaz Beyi vurduğunu, üzerinden köstekli saati aldığını, ertesi gün de Mümtaz Bey'in kıyafetlerini Hüseyin Çavuşun giydiğini görmüştür. Sait Çavuş ayrıca İhsan Efendi'ye ve Aşir Çavuş'unda Mülazım Nureddin Efendi ve birkaç kişiyi vurduklarını, vuranları kılıçlarıyla da darp ettiklerini, Hüseyin Çavuş'un emir komuta ettiği askerlerce bu kişilerin ayaklarıyla başlarını ezdikleri ve sonra da kibritle ateşe verdiklerini söylemiştir. Ali Fehmi Efendi ise kendisini vuran askerler arasında Avukat Ahmet, Abdullah, Hüseyin ve Mehmet Çavuşlarla, Ali onbaşı ve nefer Şakiri gördüğünü belirtmiştir. Haşit Hazım Efendi ise bando takımından Eskişehirli İbrahim ile Söğütlü Onbaşı Mustafa'yı diğer askerlerle beraber Nureddin Efendi'yi ortalarına alıp beraberlerinde bir kılıç götürdüklerini söylemiştir. Şahin Hüseyin ve İbrahim Efendiler ise İbrahim'in Nureddin Efendi'yi yakasından tutup çekerek maiyetindekilerle beraber kılıç ile döverek götürdüklerini ve silahla ateş ettikten sonra Mustafa onbaşının koğuşa kırılmış bir kılıç getirdiğini belirtmiştir. Şahit Yusuf Ziya ile Mehmet, Bursalı Mehmet Çavuş'un kendilerine Hasan Ağa'nın kahvehanesinde subayları kargı ile öldürdüklerini duyduğunu söyleyerek, Abdullah Çavuş'un ata binerek bölüğe komuta ettiğini, Avukat Ahmet Çavuşun olaydan sonra İzmit'e kaçtığını, diğer sanıklardan Ali Osman'ın Söğütlü onuncu onbaşı Hüseyin'in bir subaya ateş ettiğini vurup vurmadığını bilemediğini eklemiştir. Çalınlı Mustafa'nın gece 12.30'da birinci bölük subayı Nureddin Efendi'yi vurduğunu gördüğünü, kendisi de koğuştan bozuk bir tüfek aldığını görmüştür. Sanık Başçavuş Mehmet'in dahi Çalınlı Mustafa'nın Hareket ordusu geldikten bir gün sonra kışlada kendisine üç el ateş ettim, Nureddin Efendi'yi vurduğum dediğini aktarmıştır. Sanık Kayacıoğlu Mustafa Çavuş ise Sait, Abdullah ve Hüseyin Çavuşların hapisane kapısını kırdıklarını, Abdullah'ın at üzerinde, Sait'in elinde revolver olduğunu, çizmeli ve elleri kanlı olduğu halde askerin önünde gördüğünü, Sait Çavuş'un bu işi kimseye anlatmaması için kendisine yemin ettirdiğini söylemiştir. Tanıkların ve sanıkların dinlenmesinden sonra sonuç olarak mahkeme Bozüyükli Abdullah, İnönülü Abdullah ve Hüseyin'in, Söğütlü Sait Çavuşun, Çalınlı Mustafa'nın asi topluluğun önünde gittiği beyan edilerek isyan ettiklerini, subaylardan Ali Fehmi Efendi'yi yaralamak, Mümtaz Bey, Yusuf, İhsan ve Nureddin Efendileri öldürdükleri sebebiyle idamına karar vermiştir. Çalınlı Mustafa olaydan sonra firar etmiştir. Yakalanmasını müteakiben onun için de aynı karar verilmiştir. Beşinci bölükten Söğütlü Musa, Dördüncü bölük çavuşu Söğütlü Avukat Ahmet Çavuş, beşinci bölüğün Nalbant neferi Bozüyükli Salih, üçüncü bölükten Domaniçli Halil, birinci bölük birinci takımdan Söğütlü Ali onbaşı, Bilecikli Mehmet Çavuş, Mızıka Bölüğü dördüncü onbaşı Söğütlü Mustafa, Söğütlü Ali Osman gibi rütbeliler ve askerler isyanın bizzat içinde Hareket Ordusuna karşı girişimlerde

bulunmuşlardır. Bu kimseler ile diğer isyana katılmış kimseler birer yıl hapis cezası ile bir kısmı ise üç ay pranga cezası ile Üçüncü Ordu inşaatında çalıştırılmak üzere cezaya çarptırılmışlardır.³⁷⁴

Yüzbaşı Söğütlü Mehmet Ağa'nın olaylarda suçu bulunmamıştır. Ancak askere emir komuta etmede ihmalkârlık ve askere bazı söylenmemesi gereken sözler sarf ettiği, dış kaynaktan mülazım tayin edildiği için askerlikle ilişkisi kesilmiştir. Yunan Muharebesinde dört yerinden yaralanarak, memlekete hizmet etmiş olduğu, ayrıca Maiyyet-i Seniyye Ertuğrul Süvari Alayı'na katılmış olması üzerine Emekli Sandığı olan Te'kaüd sandığından alacağı 360 kuruşa hak kazanmıştır.³⁷⁵

Haklarında çıkartılan Bâb-ı 'âli İrâdât-ı seniyyeye mahsûs melfûfât cedvelinde yer alan idam mazbatasının transkripsiyonu ise şu şekildedir;³⁷⁶

Tablo 4.2 31 Mart Sonrası Ertuğrul Süvari Alayı Askerlerinin İdam Mazbataları

İrâde-i seniyye numerosu	Târihi	İrâde-i seniyyenin hulâsası
1268	Fi 13 Ş. Sene [1]327	Hâdise-i 'askeriyede cerh ve katl fiillerinden dolayı mülga süvâri Ertuğrul alâyı çavuşlarından Bozöyükü Abdullah Çavuşla rüfekâsının i'dâmlarına ve sâire dâ'ir
'aded-i melfûfât	Melfûfât Numerosu	Balâdaki irâde-i seniyyenin melfufu bulunan evrâkın envâ'ı
1	737	Birinci divân-ı harb-i 'örfi mazbatası
1	458	Hareket ordusu kumandanlığının tezkiresi

Kaynak: İ.AS. 90-17.

Olaylara karışan süvari alayı mensuplarının bazıları idam edilirken bazıları da Yemen'e sürgün edilmiştir. Bu olayları anlatan yöresel bir türkü olup, bu türkünün adı "Bir Incecik Yolum Gider Yemene'dir."³⁷⁷

Bir incecik yolum gider Yemen'e (beyler aman)

İlgıt ılgıt kanım damlar çimene

Çok yalvardım gelmediler imana (beyler aman)

Öldürün Sayid'i gıyman Ali'ye

³⁷⁴ İ.AS, 90-17.

³⁷⁵ BEO, 3634-272486.

³⁷⁶ İ.AS. 90-17.

³⁷⁷ Erdoğan, 2016: 78.

Kellesini bahşış çekin valiye
 Bozuldu mu Ertuğrul'un alayı (beyler aman)
 Silindi mi hamaylının kalayı
 Yok mu da beyler gurtulmanın kolayı (beyler aman)

Öldürün Sayid'i gıyman Ali'ye
 Kellesini bahşış çekin valiye
 Saat üçte taş gışlayı bastılar (beyler aman)
 Abdulla'yı darağacına astılar

Senemizi yüz seneye kestiler (beyler aman)
 Öldürün Sayid'i gıyman Ali'ye
 Kellesini bahşış çekin valiye³⁷⁸

31 Mart hadisesinde, Ertuğrul Süvari Alayı'na mensup bazı kişilerin isyancılara katılmasının tam tersi olarak bu alaya mensup Mülazım-ı Sani Fehmi Efendi de karşı çıkmıştır. 3 Ekim 1909 tarihinde Maliye Nezaretince hazırlanan belgeden aktarıldığı kadarıyla, Harem ağalarından Mehmet Reşid Ağanın hayatını kurtarmıştır. Bu yolda kendisi yaralanmış ve Hareket Ordusu Kumandanı Mahmut Şevket Paşa tarafından mükâfatlandırılmıştır.³⁷⁹

31 Mart hadisesinde isyancılar tarafından Ertuğrul Süvari Alayı mülazımlarından Nureddin Efendinin katledilmesi yukarıda anlatılmıştı. Bu bilgi mahkeme tutanakları ve meclis-i ayanın 25 Temmuz 1910 tarihli tutanaklarında bulunmaktadır. Nureddin Efendinin şehit olmasıyla kendisine ait olan evin dörtte birinin annesi Münire Hanıma devri Meclis-i ayan'da görüşülmüştür.³⁸⁰ Münire Hanım'ın başvurusu üzerine hissedarların rızası olmaksızın evin Evkaf Nezaretine verilmemesi gerektiği, bunun kanuna aykırı olduğu bir dilekçe ile beyan edilmiştir. Meclis-i Ayanda görüşülen konuda vekil Abdurrahman Efendi "O şartla ki, sahibi istida hakkında tahkikat icra olunsun. Hakikaten muhtaç ise o vakit bunu nazarı dikkate alsınlar" demiştir. Topçu Feriki Rıza Paşa, "mademki evladı o vakada ölmüştür, onu vermek lazımdır" deyince bu karar oy çokluğu ile kabul edilmiştir.³⁸¹

Ertuğrul Süvari Alayı tasfiye edildikten sonra bir kısmı idam edilmiş, bir kısmı tutuklanmış, bir kısmı memleketlerine geri gönderilmiş, bir kısmı da başka birliklere

³⁷⁸ Erdoğan, 2016: 78.

³⁷⁹ BEO. 3644-273274.

³⁸⁰ ŞD. 493-22.

³⁸¹ Meclis-i Ayan, 1910: 651.

dağıtılmıştır. Burada üzerinde durulması gereken konu Ertuğrul Süvari Alayı'nda görevli personel iken 31 Mart ihtilali sırasında Akka'ya görevlendirilen İbrahim bin Süleyman, İbrahim bin Halil, İsmail bin Mehmet Çavuşların haklarında açılan soruşturmadır. İsmi geçen neferler, Ertuğrul Süvari Alayı'nın tasfiyesi ile birlikte görevlerinden azledilmeleri üzerine Birinci Orduya bir dilekçe yazarak, durumu bildirmiş ve görevine geri dönmek istemişlerdir. Dilekçeye göre bu kişilerin Akka'da görevde ve suçsuz oldukları anlaşılarak memleketlerine geri gönderilmiştir. Yazdıkları dilekçede redif ve koruma birliklerine geçmek istediklerini belirtmişlerdir.³⁸² Mektubi kaleminden çıkan Ertuğrul Sancağı Mutasarrıflığına bir yazı ile de 24 Temmuz 1909'da dilekçeyi yazmalarından 10 gün sonra Bilecikli İbrahim, İsmail ve İbrahim'in ihtilalde rol oynamadıkları, tekrar göreve kabul edilecekleri belirtilmiştir.³⁸³

31 Mart hadisesi sonrası iki aylık kısa bir zamanda padişaha korumalık yapmak üzere Maiyyet-i Seniyye Bölüğü kurulmuştur. Maiyyet-i Piyade Bölüğü 125 kişiden oluşurken, Maiyyet-i Süvari Bölüğü 80 mevcuttur. Subay kadroları ise piyade bölümünde bir kolağası, mülazım-ı evvel ve iki mülazım-ı saniden oluşurken, Süvari Bölüğü bir kolağası veya yüzbaşı komutasında olmak üzere, iki mülazım-ı evvel ve iki mülazım-ı saniden oluşturulmuştur. 15 Haziran 1909 tarihinde Harbiye Nazırı tarafından yayınlanan karara göre bölüklerin mevcudu daha sonra artırılacaktır.³⁸⁴ Bu karar sadaret tarafından da kabul edilerek nefer sayısının artırılması uygun bulunmuştur.³⁸⁵

4.3. Disiplinsizlikler

Bir geçit sırasında Ertuğrul Süvari Alayı'nın borazan neferi, borazanını öttürdüğü esnada attan düşmüştür. Neferin attan düşmesiyle ufak bir karışıklık meydana gelmiştir. Attan düşen nefer hastaneye kaldırılmış ve tedavi edilmiştir. İyileşip alaya yeniden dönen nefer de mülâzımlığa terfi edilmiştir. Padişahın düşen bir nefere böyle bir jest yapmış olması sancaktar ve borazanlar tarafından fırsat bilinmiş ve attan düşmeler yaşanmaya başlanmıştır. Bu düşmelerin kaza olmadığını ve fırsata çevrildiğini anlayan zabıtlar, düşme numarası yapan askerleri dayak atarak ıslah etmişlerdir.³⁸⁶

Alman vatandaşı Rubson 5-6 seneden beri İstanbul'da yaşamaktadır. Ticaretle meşgul olan Rubson, Nişantaşı Harbiye caddesi Tabuzoğlu apartmanı dokuz numarada oturmaktadır. Rubson ailesi ve hemşiresi Sofcan ile Şişli'den Beşiktaş'a giden yol üzerinde oturlurken kalpaklı beyaz atlarla gelen beş askerin yanlarına geldiklerini, iki askerin eşini, diğer iki

³⁸² ZB. 497-1.

³⁸³ ZB. 497-1.

³⁸⁴ BEO. 3576-268187.

³⁸⁵ BEO. 3576-268187.

³⁸⁶ İrtem, 1999: 147.

askerin de hemşirelerinin üzerini yırttığı ve fenalık ettiklerini beyan etmiştir. Harbiye Nezareti tarafından incelenen olayın Beşiktaş sınırlarında gerçekleştiği, olayın Balmumcu Çiftliği yakınında olduğu burada Ertuğrul Süvari Alayı'na mensup süvari kolu bulunduğu aktarılmıştır. Olayı yaşayan kadınlar birisinin isminin Hasan olduğunu beyan etmiştir.³⁸⁷ Yapılan incelemeler sonucunda Zincirli kuyu ile Şişli süvari kollarının beyaz renkli olmadığı anlaşılmıştır. 18 Ağustos 1908 tarihinde gerçekleşen olayda 6-9 saatleri arasında Ertuğrul Süvari Alayı üçüncü bölüğünden Mülazım Ahmed Efendi ve dördüncü bölükten Veli Çavuş komutasında askerlerin bulunduğu aktarılmıştır. Olayın saat altı buçukta gerçekleştiğinin belirtilmesi üzerine faillerin Ertuğrul Süvari Alayı dördüncü bölükten kol efradı olduğu anlaşılmıştır.³⁸⁸ Bir gün sonra Rubson durumu sorgulamaya devam etmiş, askerlerin tutuklanıp tutuklanmadıklarını öğrenmek istemiştir. Yapılan teşhis kendisine aktarıldığında, bu olayın çözülmesinde Osmanlı Devleti adaletine güvendiğini Alman elçiliğine başvurmadığını, şüphelilerin bulunup cezalandırılmalarını kendisine de bilgi verilmesini istemiştir.³⁸⁹ Çok geçmeden Yıldız Sarayı civarındaki Karakolhane'de istihdam edilmekte olan Söğütlü Hüseyin Çavuş, Domaniçli Mehmet, Söğütlü Mehmet, Hasan ve Eskişehirli Hasan isimli askerler tespit edilmiştir. Yapılan sorgulamalarda bu bölgede tesadüfen bulunduklarını ve açıkça tecavüz ettiklerini itiraf etmişlerdir. Osmanlı kanunları gereği cezalarının verileceği bildirilmiştir. Rubson ve ailesi de adil muamele karşısında Beyoğlu Mutasarrıflığına teşekkür etmişlerdir.

31 Mart sonrası Hareket Ordusu tarafından Osmanlı Sadrazamına bir yazı yazılmıştır. Ertuğrul Süvari Alayı personeli Ma'yyet Bölüğü subaylarından Yüzbaşı Ali oğlu Mehmet'in, Girit rehberlerinden Petro Beskoviç adlı bir kişi ile oluşan samimiyetinden bahseden bir yazı kaleme almıştır. Mihail, Karadağlı olmasına rağmen Yunanistan'ın Sirte kasabasında ikamet etmektedir. 2 Eylül 1909 tarihinden önce Ayvalık'ta ikamet etmiştir. Mihail tarafından kendisine bir takım evrak ve şerit verilmiştir. Yapılan aramada üstün hizmetlerini gösteren bir evrak bulunmuştur. Ayrıca Rusya tarafından görevlerinde cesaret gösterenlere verilen şerit ve basılı kartvizitler ile bir revolver silah ve 10 adet fişek çıkmıştır. Bu durum üzerine İstanbul'a gönderilen Petro Beskoviç'in Divan-ı Harb tarafından yargılanması kararı verilmiştir.³⁹⁰

³⁸⁷ ZB. 357-22.

³⁸⁸ ZB. 357-25.

³⁸⁹ ZB. 357-26.

³⁹⁰ "Huzur-ı sâmi-i cenâb-ı sadâret-penâhiye Ma'rûz-ı câker-i keminelidir Sûvâri Ertuğrul Alâyına mensûb ma'yyet bölüğü zâbitanından Yüz Başı Mehmet bin Ali ile 'an-asl Karadağlı olup Yunanistan'ın Şire Kasabası'nda ikâmet etmekte iken Ayvalığa gelen ve inde't-taharri üzerinde Girit ser-gerdelerinden Mihail tarafından mu'ti hüsn-i hidmet varakası ve Rusya tarafından ibraz-ı cesâret edenlere verilmek mu'tâd olduğu anlaşılan bir şerid ve matbû' kartvizitler ve bir revolver ile on aded fişenk zuhûr etmesi üzerine Dersaadet'e gönderilen Yunan Devleti teb'asından Petro Poşkoviç haklarında divân-ı harb-i 'örfi tarafından tanzîm edilen Fi 9 ve 10 Ağustos sene [1]325 târihli iki kıt'a mazbata leffen 'arz ve takdîm kılınmış olmakla ifâ-yı muktezâsı

Divan-ı Harb tarafından yargılanan Petro Beskoviç'in, idare-i örfi kararnamesinin altıncı maddesi gereğince Osmanlı topraklarından ihracına karar verilmiştir.³⁹¹

Burada Yüzbaşı Mehmet'in akıbeti bilinmemektedir. İki ihtimal bulunmaktadır. İhtimallerden ilki Ertuğrul Süvari Alayı'nda ayrıca padişahın maiyetinde bulunan bir subayın Rusya'ya ajanlık yapıyor olmasıdır. İkinci ihtimal ise Yüzbaşı Mehmet'in Osmanlı istihbaratına mensup bir görev almış olma ihtimalidir.

4.4. Şâzelî Dergâhı ile Bağlantıları

Sultan II. Abdülhamid'in, tarikatlara, tekkelere ve şeyhlere yönelik yapmış olduğu yardımlar, camiler için yapmış olduğu harcamalarla benzer nitelikler taşımaktadır. Hayrat ve meberrat harcamalarının yüzde 11'i tekkelere harcanmıştır. Tarikatlar, tekkeler, derviş ve şeyhler için yapılan bu harcamalar Sultan II. Abdülhamid dönemi siyaseti açısından oldukça önemlidir. Derviş ve şeyhlerin halk üzerinde manevi bir nüfuza sahip olduğunu dikkate alarak bu kimseleri hediyeler ve ihsanlar aracılığıyla himayesi altına almaya çalışmış ve bu yolla siyasi nüfuzunu geniş kitlelere yaymayı hedeflemiştir.³⁹²

Sultan II. Abdülhamid'in tekkelere yönelik hayır harcamaları, nüfuzlu şeyh, derviş ve seyyidlere vermiş olduğu ihsanlar ve hediyeler irdelendiğinde önemli yeniliklerin olduğu görülmektedir. Yerel şeyhler, nüfuz sahibi dinî kimseler ve aşiret liderleri üzerinde denetim sağlayan Sultan II. Abdülhamid, siyasi nüfuzunu mümkün olduğu kadar genişletmeyi hedeflemiştir. Bu politikaya bağlı olarak Kuzey Afrika'da önemli bir etkiye sahip olan Şâzelî Dergâhı Sultan II. Abdülhamid için oldukça önemli bir yere sahiptir.³⁹³

Şâzelî (Şâzelîyye) Tarikatı, 1258 yılında Ebü'l-Hasan eş-Şâzelî tarafından Tunus'ta kurulmuştur. İlim edinmek için gittiği İskenderiye'de büyük bir gelişme göstermiş ve buradan dünyanın birçok yerine yayılan tarikat, Anadolu'ya ilk kez Meymûniyye kolunun kurucusu Ali bin Meymûn tarafından 16. yüzyılın başlarında gelmiştir.³⁹⁴

Şâzelî Tarikatı'nın İstanbul'daki varlıkları II. Mahmud döneminden itibaren olsa da ön plana çıkmaları, tarikatın Medeniyye kolu vasıtasıyla olmuştur. Bu kolun temsilcilerinden olan üç şeyh bulunur. Şeyh Mahmud Ebü's-Şamat, Şeyh İbrahim Berade ve Sultan II. Abdülhamid gözdesi Şeyh Muhammed Zafir'dir.³⁹⁵

bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fi 20 Ağustos sene [1]325 Hareket Ordusu Kumandanı." BEO, 3634-272486.

³⁹¹ BEO, 3634-272486.

³⁹² Özbek, 2002: 163.

³⁹³ Özbek, 2002: 164.

³⁹⁴ Köse, 2013: 100.

³⁹⁵ Vural, 2019: 35.

Şeyh Muhammed Zâfir Efendi'nin kardeşi Şeyh Hamza Efendi, Sultan Abdülaziz döneminde İstanbul'a gelmiştir. Hamza Efendi, Vâlide Sultan'ın iznini alarak bilgili biri olan kardeşini İstanbul'a getirtmek istemiştir. Verilen izne müteakip Şeyh Muhammed Zâfir Efendi 1870 yılında İstanbul'a gelmiştir. Unkapanı mevkinde Üç Mihraplı Câmii yakınında bir ev kiralarak üç yıl burada ikamet etmiştir. Edinilen bilgilerde Şehzade Abdülhamid'in buraya katıldığı ve sık sık ziyaret ettiği belirtilmektedir.³⁹⁶ Medine'ye dönen Şeyh Zafir'i Abdülhamid tahta geçince İstanbul'a davet etmiştir. Davete icabet eden Zafir arada İstanbul'dan ayrılmak istemişse de II. Abdülhamid'in telkinleriyle vefatına kadar İstanbul'dan ayrılmamıştır.³⁹⁷

Sultan II. Abdülhamid'in Şâzelî Dergâhıyla olan ilişkisini yakın tuttuğu görülmektedir. Şâzelî tarikatı için Yıldız Sarayı'na yakın yerde ve Unkapanı Yeşiltulumba mevkinde olmak üzere iki dergâh inşa ettirmiştir. Kâğıthane'de meskûn olan Şâzelî Dergâhı da Abdülhamid'in özel ilgi odağı olmuştur.³⁹⁸ Şeyh Muhammed Zafir, ilk zamanlarda, Sultan Abdülhamid'in direktifleriyle Hamidiye Camii'nde, Şâzelî Tarikatı prensipleri gereği zikir denilen ibadetler icra etmiştir. Ayrıca Unkapanı'ndaki Şeyh Muhammed Zafir'in ilk teşkil ettiği tekke yeniden düzenlenmiştir. Bunun ardından 1887-1888 senelerinde, Yıldız Sarayı'na yakın mahalde, Beşiktaş Serencebey yokuşu mevkinde, Ertuğrul Tekkesi denilen yapı inşa edilmiştir.³⁹⁹

Cami-tekke biçiminde inşa edilen yapı olan Ertuğrul Tekkesi'nin adı, Osmanlı hanedanının temel kurucusu niteliğindeki Ertuğrul Gazi'nin adını yaşatmakla beraber, II. Abdülhamid'in, yine aynı gerekçe ile Söğüt'teki Karakeçili Yörüklerinden kurdurduğu Ertuğrul Alayı'nın ibadetine açmaktan ileri geldiği söylenebilir. Burada Sultan II. Abdülhamid, Cuma selamlığı töreni de icra etmiştir. Tekkede II. Abdülhamid için özel bir mekân olarak mahfil de inşa edilmiştir.⁴⁰⁰ II. Abdülhamid'in bu mekâna teşrifleri Ertuğrul Tekkesi'ni özel bir öneme haiz kılmıştır. Vekil ve şehzadeler grubunun da tekkeye geldiği vükela ve şehzadeler için oluşturulmuş ayrıca bir bölmeden anlaşılmaktadır. Bir diğer önemli husus tekkeye farklı şehir ve ülkelerden misafir kabul edilmesidir. Bu kişilere tekke de oluşturulan misafirhane bölümü tahsis edilmiştir.⁴⁰¹

II. Abdülhamid, iki senede bir Cuma selamlığını gerçekleştirdiği Şazeli Dergâhında şeyhin de övgüsüne mazhar olmuştur. II. Abdülhamid döneminde elde edilen telgraflar ile padişah saraydan çıktığı dönemlerde gittiği Şazeli Dergâhında suikast yapılacağı ve olay

³⁹⁶ Köse, 2013: 100.

³⁹⁷ Vural, 2019: 36.

³⁹⁸ Özbek, 2002: 164.

³⁹⁹ Vural, 2019: 60.

⁴⁰⁰ Tanman, 1994: 196.

⁴⁰¹ Ağaş, 2015: 71.

çıkartmak için bir tertip düzenleneceği bildirilmiştir. Burada icra edilecek Cuma selamlığı sırasında düzenlenecek tertip için bir Perşembe sabahı Bükreş sefaretinden bildirildiği üzere Romanyalı bir kişinin Bükreş sefaretine müracaat ederek haber verdiği aktarılmıştır. Caminin etrafına dinamit konulduğunu belirtmişlerdir. Karşı arsasında meskûn bulunan Ebü'l Hüdâ'nın da Şazeli önderini kışkandığı belirtilmektedir. Bunun için bir jurnal hazırlayarak Hariciye Nezaretinde görevli Vais isimli bir kimse ile asılsız suikast haberini yaymıştır.⁴⁰²

II. Abdülhamid döneminde inşa edilen, Ertuğrul Tekkesinin varlık gerekçesi olarak birkaç farklı bakış açısı mevcuttur. Bunlardan birisi Panislamizm politikasıdır. Şazeli Dergâhının Kuzey Afrika'da önemli bir nüfuzu bulunmaktadır. Dergâh için yapılan yatırımlar dış politikadaki önceliği ile açıklanmaktadır.⁴⁰³ Bu konuya destek olabilecek kanıt ise Anadolu'da çevresine çok fazla taraftar bulamamasındadır.⁴⁰⁴

4.5. Fausto Zonaro

Fausto Zonaro, İstanbul'a yerleştikten sonra genellikle Valide Sultan camiinde yağlı boya tablolar yapmıştır. Eserlerini Zellich kitabevinde sergilemiştir. Yaptığı tabloları maddi sıkıntılar ve çaresizlikten ahşap üzerine resmetmiştir. Yağlı boya çalışmaları yaparken 1896 yılının bir Cuma günü Ertuğrul Süvari Alayı'na bağlı askerlerin Galata köprüsünden geçişini izlemiş ve bunu eserine aktardığı belirtilmektedir. Rus Büyükelçi De Nelidov saray ressamı Luigi Acquarone vefatı üzerine boş kaldığını, bu çalışmanın kendisine saray ressamlığı getireceğini önermesi üzerine dostu Münir Bey başka bir Cuma selamlığı sonrası tabloyu padişaha arz etmiştir. Çalışmayı çok beğenen II. Abdülhamid kendisine Mecidiye nişanı vererek Ressam-ı Hazret-i Şehriyari ilan etmiştir.⁴⁰⁵

Osmanlı belgelerine göre Fausto Zonaro'ya sarayda yaptığı çalışmalarından dolayı 14 Haziran 1899 tarihinde üçüncü rütbeden mecidiye nişanı verilmiştir.⁴⁰⁶

18 Mayıs 1900 tarihinde Saray baş ressamı Zonaro Efendi, padişah'ın irade-i seniyyesi ile mülkiye rütbesi olarak rütbe-i saniye sıfatıyla ödüllendirilmiştir.⁴⁰⁷

Fausto Zonaro, daha sonradan anlaşıldığı kadarıyla Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden geçişine dair hazırladığı tabloyu 1901 yılında çekilen bir fotoğraftan yararlanarak çizmiştir. Bu fotoğraf İstanbul Suna-İnan Kıraç Koleksiyonu'nda

⁴⁰² Ağaş, 2015: 73.

⁴⁰³ Tanman, 1994: 196.

⁴⁰⁴ Özbek, 2002: 164.

⁴⁰⁵ Süzen, 2018: 160.

⁴⁰⁶ İ.TAL. 178-12.

⁴⁰⁷ İ.TAL. 211-43.

sergilenmektedir.⁴⁰⁸ Fausto Zonaro'ya tabloyu çizdiği için II. Abdülhamid tarafından 6 Şubat 1901 tarihinde ikinci rütbeden mecidiye nişanı verilmiştir.⁴⁰⁹

II. Abdülhamid'in tahta çıkışının 25. yıl dönümü merasimine katılan Fransız meclis başkanı M. Paul Deschanel, Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata köprüsünden geçişini anlatan tabloyu çok beğenmiştir. Padişahın da tabloyu kendisine hediye etmesi üzerine saraydaki bu bölüm boş kalmıştır. II. Abdülhamid resmin tekrar çizilmesini istemiştir. Zonaro ise dostu Münir Paşa'nın:

“...sarayın en nazik ve en cana yakın insanı, aziz dost Münir Paşa'nın huzurundayım... Bakın dedi, Padişah hazretleri yoksulluğu hiç sevmez ve yalınayak dolaşan insanların var olduğunu düşünemez. Bu oğlanı güzelce giydirmenin bir yolu yok mudur?” Zonaro, resminde böyle değişikliği kabul etmez ve resim padişaha verilir” uyarılarıyla değişiklik yapar.⁴¹⁰

Bu değişiklikler ilk resimde yer alan çingene kadınlar ve çocuk yerine İstanbullular, kendisi ve eşi resmedilmiştir.

Görsel 4.2 Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden Geçişi

Kaynak: Zonaro, F. (1901). *Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden Geçişi* [Tablo]. Dolmabahçe Sarayı Müzesi, İstanbul.

⁴⁰⁸ Süzen, 2018: 161.

⁴⁰⁹ İ.TAL. 240-34.

⁴¹⁰ Süzen, 2018: 162.

12 Haziran 1901 tarihinde sarayın baş ressamı Zonaro Efendinin eşi Eliza hanıma daha önceden verilen madalyasının kayıp olduğu gerekçesiyle başvurmuş, Yıldız Sarayı bu durumla yakından ilgilenmiştir.⁴¹¹

Harameyn Tercümanından çıkan 26 Haziran 1901 tarihli belgede kaybolan madalya hakkında yazılan padişah buyruğunun Bab-ı âli evrak odasından alındığını bildiren rapor bulunmaktadır.⁴¹²

21 Ocak 1905 tarihinde ressam Fausto Zonaro'nun rütbe-i saniyenin bir derece terfisine karar kılınmış ve rütbesi yükseltilmiştir.⁴¹³

Zonaro, Beşiktaş bölgesinde akarat semtinde ikamet etmektedir. Ressambaşılığına kadar bu bölgede ikamet ettiği bilinen Zonaro'nun artık baş ressam olmadığı 1 Haziran tarihinde kendisine verilen haber üzerine evini boşaltması gerektiği bildirilmiştir. Üç ay mühlet verilen Zonaro bu süreyi tamamlamış ancak düzenlemesi ve uzun süredir yerleşik olmasından dolayı bu süre bir ay daha uzatılmıştır.⁴¹⁴

Zonaro bir ay geçmesine rağmen Hazine-i Hassadan alacağını alamaması üzerine, buradan ilişkisinin kesilmesine kadar Beşiktaş'taki evinde ikamet etmesinin uygun olacağı, kendisine ilişilmemesi gerektiği Maliye Nezaretine bildirilmiştir.⁴¹⁵

Ressam Zonaro, 1909'un sonları 1910'ların başlarında maddi zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Zonaro'nun 14 yıl hizmetine rağmen herhangi bir kontratı olmadığı için görevi sonlanmıştır. Bu konuda kendisine maddi anlamda yardım edilmesini isteyen Zonaro'nun uzmanlığına dayanarak tablolarından iki yüz liralık olanların genel meclis idaresine konulması ve bedelinin ödeneceği Meclis-i Vükela tarafından kararlaştırılmıştır. Maddi zorluklar çeken Zonaro'ya böylelikle yardım yapılmıştır.⁴¹⁶

⁴¹¹ İ.TAL. 251-103.

⁴¹² İ.TAL. 251-103.

⁴¹³ İ.TAL. 350-79.

⁴¹⁴ BEO. 3628-272072.

⁴¹⁵ BEO. 3631-272321.

⁴¹⁶ BEO. 3705-277858.

SONUÇ

Yıllarca Balkanlar, Arap yarımadası ve Kafkaslardan temin edilen kişiler Osmanlı tahtının muhafazasını sağlamıştır. Bu bölgelerden dersaadete gelenler Osmanlı barışının bir simgesi olarak, Osmanlılık ve İslamcılık akımlarına destek olmuştur. Osmanlı son döneminde Türkçülük, İslamcılık ve Osmanlılık akımları birlikte icra edilen politikalardır. Ülkenin iç ve dış siyasetinde yaşanan gelişmeler bu politikaların birlikte kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Dış siyasette 17. yüzyıldan itibaren gelişen milliyetçilik düşünce sisteminin Osmanlı topraklarında hızlı yayılım göstermesi bu politikaları işler kılmıştır. Ertuğrul Süvari Alayı'nın kurulmasıyla Türkçülüğün önemi vurgulanmıştır. Ayrıca Ertuğrul Süvari Alayı, Osmanlı padişahı II. Abdülhamid'in atalarına bağlılığının önemli bir nişanesidir. İslamcılık politikası Ertuğrul Süvari Alayı üzerinde de etkinliği sürdürmüştür. Alay'a bağlı askerlerin ibadetlerini eda edebilmeleri için Camii inşa edilmiştir. Camii'nin ismine Ertuğrul ismi verilmiştir. Çevresinde inşa edilen tekke ile Şazeli Tarikatına hizmet etmiştir. Böylece Trablusgarb'ta yerleşik bulunan Şazeli lideri Şeyh Zafir'in İstanbul'a getirilmesi, burada kendisine külliye inşa edilmesi ve isminin Ertuğrul olması İslamcılık politikasının işler, Türkçülük politikasının etkin kılınmasına örnektir. II. Abdülhamid'in cediti Ertuğrul Gaziye olan bağlılığının ve kurduğu ünsiyet bağının kanıtı, Söğütte Ertuğrul Gazi'nin türbesinin onarımı; mescit, mektep ve kütüphane'den oluşan külliye inşa etmesidir.

Osmanlı Padişahı yakınlarında güvende olabileceği, kendisine bağlılıklarını bildiren askerleri görmek istemektedir. Bu durum Hükümdarın korunma içgüdüsüne bağlı olarak bir zorunluluktur. Bahsedilen dönem içerisinde Sultan II. Abdülhamid'in şahsına yapılan dahili ve harici saldırılar buna örnek teşkil etmektedir. Ali Suavi olayı ve Mithat Paşa'nın tutumu bunu gerekli kılmasının yanı sıra devleti yöneten kesimin başında gelen hükümdarın muhafazası önem arz etmektedir. Padişahın canına kastedilmesi ülkede kaos ortamı oluşturacağı için muhafız birlikleri Ordunun çekirdek yapısını oluşturmaktadır. Kaosa verilebilecek örnek olarak 17. yüzyılın ilk çeyreğinde yeniçeriler tarafından katledilen II. Osman gösterilmektedir. Ayrıca Sultan II. Abdülhamid'in eyyamlı kişiliği kaynaklara yansımıştır. Bu durum çocukluğunda annesini kaybetmesi, amcasının ölümüne şahit olması üzerine gerçekleştiği söylenebilir. Hal böyleyken Muhafız Taburlarına verdiği önem kişiliği üzerinde etkilidir. II. Abdülhamid döneminin Mabeyn Başkatibi Tahsin Paşa Ertuğrul Süvari Alayından övgüyle bahsetmektedir. Padişahın da Ertuğrul Süvari Alayı'na karşı özel ilgi gösterdiğini belirtmiştir. Buna ilişkin özel, yeni, gösterişli kıyafetler ve teçhizatlarla donatılmıştır. Bunun sebebi padişahın yakın korumalığını yapan birliğin göz alıcı olması

gerekliliğidir. Osmanlı Ordusunun bu dönemdeki genel durumunun ise merkezden taşraya doğru askerlerin kıyafet ve teçhizatlarının eski olduğu bilinmektedir. Süvari sınıfına ait tüfekler taşınmasının zor olduğu, hali hazırda yapılan savaşlardaki silah probleminin çözülmesi amacıyla muhafız taburlarındaki silahlar, piyade birliklerine sevk edilmiştir. Ordunun yüzyıllarca savaşlarda yer almasına bağlı olarak yapılan harcamalar artmıştır. Zamanla savaşlarda başarı kazanılamamasına bağlı olarak ordu gerilemiştir. 19. Yüzyıl'ı Ordu'nun geliştirilmesi için yapılan düzenlemelerin hız kazandığı bir dönem olarak ele almak mümkündür. Bunu süvari eğitimi için inceleyecek olursak yapılan talimlerin süvari muhafız taburlarında nöbetçi olarak görev alan askerlerin dahi nöbetinin bitmesine müteakip talimlere devam ettiğini bilmekteyiz. Süvari talimlerine ilişkin yazılan eserler, yapılan çeviriler de eğitime önem verildiğini göstermektedir. İstiklal Savaşı'nın da hazırlanan bu altyapı içerisinde yükseldiğini belirtmek gerekmektedir.

Nesiller boyu varlığını devam ettiren Karakeçili Yörükleri, Anadolu'nun belli başlı coğrafyalarında meskun bulunmaktadır. Ertuğrul Süvari Alayı'nın bilinenin aksine sadece Söğüt ve çevresindeki kimselerden değil, Anadolu'nun birçok yerinden katılım sağlandığını künye defterlerinde görmekteyiz. Yiğit olmaları ile tanınan bu kişiler 1897 yılında yapılan Osmanlı - Yunan savaşında da yer almışlardır. Birçok görevde yer aldıkları ve bölgenin kalkınmasında etkin rol oynadığı da bilinmektedir. Türk tarihine katkı yapan kahraman topluluklardandır.

Fausto Zonaro, Ertuğrul Süvari Alayı'nın ve Osmanlı'nın Avrupalılara tanıtılmasında önemli bir rol oynamıştır. Avrupalı seyyahlara sattığı yağlıboya eserler vasıtasıyla bilgi alışverişine öncülük etmiştir.

Ertuğrul Süvari Alayı, 20 yıllık bir sürede Yıldız Sarayında ve selamlıklarda padişaha eşlik etmişlerdir. Hareket ordusuna karşı koymak isterken gönülsüz teslim olmaları onların değerini yine de düşürmez. Bu durum Türklerde bulunan emirlere bağlılık prensibinden ileri gelmektedir. Karışıkları hadiseler Ertuğrul Süvari Alayına olan özgüveni düşürmüştür. 31 Mart hadisesi sonrası bu alaya mensup askerlerin yargılanması sonunu getirmiştir.

31 Mart'ın getirdiği değişim ile Ertuğrul Süvari Alayı da tarihe karışmıştır. Söğüt çevresinde Ertuğrul Gazi ve II. Abdülhamid'in anısı halen yaşatılmaktadır. Bölge halkı günümüzde dahi Ertuğrul Gazi'yi anma etkinliklerinde gösteri olarak geçit töreni icra ederek, marşlar eşliğinde türbeyi ziyaret etmektedirler.

KAYNAKÇA

Osmanlı Arşivi Belgeleri

1. Bâb-ı Âlî Evrak Odası (BEO.) Belgeleri

BEO. 150-11249; BEO. 345-259833; BEO. 623-46666; BEO. 628-47036; BEO. 628-47036; BEO. 1010-75723; BEO. 1268-95050; BEO.1314-98548; BEO. 1391-104306; BEO. 1623-121656; BEO. 1630-122244; BEO. 1647-123484; BEO. 1754-131546; BEO. 1786- 133940; BEO. 1790-134185; BEO. 3205-240132; BEO. 3381-253546; BEO. 3395-254595; BEO. 3409-255639; BEO. 3545-265840; BEO. 3574-268024; BEO. 3576-268187; BEO. 3628-272072; BEO. 3631-272321; BEO. 3634-272486; BEO. 3644-273274; BEO. 3698-277323; BEO. 3705-277858.

2. Dahiliye Tahrirat Kalemi (DH.EUM.THR.)

DH.EUM.THR. 6-13; DH.EUM.THR. 6-24.

3. Dahiliye Mektubi Kalemi (DH.MKT.)

DHMKT. 2284-90; DHMKT. 2425-99.

4. Dahiliye Mütenevvîa (DH.MTV.)

DH.MTV. 50-7.

5. Hariciye Nezareti Tahrirat (HR.TH.)

HR.TH. 169-123; HR.TH. 190-56.

6. İrade Askeri (İ.AS.)

İ.AS. 74-4; İ.AS. 90-17.

7. İrade Dahiliye (İ.DH.)

İ.DH. 1273-1002323; İ.DH. 1282-100902.

8. İrade Maliye (İ.ML.)

İ.ML. 31-3

9. İrade Taltifat (İ.TAL.)

İ.TAL. 24-9; İ.TAL. 32-11; İ.TAL. 102-108; İ.TAL. 151-54; İ.TAL. 178-12; İ.TAL. 210-78; İ.TAL. 211-43; İ.TAL. 212-19; İ.TAL. 240-34; İ.TAL. 251-103; İ.TAL. 350-79.

10. Maliye Nezareti Emlak-i Emiriyye Müdüriyeti (ML.EEM.)

ML.EEM. 322-41; ML.EEM. 416-30.

11. Meclis-i Vükela Mazbataları (MV.)

MV. 122-35.

12. Şura-yı Devlet Evrakı (ŞD.)

ŞD. 493-22.

13. Yıldız Mütenevvî Maruzât Evrakı (Y.MTV.)

Y.MTV. 20-98; Y.MTV. 20-100; Y.MTV. 28-55; Y.MTV. 38-95; Y.MTV. 53-60; Y.MTV. 159-59; Y.MTV. 173-193; Y.MTV. 186-22; Y.MTV. 227-123; Y.MTV. 228-58; Y.MTV. 235-108; Y.MTV. 289-186.

14. Yıldız Perakende Askerî Maruzât (Y.PRK.ASK.)

Y.PRK.ASK. 38-94; Y.PRK.ASK. 55-58; Y.PRK.ASK. 75-65; Y.PRK.ASK. 101-55; Y.PRK.ASK. 106-73; Y.PRK.ASK. 114-8; Y.PRK.ASK. 145-5; Y.PRK.ASK. 147-83; Y.PRK.ASK. 183-45; Y.PRK.ASK. 233-38; Y.PRK.ASK. 242-10; Y.PRK.ASK. 242-11; Y.PRK.ASK. 258-61; Y.PRK.ASK. 259-45; Y.PRK.ASK. 259-47; Y.PRK.ASK. 261-13;

15. Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzatı (Y.PRK.BŞK.)

Y.PRK.BŞK. 27-27; Y.PRK.BŞK. 61-1.

16. Yıldız Perakende Evrakı Hazine-i Hassa (Y.PRK.HH.)

Y.PRK.HH. 6-54; Y.PRK.HH. 26-54.

17. Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı Harbiye Dairesi (Y.PRK.MYD.)

Y.PRK.MYD. 5-2.

17. Mabeyn Erkamı ve Saray Görevlileri Maruzatı (Y.PRK.SGE.)

Y.PRK.SGE. 2-22; Y.PRK.SGE. 5-74.

18. Yıldız Zabtiye Nezareti Maruzatı (Y.PRK.ZB.)

Y.PRK.ZB. 22-13

19. Zabtiye Nezareti Evrakı (ZB.)

ZB. 357-22; ZB. 357-25; ZB. 357-26; ZB. 497-1.

Telif Eserler

Ağdaş, N. (2015). *II. Abdülhamid'in Kuzey Afrika Siyaseti: Şeyh Zâfir ve Ertuğrul Tekkesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Tarikat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Ahmad, F. (1999). *İttihat ve Terakki 1908-1914* (Çev. Nuran Yavuz), Kaynak Yayınları, İstanbul.

Ak, M. (2011). "Makedonya'da Eşkıyalık ve Bulgar Asi Çakalarof", *MJH/Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, I/1: 13-31.

Akbaş, R. (hızl.). (2011). *Geçmişten Geleceğe Söğüt*, Başkent Klişe Matbaacılık, Ankara.

- Akıncı, S. (2016). *Dağıstan Süvari Bölüğü ve Dağıstanlı Muhammed (Mehmet) Fazıl Paşa*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Akşin, S. (1972). *31 Mart Olayı*, Sinan Yayınları, İstanbul.
- Akşin, S. (1994). *Şeriatçı Bir Ayaklanma 31 Mart Olayı*, İmge Kitabevi, 1994.
- Akşin, S. (2009). *Jön Türkler ve İttihat ve Terakki*, İmge Kitabevi, 2009.
- Ali Abbas Çınar, “*Divanu Lügati’t Türk’te At Kültürü*”, Türk Kültüründe At ve Çağdaş
- Ali Said, (1994). *Saray Hatıraları, Sultan Abdülhamid’in Hayatı*, Nehir Yayınları, İstanbul.
- Alikılıç, D. (2004). *İmparatorluk Seremonisi: Osmanlı’da Devlet Protokolü Ve Törenler*, Tarih Düşünce Kitapları, İstanbul.
- Alkan N. (2014). *Selanik İstanbul’a Karşı*. Timaş Yayınlar, İstanbul.
- Alkan, N. (2008). “Dış Siyasetin Bir Aracı Olarak Hükümdar Gezileri: Kayser II. Wilhelm’in 1898 Şark Seyahati”. *Osmanlı Araştırmaları*, 31: 9-53.
- Alkan, N. (2018). *Gelenek ve Modernitede Denge Sultan Abdülhamid*. Erdem Yayınları, İstanbul.
- Armaoğlu, F. (1997). *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)*, Türk Tarihi Basımevi, Ankara.
- Aslan, H. (2009). “Osmanlı İmparatorluğu’nda Mübarek Gün ve Gecelerden Kandiller”. *İstem*, 13: 199-231.
- Atçılık, Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali, Türkiye Jokey Kulübü Yayınları, İstanbul, 1995: 147.
- Atçılık, Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali, Türkiye Jokey Kulübü Yayınları, İstanbul, 1995.
- Ay, N. (2018). “Türklerde At Kültürü ve İnancıları”. *V.Uluslararası Tgrk Dünyası Sempozyumu*. 11-13 Ekim 2018. Almatı. 569-575.
- Bal, R. (2006). *Türk Kara Kuvvetleri’nde Süvari birlikleri (1920-1965)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Bashanov, M. ve Kemaloğlu, İ. (2018). Rus genelkurmay belgelerinde II.Abdülhamid ve Osmanlı Ordusu. Seçil ofset, İstanbul.
- Birecikli, İ. B. Ve Maden, F. (2007). “Yıldız Suikasti: Ermeni Komitacıların Sultan Abdülhamid’e Karşı Düzenlemiş Oldukları Bombalı Saldırı”. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 23: 399-424.
- Cunbur, M. (1999). “Gözden Kaçan Bir Risale”. *Türk Kültüründe Karakeçililer Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirisi*, 3 Haziran 1999, Şanlıurfa, 27-33.
- Çadırcı. M. (1972). “Ankara Sancağında Nizam-ı Cedid Ortasının Teşkili ve Nizam-ı Cedid Askeri Kanunnamesi”. *Bellekten*. XXXVI (141): 1-13.

- Çay, A. (1988). “Ertuğrul Gazi, Karakeçililer ve Söğüt Bayramı”. *III. Osmanlı Sempozyumu*, Eylül 1988. Ankara. 5-10.
- Çelik, R. (2018). *Sultan II. Abdülhamid ve İmparatorluğun İhyası (1876-1900) “Tebrikname-i Milli”*. Akıl Fikir Yayınları, İstanbul.
- Çetin, A. (2011). *Sultan İkinci Abdülhamid Han Devlet ve Memleket Görüşlerim 2*. Çamlıca Basım Yayın, İstanbul.
- Çoruhlu, T. (2005). “Türklerde Mızrak” Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul. XXX. (4). 4-5.
- Dabağyan, L. P. (2005). *Osmanlı’da Şer Hareketleri ve Abdülhamid Han*. IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.
- Duman, M. (2017). *Hilal’in Muhafızı Abdülhamid Han*. İlgi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Duru, K.N. (1957). *İttihat ve Terakki Hatıralarım*, Sucuoğlu Matbaası, İstanbul.
- Ebu Osman Amr bin Bahr el - Cahiz, *Hilafet Ordusunun Menkıbeleri ve Türklerin Faziletleri*, Çev. Ramazan Şeşen, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları:33, Ankara, 1967.
- El- Câhiz. (1988). *Hilafet Ordusunun Menkıbeleri ve Türklerin Faziletleri*. (Çev. R. Şeşen). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Engin, V. (2016). *Sultan II. Abdülhamid ve İstanbul’u*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Eralp, T. N. (1993). *Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Silahlar*. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Eraslan, C. “Hamidiye Alayları” *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, XV, 462-464.
- Erdoğan, Ç. (2016). *Osmanlı Son Döneminde Yemen İsyanlarının Türkü Metinleri Üzerine Etkileri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erickson, E. J. ve Uyar, M. (2017). *Osmanlı Askeri Tarihi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Erkmen, S. E. (2019). *Klasik Dönem Osmanlı Kara Kuvvetleri (Silahları ve Teçhizatları)*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ertuğ, Z. T. (2010). *Osmanlı İstanbul’unda Merasim ve Teşrifata Dair Kaynaklar*. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 8(16): 131-148.
- Fil, G. (2013). *1315 (1890-1900) Tarihli Süvari Talimnamesine Göre Son Dönem Osmanlı Ordusunda Süvari Eğitimi*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Gök, N. (2014). “Osmanlı Diplomatasında Değişim Sürecinde II. Abdülhamid’in Berat ve Nişanları”. *Sultan II. Abdülhamid Sempozyumu*. 20-21 Şubat 2014, Selanik.49-70.

- Hocaoğlu, M. (1975). *Abdülhamit Han'ın Muhtıraları (belgeler)*, Oymak Yayınları, İstanbul.
- İlhan, N. ve Yavuz, S. (2006). “Karakeçililer ve Karakeçili Ağzında İkincil Uzun Ünlüler”. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*.4(2): 114-117.
- İrtem, S. K. (1999). *Osmanlı Sarayı ve Haremin İçyüzü*. Temel Yayınları, İstanbul.
- Kara Kuvvetleri Komutanlığı, *Türk Kara Kuvvetleri Tarihi*, K.K.Basımevi, Ankara, 1996
- Kara, H. (2013). *Sultan II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Kara Ordusu (1876-1908)*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karal, E.Z. (2000). *Osmanlı Tarihi VIII. C. , Birinci Meşrutiyet ve İstibdat Devirleri (1876-1907)*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Kazıcı, Z. (2013). *Sultan Abdülhamid ve Dönemi Osmanlı Devleti*. Kayhan Yayınları, İstanbul.
- Keleş, H. (2006). “Asâkir-İ Mansûre-İ Muhammediyye Kânûnnâmesi”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 14: 227-240.
- Kocaişık, D. (2019). *II. Abdülhamid'in Yıldız Sarayı: Mimari Mekânlar ve Dönemin Fotoğraflardaki Temsili*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Köse, F. (2013). “Arşiv Belgelerinin Işığında İstanbul Şâzelî Tekkelerinin Tarihi” *Vakıflar Dergisi*. 40: 99-114.
- Küçük, C. (1988). “Abdülhamid”. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul.
- Lewis, B. *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. (Çev. M. Kırıtlı), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Mahmut şevket, (1986). *Osmanlı Askeri Teşkilat ve Kıyafetleri*, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlı Yayınları, İstanbul.
- Mardin, Ş. (2008). *Jön Türklerin Siyasî Fikirleri 1895-1908*, İletişim Yayınları, 2008.
- Mardin, Ş. (2015). *Jön Türklerin Siyasî Fikirleri 1895-1908*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Mayakon, İ.M. (1940). *Yıldız'da Neler Gördüm?* , Sertel Matbaası, İstanbul.
- Meclis-i Ayan Zabıt Ceridesi (1910). *31 Mart hadisesinde şehit olan oğlu Ertuğrul süvari alayı mülazımlarından, Nurettin Efendinin annesi Münire Hanımın istidası hakkında İstida Encümeni mazbatası*. (No: Devre: 1, İçtima: 2, Cilt 3), MA. İstanbul.
- Memiş, Ş. (2019). “Sultan II. Abdülhamid Döneminde Yerli Üretimi Teşvik Politikası Olarak İmtiyazlar”. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 41(2). 453-472.

- Mete, A. S. (2012). *Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne Türk Ordusu'nda Mavzer Tüfekleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi / Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Millî Savunma Bakanlığı. (1999). *Osmanlı Ordu Teşkilatı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Nuri, O. (1998). *Yıldız Sarayı, Abdülhamid-i Sani ve Devri Saltanatı*, Yıldız Vakfı, İstanbul.
- Oğuz Turan, *Türklerde Stratejik ve Taktik Düşünceler*, Belge Yayınları, İstanbul, 1986.
- Ortaylı, İ. (2014). *İmparatorluğun En Uzun Yılı*, Timaş Yayınlar, İstanbul.
- Osmanoğlu, A. (1984). Babam Sultan Abdülhamid (Hatıralarım). Selçuk Yayınları, İstanbul.
- Ögel, B. (2000). *Türk Kültür Tarihine Giriş VI*. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Öğüt Eker, R. G. (2000). “Karakeçili Aşiretinde Eski Türk İnançlarının İzleri”. *Türk Kültürü*.439, 671-676.
- Özbek, N. (2002). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Sosyal Devlet Siyaset, İktidar ve Meşrutiyet (1876-1914)*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özcan, A. (1984). “Hassa Ordusu’nun Temeli Mu’allem Bostaniyan Ocağı Kuruluşu ve Teşkilatı”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, 34: 317-396.
- Özcan, A. (2002). “Sultan Abdülhamid”. *Türkler*. Yeni Türkiye Yayınlar, Ankara. XII. 1546-1581.
- Özcan, B. (2002). “Sultan III. Selim Devri Islahat Hareketleri (Nizâm-I Cedîd)”. *Türkler*. Yeni Türkiye Yayınlar, Ankara. XII. 1110-1134.
- Özkul, O. (2007). “Karakeçili Aşireti Hakkında Yapılmış Bir Çalışma”. H. Beşirli ve İ. Erdal (Ed.), *Anadolu’da Yörükler: Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler*. Phoenix Yayınevi, Ankara, 201-218.
- Özdemir, A. C. (2017). *II. Abdülhamid’in Afrika Siyaseti*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimler Sözlüğü I*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimler Sözlüğü III*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Pakalın, M.Z. (1971). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, (2.bs.), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Polat, H. A. ve Akandere, O. (2020). “Yıldız Sarayı’nın Yağmalandığı İddiası, Mütareke Dönemi Yağma Davası ve Neticesi”. *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*. 5(1): 339-389.

- Reşat Genç, *Türk İnanışları ile Milli Geleneklerinde Renkler*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını:200, Ankara, 1999.
- Savaş, M. *Alman İmparatoru II. Wilhelm'in Filistin ve Suriye Ziyareti (1898)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sümer, F. (2016). *Oğuzlar*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul: 235.
- Süzen, H. N. (2018). Fausto Zonaro'nun Fırçasından Şehr-i İstanbul, *Social Science Development Journal*, 3:157-169.
- Şakir, Z. (1957). *Tanzimat Devrinden Sonra Osmanlı Nizam Ordusu Tarihi*, Çeltüt Matbaası, İstanbul.
- Şakir, Z. (2011). *1897 Türk-Yunan Harbi ve Sultan Hamid'in Gizli Siyaseti*, Akıl Fikir Yayınları, İstanbul.
- Şen, İ. ve Çakır, A. "Osmanlı'da Resmi Kandil Merasimleri ve Musiki". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 48: 241-264.
- Şimşirgil, A. (2018). Kayı-X II. Abdülhamid Han. Timaş Yayınlar, İstanbul.
- Tahsin Paşa (1931). *Yıldız Hatıraları*. Milliyet Matbaası, İstanbul.
- Tahsin Paşa. (2017). *Yıldız Hatıraları*. İz Yayıncılık, İstanbul.
- Tanman, B. (1994). "Ertuğrul Tekkesi" *Dünden Bugüne İstanbul ansiklopedisi*, 3: 196-197.
- Tekir, H. S. (2020). *Sultan'ın Muhafızları II. Abdülhamid'in Muhafız Alayları*. Yeditepe Yayınevi, İstanbul.
- Temo, İ. (2000). *İbrahim Temo'nun İttihad ve Terakki Anıları*, Arba, 2000.
- Tunaya, T.Z. (1996). *Hürriyetin İlanı, II. Meşrutiyetin Siyasi Hayatına Bakışlar*, Arbay Yayınları, İstanbul.
- Uçarol, R. (2015). *Siyasi Tarih (1789-2014)*, Der Yayınları, İstanbul.
- Uçman, A. "Ali Suavi". *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, II, 445-448.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1984). *Kapıkulu Ocakları I*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1984). *Kapıkulu Ocakları II*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, İstanbul.
- Vural, H. S. (2019). *Sultan II. Abdülhamid'in Tarikatlarla Münasebetleri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yaramış, A. "Yeniçeri Ocağı'nın Kaldırılması ve Yerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye'nin Kurulması". *Türkler*. Yeni Türkiye Yayınlar, Ankara. XII. 1168-1178.
- Yeşil, F. (2011). Nizam-ı Cedid Ordusunda Tâlim ve Terbiye (1790-1807). *Tarih Dergisi*. 52(2): 27-85.

- Yılmaz, K. (2002). “III. Selim'in Şâir Kişiliğinin Yaşadığı Hayata, Devlet İşlerine ve Osmanlı'nın Batılılaşma Politikasına Etkileri”. *Türkler*. Yeni Türkiye Yayınları, Ankara. XII. 1135-1167.
- Zonaro, F. (1899). *Kaiser Wilhelm ve Eşi Yıldız'da* [Tablo]. Dolmabahçe Sarayı Müzesi, İstanbul.
- Zonaro, F. (1901). *Ertuğrul Süvari Alayı'nın Galata Köprüsünden Geçiş* [Tablo]. Dolmabahçe Sarayı Müzesi, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Sefa DİRGEN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Antalya Çağlayan Lisesi, 2010.
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi – Tarih Bölümü, 2014.
Yabancı Dil	İngilizce

